O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

Raximov Zafar Odilovich

Kulnazarova Zamira Baxromovna

Berdimurodov Aziz Shukrilloyevich

MEHMONXONA INTERERI VA LANDSHAFTI

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi huzuridagi Muvofiqlashtiruvchi kengash tomonidan darslik sifatida tavsiya etilgan

SAMARQAND 2022

UO‘K: 747:728.51(075)
R 28
KBK: 85.128ya7
65.432

Raximov Z.O., Kulnazarova Z.B., Berdimurodov A.Sh. *Mehmonxona intereri va landshafti. /Darslik/. Samarqand iqtisodiyot va servis instituti. – Samarqand.: “STEP-SEL” MChJ nashryot-matbaa ijodiy bo’limi, 2022 - 270 bet.*

Darslik “Mehmonxona xo‘jaligini tashkil etish va boshqarish” ta’lim yo‘nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun mo‘ljallangan. Darslikda mehmonxonalar rivojlanishida interer va landshaft to‘g‘risidagi tushunchalarning mazmun mohiyati, mehmonxona intereri va landshaftining tarixiy uslublari, mehmonxona intereri va lanshaftini yaratishda ergonomik talablar, mehmonxonalarda zamonaviy interer uslublari, mehmonxonalarda landshaft dizaynining asosiy uslublari, mehmonxona landshaftini yaratishga oid masalalarni qamrab oladi.

Mazkur darslikdan oliy o‘quv yurtlarida turizm bo‘yicha ta’lim olayotgan talabalar, magistrlar va turizm sohasida faoliyat ko‘rsatayotgan mutaxassislar ham foydalanishi mumkin.

***

Textbook is designed for students majoring in «Organization and management of the hotel industry». The textbook reveals the content of the concepts of interior and landscape in the development of hotels, historical styles of hotel interiors and landscapes, ergonomic requirements for the creation of hotel interiors and landscapes, modern interior styles in hotels, basic methods of landscape design in hotels, hotel landscape design.

This textbook can be used by students, undergraduates studying in higher educational institutions for tourism and specialists working in the field of tourism.

Taqrizchilar:

B.Sh. Safarov – SamDU professori, i. f. d.
N.E. Ibadullayev – SamISI dotsenti, i. f. n.

ISBN: 978-9943-8935-4-2

© Z.O. Raximov, Z.B.Kulnazarova, A.Sh.Berdimurodov, 2022.
© “STEP-SEL” MChJ nashryot-matbaa ijodiy bo’limi. 2022

KIRISH

Hozirgi kunda turizmning, nafaqat, tarixiy yoki an’anaviy, balki, yangidan-yangi turlari, shakl hamda ko‘rinishlari vujudga kelmoqdaki, bu yangi tendensiyalar mazkur sohani valyuta kirib keluvchi manba sifatidagina emas, mintaqaviy rivojlanishning asosiy faktorlaridan biri deb qabul qilinishiga olib kelmoqda. Bu esa globallashuv davrida vaqt o‘tishi bilan sohaning yangicha ko‘rinishlari va sifat ko‘rsatkichlari yuzaga kelishiga sabab bo‘lib, uni muntazam kuzatib borish, sohada faoliyat olib boruvchilar bilan bir qatorda, turizm iste’molchilarining ham dam olish davomidagi jarayonda ma’lum hudud qonuniyatlariga rioya qilish, ularga hurmat bilan munosabatda bo‘lish, yoinki, madaniyatli bo‘lishni, foydalanilayotgan va ko‘rib zavq olinayotgan barcha resurslarni kelajak avlodga bus-butun yetkazish maqsadida dam olish madaniyatiga rioya qilish bugungi kun turizmidagi dolzarb muammolardan biriga aylanmoqda.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2021 yil chop etilgan “Yangi O‘zbekiston strategisi” nomli asarida, “Turizm – O‘zbekiston iqtisodiyotining drayveri” – deb ta’kidladilar[1].

O‘zbekistonnning etakchi ekspert va tahlilchilarning kuchli tavsiyalariga ko‘ra, yangi mehmonxona va mehmonxona majmualari qurilishini rejalashtirishda muayyan qoidalarga rioya qilish zarur. Rejalashtirish va dizaynning dastlabki bosqichida kelajakdagi ob’ektning geografik joylashuvi, jozibadorligi, uning o‘ziga hosligi va kelajakdagi mehmonxona formatiga muvofiq barcha zarur talablarni belgilashi mumkin bo‘lgan mehmonxonani yaratishi kerak.

Mehmonxona loyihalarini muvaffaqiyatli amalga oshirishda G‘arb mutaxassislari katta amaliy tajribaga ega ekani sir emas. Zamonaviy texnologiyalardan foydalanish loyiha qoplamasi va keyingi moliyaviy daromadlarning noyob natijasiga erishish imkonini beradi. Biroq, O‘zbekiston standartlari va huquqiy talablar bilan juda yaxshi tanish bo‘lgan mahalliy mutaxassislarning ishtiroki ham talab qilinadi. Bu esa xorijlik va O‘zbekistonlik mutaxassislarning bir turdagi ish faoliyatini talab qiladi. Bunday vaziyatda har bir ishtirokchi tomonning bir-biriga bo‘lgan shijoatli munosabati bilan bog‘liq muayyan qiyinchiliklar mavjud. Bunday holda, chet ellik mutaxassisni tanlash va uning tavsiyasiga ko‘ra, chet ellik mehmon butun loyihani samarali amalga oshirishi mumkin bo‘lgan mahalliy ekspertni tanlash tavsiya etiladi.

[1] Мирзиёев Ш.М. Янги Ўзбекистон стратегияси – Тошкент: “O‘zbekiston” нашриёти, 2021. – 464 б.

Darslikning maqsadi – turizm sohasi rivojlanishida mehmonxonalar jozibadorligini oshirish orqali raqobatbardoshligini ta’minlash maqsadida mehmonxona intereri va landshaftining nazariy jihatlarini o‘rgatishdan iborat.

“Mehmonxona intereri va landshafti” fani oliy ta’lim muassasalarida “Mehmonxona xo‘jaligini tashkil etish va boshqarish” ta’lim yo‘nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun mutaxassislik fani bo‘lib hisoblanadi.

Mazkur Darslik o‘zida shunday mavzularni mujassam etadiki, ular yordamida mavjud va yangi paydo bo‘layotgan mehmonxonadarning zamonaviy va milliy ko‘rinishdagi intererlari bilan birgalikda landshaft arxitekturasini shakllantirish orqali mehmonxonalar jozibadorligini, shinamligini oshirish tufayli turistlar ko‘lamini ko‘paytirishni hamda turizm xizmatlar bozorida mehmonxona raqobatbardoshligini ta’minlashning nazariy jihatlarini o‘rganish mumkin bo‘ladi.

Darslik mehmonxonalar rivojlanishida interer va landshaft to‘g‘risidagi tushunchalarning mazmun mohiyati, mehmonxona intereri va landshaftining tarixiy uslublari, mehmonxona intereri va lanshaftini yaratishda ergonomik talablar, mehmonxonalarda zamonaviy interer uslublari, mehmonxonalarda landshaft dizaynining asosiy uslublari, mehmonxona landshaftini yaratishga oid masalalarni qamrab oladi.

Ushbu darslik turizm faoliyati bo‘yicha ta’lim olayotgan oliy o‘quv yurtlari talabalariga, magistrlaruga, turizm texnikumlari talabalariga va shu sohada faoliyat olib borayotgan mutaxassislariga mehmonxonalar rivojlanishida interer va landshaft bo‘yicha chuqur bilim olishlariga yaqindan yordam beradi degan fikirdamiz.

I BOB. MEHMONXONA INTERERI VA LANDSHAFTI FANINING MAQSADI VA VAZIFALARI

1.1-§. “Mehmonxona intereri va landshafti” fanining maqsad va vazifalari. Fanning boshqa fanlar bilan bog‘liqligi

Zamonaviy O‘zbekistonda mehmonxona va restoran majmuasi turizm sohaning muhim elementi hisoblanib, u davlat ishlab chiqarish samaradorligini oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Mehmondo‘stlik sohasi tomonidan ko‘rsatiladigan xizmatlar salomatlikni yaxshilash, nafaqat moddiy, balki kishilarning ma’naviy-psixologik qo‘layliklarini ta’minlash, estetik ehtiyojlarini qondirish vositasidir. Mehmonxona va restoran biznesi sohasidagi etakchi xorijiy va mahalliy mutaxassislar zamonaviy sharoitda mehmondo‘stlik sohasidagi faoliyatning eng oliy maqsadi, birinchi navbatda, mijozning ehtiyojlarini qondirish va shundagina-o‘z korxonalari daromadini oshirish ekanini ta’kidlamoqda. Korxonalarning barcha tashkiliy darajalari mijozlarni aniqlash jarayonida ishtirok etishi va bu umidlarni nafaqat qondirish, balki ulardan ham oshib o‘tish yo‘llarini topishi kerak. Mijozning ehtiyojlarini qondirish uchun ko‘p qirrali vazifalarni muvaffaqiyatli hal qilish uchun turli xil professional bilimlarni egallash kerak. Mehmondo‘stlik sohasi bilan shug‘ullanuvchi mutaxassislar iste’molchiga – mijozga, mehmonga to‘liq e’tibor qaratishlari lozim. Xususan, zamonaviy mutaxassis korxonaning ish uslubini, tovar va xizmatlar iste’mol bozoridagi xatti-harakat strategiyasining ilmiy asosini bilishi, raqobatbardosh korporativ uslubni shakllantira olishi, o‘ziga xos sharoitlarda uning elementlaridan mohirona foydalana olishi, korxonaning ichki tuzilishi va o‘ziga xos xususiyatlarini aniq bilishi kerak.

Shunday qilib, estetik funksiyalardan tashqari, ichki xizmat uchun optimal sharoitlarni ta’minlaydi, korporativ madaniyat darajasiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi va moddiy va ma’naviy jihatdan qulaylik yaratadi.

O‘zbekiston iqtisodiyotida bozor munosabatlari ancha jo‘shqin rivojlanmoqda. Bu mehmonxona servisida band bo‘lgan tijoratchilarga katta imkoniyatlar yaratmoqda. O‘zbekiston bilan chet elda mehmonxona ishini tashkil etishdagi keskin tafovutlar asta-sekin yo‘qolib bormoqda. O‘zbekiston Respublikasining mehmonxona korxonalari mijozlarga xizmat ko‘rsatish saviyasini, nomerlarning

shinamligi va qulayligi darajasini, xizmat ko‘rsatuvchi xodimlarning malakasini izchil oshirib bormoqdalar[2].

“Mehmonxona intereri va landshafti” fanining maqsadi - asosan mehmonxona intereri va landshaftining ilmiy-amaliy jihatlari haqida bilim berish, zamonaviy va milliy dizayni usuli va vositalari, shu jumladan, amaliyot va loyihada qo‘llash malakasini hosil qilish, mehmonxona intereri va landshafti fanini o‘qitishda va ulardan muayyan mutaxasislik sohalarida foydalanish haqida ma’lumot berishdan iborat.

Mazkur fanning vazifasi – mehmonxonalarda arxitekturaviy landshaft va interer loyihalari usul va vositalaridan foydalanuvchi darajasida o‘rgatishdan iborat. O‘quv jarayonini tashqil etishda, mashg‘ulotlar nazariy bilimlardan amaliy foydalanishni taklif etiladi. Amaliy - loyihalash mashg‘ulotlarning o‘tkazishda yo‘nalish va kasbning xususiyatlaridan kelib chiqqan holda vazifalarni bajarish maqsadga muvofiq bo‘ladi. Shuning uchun asosiy e’tibor amaliy ko‘nikmalarni shakllantirshga qaratilishi lozim.

Mehmonxona servisi korxonalarining rang-barangligi, shuningdek, vaqti-vaqti bilan mehmonxona xizmati yangi-yangi turlarining paydo bo‘lishi joylashtirish korxonalari tasnifi va tipologiyasini ancha shartli qilib qo‘yadi.

1.2-§. Turizm sohasining rivojlanishida mehmonxonalarning to‘tgan o‘rni

Mehmonxona sanoati korxonalarining yuzaga kelishi qadimgi Rim bilan aloqadordir (taxminan er.av. 50-yillar). Rim Imperiyasi yirik bo‘lganligi sababli amaldor va savdogarlar tez-tez tashqariga chiqib turganlar. Natijada ularni joylashtirish uchun doimiy hovli-joy va tavernalar yuzaga kelgan.

Rim davlatining asosida qatiy sinfiy tizimning mavjudligi joy bilan ta’minlash korxonalari rivojiga ham e’tiborni kuchaytirdi. Xatto davlat amaldorlari yo‘lga otlanishdan avval o‘z qo‘l ostidagilari orqali joylashish o‘rnini kelishib olishga odatlandilar.

Qadimgi Rimdagi qo‘nib o‘tish manzillari asosiy yo‘l bo‘yida va qishloqlarda joylashgan, faqat qulaylik haqida gap bo‘lishi mumkin emasdi. Rim Imperiyasininig qulashi bilan hovli va tavernalar o‘z-o‘zidan inqirozga uchradi. Faqat 4 asrdan so‘nggina, O‘rta asr davri (500-1300 y.) boshlangungacha, yangi turda joylashtirish korxonalari yuzaga kela boshladi.

[2] Raximov Z.O. Turizm destinatsiyalarida strategik rejalashtirishning tashkiliy mexanizmini takomillashtirish. // Dis. ...i.f.n. – S.: 2012.

Jahon mehmonxona sanoati rivojiga O‘rta asrlarda Angliyada sodir bo‘lgan jarayonlar ham o‘z ta’sirini o‘tkazdi. 1066 yilda Angliyaning istilo qilinishi oqibatida sayohatchilar soni oshdi. Hususiy uylar mehmonxona o‘rnini bosdi va hovlilar tijorat korxonasi sifatida qo‘llandi. O‘rta asrlarda odamlar muqaddas joylarga ko‘proq tashrif buyura boshladilar. O‘sayotgan talabni qondirish maqsadida turar joylarni kengaytirildi. Uyg‘onish davriga kelib esa, Yevropada iqtisodiy o‘sish boshlandi, mamlakatlararo aloqalar muntazam yo‘lga qo‘yildi.

Ingliz hovlilari yog‘ochdan qurilgan, yirik sayohatchilar esa toshli qasrlarda va monastirlarda to‘xtash unda yashab turishni hohlaganlar, bu joylar qaroqchilar hujumidan ishonchli himoya qilingan. Lekin uyg‘onish davrida qirol Genrix VI monastrlarni tarqatib yuborish haqida farmon berganidan so‘ng, sayohatchilar hovlilarda qolishga majbur bo‘ldilar. Yevropa va Amerika bo‘ylab sayohatga chiqa boshlagan inglizlar asta-sekin uy qurish va uni boshqarish sirlarini o‘zlashtirdilar.

Bugungi kunda dunyoda 30 mingdan ziyod turli otellar mavjud. Aniqrog‘i, bu ko‘rsatkich “Reed Travel Grour” nashriyoti tomonidan chop etilgan “Offical Hotel Guide–96” katalogida ko‘rsatilgan. Bu mehmonxonalardagi umumiy nomerlar soni 12 mln. ni tashkil qiladi.

Hozirda jahon bo‘yicha mehmonxona o‘rinlarning soni 17,5 milliondan ortib ketgan. Ularning 37,8 foizi Yevropada, 35 foizi Amerikada, 22,2 foizi Osiyo va Okeaniyada, 2,8 foizi Afrikada va 2,2 foizi O‘rta Sharq mintaqasida joylashgan. Dunyo mamlakatlari bo‘yicha tahlil qilinadigan bo‘lsa, mehmonxonalarning aksariyati AQSh, Yaponiya, Italiya, Germaniya, Xitoy, Fransiya, Meksika, Kanada, Tailand, Gresiya, Avstriya, Indoneziya, Avstraliya, Rossiya, Turkiya va Argentina mamlakatlarida joylashgan. Qolgan mamlakatlarning birortasining egalik qilayotgan o‘rinlarining soni dunyo bo‘yicha umumiy ko‘rsatkichning 1%ga yetmaydi. Inson sayohat qilishni boshlagandan buyon uydan tashqarida qayerda bo‘lishidan qat’iy nazar, boshpana va ovqatlanishga ehtiyoj sezadi. Bunday talablarni qondirish uchun keyinchalik turistik korxona va tashkilotlar paydo bo‘ldi[3].

[3] Филиповский Й.Й., Шмарова Л.В. Экономика и организация гостиничного хозяества. Учебное пособие.-М.: Финанси и статистика, 2016.

1.1-jadval

Jahon bo‘yicha mehmonxona nomerlari soni bilan yetakchilik qilayotgan mamlakatlar[4]

O‘rin	Mamlakat	Hissasi(%)
1	AQSh	24,1
2	Yaponiya	9,0
3	Italiya	5,6
4	Germaniya	5,1
5	Xitoy	4,7
6	Fransiya	3,4
7	Meksika	2,6
8	Kanada	2,1
9	Tailand	1,8
10	Gresiya	1,8
11	Avstriya	1,8
12	Indoneziya	1,5
13	Avstraliya	1,1
14	Rossiya	1,0
15	Turkiya	1,0
16	Argentina	1,0

Joylashtirish vositasi deganda tunash uchun muntazam yoki onda-sonda joy beriladigan har qanday ob’ekt tushuniladi va u turistik industriyaning asosini tashkil qiladi. Uning ulushiga turistik sohada band shaxslarning 65% gacha, turizmdan tushadigan tushumlarning 68% ga yaqini to‘g‘ri keladi. Yangi joylashtirish maskanlarini qurish turistik yo‘nalishlarni o‘ziga rom etishini sezilarli oshiradi. Turistik oqimlarni ko‘paytiradi. Yuksak darajada servis xizmati ko‘rsatish joylashtirishda shuningdek turizmning ruhiyat aspektlaridan hisoblanadi, qaysikim turistlarni u yoki bu mamlakatga sayohatga kelishini tashkil qilishda yuqori darajada qoniqtiradi.

Mehmonxona industriyasi iqtisodiy faoliyat turi sifatida o‘zida mehmonxona xizmati ko‘rsatish va mehmonxonalar kempinglar, motellar, o‘quvchilar va talabalar yotoqxonalarida qisqa muddatli yashashni tashkil etishni mujassamlashtirgan. Ushbu faoliyatga restoranlar xizmati ham kiradi. Mehmonxona xizmatlariga barcha asosiy ta’riflar amal qiladi, qaysikim ma’lum darajada ularni turistik xizmatlar va umuman xizmatlar bilan oshno qiladi. Biroq ular ham o‘ziga xos xususiyatiga ega.

[4] Manba muallif tomonidan tahlil qilinib ishlab chiqilgan

Mehmonxona industriyasi tarixida birinchi “Mehmonxona” so‘zi XVIII asrda paydo bo‘ldi. Fransiyada dastlabki mehmonxonalar «ko‘p xonali bino» deb atalgan. Undagi xonalar bir oyga, bir haftaga, hatto bir kunga ijaraga berilgan. Tez orada bu atama Amerikada ham keng tarqalgandi. U yerda ko‘pchilik tavernlar tezda «mehmonxona» deb atala boshlagan. Bu egalarning fikricha, ularga yevropacha (fransuzcha) ko‘rk bag‘ishlagan AQSh mehmonxonalarni texnik jihatdan jihozlash sohasida ko‘pchilik yangiliklarning vatani deb hisoblanadi. Mehmonxonalarga bo‘lgan ehtiyoj bu mamlakatda emigrantlar, ya’ni boshqa mamlakatlardan doimiy yashash uchun kelgan aholining bir qoplami to‘xtovsiz oqib kelishi bois juda katta bo‘lgan. Ularni vaqtincha joylashishga zarurat sezgani tufayli mehmonxona biznesining gurkirab rivojlanishiga, unga talabni keskin oshishiga imkon yaratgan.

Mehmonxona xo‘jaligida xizmatlarni tashkil etish turizm sohasini rivojlantirishning eng muhim omillaridan biri bo‘lib hisoblanadi. Odatda safarga otlangan har bir turist o‘z sayohati davomida mehmonxona xizmatlaridan ozmi-ko‘pmi foydalanishadi. Shu sababli turizmda sayyohlarga mehmonxona xizmatlarini taqdim etish muhim masalalardan biri deb qaraladi.

Mehmonxona o‘z nomi bilan mehmon kutishni, ya’ni uning ehtiyojlarini qondirishni nazarda tutadi. Sog‘lom fikr nuqtai nazaridan, insonning odatdagi ehtiyojlari - ovqatlanish, dam olish va uxlashga bo‘lgan ehtiyojlarini qanoatlantirmasdan, mehmondustlik xaqida so‘z yuritish mumkin emas. Bu ma’noda mehmonxonaning quyidagi ta’rifi asosli va mantiqiy bo‘lib ko‘rinadi.

Mehmonxona - uyidan tashqaridagi odamlarga kompleks xizmatlar ko‘rsatuvchi korxona bo‘lib, ular orasida joylashtirish va ovqatlantirish xizmatlari teng darajada muhim (kompleks hosil qiluvchi) xizmatlardir.

Ushbu ta’rifda mehmonxonada ikki asosiy xizmat - joylashtirish va ovqatlantirishning bo‘lishi shartligi ko‘rsatiladi. Bunda ularning o‘zaro nisbati jiddiy farq qilishi mumkin.

Joylashtirish xizmatining mazmuni shundan iboratki, birinchidan, mijozlarga maxsus xonalar (mehmonxona nomerlari) foydalanishga beriladi, ikkinchidan, ularga muayyan xizmatlar ko‘rsatiladi, bu vazifa mehmonxona xodimlari tomonidan bevosita amalga oshiriladi.

Mehmonxona nomerlari joylashtirish xizmatining muhim tarkibiy qismidir. Mehmonxona nomeri deganda unda yashaydigan mehmonning dam olishi, uxlashi va ishlashi uchun mo‘ljallangan ko‘p funksiyali xonalar tushuniladi.

Mehmonxonalarda har xil toifali nomerlar mavjud bo‘lib, ular maydoni, jihozlanishi, shinamligi va h.k.ga ko‘ra farq qiladi. Biroq, qaysi toifaga mansubligidan qat’i nazar, har bir mehmonxona nomerida quyidagi mebel va jihozlar bo‘lishi shart:

- karavot;
- har bir urin hisobidan bittadan stul yoki kreslo;
- har bir karavot hisobida bittadan tumbochka yoki tungi stol;
- kiyim-kechak uchun shkaf;
- umumiy yoritish moslamalari;
- axlat uchun savatcha.

Bundan tashqari, har bir nomerda mehmonxona to‘g‘risida ma’lumot va yong‘in chiqqan holda evakuatsiya qilish rejasi bo‘lishi lozim.

Ovqatlantirish xizmati turli jarayonlar: ishlab chiqarish (oshxonada ovqat tayyorlash), savdo (tayyor taomlar, spirtli va spirtsiz ichimliklarni sotish), servis (restoran, bar, kafe, mehmonxona nomerlarida ofitsiantlar tomonidan mehmonlarga xizmat ko‘rsatish) jarayonlaridan tarkib topadi.

qo‘shimcha yoki boshqa xizmatlarga basseyn, sport zali, konferenszal, muzokaralar zali, avtomobillarni ijaraga berish, kimyoviy tozalash, kir yuvish, sartaroshxona, massaj kabineti xizmatlari va boshqa shunga o‘xshash xizmatlar kiradi.

Mehmonxona korxonasida joylashtirish, ovqatlantirish xizmatlari va qo‘shimcha xizmatlar bir-birini to‘ldiradi, aksariyat hollarda bir-biriga bog‘liq bo‘ladi va mehmonlar tomonidan yaxlit deb qabul qilinadi. Xizmatlar qanday rasmiylashtirilgani va yagona kompleksga birlashtirilganiga qarab, mehmonxona korxonasining muayyan turi shakllanadi.

Mehmonxona korxonalari, birinchi navbatda, mahsulotni sotishga yo‘naltiriladi. Mahsulot iste’molchiga yetkazib beriladigan sanoatdan farqli o‘laroq, mehmonxonalar sohasida buning teskarisi sodir bo‘ladi: mehmonxona xizmatlaridan foydalanish uchun mehmon bu yerga kelishi talab etiladi. Shundan kelib chiqib, mehmonxona korxonasini joylashtirish o‘rniga yaqinlik va qo‘laylik kabi talablar qo‘yiladi. Masalan, ishbilarmon turistlar muayyan mehmonxonani tanlashda asosan uning qo‘lay yerda joylashganligi omilidan kelib chiqadilar (mehmonxona shahar markazida joylashgani ma’kul).

Mehmonxona xizmatlariga mahsulot deb qaralganda, mijozlarga ko‘rsatiladigan xizmatlarning uch darajasi farqlanadi:

1) alohida xizmatlar va xizmatlarning guruhlari;

2) «mehmonxona» mahsuli - xizmatlar kompleksi;

3) kengaytirilgan mahsul.

Mehmonxona kompleks, yagona mahsul sifatida ikkinchi (o‘rta) darajani tashkil etadi. U birinchi (ichki) darajani tashkil etadigan ko‘plab alohida xizmatlardan, chunonchi: xodimalar, oshxona, portelar, metrdotellar xizmatidan tashkil topadi. «Mehmonxona» mahsuli mehmonxonada ko‘rsatiladigan xizmatlarni to‘ldiruvchi mehmonxona joylashgan xududdagi takliflar bilan birgalikda uchinchi (tashqi) daraja - kengaytirilgan «mehmonxona» mahsulini tashkil qiladi.

Mehmonxona xizmatlarining o‘ziga xos xususiyatlari quyidagilardan iborat:

1. Ishlab chiqarish va foydalanish jarayonlari bir vaqtda sodir bo‘lmaydi;
2. Saqlash imkoniyatlari cheklangan;
3. Mehmonxona xizmatlari muddatli xususiyatga ega;
4. Ishlab chiqarish jarayoniga mehmonxona xodimlari keng jalb qilinadi;
5. Mehmonxona xizmatlariga bo‘lgan talab mavsumiy xususiyatga ega;
6. Mehmonxona xizmatlari va sayohat (safar) maqsadlari o‘zaro bog‘liq.

1.3-§. O‘zbekistonning zamonaviy mehmonxona binolari arxitekturasi

O‘zbekistonning zamonaviy mehmonxona binolari arxitekturasini bugungi kunda respublikamizda yangi qurilgan va qurilayotgan mehmonxonalarsiz tasavvur qilish qiyin. Ular turizm sohasi arxitekturasini shakllantirishda muhim o‘rin tutmoqda.

O‘zbekiston arxitekturasining taraqqiyoti va istiqboldagi kelajagi uchun bu sohadagi bugungacha bajarilgan ishlar ilmiy tahlil qilinishi, umumlashtirilishi va tegishli xulosalar chiqarilishi kerak.

Me’morlarimizning ijodiy ishlari ko‘lamini ko‘zdan kechirsak, so‘nggi o‘n yil ichida O‘zbekiston arxitekturasining kelgusidagi ulkan taraqqiyotini his etish mumkin. Bu o‘rinda arxitekturaning g‘oyaviy tomonlari, milliylik va zamonaviylikning birlashgan holda olib borilayotganligini ta’kidlashimiz lozim.

O‘zbekiston Mustaqillik yillari arxitekturasining o‘ziga xos yo‘nalishlaridan biri bu milliy va umummilliy arxitektura rivoji tamoyillarini hisobga olgan holda hayotga tadbiq etishdir.

O‘zbekistonning zamonaviy mehmonxona binolari arxitekturasini bugungi kunda respublikamizda yangi qurilgan va qurilayotgan mehmonxonalarsiz tasavvur qilish qiyin. Ular turizm sohasi arxitekturasini shakllantirishda muhim o‘rin tutmoqda, chunki ularning aksariyati bosh fasadi bilan ko‘cha tarafga chiqarilib, ko‘p hollarda ikki qavatli qilib qurilgan.

Bunday mehmonxona binolarining arxitekturasini tashqi ko‘rinishiga ko‘ra uch guruhga bo‘lish mumkin:

1) Tamoman milliy me’morchiligimiz an’analari asosida qurilgan mehmonxonalar;

2) Zamonaviy arxitektura tamoyillari (uslublari) asosida qurilgan mehmonxonalar;

3) Arxitekturasi aralash uslubda shakllantirilgan mehmonxonalar;

Birinchi guruhga kiruvchi mehmonxonalar arxitekturasiga ko‘proq milliy me’moriy shakllar va bezaklar xos bo‘lib, fasadda asosan koshinburush naqshlar, sirkor mayolika va parchinlar mavjud.

Ikkinchi guruhdagi mehmonxonalarga asosan keng oynavand fasadlar, kirish qismi – “ostona”ning bo‘rttirilishi, kursi, vujud va bino badiiy tugallik qismlarining alohida e’tibor bilan ishlanishi xosdir.

Uchinchi guruhdagi mehmonxonalar arxitekturasida yuqoridagi sifatlarning kombinatsiyasini ko‘rish mumkin.

Mehmonxonalarning deyarli 70 % da yozgi va qishgi dam olish joylari, ya’ni zallar mavjud. Ayrim mehmonxonalarda hatto yozgi qismining maydoni qishgi zaldan bir muncha kattaroqdir. Buni to‘g‘ri hol deb tushunishimiz zarur, chunki aksari issiq kunlarimizning yoz paytida bo‘lib o‘tishi va, odatda, bahor va kuz kunlarida qishdagilarga ko‘ra ko‘proq mehmonlar kelishi kuzatiladi.

Sobiq sho‘ro va Mustaqillik davri jamoat binolarining ostonalarida binoning asosiy kirish qismini alohida me’moriy bo‘rttirish, ya’ni uni bino tarzidan oldinga alohida shakl sifatida chiqarish yoki bino balandligiga qadar ostonani oynaband bo‘rttirish shakllari keng tus olgan. Bularni biz zamonaviy me’morchilikdagi ostona kompozitsiyasining ilg‘or an’analari tarzida e’tirof etmog‘imiz zarur[5].

Bugungi kunda bunda mehmonxonalar arxitekturasi, ularning hajmiy o‘lchamlari, me’moriy rejaviy va badiiy echimlari va nihoyat o‘ta qulayligi bilan sobiq ittifoq davrida qurilgan mehmonxonadan keskin farq qiladi. Bu mehmonxonalar odatda, 1-4 qavatli, shinam va qulay hovlili qilib qurilgan. Hovlida va mehmonxona tarkibida mashinalar

[5] Uralov A.S. Sharq mamlakatlarining bog‘-park san’ati. – Samarqand: 2011.

uchun joy, dolon, omborxona, erto‘la, sauna (hammom), yozgi va qishgi oshxonalar, yashash xonalari, ish kabineti kabi asosiy funksiyaviy qulayliklar mavjud.

Quvonchli tomoni shundaki, mustaqillik yillari zamonaviy xususiy mehmonxonalar arxitekturasida xalqimizning asrlar davomida shakllanib kelgan milliy me’moriy an’analari izchil davom ettirilib kelinmoqda. Ko‘pchilik mehmonxonalar alohida xususiy loyihalar asosida qurilmoqda. Natijada, Mustaqillik yillari mehmonxonalar arxitekturasida o‘ziga xos yangi me’moriy uslub vujudga kelmoqda. O‘zbekistonda qurilgan mehmonxonalar arxitekturasi bunga misoldir.

O‘zbekistonda Mustaqillik yillarida qurilgan xususiy mehmonxonalar balandligi o‘rta xisobda 1-4 qavatni tashkil qiladi. O‘zbekistonning yangi shahar qismi uchun bu juda oz. Ayniqsa respublikamiz markaziy qismi binolarining qavatliligini ko‘tarmoq zarur. Buning uchun esa birinchi navbatda markazga yaqin bo‘lgan ko‘chalargacha bo‘lgan hududda kam qavatli eskirgan, yashashga noqulay hovlili uylarga to‘la bo‘lgan hududda yuqori qavatli va yuksak komfortli zamonaviy “Elitniy” turarjoy qurilishini mo‘ljallamoq zarur[6].

Mehmonxonalarni yanada kattaroq, yozgi xona-ayvon va peshayvonni qulayroq, oshhonani milliy taomlar tayyorlashga moslab loyihalash, konstruksiyasini zilzilaga chidamli qilish, mehmonxonalar atrofini bog‘-rog‘lar, ko‘kalamzorlar, ariqlar vositasi bilan obodonlashtirish kabi bir qator muammolarni echish me’morlarimiz zimmasidagi eng ma’suliyatli va dolzarb vazifalardan biridir.

Me’morlarimizning ijodiy ishlari ko‘lamini ko‘zdan kechirsak, so‘nggi o‘n yil ichida O‘zbekiston arxitekturasining kelgusidagi ulkan taraqqiyotini his etish mumkin. Bu o‘rinda arxitekturaning g‘oyaviy tomonlari, milliylik va zamonaviylikning birlashgan holda olib borilayotganligini ta’kidlashimiz lozim.

O‘zbekiston Mustaqillik yillari arxitekturasining o‘ziga xos yo‘nalishlaridan biri bu milliy va umummilliy arxitektura rivoji tamoyillarini hisobga olgan holda hayotga tadbiq etishdir.

Yuqoridagilarni inobatga olgan holda turizm rivojlanishida mehmonxonalarining milliy va zamonaviy uyg‘unlikda qurilishi bo‘yicha takliflarimizni keltirib o‘tamiz:

✓O‘zbekistonning kelgusi taraqqiyotida mutaxassislar bilan maslahatlashgan holda shahar markazlarida yuqori qavatli

[6] Kulnazarova Z.B. Samarqand shahrining mustaqillik davri arxitekturasini tadqiq qilish va uning istiqboldagi rivojlanish yo‘llarini aniqlash// magistrlik dissertasiyasi – S.: SamDAQI. – 2014.

mehmonxonalarni barpo etishni shahar qurilishining bosh rejasiga kiritishni taklif qilamiz;

✓ markaziy ko‘chalarni kengaytirish zarur;

✓ Shahar markazlari ko‘chalaridagi joylashgan past xovli-joylarning o‘rniga yuqori qavatli bino-inshotlar, mehmonxonalar barpo etilsa maqsadga muvofiq bo‘lar edi.

Toshkent, Samarqand, Buxoro va Xorazm ayni paytda mamlakatimizda turizm rivoji yuqori hisoblanadi, SHu tufayli o‘sha hududlarda mehmonxona biznesini yuritish faol va muvaffaqiyatli bo‘ladi.

Mavzu juda keng bo‘lgani uchun-grafik dizayn sohasidagi asosiy ijodiy uyushmalarga e’tibor qarataylik.

Mehmonxonalar interer dizaynini rejalashtirish echimlari har bir mehmonxonaning o‘ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda va uning joylashgan joyi, maqsadi va atrof-muhit tabiatiga qarab amalga oshiriladi.

Derazalar, eshiklar, shiftlar, vitraj oynalari, fasadlar, qishki bog‘lar bino estetikasining muhim elementi bo‘lib, uning tashqi ko‘rinishi va funksiyalarini belgilaydi. Me’morchilikda zamonaviy dizayn g‘oyasi turli xil shakllarni, shaffof tuzilmalarning murakkab geometriyasini ta’minlaydi.

Hozirgi kunda Yevropada ham, mamlakatimizda ham mehmonxonalarning ichki qismida eng ko‘p tarqalgani Yevropa uslubi bo‘lib, u keng qo‘llaniladi. So‘nggi o‘n yilda dam olish mebellariga alohida talablar qo‘yildi. Butun dunyo bo‘ylab mijozlar talablariga muvofiq mehmonxona nomerlari ekologik texnologiyalar yordamida yaratilgan ortopedik matraslar bilan jihozlash urf bo‘lmoqda.

Yevropa uslubi mehmonxonaning zamonaviy zallari va nomerlari uchun optimal usul hisoblanadi. Bu zamonaviy texnologiyalari foydalanilgan, yuqori moda elementlariga ega bo‘lgan, ergonomika va ko‘p funksiyali mebel texnologiyasining so‘nggi yutuqlariga ega bo‘lgan ekologik uslubdir.

Bugungi kunda mehmonxona biznesi dunyodagi millionlab dollar foyda keltiradigan eng istiqbolli va tez rivojlanayotgan sohalardan biridir.

Mehmonxona biznesi turizm biznesining sub-sektori sifatida O‘zbekiston bozori uchun katta salohiyatga ega bo‘lib, byudjetga barqaror daromad keltirishi mumkin. Har yili mamlakatimizda ham, xorijda ham mehmonxonalar soni ortib bormoqda. Mehmonxona

xizmatlari bozoridagi qattiq raqobat menejerlarni turli aksiyalar va g‘ayrioddiy marketing g‘oyalariga murojaat qilishga majbur qiladi. Shu bilan birga, ularning O‘zbekistondagi mehmonxona biznesidagi faoliyati ko‘lami xorijiy davlatlarga qaraganda ancha kichik. Bu ko‘p jihatdan Sovet davridagi «umumiy turg‘unlik» hamda bir qator subektiv omillarga bog‘liq. Sovet Ittifoqi qulaganidan keyin bu sanoat, shuningdek, butun ijtimoiy soha butunlay izdan chiqdi. «Bir kechada» ilgari ishlab chiqilgan barcha tushunchalarni butunlay o‘zgartirish va dunyo darajasiga ko‘tarilish uchun ko‘p harakat talab qilindi.

O‘zbekistonda mehmonxona qurilishiga qiziqish besh-olti yil oldin boshlangan va o‘sishda davom etmoqda. Mehmonxona qurilishi ayniqsa sezilarli faoliyati Toshkent, Samarqand, Buxoro va Xorazm qayd etilmoqda. Uy-joy, chakana savdo va ofis: ba’zi hududlarda, mehmonxona biznesi ko‘chmas mulk bozorining boshqa tarmoqlari ham ko‘proq jadal rivojlanmoqda.O‘zbekiston hududlarida mini-mehmonxonalar va o‘rta narxdagi mehmonxonalar segmenti faol rivojlanmoqda.

Mehmonxona ichki dizaynini ishlab chiqishda endi insonning turmush tarzi emas uning qarashlari muhim ahamiyatga ega bo‘lgan. Ichki elementlarni sotib olish va o‘rnatish uchun shaxsiy his-tuyg‘ular va hissiyotlarning ahamiyati ko‘proq. Puristik devor bezatish va yuqori sifatli ekologik materiallar moda hozir.

Uslub va materiallarni tanlash uzoq vaqt mehmonxona egasining didiga bog‘liq bo‘lmay, dunyoqarashning murakkab in’ikosidir. Va dizayn yo‘nalishlari tadqiqotchilarining fikriga ko‘ra, tabiiylik,» halol», haqiqiy materiallar va aniq optikaga suyanadi. Mehmonxona egalari mehmonning yashash joyining dizaynini yanada aniqroq va tanqidiy holga keltirdilar.

«Yangi purizm» deb nomlangan besh asosiy nuqtada umumlashtirilishi mumkin:

1) maqsadga muvofiqlik va aniqlik dekorativlik va engiltaklikning o‘rnini bosadi;

2) ob’ektlarning haqiqiyligini belgilovchi narsalarning kelib chiqishi va tarixi muhim ahamiyatga ega;

3) sidqidildan va vijdonan yaratilgan narsalar ko‘proq qadrlanadi;

4) ob’ektning taktil sifatlari uning tashqi ko‘rinishidan kam emas;

5) mukammallik qadrlanadi, lekin nomukammallikning ham o‘z jozibasi bor».

A butunlay yangi trend bugun uy-joy makon oddiy va aniq dizayni uchun orzu hisoblanadi. Shu bilan birga, dizayner atrof-muhitga ko‘proq shaxsiy belgi berishga intiladi. Yalang‘och devorlar o‘tmishda bir narsa bor, va an’anaviy bezak texnikasi tobora vertikal chegaralari dizayn ishlatiladi. Retro dizayn va noto‘qima Tuval yoki ayniqsa, ijodiy fon rasmi turli kabi nafis bezash texnikasi qaytib moda bo‘lgan. Devor bezaklarini qo‘shimcha tozalash yanada ommalashmoqda. Bu atlas qoplamalar ba’zan hatto minimalizm va soddaligi noyob belgi bilan jihozlangan emal laklar, joylashtiriladi. Ko‘p havo va yorug‘lik, massiv elementlari olib tashlanadi.

Oraliq ajratish uchun kuchli moyillik hali bor: kichik devorlari (qat’i nazar, ular qanday go‘zal) yaxshi.

Olma, olcha, nok, olxo‘ri kabi mahalliy daraxt turlari eng ma’qul dizayn materiali hisoblanadi. Shu bilan birga, tabiiy materiallarning hissiyligi bilan birlashtirilgan oddiy mebel shakllariga ustunlik beriladi. Tabiiy va sun’iy tolalardan tayyorlangan kombinasiyalashgan pollar juda ommalashmoqda. Ushbu yondashuvning afzalligi shundaki, mato aralashmasi materialni yanada mustahkam va aşınmaya bardoshli qiladi. Tabiat bilan bog‘lanish kamtarona tabiiy tuslarning to‘q jigarrangdan oq rangga qaytishiga ham olib keladi.

Rang sxemasi oq va ochiq jigarrang ranglar bilan boshqariladi. Bu 2008-2011 ranglari. Oq rang ravshanlikni ifodalaydi va moda muhitida osongina va tinchlantiruvchi harakat qiladi. Rangli nuances qordan oqdan iliq kremga, kremdan jigarrang va jigarrang sovuq zangori va kulrang ranggacha. Har doimgidek, rangi qora nafaqat yashash xonasida yoki yotoqxonada, balki archiactual: endi qora ham hammomga kirdi. Klassik, betashvish, puristik va ekstravagant, qora rang har qanday individual uslub bilan mukammal birlashtirilgan. Biroq, 2008-2011-yillarda binafsha va qizil kabi serhasham ranglar ham mehmonxona intererlariga faol kirib bormoqda. Yopiq krem va kulrang ranglar bilan birgalikda ular engil fonda aks ettirishni ta’minlaydi.

Mehmonxona xonasini yoritishga alohida e’tibor qaratiladi. Avvalgidan ko‘ra ko‘proq lampali lampalar tendensiyasi davom etadi va lampalarning o‘zi yorqinroq bo‘ladi.

«Modaga ko‘k ranglarning chuqur soyalari, shuningdek, issiq pechene va oltin va yashil ranglar bilan birlashtirilgan baharatlı ranglar ham kiradi, bu xonada qulaylik va haroratni yaratadi. YAna bir moda trend ichki yorqin sariq rang ustunlik va xantal quyoshli dan soyalar

bo‘ladi. Ichki dizaynda bu rang qorong‘i yoki noqulay xonani jonlantirishga yordam beradi.»

O‘ziga xoslik materiallarning moslashuvchanligi va ko‘p qirraliligida ham ko‘rinadi. Barcha yog‘och yoki yog‘och trim elementlar mashhur bo‘ladi 2011. Parket, devor va ship panellarining yangi to‘plamlari qatronlar, yog‘och yoki metall kabi klassik va ekstravagant ranglarda taqdim etiladi. YOg‘och mebel ham ichki moda talaffuz bo‘ladi. Tabiiy yog‘ochning hidi va harorati vaqtinchalik maskanga qulaylik va tabiat uyg‘unligini keltirib chiqaradi. Yig‘ma, aylantirib va ko‘p funksiyali mebel mukammal echim bo‘ladi. Qayta jadvallar-murakkab sohalarda uchun favqulodda echimlar. Ko‘p funksiyali mebel kombinatsiyalari nafaqat ma’lum bir uslubga yo‘naltirilgan, balki aholining tasalli ehtiyojlarini to‘liq qondiradi.

Metallning porlashi ham bir necha yil davomida susaymaydi. Rose gold, rose mis, quyuq kumush va platina kabi ranglar ichki dizayndagi metall elementlarni yaratish uchun ishlatiladi. Metallning energiyasi va yorqinligi mehmonni yanada qulay his qiladi. «Bunday mats, bambuk fon rasmi, po‘kak qavat qoplamalar kabi tabiiy materiallar foydalanish 2010-2012 moda yo‘nalishlari biri hisoblanadi. Ekologik toza va oqilona qurilish materiallariga bo‘lgan talab ham oshdi.» Atrof-muhitga g‘amxo‘rlik qilish va tabiiy resurslarni himoya qilish nafaqat moda, balki hayotiy ahamiyatga ega.

Mijoz joylashtirish, qulay va yoqimli hayot tush amalga oshirish uchun: oxirida, barcha uslubiy yangiliklar faqat bir maqsadga ega. Biroq, bu, birinchidan, kapitalning yuqori narxi, sayyohlik ob’ektlarining kamligi, qurilish ishlarining yuqori narxi, er taqsimotida byurokratiya va korrupsiya, ikkinchidan, mehmonxonalarning katta qismi shaharlarga tegishli bo‘lib, ular mehmonxonalarning investitsiya resurslariga bo‘lgan ehtiyojlarini qondira olmaydi.

Shunday qilib, O‘zbekiston mehmonxona bozorini rivojlantirishning ustuvor yo‘nalishlari sifatida quyidagilarni taklif qilishimiz mumkin:

- shu standartlarga olib mehmonxona xizmatlari sifatiga yagona talablar yaratish;
- milliy mehmonxona zanjirlarini yaratish;
- 3 yulduzli mehmonxonalarni qurish va rekonstruksiya qilish;
- jahon bozorida mehmonxonalarni rag‘batlantirish bo‘yicha kompleks marketing strategiyasini ishlab chiqish;
- mehmonxona sohasida kasb ta’limi institutlarini rivojlantirish.

Tayanch so‘zlar va iboralar: turizm, mehmonxona, arxitektura, mehmonxona intereri va landshafti, mehmonxona nomerlari, joylashtirish xizmati, mehmonxona binolarining arxitekturasi, tashqi va ichki ko‘rinish.

Mustaqil ishlash uchun savollar

1. “Mehmonxona intereri va landshafti” fanining maqsad haqida gapirib bering.
2. “Mehmonxona intereri va landshafti” fanining vazifalari to‘g‘risida gapirib bering.
3. Fanning boshqa fanlar bilan bog‘liqligi to‘g‘risida so‘zlab bering.
4. Turizm sohasining rivojlanishida mehmonxonalarning to‘tgan o‘rni haqida gapirib bering.
5. Jahon bo‘yicha mehmonxona nomerlari soni bilan yetakchilik qilayotgan mamlakatlar to‘g‘risida ma’lumot bering.
6. Joylashtirish xizmatining mazmuni nimalardan iborat?
7. Mehmonxona xizmatlariga mahsulot deb qaralganda, mijozlarga ko‘rsatiladigan xizmatlarning necha darajaga farqlanadi?
8. O‘zbekistonning zamonaviy mehmonxona binolari arxitekturasi to‘g‘risida so‘zlab bering.
9. Mehmonxona binolarining arxitekturasini tashqi ko‘rinishiga ko‘ra necha guruhga bo‘lish mumkin?
10. Hozirgi kunda Yevropada ham, mamlakatimizda ham mehmonxonalarning ichki qismida eng ko‘p tarqalgani uslubi qaysi?

Test savollari

1. “Mehmonxona intereri va landshafti” fanining maqsadi – ...

a) asosan mehmonxona intereri va landshaftining ilmiy-amaliy jihatlari haqida bilim berish

b) asosan mehmonxona intereri va landshaftining amaliy jihatlari haqida bilim berish

c) mehmonxonalarda arxitekturaviy landshaft va interer loyihalari usul va vositalaridan foydalanuvchi darajasida o‘rgatishdan iborat

d) amaliy ko‘nikmalarni shakllantirshga qaratilganligi.

2. Mehmonxona sanoati korxonalarining yuzaga kelishi ....

a) qadimgi Rim bilan aloqadordir (taxminan er.av. 50-yillar)

b) qadimgi Afina bilan aloqadordir (taxminan er.av. 100-yillar)

c) qadimgi Fransiya bilan aloqadordir (taxminan er.av. 150-yillar)

d) qadimgi Milan bilan aloqadordir (taxminan er.av. 500-yillar)

3. Hozirda jahon bo‘yicha mehmonxona o‘rinlarning soni 17,5 milliondan ortib ketgan.

a) Ularning 37,8 foizi Yevropada, 35 foizi Amerikada, 22,2 foizi Osiyo va Okeaniyada, 2,8 foizi Afrikada va 2,2 foizi O‘rta Sharq mintaqasida joylashgan.

b) Ularning 57,8 foizi Yevropada, 15 foizi Amerikada, 22,2 foizi Osiyo va Okeaniyada, 2,8 foizi Afrikada va 2,2 foizi O‘rta Sharq mintaqasida joylashgan.

c) Ularning 17,8 foizi Yevropada, 36 foizi Amerikada, 22,2 foizi Osiyo va Okeaniyada, 2,8 foizi Afrikada va 2,2 foizi O‘rta Sharq mintaqasida joylashgan.

d) Ularning 33,8 foizi Yevropada, 24,5 foizi Amerikada, 22,2 foizi Osiyo va Okeaniyada, 2,8 foizi Afrikada va 2,2 foizi O‘rta Sharq mintaqasida joylashgan.

4. Joylashtirish vositasi deganda - ...

a) tunash uchun muntazam yoki onda-sonda joy beriladigan har qanday ob’ekt tushuniladi

b) u turistik industriyaning asosini tashkil qilib turistlarni transport vositalariga joylashtirishni o‘z zimmasiga olgan soha

c) u turistik industriyaning asosini tashkil qilib turistlarni aeroport yoki temir yo‘l (suv kemalari) transport vositalariga joylashtirishni o‘z zimmasiga olgan soha

d) turistik sub’ektlar orqali turislarni tur paketga (ekskursiya, transport, sayoxat va ekspeditsiya) joylashtirilishi joylashtirish vositasi hisoblanadi

5. Mehmonxona xizmatlariga mahsulot deb qaralganda, mijozlarga ko‘rsatiladigan xizmatlarning necha darajasi farqlanadi?

a) 3

b) 4

c) 5

d) 7

6. Mehmonxona binolarining arxitekturasini tashqi ko‘rinishiga ko‘ra qaysi guruhlarga bo‘lish mumkin?

a) Milliy, zamonaviy, aralash

b) Amerika-Yevropa, Osiyo, Avstraliya

c) Amerika-Yevropa, Osiyo-Afrika, Avstraliya-Okeyaniya

d) Milliy, o‘ta tarixiy, zamonaviy, o‘ta zamonaviy, aralash

7. Zamonaviy ko‘rinish guruhdagi mehmonxonalarga asosan ...

a) Keng oynavand fasadlar, kirish qismi – “ostona”ning bo‘rttirilishi, kursi, vujud va bino badiiy tugallik qismlarining alohida e’tibor bilan ishlanishi xosdir.

b) Fasadda asosan koshinburush naqshlar, sirkor mayolika va parchinlar mavjud.

c) Barcha sifatlarning kombinatsiyasini ko‘rish mumkin.

d) Bino baland va fasadda asosan koshinburush naqshlar, sirkor mayolika va parchinlar mavjud.

8. Milliy ko‘rinish guruhga kiruvchi mehmonxonalar arxitekturasiga ko‘proq milliy me’moriy shakllar va bezaklar xos bo‘lib ...

a) Fasadda asosan koshinburush naqshlar, sirkor mayolika va parchinlar mavjud.

b) Keng oynavand fasadlar, kirish qismi – “ostona”ning bo‘rttirilishi, kursi, vujud va bino badiiy tugallik qismlarining alohida e’tibor bilan ishlanishi xosdir.

c) Barcha sifatlarning kombinatsiyasini ko‘rish mumkin.

d) Bino baland va fasadda asosan koshinburush naqshlar, sirkor mayolika va parchinlar mavjud.

9. Aralash ko‘rinish guruhdagi mehmonxonalar arxitekturasida .....

a) Barcha sifatlarning kombinatsiyasini ko‘rish mumkin.

b) Keng oynavand fasadlar, kirish qismi – “ostona”ning bo‘rttirilishi, kursi, vujud va bino badiiy tugallik qismlarining alohida e’tibor bilan ishlanishi xosdir.

c) Fasadda asosan koshinburush naqshlar, sirkor mayolika va parchinlar mavjud.

d) Bino baland va fasadda asosan koshinburush naqshlar, sirkor mayolika va parchinlar mavjud.

10. O‘zbekistonda Mustaqillik yillarida qurilgan xususiy mehmonxonalar balandligi

a) o‘rta xisobda 1-4 qavatni tashkil qiladi.

b) o‘rta xisobda 1-2 qavatni tashkil qiladi.

c) o‘rta xisobda 2-5 qavatni tashkil qiladi.

d) o‘rta xisobda 1-6 qavatni tashkil qiladi.

II BOB. MEHMONXONALAR RIVOJLANISHIDA INTERER VA LANDSHAFT TO‘G‘RISIDAGI TUSHUNCHALARNING MAZMUN MOHIYATI

2.1-§. Mehmonxonalar jozibadorligini oshirishda interer tushunchasining mohiyati

“Interer” so‘zining ifodasi inglizcha “Interior” ya’ni ichki makon muhiti degan ma’noni anglatadi. Intererda tizim (interior system) – hamma bog‘lanishlarning jami va uni aniqlovchilarning mantiqan tuzilishi hisoblanadi. Interer kompozitsiyasi vositasi (interior Arrangement) - makon tizimida va uning jihozlari elementlarida qatnashuvchi materiallarning dekorativ-badiiy xususiyatlari.

O‘lkamiz zamini qatlamlarini qazishlar natijasida topilgan yodgorliklarning guvohlik berishicha, insonning badiiy ishlov berish usulida buyum yaratish faoliyati tosh asridayoqboshlangan va asrlar osha hozirgacha davom etib kelmoqda.

Differensial[1] – farqlash, moslanish ma’nosida

Amaliy san’atga chuqur falsafiy yondoshish natijasida shartlilik,stilizatsiya - ramziylikka asoslangan badiiy bezak asarlari yaratish kuchaygan. Ushbu tarixiy omil o‘zbek milliy bezak san’atining gurkirab rivojlanishiga turtki bo‘lganki,hozirda jahonga mashhur me’morchilik yodgorliklarimiz ulardagi ganchkorlik, koshinkorlik, naqqoshlik, xattotlik, toshtaroshlik va boshqa turdagi san’atlarning ajoyib darajada uyg‘unligidan va mujassamligidan iboratdir. Xalq amaliy bezak san’ati kishilarning ma’naviy olamini boyitadi, badiiy didini shakllantiradi, ruhiyatini tarbiyalaydi.Shuning uchun ham o‘zbek xalq amaliy san’ati insonlarni badiiy axlokiy, umuminsoniy hislatlar darajasida tarbiyalab, ularning ilmiy dunyoqarashlarini shakllantirishda hamda madaniy saviyalarini oshirishda eng zarur manbalardan biri hisoblanadi.

Yaqin o‘tmishda o‘zbek amaliy bezak san’atining eng rivojlangan naqqoshlik, ganchkorlik, tosh va suyak o‘ymakorligi, kandakorlik, pichoqchilik, buyrachilik,zargarlik, kashtachilik, zardo‘zlik, gilamdo‘zlik, kigizchilik, savatchilik kabi turlarining o‘ziga xos bajarish texnologiyalari, haqiqiy milliy nomlari, ularga xos atamalar, bu san’atlarga xos maktablar, uslublar hamda shu sohalarda nom qozongan ustalarning xizmatlari butun jaxonga dong‘i ketgan.

Dastlab O‘rta Osiyo me’morchiligida IX-XII asrlarda jamoat binolarining ichki va tashqi devorlaribezagida pardozlangan bezakli

g‘ishtlardanfoydalanila boshlandi.Intererdagi kompozitsiyalarda devor yuzasi bo‘ylab g‘ishtlar archasimon, shaxmat taxtasi yurishi yo‘nalishida, juft-juft qilib terilgan.

XIV asrdan boshlab intererlar monumental naqsh bilan bezatila boshlandi.Ganch devor yuzasiga o‘simliksimon va handasaviy naqshlar yelimli ranglar bilan ishlangan. Bezak kompozitsiyasining ko‘p qismini zarhal yuritilgan naqshlar egallaydi. O‘rta Osiyo me’morchiligida qadimdan to‘sinli shiftlar qo‘llanilgan. To‘sinli shift xona sathining katta-kichikligiga qarab 4,9,12,15 va undan ortiq qismlarga bo‘lingan. Shift yuzasidagi bo‘linmalar oddiy va murakkab ko‘rinishda bo‘lgan.Oddiy bo‘linmalar to‘g‘ri to‘rtburchak , kvadrat tuzilishida, murakkab bo‘linmalar har xil ko‘rinish va kattalikdagi romb, uchburchak, oltiburchakkabi kompozitsiyalar ko‘rinishida yaratilgan. Bo‘linmalarda ko‘p burchakli,turunj, davragul naqshlari ishlangan.To‘sinlar esa asosan madoxil, o‘simliksimon va morpech-o‘rama naqshlar bilan o‘yib bezatilgan. Uylardajihozlarni saqlash uchun taxmon tokchalar o‘rnatish odati qadimdan mavjud. Ularning go‘zal va shinam bo‘lishiga alohida e’tibor berilgan. Tokchalar usti ganchdan jimjimador nafis ravoqchalar shaklida ishlangan. Ravoqchalar atrofiga esa mayda nafis naqshlar o‘yilgan va rangli o‘simliksimon naqshlar chizilgan.

2.1-rasm. **Kirish eshigida bajarilgan yog‘och o‘ymakorligi namunasi**

Ustunlar xona intererida konstruksiya vazifasini bajaradi.Ular kaltaroq to‘sinlar bilan maydoni keng xona tomini yopish imkonini beradi. Ustunlar asosan poykursi, ko‘zagi, tana,kalla kabi qismlardan tashkil topadi.Ularning ko‘zagi, kalla qismlariga geometrikhamda o‘simliksimon murakkab naqshlar o‘yib ishlanadi. Shuningdek, ustun qismlari katta yaxlit barg yoki gul naqsh, mayda-mayda o‘yiqchalar, har xil kattalikdagi xalqalar bilan, poyustunlar esa marmar, toshga o‘yib ishlangan islimi va geometrik naqshlar, chiroyli yozuvlar, naqsh-nigorlar bilan bezatiladi.

Yog‘och o‘ymakorligi o‘zbek xalq amaliy bezak san’atining keng tarqalgan turlaridan biridir. Bunda biror naqsh yoki tasvir taxta yoki yog‘och buyumlarga chizib, kesib, o‘yib ishlanadi. Badiiy san’atning bu turi deyarli barcha xalqlar xususan qadimgi Sharq antik dunyo mamlakatlari arxitekturasida keng ishlatilgan.

2.2-rasm. **O‘ymakorlikda o‘simliksimon naqshning qo‘llanilishi.**

Amaliy san’atning ushbu turi XI-XII asrlarda yanada gurkirab rivojlandi. Murakkab naqsh turi bo‘lgan geometrik naqsh, ya’ni girih naqshi yetakchi o‘rinni egalladi. Yog‘och eshiklar asosan “bog‘dodi” ya’ni yuzasiga o‘ymakorlik naqshi solingan va tekis yuzali “uvaydi” turida bo‘ladi. Uvaydining yuzasi zanjira naqsh bilan bo‘linmalarga bo‘linadi. Bo‘linmalar markazida doirasimon va burchaklarida chorak doira naqshlar o‘yib ishlanadi.

a b c

2.3-rasm. **Buyumlarning yuzasi hamda intererda qo‘llanilgan o‘ymakorlik ishlaridan namunalar: a – quticha va lavh; b – sakkiz qirrali kursi; c – binoning kirish qismi.**

Xona jihozlaridan kursi, xontaxta, tagkursi, sandiq va beshiklar o‘zining vazifasidan tashqari xona ko‘rinishiga fayz kiritib, o‘ziga xos go‘zallik bag‘ishlaydi. Ushbu jihozlarning qismlari yuzalariga doirasimon, ko‘p bargli, zarur qismlariga o‘yib mayda naqshlar ishlangan. Yuza atroflari esa zanjira-ingichka yo‘l-yo‘l naqshlar tizimi

Respublikamizda hozirgi kunda qad ko‘tarayotgan zamonaviy arxitektura inshootlari, uy-ro‘zg‘or buyumlarini bezatishda ham yog‘och o‘ymakorligining go‘zal namunalarini ko‘rishimiz mumkin.

Ganch o‘ymakorligi san’ati asrlar davomida o‘ziga xos uslublar bilan rivojlanib keldi. Har bir davrda uning o‘ziga xos jihatlari va farqlari sezilib turadi. Qadimgi ganch o‘ymakorligi hajmiy ko‘rinishda bo‘lib, realistik tasvirlar asosida ishlangan. Ularda ko‘pincha odamlar, hayvonlar, qushlar tasviri, o‘simliksimon naqshlar, geometrik shaklli naqshlar ko‘p qo‘llanilgan. Ba’zan esa gorelefli usulda ishlangan ganch namunalarini ham ko‘rish mumkin.

X-XI asrlarda naqqoshlik yog‘och, tosh va ganch o‘ymakorligi yanada rivojlandi. Murakkab abstrakt tasvirni aks ettiradigan naqshlar paydo bo‘ldi. Shuningdek, har xil geometrik shaklli qilib g‘isht terish keng qo‘llanildi. Ganchkorlikning gullab yashnagan davri XVIII asrning oxiri XIX asrning boshlariga to‘g‘ri keladi. Uning uslublari, texnikasi ancha murakkablashdi. Rangli ganchlar, bo‘yoqlar, naqsh va tasvirlar, panjarasimon o‘yma naqshning o‘simliksimon, geometrik va ramziy turlaridan tashqari nishon ko‘rinishidagi turlari qo‘llaniladigan bo‘ldi.

Ganch o‘ymakorligida asosiy naqsh bo‘lgan hoshiya naqshni bog‘lab turadigan naqsh bu zanjiradir. Zanjira ramka vazifasini bajarib namoyon, tokcha, eshik, deraza va taxmonlarning chetiga ishlatiladi. Panjaralar O‘rta Osiyo me’morchiligida o‘ziga xos harakterga ega bo‘lib, ko‘pincha geometrik va o‘simliksimon naqsh tuzilishida qo‘llaniladi.

2.4-rasm. **Ganchdan yasalgan qandil**

*2.5-rasm***. Ganch o‘ymakorligining intererda qo‘llanilishi**

2.6-rasm. **Naqshlarning amaliy san’at turlari bo‘yicha namunalari: a – sopol idishlar; b – misgarlik buyumlari; c – zardo‘zlik; d – gilamdo‘zlik.**

Naqsh va bezaklar hunarmandchilik turlaridan sopol, metall buyumlar ishlab chiqarishda ham keng qo‘llaniladi. Kulolchilik Sharqning eng qadimiy hamda navqiron san’atidir. Kulolchilik hunari loydan piyola, kosa, tovoq, ko‘za, lagan, xurmacha tog‘ora, xum, tandir, o‘yinchoqlar, qurilish materiallari va hokazolar tayyorlaydigan soha hisoblanadi. Ushbu yo‘nalishda buyum turiga qarab o‘simliksimon va geometrik naqshlar qo‘llaniladi. Sopol idishlar yuzasiga girih, turunj, baxt girihi, bodom guli kabi naqshlar ishlash keng tarqalgan. Misgarlikda esa geometrik va o‘simliksimon naqsh (sitora, gardish, ishkalak, turunj, chashmi bulbul, qo‘chqorak, pushti baliq) lar juda nozik did bilan ishlanadi.

O‘zbek xalq amaliy san’atining zardo‘zlik, kashtachilik va kigiz bosish, gilam to‘qish turlarida gul, o‘simlik, qush, hayvon tasvirlari hamda o‘simliksimon, geometrik yoki aralash naqshlar keng qo‘llaniladi.

Yurtimizda badiiy naqqoshlik san’ati hozirgi kunda ham keng ko‘lamda rivojlanib, hozirgi paytda naqshlardan me’morchilikda, uy

jihozlari, mayda yog‘och o‘yinchoqlar, musiqa asboblari, sovg‘alar va turmushda kerakli buyumlarni bezashda foydalanilmoqda.

2.2-§. Mehmonxona rivojlanishida landshaft to‘g‘risida tushuncha

Landshaft termini bizga geografiya fanidan ma’lum. Landshaft dizayni esa bugungi kunda ochiq osmon qurshab turgan kenglikdagi yer, suv, o‘simlik kabi tabiiy unsurlarga ma’lum darajada shakl berib, unga arxitekturaviy formalar yordamida badiiylashgan hamda inson ehtiyojlariga moslashgan makon yaratish san’ati, “arxitekturaviy landshaft” deb nomlangan yangi tushuncha yuzaga keladi.

2.7-rasm. **Landshaftda rang kompozitsiyasi**

Landshaft dizayni – ijodiy faoliyat turi bo‘lib, sun’iy muhitni shakllantirish, ko‘kalamzorlarni bezash, geoplastika, kichik arxitektura shakllari, dekorativ qoplamalarni yaratish va vizual kommunikatsiya vositalaridan foydalanish kabilar bilan shug‘ullanadi. Landshaft dizaynining maqsadi – arxitekturani tabiat elementlari bilan o‘zaro bog‘lashdir.

Landshaft dizayni ob’ektlari – ochiq va usti yopilgan fazolardir. Ularga ko‘cha va maydonlar, kichik rekreatsion (dam olish, hordiq chiqarish) joylar (xiyobon, skver, bog‘lar, yo‘lak va ko‘chalar), turli maqsadga mo‘ljallangan parklar, yashash joylardagi dam olish va xo‘jalik maydonchalari (bolalar, kattalar dam olish va sport maydonlari), turli funksional xonalarning intererlari kiradi.

Landshaft dizaynida ham kompozitsiyadagi barcha qonun va qoidalarga amal qilinadi ya’ni masshtab, ritm, metr, kontrast, nyuans, faktura, kompozitsion yaxlitlik, dominant va boshqalar loyihaviy rejalashtirishda inobatga olinadi.

O‘tmishdagi asrlar davomida yaratilgan bog‘-parklarustalari ham o‘z faoliyatlariga tabiatan boshqariladigan va barcha san’at turlariga umumiy bo‘lgan qonuniyatlarga tayanganlar. Bog‘lar yaratilishida arxitektura va tasviriy san’at (jivopis), poeziya va musiqa jammuljam bo‘lib birlashadi va umumiy mazmun kasb etadi. Ammo landshaftni qurish, tizimga solish ko‘proq arxitektura qonuniyatlariga yaqinligi isbot talab qilmaydi. Shuning uchun ham biz atrof-muhit fazosini tabiiy landshaft vositasi orqali tashkillashtirishni bog‘ning landshaft arxitekturasi sifatida e’tirof etamiz.

Landshaft dizaynida loyihaviy ishlarining bajarilishida joy harakteri, regionning milliy an’analari, iqlim, suv, o‘simlik (flora va fauna), relef, moliyaviy talab, dizaynerning mahorati, xullas buyurtmachining didi kabi faktorlarga duch kelinadi. Shuning uchun ham bog‘ yaratish san’ati madaniyatimizdagi eng murakkab yo‘nalish hisoblanadi.

2.8-rasm. **Muhitni hajmiy-fazoviy jihatdan shakllantirish**

Landshaft loyihasida ikki asosiy izlanish mavjud. Birinchisi – bu yer, suv, o‘simliklar, arxitekturaviy qurilmalar va hokazolar mavjud bo‘lgan hududni yangicha rekonstruksiyalash, unga yangi shakllar kiritish, o‘simlik dunyosini qayta shakllantirish, hududdagi barcha komponentlarni qayta oriyentatsiyalash; ikkinchisi – bu yangi o‘ziga xos

rejali hudud bo‘lib, bunda dizaynerdan suv, o‘simliklar, manzarali va mevali daraxtlar, kichik arxitekturaviy formalarni arxitekturaviy-rejalashtirish, xullas “uy va bog‘” yaratish talab qilinadi. XVI asrda ingliz faylasufi Frensis Bekon bog‘ haqida quyidagilarni e’tirof etgan edi: “Bog‘ – insonning maishiy hayotida eng tozasidir. Chunki u inson ruhiyatini tozalaydi, uningsiz qasrlar, binolar inson qo‘li yaratgan qo‘pol qurilmalardir xolos”. Buning bilan biz inson turmush tarzi uchun landshaft arxitekturasida bog‘larning o‘rni, ekologik maqbullik qanchalik muhim ekanligini fahmlab olishmiz mumkin. Qanday bo‘lmasin dizayner o‘z loyihasida qo‘yidagi to‘rt asosiy prinsipni esdan chiqarmasligi kerak: uch o‘lchamli fazo miqyosida fikrlash, qo‘llanilayotgan materiallardan maksimal foydalanish, inson fiziologik talablarini inobatga olish – bunda loyihaviy yechimlarga ilmiy yondoshish, joyning flora va faunasi imkoniyatlaridan to‘laligicha foydalanish.

2.9-rasm. **Landshaft yechimida arxitekturaviy tabiiy va sun’iy elementlarning qo‘llanilishi**

Loyihalashtiriladigan muhitni yil fasllari, kunning vaqti landshaft xususiyatlariga bog‘liq bo‘lgan boshqa o‘zgaruvchanlikni hamda loyihada ko‘rsatilmagan – suv shildirashi, gullarning xushbo‘y hidi, fontandagi kamalak va uning ranglari va boshqalarni inobatga olish zarur.

Landshaft dizaynining **asosiy maqsadi** – insonga ochiq muhitni yoqimli qilib, dilga xushnudlik, funksional, estetik va ekologik

xususiyatga ega qilib yaratish, bunda estetik faktor asosiy o‘rinni egallaydi.

Landshaft dizayni kompozitsiyasidarelef (geoplastik element sifatida), o‘simlik, suv, havo (asosiy vizual manba sifatida) asosiy elementlar hisoblanadi.Bundan tashqarilandshaft dizaynining asosiy kompozitsion elementlariochiq muhit, o‘simlik, qurilishlar, sharsharalar, ranglar-ning turlichaligi, yorug‘lik, soya, havo vizual perspektivani yuzaga keltiradi.Kuzatish orqali kelib chiqadigan his-xayajonlanish va uning emotsional kayfiyatga ta’siri, masshtab, rang, konstrastlar uyg‘unligi kabi vositalar orqali sodir bo‘ladi. Bu esa kompozitsiyaning asosiy faktorlaridir**.**

Landshaft dizaynining boshqa san’at turlaridan asosiy farqi:

- landshaft dizaynining asosi bu tabiat (o‘simlik, relef, yer, suv, havo, toshlar va hokazolar)dir;

- landshaft strukturasining asosi – jonli, tabiiy muhit - doimo organizmdagi o‘zgaruvchanlikni sodir bo‘lib turishi.

Landshaft dizayning boshqa turli kompozitsiyasi dinamik strukturaga, ya’ni vaqt o‘tishi bilan uzluksiz o‘zgarib turishi bilan bog‘liqdir. Landshaft ob’ekti yaratilish jarayonida landshaftda tabiiy elementlarning sintezi va sun’iy shakllar, ya’ni landshaftning yangi ko‘rinishda paydo bo‘lishidir.

2.10-rasm. **Manzaraviy antropogen landshaft kompozitsiyasi**

Landshaft – tabiat-xududiy, tabiiy unsurlardan tashkil topgan va ma’lum bir tashqi ko‘rinish harakteriga ega majmuadir.

“Landshaft” va “manzara” tushunchasini bir-biri bilan adashtirmaslik kerak, ammo ularning ikkisi ham nemis va fransuz tilidan tarjima qilinganda “joyning ko‘rinishi” degan ma’noni beradi. “Landshaft” – geografik termin, geografik rayonlarning tabiiy ko‘rinishini o‘zgacha ajratishdir. “Manzara” – rang tasvirda ishlatiladigan termin bo‘lib, inson ko‘zi bilan xududdagi joyni aniqlashdir.

Landshaftning beshta asosiy unsurlari mavjud – bular yer (relef), havo, suv, flora va fauna. Oltinchi unsur esa insondir. Yer qatlami turlicha releflarga ega. Bu relef havo va suv taqsimotini ta’minlab turadi. Buning oqibatida joyning hududiy-iqlimiy o‘simliklar va hayvonlar dunyosining o‘ziga xos harakterlanishiga sabab bo‘ladi.

Relef – landshaftning “skeleti”- dir. Uning o‘zgarishida boshqa barcha unsurlarning o‘zgarishini kuzatish mumkin.Landshaftlar tabiiy (tabiatan) va antoropogen bo‘limlarga bo‘linadi

Tabiat muhitidagi rivojlanish davomida va insonning aralashuvi jarayonida tabiiy landshaftlar vujudga keldi. Zamonaviy rivojlanish pog‘onasida bu tushunchani shartli ravishda qabul qilish mumkin, ya’ni bu hudud planetada yo‘qdek, asosiy landshaft unsurlariga inson faoliyati orqali tegilmagandek.

Antropogen landshaftlar o‘zaro harakatlanuvchi tabiiy va sun’iy unsurlardan tashkil topadi va inson ishtiroki natijasida shakllanib boradi. Landshaftning takomillashuvi jarayonida landshaft urbanizatsiyasi tushunchasi shakllandi. Bularga shahar, qishloq, sanoat, rekreatsion landshaftlar kiradi.

2.11-rasm. **Rekreatsion muhit**

Landshaft dizaynida arxitekturaviy muhitni yaratish alohida ahamiyat kasb etadi. Muhitda barcha tabiiy va arxitekturaviy unsurlar kompozitsion yaxlitlikda bajarilishini talab qiladi. Berilgan ob'ektning loyihaviy yechimida dizayner o‘z diqqatini arxitekturaviy qurilma, kichik arxitekturaviy formalarning uyg‘unligiga, faktura jihatidan boy, sifatli ko‘rinishiga erishilishiga qaratishi lozim.

Bugungi kunda zamonaviy me'morchilikda arxitekturaviy konstruksiyalar, fasadlar va kichik arxitekturaviy shakllarda yangi materiallar turlari keng ko‘lamda qo‘llanilmoqda.

Dizayner politrasi boyib, turli-tuman metall konstruksiyalar yuzasini annodlash usullarini qo‘llash va bu konstruksiyalarga yangi turdagi qoplama materiallardan foydalanish imkoniyatlariga ega bo‘lmoqda. Dizayner o‘zining arxitekturaviy qurilmalarida rangi, fakturasi, chidamliligi va estetik ko‘rinishi zamonaviy kishi didiga mos, shuningdek landshaft yechimining umumiy kompozitsion yechimiga mos ravishda loyihalashi lozim. Zamonaviy materiallarni qo‘llashda xalqaro ekologiya, gigiyena normalariga to‘la javob berishini ham e'tiborga olishi kerak.

Landshaft arxitekturasining tarixiy rivojlanishi

Vaholanki, insoniyat o‘zi yashaydigan atrof-muhitni juda qadim zamonlardan beri obodonlashtirish bilan shug‘ullanib kelayotgan bo‘lsada “Landshaft arxitekturasi” iborasi paydo bo‘ldi. Landshaft arxitektura-sining o‘ziga xoslik tomoni uning har doim tabiiy qurilish materiallari – o‘simliklar, suv, toshlar, yer, joylar relefi kabilardan foydalanishidadir. Binobarin bu materiallar ochiq fazo muhitini yaratishda asosiylari hisoblanadi. Landshaftchi me'mor tabiatning tabiiy muhiti bilan ishlaydi. U ba'zan tabiatning tabiiy muhitiga juda kam o‘zgartirish kiritsa, ba'zan u “sun'iy tabiat” yaratadi. Bunda o‘z loyihasiga ijodiy yondashib tabiiy muhitni to‘la o‘z tafakkuriga tayanib yaratadi. Bu ikkala an'ana landshaft san'atining tarixiy rivojida turlicha namoyon bo‘lib kelgan. Akademik D.S.Lixachyov - “Bog‘ yaratish uslubiga u yoki bu asr, u yoki bu davlatning badiiy ongi sifatida qarash lozim” deb uqtirgan edi. Shuningdek, landshaft arxitekturasining yana bir tarmog‘i bog‘-park san'ati hamdir. Landshaft arxitekturasi har doim bu tarmoq bilan hamohanglikda taraqqiy qilib shahar muhiti, ko‘chalar, yo‘llar, maydonlarni tashkillashtirish bilan ham bog‘lanib keldi. Bunda har doim ikki yo‘nalish geometrik doimiy va jonli manzara parallel tarzda mavjud bo‘lib, har doim bir-birini to‘ldirib keladi. Juda aniq geometrik kompozitsiya har doim jonli tabiatga singib, moslanib ketsa,

eng rang-barang jonli tabiat ham geometrik to‘g‘ri elementlarsiz kechina olmaydi.

2.12-rasm. **Arxitekturaviy muhitda bo‘shliqni kompozitsion tashkillashtirish**

Qadimdan bizga ingliz va fransuz bog‘dorchiligi maktablari ma’lum. Bunga Italiya va Rossiya bog‘dorchiligini ham qo‘shish mumkin. Shuning bilan birga sharqda yapon, xitoy bog‘dorchiliklari va janubda ham qadimgi Vavilon, Eron, Arabiston mamlakatlarida ham bog‘-park san’ati taraqqiy etib kelgan. O‘rta Osiyoda ham bu san’at yuqori darajada rivojlangan bo‘lib Temur va Temuriylar davrida misli ko‘rilmagan darajada yuksaldi.

2.3-§. Mehmonxona dizayni: ta’rifi va o‘ziga xos xususiyatlari

“Dizayn” so‘zining ifodasi italyancha “disego” ya’ni dastlab Renessans asridan loyiha, chizma, tasvirlar va ish jarayonidagi g‘oyalar haqidagi tushunchalarni ifodalovchi so‘zdan yuzaga keldi. Keyinchalik XVI asrda Angliyada “design” tushunchasi yuzaga kelib, g‘oya, chizma, bezak va shuningdek loyihalash va konstruksiyalash kabilarni ifoda eta boshladi. Dizaynning torroq ma’nodagi ya’ni kasbiy tushunchasi yuqori iste’mol va estetik sifatga ega sanoat mahsulotlarini yaratish, inson uchun komfortli hayot muhitini – ijtimoiy, madaniy, ishlab chiqarish,

buyum va jihozlar muhitini tashkillashtirish bo‘yicha badiiy loyihalash faoliyatidir.

Disegno – Italiyada renesans davrida loyiha va rasmlarni, umuman g‘oyalar zamirida yotgan tasavvur shunday deb atalgan. XVI asrga kelib, Angliyada design so‘zi “g‘oya, chizgi, naqsh” yoki umuman loyihalash, konstruksiyalash ma’nolarida ishlatila boshlandi.

Dizayn kasb sifatida 100 yildan ko‘proq mavjud. Bu hisob XIX asr oxirlarida Uilyam Morris rahbarligidagi “San’at va kasb-hunar (hamkorligi, aloqadorligi uchun harakati boshlangan davrdan boshlanadi.)”

Aynan ana shu davrda dizaynning asosiy nazariyasi qoida va rivojlanish tamoyillari ishlab chiqildi.

Dizan ob’ekti sifatidahar qanday narsa buyumni qo‘llash mumkin. Narsa-buyumlardagi umumiyki, ular mavjud bo‘lgan muhit yoki har qanaqa ma’lumot (agar, ular inson hayotiga aloqador bo‘lsa). Ayni paytda ularning insonga aloqadorligi an’anaviy vositalar bilan aniqlanmaydi.

Dizayn maqsadi – insonni o‘rab olgan muhitni insoniylashtirish, ya’ni uning manfaatlariga o‘sha davr axloqiy va estetik me’yorlar asosida moslashtirish.

Dizayn uslublari – ko‘p jihatdan arxitektura uslublariga o‘xshab ketsa-da, ularning o‘ziga xos bo‘lgan evristik tomonlari mavjud. Ular dizayn uslublarining ko‘proq badiiy estetik va ilmiy-fantastik jihatlarida namoyon bo‘ladi.

Dizayner yoki uning buyurtmachisi (adresat sifatida har kim ham ishtirok etishi mumkin). Shuning uchun dizayn ijrosida faqat ergonometrik masalalargina emas, shuning bilan birga, ijtimoiy, madaniy masalalar, buyurtmachi shaxsning talab va ehtiyojlari u yoki bu dizayn mahsulotiga ishlov berishda e’tiborga olinadi.

Dizayning o‘ziga xosligi – dizayner mahorati, uning tafakkur va tasavvur darajasi bilan belgilanadi. Bu o‘rinda obrazlilik, yangilik, uzviylik kabi jihatlar hal qiluvchi hisoblanadi.

Dizayn bu turmushga yangi ijtimoiy-madaniy g‘oyalar olib kiruvchi, uni nafis, go‘zal muhitga aylantiruvchi yangicha loyihalash amaliyotidir.

Dizayn ob’ektlarini qo‘llash sohalari va uning turlari

Parodigma (yunoncha-“o‘rnak, namuna” demakdir) muayyan davrdagi fan va madaniyat sohasida yetakchi ta’limot va tushunchalar majmui bo‘lib, unda shaxsiy faoliyatning o‘rni va roli demakdir.

Parodigma tushunchasi tarixiydir. O‘tgan asrdagi dizaynerlik amaliyoti rivojlanishini uch bosqichga ajratish mumkin.

1 – “Dizayn – fan ijodi sifatida”.

Loyiha parodigmasi: muhitning ichiga turli qismlar solingan quti deb tushunadigan nyutonian (Isaak Nyuton) yoki bekonian (Frensis Bekon) ob’ektlari yoki ularning komplekslarini loyihalash.

2 – “Ashyo-buyum muhitining dizayni”.

Loyiha parodigmasi: Ashyo-buyum muhiti dizaynining loyihasi muhitdagi alohida muhim qismlarning o‘zaro muhim aloqalaridan iborat deb tushunadigan kartezian (Rene Dekart yoki Karteziy) ta’limotiga tayanadi.

3 – “Axborot muhitidagi dizayn”.

Loyiha parodigmasi: Informatsion ob’ektlarni loyihalashda an’ana-viy uslublardan voz kechmagan holda ko‘proq virtual muhitga e’tibor qaratadi.

Dizaynda ashyo-narsalar – inson tomonidan foydalanishga moslangan yoki shu yo‘nalishda yaralgan narsa-buyumlar bo‘lib, ular madaniyat va sivilizatsiyaga xizmat qiladi. Dizaynda narsa turmush tarzi, uslubi va rivojlanish darajasini belgilaydi.

Mehmonxona dizayni. Dizayn (lotin tilidan desing) - g‘oya, loyiha. Atrof-muhitning estetik va funksional sifatlarini shakllantirishga qaratilgan turli xil loyiha faoliyatini nazarda tutadigan atama.

Interer dizayni-bu san’at. Ichki makon qaror topgan uslub bo‘yicha siz nafaqat ta’m, faoliyat turi, tasvir, xarakterni aniqlashingiz, balki korxona yuzini ham ko‘rishingiz mumkin. O‘z ichki yuzini, uning uslubi, rangi, ruhini yaratish – bu dizaynerning asosiy vazifasidir.

«Tor ma’noda» dizayn « tushunchasi badiiy qurilish demakdir. Dizayn bevosita ichki bilan bog‘liq.

Ichki (fransuz ichki) - xonaning ichki maydoni, uning tuzilishi va bezaklari. SHu bilan birga, uyg‘unlik muhim ahamiyatga ega – barcha ichki elementlarning tabiiy birikmasi, shuningdek ta’mi va korxonaning umumiy uslubi tushunish.»Zamonaviy mehmondo‘stlik korxonalari ichki dizayn yuqori madaniyat xorijiy va mahalliy dizaynerlar yutuqlari bilan bog‘liq va go‘zallik uchun odamlar istagi, balki ijobiy his-tuyg‘ular bir vaqtning o‘zida paydo ekanligiga nafaqat tufaylidir. Ma’lumki, tashrif buyuruvchilarning kayfiyatlari va xodimlarning mehnat sharoitlari intererga bog‘liq.

«Dizayn» tushunchasi xona mebel o‘z ichiga oladi, bezak, mebel, ichki arxitektura va mehmonxona mijoz ko‘z xosdir, deb hamma. Ichki

barcha komponentlar bir-biri bilan yaqin aloqada bo‘lishi kerak. Misol uchun, mebel joylashtirish maydoni hajmi, uning maqsadi, va mebel joylashtirish bilan yoritish bilan bog‘liq bo‘lishi kerak. YOritish ichki rang sxemasiga ta’sir qiladi, me’moriy sirtlarning rangi mebel rangi va mato rangi bilan mebel rangi bilan bog‘liq. Mehmonxona dizayni muammosi murakkab muammo bo‘lib, uni quyidagi qonuniyatlarni hisobga olgan holda hal qilish lozim:foydanuvchidan go‘zalga qadar makon, yorug‘lik, mutanosiblik hissini hurmat qilish, butun mehmonxonaning yagona dizayni yaratish. Eng asosiysi, mehmonxona mijozlariga ichki makon orqali o‘z munosabatingizni bildirishingiz mumkin. Turli madaniyatlar qulaylik va hashamat haqida o‘z fikrlariga ega. Vaqtinchalik yashash joylarini loyihalashda turli yo‘nalishlarga ega bo‘lgan ichki dizaynning juda ko‘p turlari mavjud.

Bugungi kunda mehmonxona mijozlarining ehtiyojlarini qondirish uchun faqat standart qulaylik etarli emas. Alohida xonalarning dizayni juda turli xil talablarga ega:u eslab qolishi va mehmonni yana bir xil mehmonxonani tanlashi kerak.

Mehmonxona biznesida dizayn mehmonxonalarning hozirgi va kelajakdagi ko‘rinishini belgilaydi. Uch o‘n yil oldin, mehmonxona biznes ichki uchun moda Ritz sinf klassik hashamatli mehmonxonalar tomonidan belgilangan edi. Bugungi kunda, bu birinchi o‘ringa kelgan korporatsiyalar emas, balki individual rassom. Mehmonxona dizayni bugungi kunda nafaqat arxitektura mutaxassislariga, balki mehmonxona xonalarini tartibga solish bilan shug‘ullanmagan mutaxassislarga ham ishonish uchun obro‘li bo‘ldi – moda dizaynerlaridan tortib haykaltaroshlargacha. Bugungi kunda mehmonxonalarni loyihalashtirayotganlar orasida dunyo mashhurlari ko‘proq: Bred Pittdan Giorgio Armani.

Etakchi zamonaviy dizaynerlar orasida Nyu-YOrkdagi Royalton mehmonxonasi va Los-Anjelesdagi Mondrian kabi bir necha mehmonxonalarning ichki qismida qo‘l kelgan Filip stark etakchilik qilmoqda. Stark ning dizayn tushunchasi yaqinda Starwood korporatsiyasi tomonidan bozorga joriy etildi W mehmonxona zanjiri, asosini tashkil etdi. Bu butik mehmonxonalar sifatida mehmonxona biznes bunday yo‘nalishda asoschisi bo‘ldi kim stark deb ishoniladi.

Mehmonxona ichki dizayn – yoqimli turar joy hissa qo‘shadi mas’ul loyiha, va turar joy qulay qilish. Mehmonxona dizayni har doim qulaylik, go‘zallik va funksionallikning barcha asosiy talablarini hisobga olgan holda yaratilgan original dizayn loyihasidir.

Hotel dizayn rivojlantirish faqat tajribali kompaniya tomonidan amalga oshirilishi mumkin juda qiyin keng ko‘lamli vazifa hisoblanadi. Axir, qabul maydoni boshlab, restoran va lobbi bilan davom, va, albatta, xonalar o‘zlari ichki dizayn, to‘g‘ridan-to‘g‘ri dam olish yoki ish safari davomida odamlar hayotiga bog‘liq.

«Asosiy dizayn maqsadi mehmonxonada qulay va qulay turar joy bilan ta’minlash, barcha mehmonlarni xursand qilish, ularni ajablantirish va qiziqarli echimlar bilan jalb qilishdir. Dizaynerlar, boshqa hech kim kabi, mehmonxonaning dizayn xususiyatlarini ijobiy ta’kidlaydilar, qulay muhit va yoqimli muhitni yaratadilar».

Mehmonxona xonalarida ichki yaratish, xususiy dizaynerlar ko‘pincha bezak echimlari turli xil foydalanish, lekin asosiy uslub chetlashgan emas. Bu mijozga o‘z didi va ehtiyojlari uchun tegishli muhitni tanlash imkonini beradi. Bunday yondashuv mijoz bazasiga qo‘shib, mehmonxona maqomini ko‘taradi.

Hotel dizayn mehmonlarga millionlab jalb bir trend. Mehmonxona dizayn bozorida etakchi bo‘lgan kompaniyalar orasida HKS, Wimberly Allison Tong & Goo, Leo a Daly kabi firmalar bor, ularning daromadi o‘n millionlab dollarni tashkil etadi. Ushbu kompaniyalarning har biri portfelida bir qator yuqori darajadagi loyihalarga ega. Masalan, Dallasda joylashgan HKS shu Dallasdagi Ritz-Karlton (Ritz-Karlton hotel in Dallas) va Starwood (W Dallas Zafar Hotel and Residences) kabi mehmonxona bozorining taniqli operatorlari uchun mehmonxonalarni loyihalashtirgan.

Biroq, yirik kompaniyalar uchun yirik kompaniyalar tomonidan ishlab chiqilgan mehmonxona dizayn taqdirda, u ommaviy, sanoat dizayni haqida, birinchi navbatda. Bu yerda mehmonxonalarning o‘ziga xosligi ma’lum chegaralarda muhokama qilinishi mumkin, bu esa, mehmonxona korporatsiyasining siyosati bilan cheklanadi. Haqiqatdan ham dizayner mehmonxonalarga keladigan bo‘lsak, bozor hali ham shakllanmoqda. Biroq, mehmonxona dizayn sohasida o‘z sohasida aniq organlari bo‘lgan o‘nlab nomlari bilan «Pantheon» allaqachon mavjud.

Yevropada mehmonxona dizayn organlarining obro‘sini italiyaliklar egalladi. Mehmonxona dizaynini nafaqat Italiyada, balki Fransiya va Britaniyada ham yaratgan bir necha yosh, ammo allaqachon yaratilgan dizaynerlar mavjud. Starck va Olga Polizzi bilan hamkorlik qiladigan Bruno Borrione kabi nomlarni ajratish mumkin. Borrione Parijda Le Placide hotel loyihasi uchun boshqa narsalar qatorida ma’lum.

Olga Polizzi Cornwall yilda Tresanton mehmonxona sahih dizayni uchun tan kasb etdi, Angliya.

Shunday qilib, mehmondo‘stlik kompaniyasining professional yaratilgan intereri-bu ijodiy ishning bir turi bo‘lib, unda alohida elementlarning o‘zaro mosligi muallifning yagona g‘oyasi bilan belgilanadi.

Tayanch so‘zlar va iboralar: mehmonxona, arxitektura, mehmonxona intereri va landshafti, dizayn, mehmonxona nomerlari, joylashtirish xizmati, mehmonxona binolarining arxitekturasi, tashqi va ichki ko‘rinish.

Mustaqil ishlash uchun savollar

1. Mehmonxonalar jozibadorligini oshirishda
2. interer tushunchasining mohiyati gapirib bering
3. Yog‘och o‘ymakorligi to‘g‘risida gapirib bering
4. Ganch o‘ymakorligi to‘g‘risida gapirib bering
5. Naqsh va bezaklar hunarmandchilik turlari to‘g‘risida gapirib bering
6. Mehmonxona rivojlanishida landshaft to‘g‘risida tushunchasixaqida so‘zlab bering
7. Landshaft dizayni ob’ektlari to‘g‘risida nimalarni bilasiz?
8. Landshaft loyihasida nechta asosiy izlanish mavjud?
9. Landshaft dizaynining asosiy maqsadi nima?

Test savollari

1. “Interer” so‘zining ifodasi

a) inglizcha “Interior” ya’ni ichki makon muhiti degan ma’noni anglatadi.

b) fransuzcha “Interior” ya’ni ichki makon muhiti degan ma’noni anglatadi.

c) lotincha “Interior” ya’ni ichki makon muhiti degan ma’noni anglatadi.

d) arabcha “Interior” ya’ni ichki makon muhiti degan ma’noni anglatadi.

2. Intererda tizim (interior system) – ...

a) hamma bog‘lanishlarning jami va uni aniqlovchilarning mantiqan tuzilishi hisoblanadi.

b) ichki tizim

c) ichki muxitni yaxshilash, yashash sharoitga bog‘langan holda yashashni yaxshilash

d) bunaqa tizim umumun mavjud emas

3. Interer kompozitsiyasi vositasi (interior Arrangement) – ...

a) makon tizimida va uning jihozlari elementlarida qatnashuvchi materiallarning dekorativ-badiiy xususiyatlari.

b) interer kompozitsiyasi vositasi (interior arrangement) – qalam va qog‘oz hsoblanadi

c) subektiv obektlarga qaratilgan vositalar majmui va unga bog‘liqlik

d) bu shunday fanki arxitekturada asos sifatida qabul qilingan va ISO2001 ga kiritilgan

4. Differensial – ....

a) farqlash, moslanish ma’nosida keladi

b) matematika elementi

c) fizika elementi

d) funksiya elementi, differensiya so‘zidan olingan

5. Landshaft dizayni – ...

a) ijodiy faoliyat turi bo‘lib, sun’iy muhitni shakllantirish, ko‘kalamzorlarni bezash, geoplastika, kichik arxitektura shakllari, dekorativ qoplamalarni yaratish va vizual kommunikatsiya vositalaridan foydalanish kabilar bilan shug‘ullanadi.

b) ko‘cha va maydonlar, kichik rekreatsion (dam olish, hordiq chiqarish) joylar (xiyobon, skver, bog‘lar, yo‘lak va ko‘chalar) kiradi

c) turli maqsadga mo‘ljallangan parklar, yashash joylardagi dam olish va xo‘jalik maydonchalari (bolalar, kattalar dam olish va sport maydonlari), turli funksional xonalarning intererlari kiradi.

d) ochiq va usti yopilgan fazolar

6. Landshaft dizaynining maqsadi – ...

a) arxitekturani tabiat elementlari bilan o‘zaro bog‘lashdir.

b) arxitekturani geografiya elementlari bilan o‘zaro bog‘lashdir.

c) arxitekturani tabiat-geografiya elementlari bilan o‘zaro bog‘lashdir.

d) arxitekturani tabiat elementlari bilan o‘zaro bog‘lanmasdan, arxitekturani geografiya elementlari bilan o‘zaro bog‘lashdir.

7. Landshaft dizayni ob’ektlari – ...

a) ochiq va usti yopilgan fazolardir.

b) Falsafaning arxitektura bilan bog‘liqligi

c) ko‘cha va maydonlar

d) turli maqsadga mo‘ljallangan parklar

8. “Landshaft” – ...

a) geografik termin, geografik rayonlarning tabiiy ko‘rinishini o‘zgacha ajratishdir.

b) rang tasvirda ishlatiladigan termin bo‘lib, inson ko‘zi bilan xududdagi joyni aniqlashdir.

c) falsafiy termin, geografik rayonlarning tabiiy ko‘rinishini o‘zgacha ajratishdir.

d) rang tasvirda ishlatiladigan termin bo‘lib, inson ko‘zi bilan xududdagi joyni aniqlashdir va o‘zlashtirish

9. Landshaftning beshta asosiy unsurlari mavjud – bular

a) yer (relef), havo, suv, flora va fauna.

b) yer (relef), havo, suv , flora va gidro.

c) yer, havo, ko‘kalamzor (relef), suv va gidro

d) yer, havo, ko‘kalamzor (relef), suv va flora.

III BOB. MEHMONXONA INTERERI VA LANDSHAFTINING TARIXIY USLUBLARI

3.1-§. Mehmonxona intereri va landshaftida stil tushunchasi

Parodigmalar almashinuvi fanda stil tafakkuri, san’atda uslubni vujudga keltiradi. Stil – san’at shakli va g‘oyasini ifoda etish uchun tarixiy shakllangan badiiy ifoda ko‘rinishidir.

Aynan shu tushuncha orqali arxitektura va san’at rivojlanishining yirik etaplari aniqlanadi: Antik, roman, gotik, renessans, barokko, rokoko, klassitsizm, romantizm, ampir va boshqalar.

Stil – fazoning tashkil etilishi, uni ifodalovchi turli xil badiiy obrazlarni aniqlash uchun mavjud badiiy priyomlar majmuidir. Dizaynda stil belgili – simvolik tizim bo‘lib, inson tomonidan uni o‘rab olgan muhitning ideal tomonlarini aniqlashda ishlatiladi. Bu tizim shakl hosil qilishning badiiy tipidir.

XXI asrga kelib, tarixiy stillar faqat ilhom manbaigina bo‘lib, qolmasdan, zamonaviy vizual madaniyatni vujudga keltirishda ham xizmat qilmoqda. Biz yolg‘iz stil orqali butun davrning mohiyatini ifoda etish zamonidan ancha ilgarilab ketdik. Revolyutsion ilmiy kashfiyotlar, yangi texnologiyalar, bir paytlar ko‘plab dizayner-arxitektorlarga ilhom manbai bo‘lib xizmat qilgan bo‘lsa, bugun ular qudratli ilhom stili bo‘lib hisoblanmaydi. Bugungi kunda dizaynerlar badiiy vosita va stilistik atributlar mavjud bo‘lgan keng imkoniyatlar oldida turibdi. Ular kelajakni izlash yo‘lida tarix va bugunni aralashtirib yuboradilar. Bugungi dizayn cheklanmagan imkoniyatlarga ega.

Asosiy tarixiy stillar

Qadimgi Misr. Misr stili san’atning jahon tarixidagi ilk stilidir. Bu davlat tarixi quyidagi bosqichlarga bo‘linadi:

- Eramizga qadar 5-4 ming yilliklar – dinastiyaga qadar bo‘lgan davr;
- 27-23 asrlar – eramizga qadar – qadimiy podsholiklar;
- Eramizga qadar 21-23 asrlar – o‘rta podsholiklar;
- Eramizga qadar 16-11 asrlar – yangi podsholik davri;
- Eramizga qadar – 11-4 asrlar – so‘nggi davr.

Misr arxitekturasining badiiy obrazliligi diniy mafkura bilan ta’qiqlanadi. Tabiat boshlang‘ich manba sifatida: yer, suv, o‘simlik, havo, osmon. Shakl va gullarga taqlid tasviriy vositalarning realligi illyuziyani haqiqatga yaqinlashtiradi va muhitni aniqroq ifoda etadi.

Qadimgi Misrliklar qurilishda karkas tizimining asoschilari hisoblanadi. Ustunlarning 3 ta turi asosiy elementlar sifatida foydalanildi: ular Palma, papirus, lotos ko‘rinishdagi ustunlar edi. Binolarning tomini yopishda “balka” tizimi ishlatildi. Devorlar usti qamishlar bilan mustahkamlandi. Past releflar keng tarqalgan edi. Imoratlarning ichi to‘liq gilamlar bilan to‘shalardi. Tasviriy vositalar iyerogliflar orqali ifodalanar edi. Dekorativ va ornament san’atining asosiy mavzulari: lotos, papirus, palma, lavani daraxtlar shakllari, tok barglari, qushlar, baliqlar va hayvonlar edi.

Ornamentning barcha detallari qadimiy mistik g‘oya bilan to‘lg‘azilgan edi. Kontrast ko‘rinishlar geometrik chizma ornamentlarda ifoda etilardi. Stilning bosh xususiyati uning vazifasida ifoda etilar edi. Misrliklar turmush go‘zalligini bezak buyumlarda emas, balkim, estetik garmoniyada to‘g‘ri tashkil qilishda deb tushunardi. Qadimgi Misrliklar madaniyatining o‘ziga xosligi yana ularning chuqur ramziyligida ifoda etilar edi.

Qadimiy Misrliklar ichki va tashqi muhitni differensiyalashda va ular o‘rtasidagi mantiqiy aloqalarni aniqlashda ilk qadam qo‘ydilar. Alohida muhitning yagona badiiy tizim yaratishgacha bo‘lgan qonuniy yo‘l bosib o‘tildi. Shakllar xususiyatini ochishda ranglar va borliqning roli aniqlandi. Haykaltaroshlik va rasm san’atlarining arxitektura bilan birikish formalari aniqlandi.

3.2-§. Qadimgi Sharq, Hindiston, Xitoy uslublari. Yapon uslubi. Antik davr. Qadimgi Gresiya va Rim. O‘rta asrlar. Gotika. Uyg‘onish davri. Shakl hosil qilishning yangi falsafiy ko‘rinishi

Qadimgi sharq, Hindiston, Xitoy, Yaponiya. Xitoycha uslub yaratilgunga qarab 5-3 ming yilliklarda Xuanxe havzasida yuksak rivojlangan Yanshao madaniyati mavjud bo‘lgan. Qadimgi Xitoy sivilizatsiyasini davriy klassifikatsiya qilish u yoki bu dinastiyalar boshqaruvi bilan aloqador.

- ❖ eramizgacha II ming eramizgacha III asrlar –Shan (In), Chjou, Sin, Xan dinastiyalari;
- ❖ eraga qadar XVI – XI asrlar Shan dinastiyasi;
- ❖ eragacha XI – III asrlar Chjou va Chjango dinastiyalari;
- ❖ eragacha III asrdan eramizning III asrlarida- Sin va Xan dinastiyalari;

❖ III va IX asrlar – janubiy va shimoliy dinastiyalar-Xitoyning birlashuvi va Tan davlatining vujudga kelish davri;

❖ X-XIV asrlar – bosh dinastiya (imperiya)ning birlashib, Sune imperiyasining vujudga kelishi, mug‘ullar istilosi va Yuan dinastiyasi boshqaruvi davrlari;

❖ XV-XIX asrlar – Min dinastiyasi, Xitoyning manchjurlar tomonidan zabt etilishi, Manchjuriya dinastiyasi hukmronligi davri.

Xitoy me’morchiligi an’analar mustahkamligi bilan ajralib turadi. Qurilish materiallarining o‘ta oddiyligi (asosan yog‘och mahsulotlari) diniy qurilish binolari (xramlar) va asosiy shakl – karkaslari tashqi tomonda mustahkam ustunlarga tayanib turadi, tomida esa asosan ikki va to‘rt qavat (skat)li yopma ishlamalar o‘z yo‘nalishi, bo‘yicha tom burchagiga yotgach, yuqoriga ko‘tarib (burib) qo‘yilgan. O‘tkir, yorqin ranglar Xitoy arxitektura va dizaynining muhim xususiyatidir. Xitoy intereri (uy jihozlari)da mebel: stul, skameyka, krovat, taburet, kreslolardan keng foydalanadi. Xitoy uylarida ko‘pincha maxsus shifrlangan o‘quv-murojaatlar bo‘lib, ularni sharqda tarqalgan (o‘sha davrda) fenshuy falsafasi qonuniyatlarini exshi bilgan odamgina o‘qib talqin eta olgan. Xitoy uylarini farqli tarzda “bog‘-uylar” deb atash mumkin.

Hindcha uslub. Hind madaniyati tarixini shartli tarzda quyidagi bosqichlarga bo‘lish mumkin.

- eramizgacha III ming yillik – Harapt tamadduni;

- eramizgacha II ming yillik – Ved davri, Indra Kulti (shaxs) ila sig‘inish, braxmanum. Konstantin paydo bo‘lishi;

- eramizgacha IV-II asrlar-Maurlar davri. Buddizmning sezilarli ta’siri;

-eragacha III va eramizning V asrlari – Kushon-Gupt davri. Induizmning yangi diniy tizimi paydo bo‘ladi;

- VI-XII asrlar – bo‘linish (tarqoqlik bosqichi);

- XIII-XV asrlar – Dehli sultonligi davri;

- XVI-XVII arslar – Buyuk mug‘ul saltanati davri. Sikx diniy jamoasining vujudga kelishi;

- XVIII-XIX asrlar-Mustaqillikning boy berilish davri.

Hindistonning issiq va nam iqlimi o‘ziga xos arxitektura elementlarini taqozo etadi: ichki hovlichalar, tor yorug‘ o‘tish yo‘laklari, “Chordji” karnizi “jami” panjaralari va hokazolar. Ustun va kolonnalar nafaqat tayanch nuqtalari, ayni paytda badiiy timsollar o‘rnida ham qo‘llanilgan. Turfa ranglar imoratlarni bezagan devor va bino shiftlarida

o‘simlik va hayvonot olamiga xos rasmlar ko‘p bo‘lgan. Ularning barchasi muayyan belgi va simvol (ramz)lar ifoda etgan. Uncha baland bo‘lmagan, o‘yib naqsh berilgan mebel asosiy foydalaniladigan buyum hisoblangan. Laklash keng tarqalgan.

Yapon madaniyati tarixi shartli ravishda quyidagi etaplarga bo‘linadi:

- eramizgacha VIII asr – Dzelson. Ba’zan bu etapni “aynlar mamlakati” deb ham atashadi;
- eramizgacha III asrdan eramizning III asrigacha – Yayey. Bronza davri madaniyati;
- III-VI asrlar – Kofun (Yamato davri);
- VI-VIII asrlar – Nara. Buddizmning nufuzi din sifatida qabul qilinishi;
- IX-XII arslar – Xeyan (tinchlik va osoyishtalik);
- XII-XV asrlar – Kamakura. Muromati;
- XV-XIX asrlar – Mamoyama. Togukava Edo.

Sintoizm falsafasi yaponlarga tabiatga yaqin bo‘lishni taqozo etdi. Ana shunga ko‘ra yaponlar uy-joy qurilish uy va tashqari hamohangligini hosil qiluvchi ***suriluvchi*** loyiha asosida qurilgan. Xona devorlari (fisuma va syodzi) ning balandligi barqaror tarzda 1,5 metr atrofida bo‘lib, xonani u yoki bu tomonga surish uchun qulay bo‘lgan.

To‘g‘ri yo‘nalish va to‘g‘ri burchaklar bosh geometrik mezon bo‘lgan. Dzen estetikasi bo‘yicha atrof-muhit kengligi ichki erkinlikni belgilab beradi. Yaponcha vabu fe’li tabiiylik degan ma’noni beradi. Yaponlar narsalar tabiiyligiga bezak berishni istamaganlar. Dzen buddizmning asosiy tushun-chalaridan biri bo‘shliqdir. Ayni paytda, ular bo‘shliqni voqealar boshla-nishi, avj olishi va xotima topishi sifatida tasavvur qiladi.

Yapon uylarida mebel kam qo‘llaniladi. Shkaf vazifasini devordagi nishalar bajaradi. Nishalardan biri ochiq bo‘sh holatda bo‘lib, odatda tantana va bayramlarda hovlidagi bog‘ gullari – ikebana va muqaddas statuyetkalar bilan bezatiladi. Eng oddiy buyumlar orqali tabiatnnig mislsiz go‘zalliklarini ifoda eta bilish imkoniyatlarii Yaponiya arxitek-tura va dizayniga xos noyob xususiyatdir.

Antik davr. Qadimgi gresiya va rim

Antik davr – qadimgi Grek va Rim san’atining Uyg‘onish davri bosqichidir. U Bolqon yarim orolidagi Egey arxipelagi va kichik

Osiyoning janubiy sohillarida vujudga keldi. Qadimgi Gresiya madaniyati quyidagi bosqichlardan iborat:

- eramizgacha XX-XIII asrlar – Krito Miken;
- eramizgacha XII-VIII asrlar – Gomeo;
- eramizgacha VIII-VI asrlar – Arxaik;
- V-IV eragacha – Klassik;
- eragacha III-I asrlar – Ellinistik;
- eragacha 146 yildan boshlab Gresiya Rim provinsiyasiga aylandi.

Qadimgi Gresiya qurilish madaniyati va dizaynini bezaklarning oddiyligi, kompozitsiyalarning real va haqqoniyligi, umumiy shakl va barcha qismlar proporsionalligi, arxitektura estetik qarashlar uyg‘unligi kabi xususiyatlar ajratib turadi. Bu yerda Order deb atalgan badiiy qurilish tizimi ishlab chiqildi. Qadimgi Grek me’morchiligi ana shu yo‘nalish (order)ning ikki shaklida rivojlandi: ular Dori va Ioni orderlari deb nomlanardi. Keyinchalik yana bir shakli Korinf order usuli deb ataldi.

Ellinizm davrida bu madaniy qurilish shakli O‘rtayer va Qora dengiz sohillaridan Yaqin va o‘rta sharq davlatlari (Hindistongacha) hududlarigacha keng tarqaldi, ya’ni, bu yerlarda mahalliy Ellinistika san’ati maktablari paydo bo‘ldi. Gresiya mustaqillikni yo‘qotgach, Rim provinsiyalaridan biriga aylandi. Ammo order namunasi bo‘lib qolaverdi. O‘sha davrdagi Rimning mashhur shori Goratsiy bu haqda: “Asir bo‘lgan Gresiya qadimiy bosqinchilarni o‘z asiriga aylantirdi”.

Shunday qilib, qadimgi grek va ellinistik madaniyati an’analari Qadimgi Rim madaniyati tarkibida rivojlana bordi. Qadimgi Rim san’ati rivojlanishini quyidagi uch davrga bo‘lib o‘rganadilar.

- eramizgacha bo‘lgan VIII-VI asrlar – podshohlar davri;
- eramizning I-V asrlari – Imperiya davri;
- eramizning 410 yilligigacha–Vestgotlar zarbalari ostida Rim imperiyasining qulash davri. Agar qadimgi grek xramlash davri. Agar qadimgi grek xramlari olimpda yashayotgan yer Xudosi uchun qurilgan bo‘lsa, ulug‘vor Rim qurilmalari ularni Yevropa bo‘ylab tarqatdi. Rimliklar order tizimini rivojlantirib uning toskan va kompozitiv kabi yangi shakllarini yaratdi. Kesson potoloklari, Rim arkasi, kollektorlar, akvaduklar hamda qurilishda sementdan foydalanish kabi yangiliklar Rim me’morchilik maktabidan boshlanadi.

O‘rta asrlar. Gotika

Gotika (italyancha gotica – gotcha, german qabilasi-got, varvar) 12 asr o‘rtalaridan 15-16 asrlarda mavjud bo‘lib, o‘z nomini uyg‘onish davrida olgan o‘rta asr san’ati va madaniyatiga shu jumladan markaziy va sharqiy Yevropa qurilishiga ma’lum darajada nuqta qo‘ygan uslubdir. Gotika uslubida o‘rta asrlar jamiyatining qurilish tizimiga keskin o‘zgartirishlar kiritildi. Yetakchi me’moriy tip, shahar sobori bo‘lib qoldi. Gotika arxitekturasining karkas tuzilishi sobor qurilishlarining balandlik va kengligiga imkoniyatlar yaratdi va devorlarda keng, katta derazalar (vitraj) qurish amalga kirdi. Soborlarning yuksaklikka ko‘tarilgan minoralari egilgan statuelar, oyna va portellaridagi murakkab ornamentlari bilan harakterlanadi, ulardagi simvolik allegorik ko‘rinishlar yangicha his-hayajon, lirik kayfiyatlar paydo qiladi, jonli tabiatga qiziqish kuchayadi.

Gotika dizaynida boshqa uslublarga nisbatan keskin farqlar mavjud: ulkan oynalar, rang-barang vitrajlar, yorug‘lik effektlari, minorachalar shular jumlasiga kiradi.

Uyg‘onish davri (Renesans)

Renesans g‘arbiy va markaziy Yevropa davlatlari 14-15 asrlardagi va boshqa mamlakatlarda 15-16 asrlardagi yaxshi davri bo‘lib, o‘rta asr sivilizatsiyasiga yangi zamon madaniyatiga o‘tish davridir.

Bu madaniyatning o‘ziga xos belgilari: dunyoviylik qarashlardagi insonparvarlik, antik dunyo madaniyatiga munosabat, uni qayta tiklash (Uyg‘onish davri shunday kelib chiqqan). Bu uslub Italiyada paydo bo‘ldi. Unda inson qobiliyatining cheksizligi, uning aqli va irodasiga yuksak baho berilib, sxalastika va aspetizm qarashlardan voz kechadi. Bu davr me’morchiligida dunyoviy imoratlarga urg‘u beriladi. Order uslubidan unumli foydalanib, o‘z arxitektura qurilishlariga buyuk yorqinlik, garmoniya bag‘ishlaydi.

Dizaynda ham yangicha estetik qarashlar paydo bo‘ldi. Endi katta-katta imoratlar aylana arkalar bilan yog‘ochlarga o‘ymakorlik naqshlari berish, har bir detalning nisbatan mustaqilligi ushbu davrga xosdir.

Barokko

Yevropa va Amerika san’atining 14 asr o‘rtalaridan 18 asrgacha bo‘lgan yo‘nalishlaridan biridir. (*Barocco* – italyancha so‘z bo‘lib, ajoyib, qiziq ma’nolarini anglatadi).

Barokko dunyo hodisalarining murakkabligi va o‘zgaruvchanligini ifoda etadi. Bu usulga kontrast obrazlar dinamikasi, affektatsiya, ulug‘vorlik va tantanavorlik xosdir.

Barokko me’morchiligida tezkorlik va tez o‘zgaruvchanlik xosdir. Barokkoni Lyudovig 14 uslubi deb ham atash mumkin.

Rokoko. Yevropa san’atining 18 asr o‘rtalariga xos bo‘lgan uslubiy yo‘nalishidir. Rokokoga real hayotdan yuz o‘girish fantaziya muhitiga kirish, afsonaviy syujetlarni va erotik holatlarni teatrlashtirilgan holda ko‘rsatish xosdir. Rokoko dekoratsiyalarga va devoriy surtalariga o‘ta nafislik xos bo‘lsada, mazmunan sayozdir, yuzakidir. Bu dekorativ san’at 18 asr madaniyati rivojidagi yuksak bosqichdir, unga intim kayfiyat, shaxsiy qulaylik, komfort tegishlidir. Bu uslubni Lyudovik 15 ning “durdona” uslubi deb ataydilar.

Klassitsizm – 17 asr boshlaridan 19 asrgacha bo‘lgan antik merosni ideal deb bilgan san’at yo‘nalishidir (classicus - namuna) 18 asrda klassitsizm maorif-ta’lim bilan bog‘liq tarzda rivojlandi. U falsafiy ritstonalizm g‘oyalariga, dunyoning qonuniyatlar asosida rivojlanishiga maftunkor tabiatga va qahramonona ezgu g‘oyalarga tayandi. Klassitsizm me’morchiligiga aniqlik va geometrik shakllarning qonuniyatlari xosdir.

Ampir – arxitektura va dekorativ san’at rivojlanishidagi 19 asr boshlanishidagi klassitsizm uslubining tugash davridagi yo‘nalishdir. (fransuzcha empire so‘zidan olingan bo‘lib, imperiya ma’nosini bildiradi).

Monumental shakllarga,harbiy emblema va ornamentlarga urg‘u berildi, Rim imperatorlik merosining badiiy jihatlariga, qadimgi grek arxaikasiga, qadimgi Misr harbiylarining kuch va qudratiga yuksak baho berildi. Ampir davriga Napoleon hukmronligi davrida asos qo‘yildi.

Viktoriya uslubi – qirolicha Viktoriyaning (1837-1901) yillardan Angliyada hamda uning turmush o‘rtog‘i shahzoda Konsort Albert (1819-1861) hukmronligi davridagi Britaniya imperiyasining oltin davri hisoblanadi. Viktorian uslubning eklektik va o‘ziga xos chalkashlik unnig puritan uslubiga tabiiy munosabatidan hamda qirolicha Anna va Georgiy uslublariga qaratilgan vujudga keladi. Bir qancha viktorian uslublar mavjud bo‘lib, ularning har biri o‘ziga xos xususiyatlarga ega:

- Neogotik viktorian me’morchiligi;
- Viktorian – italyancha;
- Ikkinchi imperiya viktorian uslubi yoki mansardlar uslubi;
- Xalq viktorian uslubi;

- Gal me’morchiligi uslubi;
- Richardson roman me’morchiligi uslubi;
- Qirolicha Anna viktorian me’morchiligi;
- Gotik uyg‘onish.

Intererda (bo‘shliqdan qo‘rqish) hissi xos bo‘lib, kun sayin boyib ketayotgan burjuaziya uchun komfort va turli bezaklar bo‘sh holda joyni yoqtirmas edi.

Eklektika yoki tanlov me’morchiligi 19 asrning 2 yarmidagi yetakchi uslubiy yo‘nalish edi (*eclecticos* grekcha so‘zdan olingan bo‘lib, tanlovchi ma’nosini beradi). Klassitsizmdan farqli o‘laroq eklektika yangi konstruk-tiv imkoniyatlardan foydalanishda cheklanmas edi. Bu uslubda barcha tarixiy davrlarga xos yo‘nalishlar aralash holda qo‘llanardi.

Shakl hosil qilishning yangi falsafiy ko‘rinishi

(19 asrdan 20 asr boshlarigacha)

18 asr oxiri 19 asr boshlarida vujudga kelgan sanoat revolyutsiyalari manufaktura ishlab chiqarishni inkor etib, yirik mashina sanoat industrial rivojlanishga asos soldi.

Bu esa, o‘z navbatida fan va texnika taraqqiyotini taqozo etdi. Sanoat inqiloblari bavridan boshlab, dizayn insoniyatning badiiy loyihalash faoliyatida yangicha mazmun kasb eta boshladi. Bu davr dizaynining vujudga kelishida shakl hosil qilishdagi badiiy qarashlar inqirozi sabab bo‘ldi. Yirik sanoatning dunyoga egalik qilish kayfiyati, ayniqsa 1851 yil Londonda tashkil etilgan birinchi jahon sanoati ko‘rgazmasida namoyon bo‘ldi. Aynan shu ko‘rgazma uchun arxitektor D. Panstonning ulkan xrustal saroyi ishlab chiqilgan edi.

Mazkur “xrustal saroy” me’morchilikda inqilob yasadi va bu o‘z navbatida yangicha uslubni vujudga keltirdi. Bu voqea munosabati bila yangicha uslub “san’at va hunar” yo‘nalishiga asos solindi. Uning muallifi angliyalik filosof Jon Reskin bo‘ldi (1819-1900). Bo‘lajak dizayn yo‘nalishining asoschisi deb angliyalik yozuvchi, musavvir, noshir. U.Morris (1834-1896) ni aytish mumkin. Uning taklif va tavsiyalariga ko‘ra, sanoat ishlab chiqarishda, badiiy sanat vakillarining qatnashishi shart edi.

U.Morris g‘oyalari asosida Glazgoda, Nansida, Darmshtatda, Venada, Talashkino qishlog‘ida badiiy mahorat maktablari quriladi, tashkil topdi. Aynan shu g‘oyaga ko‘ra AQShda dizaynerlar Charlz, P.Limbert va Elbert Xabartlar tashabbusi bilan hunar va sanoat ishlab

chiqarishdagi hamkorlikni ta’minlovchi “missiya stili” yoki “oltin dub” stili vujudga keldi.

Qo‘lbola mahsulotlar ishlab chiqarish juda qimmatga tushardi, ular ayni paytda sanoat mahsulotlari bilan raqobatbardosh bo‘la olmas edilar. Shuning uchun hunarmandlik ustaxonalari asta-sekin tugatila boshlandi. 20 asr boshlariga kelib san’atda sintez harakati avj oldi va bu harakat “Modern” uslubini yuzaga chiqardi. Bu esa o‘z navbatida dizaynni mustaqil yo‘nalish sifatida shakllantirdi.

Modern – (moderne fransuz tilidan olingan bo‘lib, eng yangi, zamonaviy) – Germaniyada “yugendstil”, Avstriyada “sesession”, Fransiya va Belgiyada “Ar nuvo”, Rossiya va Buyuk Britaniyada “modern”, Italiyada “Liberti” kabi nomlar bilan atalib, Yevropa va Amerika san’atida 19 asr oxiri 20 asr boshlarida estetik qarashlardan voz kechib, zamonaviy plastik shakllardan foydalanishni taqozo etadigan yo‘nalishdir. Modern barcha davlatlar uchun harakterli xususiyatlari umumiy holda san’at-sintezi, barcha san’atlar uchun umumiy bo‘lgan shakllar:

- tabiiy shakllarga taqlid qilish;
- tabiiy shakllarga qaytish (bu lozung Xen Ri Val De Velde)ga xosdir.

Modern bu yo‘nalishning yetakchi vakillari: Charlz Renni makintosh (1868-1928), Viktor Orta (1861-1947), xenri Van de Velde (1863-1957), Gektor Gimar (1867-1942), Otto Vagner (1841-1918), Antonio Gaudi (1852-1926), Yozef Xoffman (1870-1956), F.O.Shextel (1859-1926), L.N.Kenushev (1862-1917) va boshqalar.

3.3-§. Dastlabki interer-dizayn maktablarining tashkil topish tarixi

BAUXAUZ jahon san’atida tan olingan eng yirik me’moriy-badiiy dizayn maktabi. BAUXAUZ jahon san’atida tan olgan eng yirik me’moriy-badiiy dizayn maktabidir. U 1919 yilda Saksoniyaning madaniy markazi hisoblangan Vaymar shahrida tashkil topdi. Uning asoschisi va birinchi direktori nemis arxitektori va nazariyotchisi Valter Gropius bo‘ldi. Bauxauz maktabining o‘qituvchilaridan biri Bruno Taut: “Bugundan boshlab skulvatura, rassomlik va kasb-hunar (remlelo) o‘rtasida farq bo‘lmaydi. Barchasi yagona “Arxitektura” deb ataladi”-deya yozgandi. Shvesariyalik Iogann Ittem, gollandiyalik Gio van Duzburg kabi olimlar ham ana shunday qarashda edilar. Mazkur maktabda arxitekturadan dars bergan fransuz Sharl De Korbyuze geometriya (chizmachilik)ning roli o‘sishiga sababchi bo‘ldi. U

yaratigan tizimda ikkita matematik prinsip: to‘g‘ri burchak va oltin kesishuv (zolotoye secheniye) mavjud edi. Musavvir Lionel Faynenger haykalga rom Gerkard Marks poligrafiya va keramikadan, mashhur rus rassomi Vasiliy Kondinskiylar ham ushbu maktabda dars bergan edilar. Maktab qoshida olti oylik tayyorlov kursi tashkil etilgandi.

1925 yilda BAUXAUZ maktabi Dessau (Leypsig yaqinida)ga ko‘chib o‘tadi. Bu yerda maktab qurilishi loyihasini Gropius chizgan bo‘lib, loyiha o‘sha davr uchun me’moriy loyiha durdonasi hisoblanardi.

Bu yerda o‘quv tizimining asosi qilib o‘rta asrlarda (hunarmandlar) kasb-hunar egalari tayyorlashdagi yetakchi tamoyil (uchenik-podmastere-master) shogird-shogirdga yordamchi va usta shakli olingan edi. O‘quv uslubi esa “San’at+ fan+ texnika hamkorligiga tayanardi.

BAUXAUZ 1932 yilgacha faoliyat ko‘rsatib, hokimiyatga millatchi sotsia-listlar kelishi bilan tarqatib yuborildi.

Maktabning bir qator talantli o‘qituvchilari AQSh, Chexslovakiya kabi davlatlarga borib o‘z g‘oyalarini davom ettirdilar.

VXUTEMAS (Visshiye xudojestvenno-texnicheskiye masterskiye) Rossiya Oliy badiiy-texnik ustaxonalar maktabi. Oliy badiiy –texnik ustaxonalar 1920-26 yilda Rossiyada faoliyat ko‘rsatgan maktab. Unda badiiy va ishlab chiqarish fakultetlari bor edi. Asosiy maqsad –atrof muhitga, narsa buyumlarga ishlov berishda mehnat, turmush va madaniyat hamkorligi asosida ish tutmoq bo‘lgan. Birinchi dekan dizayner fotograf, teatr va kino ustasi Aleksandr Mixailovich Rodchenko bo‘ldi. VXUTEMASning grafika fakultetida ksilografiya, metografiya, metall gravyurasi, fotomexanika va harf terish bo‘limlari bor edi. Lazer Markovich Lineskiy intererlar dizaynidan dars berardi.

V.Tatlin materiallar madaniyatidan saboq berdi. 1926-1927 yilda VXUTEMAS VXUTEINga aylandi.

VXUTEIN – (visshiy gosudarstvenniy xudojestvenno-texnicheskiy institut). 1926-27 yilda Moskvada VXUTEMAS bazasida vujudga keldi. Institutning: arxiyektura, skulptura, rasm (jivopis), poligrafiya, yog‘ochni qayta ishlash, metalni qayta ishlash va to‘qimachilik fakultetlari bor edi. 1930 yilda VXUTEMAS yopilib, o‘rnida Moskva arxitektura instituti va Moskva badiiy instituti tashkil topdi. Unga V.I. Surikov nomi berildi.

ULM maktabi G‘arbiy Germaniyaning Ulma shahrida dizayn yo‘nalishida Xalqaro o‘quv markazi. 1955 yilning 2 oktyabrida G‘arbiy Germaniyaning Ulma shahrida dizayn yo‘nalishida Xalqaro o‘quvmarkazi sifatida forma (shakl) yasovchi oliy maktabning tantanali

ochilishi bo‘ldi. Bu yerda Tomas Moldanadoning dizaynerlik faoliyatda, uni tasnif qilishda o‘n yillar mobaynida hukm surgan “badiiy” va “texnik” jihatlar o‘rtasida qarama qarshilik mavjud degan qarashni rad qilishi o‘ziga xos yangilik bo‘ldi. U dizaynni jiddiy ikki yo‘nalish: san’at va art-dizaynga ajratadi.

Tayanch so‘zlar va iboralar: Mehmonxona intereri va landshafti, stil Asosiy tarixiy stillar, Qadimgi Sharq, Hindiston, Xitoy uslublari Yapon uslubi Antik davr, qadimgi Gresiya va Rim usullari, Gotika, uyg‘onish davri usullari, shakl hosil qilishning yangi falsafiy ko‘rinishi, dastlabki interer-dizayn maktablari.

Mustaqil ishlash uchun savollar

1. Mehmonxona intereri va landshaftida stil tushunchasini gapirib bering.
2. Asosiy tarixiy stillar xaqida nimalarni bilasiz?
3. Qadimgi Sharq, Hindiston, Xitoy uslublari xaqida nimalarni bilasiz?
4. Yapon uslubi xaqida nimalarni bilasiz?
5. Antik davr xaqida nimalarni bilasiz?
6. Qadimgi Gresiya va Rim usullari xaqida nimalarni bilasiz?
7. O‘rta asrlar va Gotika xaqida nimalarni bilasiz?
8. Uyg‘onish davri usullari to‘g‘risda so‘zlang.
9. Shakl hosil qilishning yangi falsafiy ko‘rinishini aytib bering.
10. Dastlabki interer-dizayn maktablarining tashkil topish tarixi xaqida nimalarni bilasiz?

Test savollari

1. Stil – bu ...

a) fazoning tashkil etilishi, uni ifodalovchi turli xil badiiy obrazlarni aniqlash uchun mavjud badiiy priyomlar majmuidir

b) simvolik tizim bo‘lib, inson tomonidan uni o‘rab olgan muhitning ideal tomonlarini aniqlashda ishlatiladi.

c) dizayner-arxitektorlarga ilhom manbai

d) faqat ilhom manbai

2. Dizaynda stil belgili – bu ...

a) simvolik tizim bo‘lib, inson tomonidan uni o‘rab olgan muhitning ideal tomonlarini aniqlashda ishlatiladi.

b) fazoning tashkil etilishi, uni ifodalovchi turli xil badiiy obrazlarni aniqlash uchun mavjud badiiy priyomlar majmuidir

c) dizayner-arxitektorlarga ilhom manbai

d) faqat ilhom manbai

3. Qadimgi Misrliklar qurilishda qanaqa tizimining asoschilari hisoblanadi?

a) karkas tizimining asoschilari hisoblanadi

b) dizayn tizimining asoschilari hisoblanadi

c) landshaft tizimining asoschilari hisoblanadi

d) geometriya tizimining asoschilari hisoblanadi

4. Xitoycha uslub.

a) karkaslari tashqi tomonda mustahkam ustunlarga tayanib turadi, tomida esa asosan ikki va to‘rt qavat (skat)li yopma ishlamalar o‘z yo‘nalishi, bo‘yicha tom burchagiga yotgach, yuqoriga ko‘tarib (burib) qo‘yilgan.

b) karkas tizimining asoschilari hisoblanadi.

c) Palma, papirus, lotos ko‘rinishdagi ustunlar edi. Binolarning tomini yopishda “balka” tizimi ishlatildi.

d) ichki hovlichalar, tor yorug‘ o‘tish yo‘laklari, “Chordji” karnizi “jami” panjaralari va hokazolar.

5. Hindcha uslub.

a) ichki hovlichalar, tor yorug‘ o‘tish yo‘laklari, “Chordji” karnizi “jami” panjaralari va hokazolar.

b) karkaslari tashqi tomonda mustahkam ustunlarga tayanib turadi, tomida esa asosan ikki va to‘rt qavat (skat)li yopma ishlamalar o‘z yo‘nalishi, bo‘yicha tom burchagiga yotgach, yuqoriga ko‘tarib (burib) qo‘yilgan.

c) karkas tizimining asoschilari hisoblanadi.

d) Palma, papirus, lotos ko‘rinishdagi ustunlar edi. Binolarning tomini yopishda “balka” tizimi ishlatildi.

6. Yapon uslubi.

a) uy-joy qurilish uy va tashqari hamohangligini hosil qiluvchi ***suriluvchi*** loyiha asosida qurilgan

b) ichki hovlichalar, tor yorug‘ o‘tish yo‘laklari, “Chordji” karnizi “jami” panjaralari va hokazolar.

c) karkaslari tashqi tomonda mustahkam ustunlarga tayanib turadi, tomida esa asosan ikki va to‘rt qavat (skat)li yopma ishlamalar o‘z yo‘nalishi, bo‘yicha tom burchagiga yotgach, yuqoriga ko‘tarib (burib) qo‘yilgan.

d) Palma, papirus, lotos ko‘rinishdagi ustunlar edi. Binolarning tomini yopishda “balka” tizimi ishlatildi.

7. Gotika tushunchasi – ...

a) bu italyancha gotica – gotcha, german qabilasi-got, varvar

b) bu ispancha gotica – gotcha, german qabilasi-got, varvar

c) bu yaponcha gotica – gotcha, german qabilasi-got, varvar

d) bu xitoycha gotica – gotcha, german qabilasi-got, varvar

8. Barokko usuli – bu ...

a) Yevropa va Amerika san’atining 14 asr o‘rtalaridan 18 asrgacha bo‘lgan yo‘nalishlaridan biridir.

b) Osiyo san’atining 14 asr o‘rtalaridan 18 asrgacha bo‘lgan yo‘nalishlaridan biridir.

c) Xitoy va YApon san’atining 14 asr o‘rtalaridan 18 asrgacha bo‘lgan yo‘nalishlaridan biridir.

d) Xitoy va Xind san’atining 14 asr o‘rtalaridan 18 asrgacha bo‘lgan yo‘nalishlaridan biridir.

IV BOB. XORIJIY MAMLAKATLARDA MEHMONXONA INTERERI DIZAYNI: O‘ZIGA XOSLIGI, RIVOJLANISHI, MUAMMOLARI

4.1-§. Xorijiy mamlakatlarda mehmonxona intereri dizayniga mansub qo‘shimcha va noodatiy xizmatlar

Insoniyatning sayohat qilishni yoqtiradigan tomoniga nazar tashlaydigan bo‘lsak, u bir joyda to‘xtamaydi. Hozirda mehmonxonalar nafaqat kechasi tunash joy balki zamonaviy dunyodagi mehmonxona-sayyohlik tajribasining to‘laqonli qismi, nafaqat qulaylik, balki barcha his-tuyg‘ularga ta’sir qiluvchi estetik zavq manbai bo‘lmoqda. SHuning uchun eng yaxshi mehmonxonalar dizaynerlar tomonidan har bir xonaning rangi, yorug‘ligi, to‘qimasi va ovoz dizayni o‘ylab topilgan joy hisoblanadi.

«The Leading Hotels of the World» korporatsiyasi 60 yildan ortiq vaqt mobaynida butun dunyoda mehmonxonalar faoliyatini o‘rganib, ularning qaysi biri mehmonlarning xizmat sifati bo‘yicha eng yaxshi ekanligini aniqlab kelmoqda. Ushbu mehmonxonalar korporatsiya tomonidan dunyodagi eng nufuzli mehmonxonalarning noyob guruhi sifatida tan olinadi. Bu 300 dan ortiq eng yaxshi mehmonhonalarni o‘z ichiga olgan, kimdir mashhur nomi bilan faxrlanishi yoki noyob hizmat uslubi va albatta nufuzli mehmonlari ro‘yxatini keltirib o‘tish mumkin. Mehmonxonalarning har biri shifobaxsh buloq, hashamatli restoran, intererdagi san’at asarlari, o‘z lageri kabi o‘ziga xos xususiyatiga ega.

Bunga Londondagi “Savoy”, Nitssadagi “Negresco”, Jeneva ko‘lidagi “Royal Club Evian”, Qohiradagi “Mena House”, Quddusdagi “King David Hotel”, Parijdagi “Hotel Crillon” mehmonxonasi va Gollivud yulduzlari va Angliya qirlichasining xususiy apartamenti joylashgan “Hotel Ritz” mehmonxonasi kiradi.

Bu yerda Yevropa va Amerikada eng yaxshi mehmonxonalari misol tariqasida keltirib o‘tamiz[7]:

1. «Plaza Athenee» Parij
2. «Le Bristol» Parij
3. «Ritz» Parij
4. «Connaught» London
5. «Claridge’s» London
6. «Windsor Court» Yangi Orlean
7. «Four Seasons» Nyu-York

[7] Скарамага В.И. Фирменный стиль в гостеприимстве. – М.: «Финансы и статистика», 2015. – С. 187-188.

8. «Bel-Air» Los-Andjeles
9. «Peninsula» Beverli-Xillz
10. «Four Seasons» CHikago

Hozirda dunyodagi eng katta mehmonxona hali Las-Vegas (Nevada, AQSH)dagi “MGM Cyrand” mehmonxonasi hisoblanadi. Uning xonalar fondi soni 5005 tani tashkil etadi. Mehmonxona to‘rtta 30 qavatli minoralardan iborat bo‘lib, 45,3 gektarni egallaydi. Mehmonxonaning anjumanlar zali 15200 kishini sig‘dira oladi.

«Yevropaning eng keksa mehmonxona Bazel (SHveysariya)dagi “Drei Konige am Rhein” mehmonxona hisoblanadi. Birinchi mijozlar bu mehmonxona ostonasini 1026 yilda bosib o‘tgan»[8].

Bugungi kunda dunyodagi eng baland mehmonxona Dubaydagi (BAA) “Burj Khalif” («Xalifa minorasi») mehmonxonasi hisoblanadi. Mutlaq jahon rekordi 828 metrni tashkil etadi. Dubay minorasi «shahar ichidagi shahar» - o‘z maysazorlari, bulvarlari va bog‘lari bilan yaratilgan. Qurilishning umumiy qiymati 1,5 mlrd dollarni tashkil etadi. “Burj Khalif” – bugun Dubaydagi yangi biznes-markazning asosiy elementi hisoblanadi. Majmuaning ichida mehmonxonalar, kvartiralar, ofislar va savdo markazlari mavjud. Loyihaga ko‘ra, mehmonxona 37 ta pastki qavatlarda joylashgan bo‘lib, 700 ta hashamatli xonadonlar 45 dan 108 gacha bo‘lgan qavatlarni egallagan. Makonning aksariyat qismi ofis maydoni uchun ajratilgan. Bulardan istisno tarzida 123 va 124 qavatlarda lobbi va atrofni kuzatish maydonlari joylashgan bo‘lib, mos ravishda yerdan balandligi 505 metrni tashkil etadi. Asosiy binoning ustidagi sun’iy minora esa dekorativ funksiyadan tashqari aloqa funksiyasiga ham ega, chunki u zarur telekommunikatsiya uskunalari bilan jihozlangan. Mehmonxona 2010 yil 4-yanvar kuni ochilgan.

Biroq balandlik bo‘yicha musobaqa davom etmoqda. Pekinda dunyodagi eng baland bino - Burj xalifaga o‘xshash baland ko‘p funksiyali majmuani qurmoqchi. Majmuada asosiy o‘rinni etti yulduzli mehmonxona egallaydi.

Uzunligi 107 metr, kengligi 49 metr va balandligi 52 metr bo‘lgan eng yirik mehmonxona qabulxonasi San-Fransiskodagi (AQSh) “Hyatt Regency” mehmonxonasida joylashgan.

G‘ildiraklardagi mehmonxona hali ham Parij va Istanbul o‘rtasida yuradigan «Orient Express» super qulay poezd hisoblanadi. Uning uzunligi 501 metr.

[8] Скарамага В.И. Фирменный стиль в гостеприимстве. – М.: «Финансы и статистика», 2015. – С. 189

Dunyodagi eng baland tog‘ mehmonxonasi “Everest View” mehmonxonasi hisoblanadi. Nachme (Nepal) qishlog‘i yaqinida qurilgan. Yaxshi ob-havo sharoitida Everest tog‘ining ajoyib manzarasi ko‘rinib turadi. Odatda balandligi tufayli mehmonlar 80% ko‘ngil aynishi, bosh og‘rig‘i va uyqusizlik aziyat chekmoqda. Bu yerda xona xizmati uchun eng mashhur buyurtma kisloroddir. Narxi daqiqasiga 1 dollar.

Eng qimmat apartamentlar Bagami orollaridagi Atlantika shahridagi «Royal-Towers» mehmonxonasidagi 10 xonali apartamentlar hisoblanadi. Ularni kunilik 25 ming dollarga ijaraga olishadi. Unda ikkita ko‘ngilochar va dam olish markazlari, bar, ofis Grand pianino, sof oltindan tayyorlangan shamchiroq bilan ovqatlanish xonasi mavjud.

Las-Vegasdagi “Belagio” mehmonxonasi favvoralari eng ko‘p bo‘lgan mehmonxona hisoblanadi va ular mehmonxona hududini bezab turibdi. CHiroyli minglab sun’iy favvoralar bilan o‘ralgan, ular suvni 74 metr yuqoriga otishadi. Ularning ishi kompyuter bilan tartibga solinadi. Kechqurun va tunda stereo va rangli musiqa bilan birga to‘rt ming rangli chiroqlardan iborat yorug‘lik yoqiladi.

Dunyodagi birinchi musiqa mehmonxona Bali oroli (Indoneziya) Janubiy qismida Kuta sohilida 2003 yilda ochilgan mehmonxonasi “Xram rok-muzыki” hisoblanadi. Mehmonxona zamonaviy musiqaga moslashtirilgan. U yoshlar orasida tezda mashhurlikka erishdi. To‘rt yuz o‘n etti xona uning bir nechta qanotlarida joylashgan bo‘lib, ularning har biri maxsus musiqiy uslubda bezatilgan: rok va roll, rok-n-rol, blyuz, reggi i boshqalar. Barcha xonalar audio, televizor va video avtomatika bilan jihozlangan. Siz yuzlab o‘z ichiga olgan musiqa, video kliplar, filmlar va kompyuter o‘yinlari video disklarni buyurtma berishingiz mumkin,.

Qabulxona oldidagi ochiq zal o‘ziga xos tarzda bezatilgan. Devorlar rok yulduzlarining narsalari bilan bezatilgan va markazda musiqa videolari deyarli soatlab atrofida namoyish etiladigan ekrani mavjud. Jonli musiqa o‘tkaziladi. SHu tarzda mehmonxona mehmonlar o‘zlarini «Xard Rok»da deb hisolashadi. Mehmonxonaning har bir mijozi karaoke zallaridan birida qo‘shiq kuylashga qo‘l urishlari mumkin. Mehmonxonada istiqomat qiluvchi mehmonlar professional studiyada o‘z albomlarini yozib olishlari mumkin. Sohil bo‘yida joylashgan hovuzning markazida bandli qumli Orol bor. “Xrame rok-muziki”da turar joy arzon emas kuniga 150 dollar. Biroq, mehmonxonada mavjud joylar yo‘q.

Brayton (Angliya) kurort shahrining diqqatga sazovor joylaridan biri – XII asrda qurilgan qasr hisoblanadi. Qasr egasi Irving Xyuz uni mashhurligi ko‘rpa-to‘shaklar kolleksiyasiga asoslangan mehmonxonaga aylantirdi. “Eng qadimgi ko‘rpa-to‘shak XII asrga tegishli. Ularda uxlaganda tegishli davrlarni orzu qilasiz” – deydi u mehmonlarga.

Dunyodagi eng noodatiy va noyob mehmonxonalardan biri «Tree-tops Hotel» Keniya shaharning atrofi bog‘laridan birida joylashgan. 1952 yilda Elizaveta II ushbu mehmonxonada Angliya qirolichasi bo‘lganligini bilgan. Mehmonxonaning o‘ziga xosligi shundaki, u tom ma’noda daraxtlarning tepasida joylashgan va uning derazalaridan suv xovuziga yovvoyi hayvonlarning suv ichish uchun yig‘ilishini tomosha qilishingiz mumkin. Bu albatta Afrikaning eng go‘zal burchaklaridan biri bo‘lib, vulqon krateriga chiqish yoki Viktoriya ko‘li yaqinidagi kichik orolda joylashgan «Qafassiz hayvonot bog‘i»ni ziyorat qilish kerakmi deb ikkilanib qolasiz. Orol o‘z landshafti uchun g‘ayrioddiy hisoblanadi, chunki orolda tabiiy haykaltaroshlik – ko‘plab afsonalar va afsonalar bilan bog‘liq bo‘lgan tosh haykallar bor. Ammo sayohatchilar uchun asosiy asosiy jozibadorlik bu yerda Keniyadan va Tanzaniyaning turli burchaklaridan maxsus olib kelingan 90 turiga mansub yovvoyi hayvonlari hisoblanadi. Ushbu «Qafassiz hayvonot bog‘i» mehmonlarga juda ko‘p o‘tkir va kutilmagan hislarni va’da qiladi.

G‘arbiy Sahara bo‘yicha eng yaxshi dam olish sifatida bukletlar va qo‘llanmalarda reklama qilinadigan Kasablanka (Marokash)da eng yaxshi mehmonxona mavjud. Mehmonxonada maxsus noyob park, suzish havzasi, minnish uchun tuyalar bor.

Ko‘plab Shimoliy Afrika mehmonxonalari turli xil choyturlarini nomoyish qilishni yoqtiradilar, bu mehmonxona tomonidan taqdim etiladigan xizmatlar ro‘yxati qismi hisoblanadi. Ko‘p sayyohlar bu choy retseptlar noyobligini ko‘rish uchun bu mehmonxonalarni tanlashiga sabablari bo‘lmoqda. Tanzaniyaning eng yaxshi mehmonxonalaridan bir nechtasi Afrikaning eng baland tog‘i Kilimanjaro yaqinida muvaffaqiyatli faoliyat ko‘rsatmoqda.

Buyuk Britaniya, Holiday Inn London-Kensington Forum mehmonxonasida uxlash oldidan qandaydir notanish odam yotish kravatiga yotadi. Gap shundaki, administratsiya mijozlar haqida g‘amho‘rlik qiladi, mehmonxona hodimlari termokostyumlar kiyib mehmonning joyini isitib qo‘yadi. Bu mehmon o‘zini sovuq yotoq choyshabidan noqulaylik tug‘ilmasligi uchun o‘ylab topilgan.

Buyuk Britaniya, Brown’s Hotel bu otel tashrif buyuruvchilar uchun tovonlarni uchun muolaja taklif etadi. Spa muolaja 90 minutni taskil etadi. Birinchi mehmonlar oyog‘i pivoli eritmaga joylashtiriladi, keyin master kunjut urug‘lari yordamida nuqtali massaj qiladi va ohirida oyoqlar issiq plyonka bilab o‘raladi.

AQSh, Benjamin mehmonxonasi mijozlarning sifatli va sog‘lom uyqusi haqida qayg‘uradilar. Administratsiya maxsus insonni ishga yollagan, u mehmonxona koridorlari bo‘ylab yuradi va turli xildagi shovqinlarni bartaraf etadi. “uyqu g‘amxo‘ri”ning o‘zi shovqin qilmasligi uchun mehmonxona poliga qalin vorsli gilam to‘shalganki, qadamlar ovozi chiqmasligi uchun.

Buyuk Britaniya, Four seasons. Mehmonxona mijozlar uchun zardob yordamida yuzni yashartirish va oziqlantirish muolajasini taklif etadi. Bu zardobning tarkibida tillo mavjud bo‘lib u terida kollogen darajasini ko‘taradi va qon aylanishini yaxshilaydi.

Maldiv oroli, Huvafen Fushi. Maldiv orolidagi bu mehmonxonada suv tagida spa salon tashkil etilgan. Bu yerda ekzotik baliqlarni katta oyna orqali tomosha qilish imkoni yaratilgan, bunday dengiz jonivorlarini kuzatish organizmga foyda bo‘lib, stressdan tezda halos etadi.

Italiya, Palazzo Magnani Feroni. Mehmonxona tashrif buyuruvchilarga o‘z hoxishiga ko‘ra xonalaridan qanday ifor taralishini tanlash imkonini beradi.

Buyuk Britaniya, Andaz Liverpool Street-Hyaat Hotels and Resorts. Londonda joylashgan bu mehmonxonada mijozlar uchun antiqa xizmat turini taklif etadi. Ular mijoz uhlashidan oldin hohlaganicha ertak o‘qib berishadi. Bunday terapiya mijozlarni yaxshi uxlashi va shu mehmonxonaga yana qaytishlari uchun o‘ylab topilgan. Bu xizmat turi shunchalar mashhur bo‘ldiki, administratsiya ertak o‘qib berish uchun mashhur yozuvchi va jurnalistlarni taklif etishadi, mehmon uxlab qolgunicha u hohlagan narsasini o‘qib berishadi.

AQSh, The Westin San Frabcisco Market Street. 1935-yildan buyon har qanday mayda narsalarni tozalash ishlarini olib borishadi, ya’ni gigiyenaga ahamiyat berishadi. Qadim zamonlarda bu kavalerlarning qo‘lqoplari kir bo‘lmasligi uchun qo‘llanilgan[9].

Italiya, Cipriani. Ushbu mehmonxonaga joylashgan mijoz sayr qilib yurgan vaqti bel, yuz, oyoq massajidan foydalanishi mumkin. Massaj ochiq havoda amalga oshiriladi. Jarayondan so‘ng qulupnay va shokolad

[9] www.unwto.org – Butun Jahon Turizm tashkiloti sayti

taqdim etiladi. Bu mehmonxona 430ta yirik mehmonxonalar, kurortlar, spalarni o‘z ichiga oladi.

AQSh, Sanctuary Camelback Mountain Resort & Spa. Mehmonxona bir yarim soatlik yuz muolajasini taqdim etadi. Kvarts kristallari quyoshda qizdiriladi keyin tezda 20 gradusgacha sovutilib yuzga qo‘yiladi. Minerallar terini tinchlantiradi, sovuq harorat esa yallig‘lanishni ketkizadi.

Yaponiya, Hakone Kowakien Yunessun Hot Springs Amusement Park and Spa Resort. Yapon spa-masterlari ko‘k choy yoki kofe bilan to‘ldirilgan vannalarni taklif etishadi. Asosiy mashhur bo‘lgan vannasi bu sake vannasidir. Yana bundan tashqari yuz uchun muolajalar ham taklif etishadi.

XX asrda Georg V qirolligi davrida kechgan voqealarni aks ettirgan “Daunton Abbatligi” seriali ta’sirida Kensingtonda joylashgan Indigo mehmonxonasi shunday qarorga kelishdiki, tashrif buyuruvchilarga ledi va lordlar xizmat qilishini yo‘lga qo‘ydi. Mehmonxona ham o‘sha davrga mos holda bezatilgan.

Bizga ma’lumki, tashrif buyuruvchilar yuqori servisni va o‘ziga nisbatan e’tiborli bo‘lishini istashdi. Hozirda ko‘pchilik mijozlar yangi bilim va shu o‘rgangan biron ish bilan o‘zi shug‘ullana olishini uchun ko‘rsatilgan mablag‘ni to‘lab ketishga tayyordir. Bu kabi talablarni o‘rganib chiqqan marketologlar “o‘zing bajar” xizmatlarini ishlab chiqishdi. Mehmonxonalarda “Entertain U” masterklass dasturlarini ko‘rib chiqadigan bo‘lsak, Orlando Resort barist o‘quv lageri ochilgan. Milliy espresso, ristretto, latte kabi kofelarning tayyorlanish jarayoni va taqdim etilishini ko‘rsatadi. Four Seasons-Bahrain Bay mehmonxonasi kulinariya saboqlarini beradi[10]. Four Seasons Westlake Village mehmonxonasi “fermadan stolgacha” kulinar retseptlarni, ovqatlar sirlarini, ovqatlanish etiketlarini o‘rgatishadi. “Siz ushladingiz biz pishirib beramiz” doirasida, ya’ni mijozning o‘zi yangi tutgan dengiz mahsulotlarini pishirib beradilar. Bunday mehmonxonalarga Kosta Rikadagi Los Suenos Marriot Ocean & Golf Resort va Los Suenos Marina kiradi. Indoneziyadagi Ayana Resort and Spa mehmonxonasi esa mijozlar uchun individual parfyum yaratib berish imkonini baradi.

Bundan xulosa qilib shuni aytishimiz mumkinki, hozirgi rivojlanish va raqobat biznesida har bir mehmonxona ajralib turishni, mehmonlarni jalb qilishni va asosiysi daromad olishni ko‘zlaydilar va shunga yarasha yangi xizmat turlarini o‘ylab topishadi va o‘z

[10] www.unwto.org – Butun Jahon Turizm tashkiloti sayti

mehmonxonasida joriy etishadi. O‘zbekiston mehmonxonalarida ham yangi xizmatlar ishlab chiqish va uni yaxshi reklama qilish ijobiy natija beradi. Bunda tariximiz, milliyligimiz, qadriyatlarimiz, an’analarimizdan kelib chiqqan holda harakat qilish kerak bo‘ladi. Milliy kiyimlarda xizmat ko‘rsatish, milliy taomlar tayyorlash jarayonida ishtirok etishi, kashta, do‘ppi tikishni o‘rgatish kabilarni joriy etish mumkin. Biz uchun aziz bo‘lgan non yopishni o‘rgatish va bunda mijoznin g o‘zi ham ishtirok etishi mumkin. Loydan suvinirlar yasash ham juda qiziqarli jarayondir. Ko‘za yasash, tovoqlar yasah kabilar har bir turist uchun qiziqarli va maroqli bo‘lishi tabiiydir.

4.2-§. Xorij mehmonxonalarida mijozlarni jalb qilishdagi qo‘shimcha xizmatlar

Turizm sohasida mehmonxonalarning o‘rni va ahamiyati katta hisoblanadi. Oxirgi vaqtlar jahon amaliyati shuni ko‘rsatmoqdaki, mehmonxonalar soni ortib borishi bu katta raqobatni keltirib chiqarmoqda va mehmonxonalarda raqobardoshlikni oshirish maqsadida qo‘shimcha xizmatlarni joriy qilishga to‘g‘ri kelmoqda. Jahonda shunday qo‘shimcha xizmatlarni joriy qilgan mehmonxonalar bilan tanishib chiqamiz, Bular:

1. Keniyadagi Giraffe Manor mehmonxonasida qo‘lga o‘rgatilgan jirafalar bilan nonushta yoki kechki ovqatni birgalikda o‘tkazish mumkin. Bundan tashqari ushbu jirafalar mehmonxona hududida erkin holda yurishadilar ularni hoxlagan vaqtda uchratish va ular bilan esdalik uchun rasmlarga tushish mumkin;

4.1rasm. **Keniyadagi Giraffe Manor mehmonxonasida qo‘lga o‘rgatilgan jirafalar**

2. AQShning Kaliforniya shtatidagi Alisal Guests Ranch & Resort mehmonxonasida mijozlar kovboylarning nonushtasi, tushligi va kechki ovqatlarini kovboylarning gitaralari musiqasi og‘ushida tanovul qilishlari mumkin bo‘ladi. Bu mehmonxonada mijozlar o‘zlarini xaqiqiy kovboy sifatida his etishlari mumkin bo‘ladi;

4.2-rasm. **AQShning Kaliforniya shtatidagi Alisal Guests Ranch & Resort mehmonxonasi**

3. Fransiyaning Parij shahridagi Le Royal Moceau-Raffles mehmonxonasidan mijozlarga uchun o‘zida xususiy rassomlar galeriyasi, ulkan kutubxona va kitoblar magazini bor. Rassomlar galeriyasida dunyoga mashxur rassomlarning ijod koleksiyalari mavjud bo‘lib, sizga ular to‘g‘risida batafsil ma’lumotlarni taqdim etadilar;

4.3-rasm. **Fransiyaning Parij shahridagi Le Royal Moceau-Raffles mehmonxonasi**

4. Kanadaning Vankuver shahridagi Fairmont mehmonxonasida uy xayvonlari uchun kichik mini-otel xizmatini joriy qilgan. Biz bilamiz hamma mehmonxonalarda ham uy xayvonlariga ruxsat berishmaydilar.

Bu mehmonxonada o‘zingizga tegishli bo‘lgan dumli yoki qanotli uy xayvoningizning barcha injiqliklarini muhayo qilishadi.

4.4-rasm. **Kanadaning Vankuver shahridagi Fairmont mehmonxonasi**

5. Tailandning Chiangmayidagi Dhara Dhevi mehmonxonasi tomonidan mijozlarga guruchni ekishni o‘rgatishadi. Bu yerda mehmonxona mijozlari yashil turizm bilan tanshadilar. Ular o‘zlarini dehqon sifatida sinab ko‘rishlari mumkin bo‘ladi;

4.5-rasm. **Tailandning Chiangmayidagi Dhara Dhevi mehmonxonasi tomonidan mijozlarga guruchni ekishni o‘rgatish**

6. Yamaykaning Port-Antonio shahridagi Geejam mehmonxonasida mijozlar uchun qo‘shimcha xizmat tariqasida xususiy musiqa yozish studiyasi tashkil qilingan. Bu yerda siz o‘z musiqangizni yozishingiz mumkin bo‘ladi. Ushbu studiyada dunyoga mashhur bulgan

musiqachilar va ashulachilar o‘z musiqalarini yoki ashulalarini ham yozishgan;

4.6-rasm. **Yamaykaning Port-Antonio shahridagi Geejam mehmonxonasi**

7. Italiyaning Florensiyasidagi Palazzo Magneni Ferroni mehmonxonasida mijozlarga o‘ziga hos aromaterapeya xizmatini joriy qilishgan. Bu yerda mijozlarga qaysi hid yoqishiga qarab nomer xonalariga shu hiddan sepishadi.

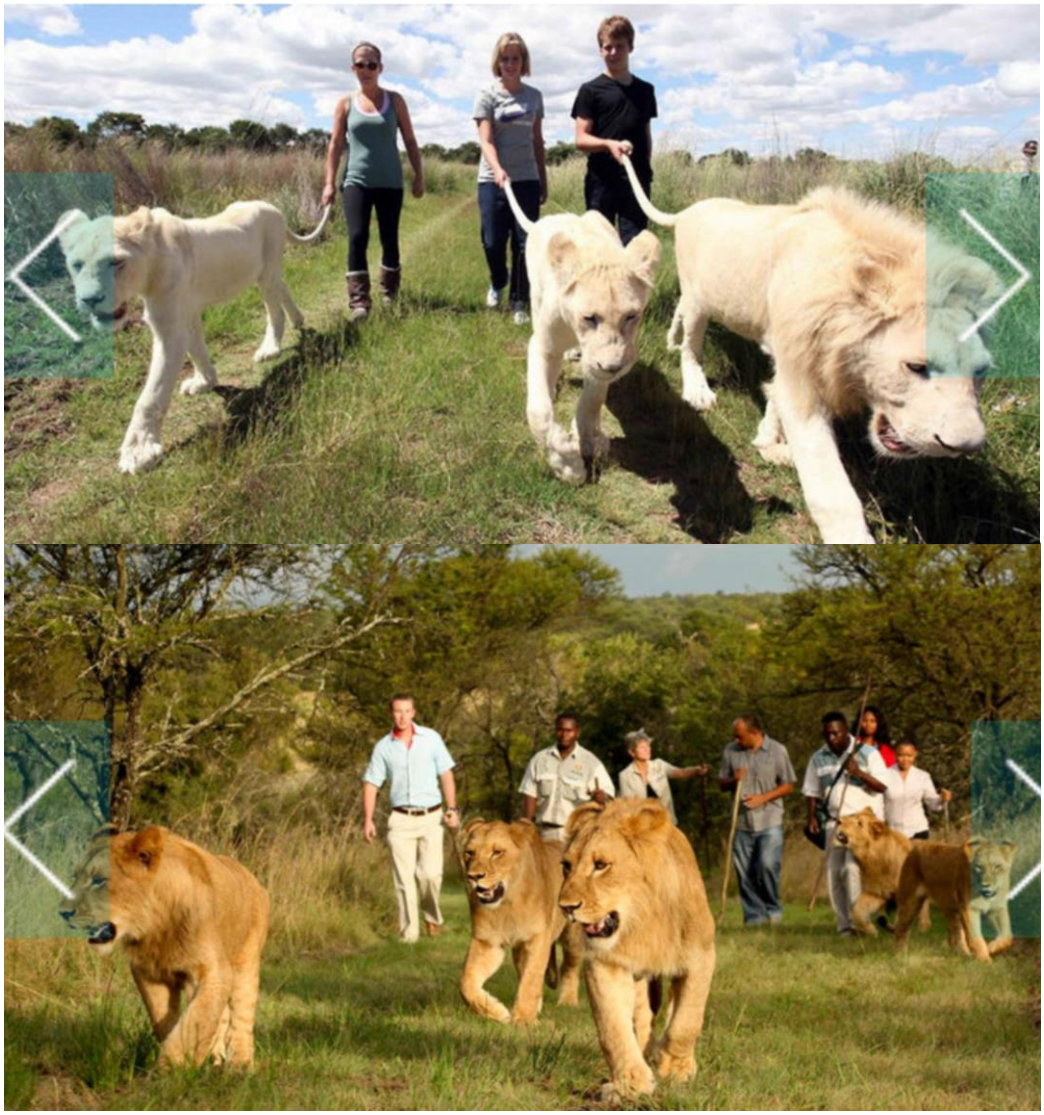

4.7-rasm. **Italiyaning Florensiyasidagi Palazzo Magneni Ferroni mehmonxonasi**

8. AQShning Oregona shtatidagi Cannery Pier mehmonxonasi mijozlar uchun qo‘shimcha xizmat tariqasida klassik avtomobillarda sayr qilishni taklif etgan;

9. Avstraliyadagi The Cairns mehmonxonasida doimiy yoki kamida 7 kunga qoladigan mijozlariga tekin avtomobillarni ijaraga berish xizmatini joriy qilgan.

10. Janubiy Afrika Respublikasining Limpopo shahridagi Protea Hotel Ranch Resort mehmonxonasida (otelida) mijozlar uchun nooddiy xizmatni taklif qilishgan, ya’ni sherlar bilan sayr qilish xizmati. Mijozlarning yirtqich bilan sayr qilishini 15-yillik malakaga ega bo‘lgan gid amalga oshiradi. U o‘zi o‘rgatilgan sherlari bilan sizga sayrni amalga oshiradi. Mehmonxonaning shu xizmati orqali duniyoning barcha qitalaridan mijozlarning kelishiga sabab bo‘lmoqda.

4.8-rasm. **Janubiy Afrika Respublikasining Limpopo shahridagi Protea Hotel Ranch Resort mehmonxonasi**

Tayanch so‘zlar va iboralar: mehmonxona intereri va landshafti, stil dunyodagi eng katta mehmonxona, eng keksa mehmonxona, eng baland mehmonxona, g‘ildiraklardagi mehmonxona, eng baland tog‘ mehmonxonasi, eng qimmat apartamentlarga ega mehmonxona, favvoralari eng ko‘p bo‘lgan mehmonxona, dunyodagi birinchi musiqa mehmonxona.

Mustaqil ishlash uchun savollar

1. Hozirda dunyodagi eng katta mehmonxona haqida nimalarni bilasiz?
2. Yevropaning eng keksa mehmonxona to‘g‘risida so‘zlab bering.
3. Bugungi kunda dunyodagi eng baland mehmonxona haqida nimalarni bilasiz?
4. G‘ildiraklardagi mehmonxona haqida nimalarni bilasiz?
5. Dunyodagi eng baland tog‘ mehmonxonasi haqida nimalarni bilasiz?
6. Eng qimmat apartamentlarga ega mehmonxona to‘g‘risida so‘zlab bering.
7. Favvoralari eng ko‘p bo‘lgan mehmonxona to‘g‘risida so‘zlab bering.
8. Dunyodagi birinchi musiqa mehmonxona haqida nimalarni bilasiz?
9. Dunyodagi eng noodatiy va noyob mehmonxonalardan biri «Tree-tops Hotel» haqida nimalarni bilasiz?
10. Xorij mehmonxonalarida mijozlarni jalb qilishdagi qo‘shimcha xizmatlar to‘g‘risida so‘zlab bering.

Test savollari

1. Qaysi korporatsiyasi 60 yildan ortiq vaqt mobaynida butun dunyoda mehmonxonalar faoliyatini o‘rganib, ularning qaysi biri mehmonlarning xizmat sifati bo‘yicha eng yaxshi ekanligini aniqlab kelmoqda?

a) «The Leading Hotels of the World» korporatsiyasi
b) «Savoy» korporatsiyasi
c) «Mena House » korporatsiyasi
d) «Hotel Ritz» korporatsiyasi

2. Hozirda dunyodagi eng katta mehmonxona?

a) Las-Vegasdagi “MGM Cyrand” mehmonxonasi

b) Parijdagi “Plaza Athenee” mehmonxonasi
c) Parijdagi “Le Bristol” mehmonxonasi
d) Londondagi “Connaught” mehmonxonasi

3. Yevropaning eng keksa mehmonxona?

a) SHveysariyadagi “Drei Konige am Rhein” mehmonxonasi
b) Dubaydagi (BAA) “Burj Khalif” («Xalifa minorasi») mehmonxonasi
c) Las-Vegasdagi “MGM Cyrand” mehmonxonasi
d) Parijdagi “Plaza Athenee” mehmonxonasi

4. Bugungi kunda dunyodagi eng baland mehmonxona?

a) Dubaydagi (BAA) “Burj Khalif” («Xalifa minorasi») mehmonxonasi
b) SHveysariyadagi “Drei Konige am Rhein” mehmonxonasi
c) Las-Vegasdagi “MGM Cyrand” mehmonxonasi
d) Parijdagi “Plaza Athenee” mehmonxonasi

5. Dubaydagi (BAA) “Burj Khalif” («Xalifa minorasi») mehmonxonasi necha metrni tashkil etadi?

a) 828 metrni tashkil etadi.
b) 928 metrni tashkil etadi.
c) 848 metrni tashkil etadi.
d) 948 metrni tashkil etadi.

6. Uzunligi 107 metr, kengligi 49 metr va balandligi 52 metr bo‘lgan eng yirik mehmonxona qabulxonasi qaysi mehmonxonada joylashgan?

a) San-Fransiskodagi “Hyatt Regency” mehmonxonasida
b) Nyu-York “Four Seasons” mehmonxonasida
c) Los-Andjeles “Bel-Air” mehmonxonasida
d) Beverli-Xillz “Peninsula” mehmonxonasida

7. G‘ildiraklardagi mehmonxona hali ham Parij va Istanbul o‘rtasida yuradigan qaysi super qulay poezd hisoblanadi?

a) «Orient Express» super qulay poezd hisoblanadi
b) «Super Express» super qulay poezd hisoblanadi
c) «Tour Express» super qulay poezd hisoblanadi
d) «Expo Express» super qulay poezd hisoblanadi

8. Dunyodagi eng baland tog‘ mehmonxonasi qaysi mehmonxonasi hisoblanadi?

a) “Everest View” mehmonxonasi hisoblanadi
b) “Everest Tour” mehmonxonasi hisoblanadi
c) “Everest Diew” mehmonxonasi hisoblanadi

d) “Everest Dogo” mehmonxonasi hisoblanadi

9. Eng qimmat apartamentlaruga ega bo‘lgan mehmonxona?

a) Atlantikadagi «Royal-Towers» mehmonxonasi
b) Las-Vegasdagi “MGM Cyrand” mehmonxonasi
c) Parijdagi “Plaza Athenee” mehmonxonasi
d) Londondagi “Connaught” mehmonxonasi

10. Qaysi mehmonxona favvoralari eng ko‘p bo‘lgan mehmonxona hisoblanadi?

a) Las-Vegasdagi “Belagio” mehmonxonasi
b) Las-Vegasdagi “MGM Cyrand” mehmonxonasi
c) Parijdagi “Plaza Athenee” mehmonxonasi
d) Londondagi “Connaught” mehmonxonasi

V BOB. MEHMONXONANING FIRMENNIY STILI YARATILISHI VA UNGA BO‘LGAN ASOSIY TALABLAR

5.1-§. Mehmonxonada firmenniy stil tushunchasi va vazifasi

Firmenniy stil tushunchasi yaqinda yuzaga kelgan, lekin hatto qadimda firmenniy stil ayrim elementlari juda tez-tez ishlatilgan. Ko‘chmanchi xalqlar o‘z chorvachiligiga egalik tamg‘asini qo‘yganlar, eng mohir hunarmandlar o‘z mahsulotlarini shaxsiy brend bilan belgilaganlar va bu hunarmandlarning yuksak kasbiy obro‘sidan xabardor xaridorlar ana shunday belgili tovarlar xarid qilishga intilganlar.

O‘rta asrlarda tegishli brendning markasi bor edi. Ishlab chiqarishning markazlashuvi va bozor geografiyasining kengayishi bilan tovar belgilari va boshqa tovarlarining ahamiyati tobora ortib bordi.

XIX asr o‘rtalarida AQSh va G‘arbiy Yevropada milliy brendlarning paydo bo‘lish shart-sharoitlari shakllangan.

Postindustrial davrda xizmat ko‘rsatish sohasi ishlab chiqarish sohasidan kam bo‘lmagan mustahkam mavqega ega bo‘ldi va ularning mavjudligi boshida xizmat ko‘rsatuvchi tashkilotlar uchun firmenniy stili mavjudligi juda muhim bo‘lgan. G‘arb kompaniyalari uzoq mijozlar uchun kurashda firmenniy stil samaradorligini tan olgan. Bu Coca-Cola, McDonalds, Nike, Sony, Samsung kabi kompaniyalar hisoblanadi.

Piter Berens firmenniy stil yaratishda birinchi rasmiy dizayner hisoblanadi. Germaniyada kompaniyaning badiiy direktori lavozimini egallagan bu me’mor XX asr boshida stil shakllanishining asosiy qonunlariga mos keladigan kompaniyaning muayyan badiiy yuzini yaratdi. Behrensning amaliy ishlari yangi dizayn turi – sanoat mahsulotlarini tartibga solish va stillashtirishga olib keladigan faoliyatni shakllantirish uchun katta ahamiyatga ega bo‘ldi.

XX asrning ikkinchi yarmida marketing kommunikatsiyalarining butun bir yo‘nalishi – firmenniy stilni shakllantirish vujudga keldi. Bugungi kunda esa bu yo‘nalish faol o‘rganilib, tadqiq etilmoqda.

Mehmonxona ichki dizaynini ishlab chiqish oson ish emas, shuning uchun faqat tajribali dizayn studiyasi uchun mumkin bo‘ladi. Shuning uchun mehmonxona rahbariyati va xodimlarining asosiy vazifasi o‘z mehmonlari uchun qulay yashash uchun barcha sharoitlarni yaratishdan iborat.

Dizayn (desing, lotincha) – g‘oya, loyiha. Atrof-muhitning estetik va funksional sifatlarini shakllantirishga qaratilgan turli xil loyiha faoliyatini nazarda tutadigan atama.

Interer dizayni – bu san’at. Bajarilgan interer stiliga bo‘yicha nafaqat didi, faoliyat turi, imdji xarakterni aniqlashingiz, balki korxona yuzini ham ko‘rishingiz mumkin. O‘z interer ko‘rinishi, uning stilini, rangi, ruhini yaratish – bu dizaynerning asosiy vazifasidir. Tor ma’noda «dizayn» tushunchasi badiiy qurilish demakdir.

Dizayn bevosita interer bilan bog‘liq. Interer (fransuzcha interieur - ichki) - xonaning ichki maydoni, uning tuzilishi va bezagi. Shu bilan birga, uyg‘unlik muhim ahamiyatga ega – barcha interer elementlarning bir biriga mos kelishi, shuningdek did va korxonaning umumiy stilini tushunishdir. Zamonaviy mehmonxona intererini qilishning yuqori madaniyati nafaqat xorijiy tajribalar yoki mahalliy dezaynerlarning yutuqlari va odamlarning go‘zalllikka, estetikaga tashnaligiga bog‘liq emas, balki ijobiy his-tuyg‘ularga bog‘liqdir. Ma’lumki, tashrif buyuruvchilarning kayfiyati va xodimlarning mehnat sharoiti intererga ko‘p bog‘liq.

Shunday qilib, estetik funksiyalardan tashqari, interer korporativ madaniyat darajasiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi, jismoniy va psixologik qulaylikni taminlaydi.

Mehmondo‘stlik industriyasi vositalarida professional tarzda yaratilgan intereri – bu ijodiy ishning bir turi bo‘lib, unda o‘zaro elementlarning o‘zaro mos kelishi muallifning yagona g‘oyasi bilan belgilanadi. Intererda stil birligiga uning tarkibiy qismlari (hajm va fazoviy echimlar, ranglar kompozitsiyasi, yoritish texnikasi va bezak elementlari) o‘zaro bog‘liq bo‘lgan nisbati orqali erishiladi. Masalan, mebelni joylashtirish uning maqsadi va joy hajmi bilan, yoritish esa mebelni joylashtirish bilan bog‘liq. Devorlar rangi, shiftlar va zamin qoplamalarining rangi albatta mebel rangiga mos kelishi kerak. YOritish intererda rang echimiga ta’sir qiladi.

“Turizm, mehmondo‘stlik, xizmat”, “Firmenniy stil – bu grafikli, rangli, tipografik, dizaynerlikka ega bo‘lgan doimiy elementlar (konstantalar) majmui bo‘lib, ular firmaning ichki va tashqi dizayni to‘g‘risidagi tasavvurlar ma’lumoti asosida mahsulot va xizmatlarning vizual va xayoliy birligini ta’minlaydi”.

Turli ko‘rinishdaga mehmonxonalar fonida har bir mehmonxonaning asosiy vazifasi o‘ziga xos noyob muhitni yaratib, o‘z stilini topishdir. Mehmonxonaning «yuzi» tasvirni tashkil etuvchi

elementlardan biri, dekorativ tekstil hisoblanadi. Har qanday turdagi kiyim kabi joyga va zururatiga qarab umumiy stil va shaxsiy qarashlar orqali tanlanishi kerak. Siz noyob unutilmas tasvirni yaratishingiz mumkin yoki hatto juda chiroyli “Jozibador”likni buzib qo‘yishingiz mumkin. Bezak to‘qimachilik o‘z ichiga: parda, choyshab, va manzarali yostiqlarni oladi. Maishiy to‘qimachilikdan farqli o‘laroq mehmonxona va restoranlar uchun to‘qimachilik ularning foydalanish o‘ziga xosligi tufayli, ko‘p foydalanilish talablariga javob berishi kerak.

Firmenniy stilning maqsadi – mijozlar ongida xizmatlar sifatini baholash, ularning takrorlanmasligi, yuqori darajada xizmat ko‘rsatish bilan bog‘liq ijobiy his-tuyg‘ularni berish va mehmonxona kompaniyasini alohida e’tirof etishidir. SHunday qilib, firmenniy stil mehmonxona imidjining asosi bo‘lib, kompaniyaning biznesga mafkurasi va yondashuvini aks ettiradi va firmenniy stilning mavjudligi xizmatlarning yuqori sifatini kafolatlaydi, chunki u egasining iste’molchiga ijobiy taassurot qoldirishiga ishonch bildiradi. Shular asosida firmenniy stilning quyidagi uchta funksiyasini keltirib o‘tamiz:

* imidjli – kompaniya imidjini shakllantiriruvchi eng muhimi hisoblanadi;

* identifikatsiyali – kompaniya individualligini aks ettiradi. Bu kompaniyaning turdoshlari orasida maqomini belgilaydigan va ayni paytda uning stilini ajratib turadigan va aniqlaydigan «yuz» qismidir;

* korporativli – ichki korporativ madaniyatni qo‘llab-quvvatlaydi va mustahkamlaydi.

5.2-§. Mehmonxona firmenniy stilni ishlab chiqish bosqichlari va konsepsiyasi

Firmenniy stil elementlarining shakllanishining boshlanishi XIX asrning oxiriga to‘g‘ri kelishini ta’kidlash mumkin. Bu dam olish shakli va mehmonxona xizmatining yangi shakllari sifatida sayohat an’analari mavjud bo‘lgan vaqtlar edi. O‘shanda kamtarona nomlarga ega mehmonxonalar jarangdor nomlarga ega hashamatli otellar bilan almashtirilgandi: «Metropol», «Palas» , «Savoy», «Grand hotel». Konfort va dizayn so‘zlari kirib keldi.

Firmenniy stilni rivojlantirish bosqichlari:

1. *Texnik vazifani tuzish,* ya’ni firmenniy stil bo‘lishi lozim bo‘lgan axborotlar yuklamasini aniqlash. Kompaniya faoliyatining ko‘lami bozor segmenti tadqiqotlarigacha (kerak bo‘lsa) batafsil o‘rganiladi; potensial iste’molchi ongida yaratilishi lozim bo‘lgan obraz. Ko‘plab tarkibiy

qismlarni o‘z ichiga olgan savdo belgisi, logotip va firmenniy stil paketining (brend-book deb ataluvchi) variantlari ishlab chiqilmoqda.

2. *Dizaynerlik ishlanmasi* fonotip (nom) va logotip (grafikli ishlanma); Firmenniy stilning vizual komponentlari, firmenniy stilning rang echimlari, firmenniy stil tipografiyasi (shriftlar gammasi), stil (jumladan fasad, bino, interer va boshqalar.) tashuvchilar (elementlar).

3. *Patent tadqiqotlarini olib borish*.

4. *Huquqiy himoya*. Patent tadqiqotlari va huquqiy himoya patent beruvchi mutaxassislari tomonidan o‘tkaziladi. Bu bosqich O‘zbekiston Respublikasi davlat patent idorasiga ariza orqali da’vogarlarni belgilash, allaqachon ro‘yxatga olingan belgilar bilan o‘xshashlik tekshirish va ishlab chiqilgan belgilash himoya salohiyatini mustahkamlash uchun tavsiyalar ishlab chiqishni ekspertiza o‘z ichiga oladi, shuningdek, himoya hujjatlarni taqdim etadi.

Firmenniy stilning barcha elementlari birinchi navbatda mehmonxonaning ijobiy imidjini yaratishga qaratilishi lozim. Buning uchun mehmonxonaning firmenniy stilini shakllantirish kerak.

Mehmonxonaning firmenniy stilini ishlab chiqish o‘z ichiga quyidagilarni oladi:

- mehmonxona logotipi va emblemiyasini ishlab chiqish;
- mehmonxona tovar belgilarini to‘qimachilik, alohida mahsulotlar, gilamlar, idishlar va hokazolarga joylashtirish.;
- firmenniy ranglarni tanlash;
- poligrafiya mahsulotlarini ishlab chiqish;
- xodimlar uchun forma tanlash.

Firmenniy stilni yaratishning bu tamoyillariga birinchi navbatda mehmonxona nomi bilan hamohang bo‘lishi va kompaniya faoliyatining turini, ya’ni mehmondo‘stlikni aks ettirishi lozim bo‘lgan firmenniy stil g‘oyasi kiradi.

Dizayner vazifasi firmenniy stil g‘oyasini etkazishdan iborat hisoblanadi, bunda mehmonxona brendini yaqqol o‘z ichiga oladigan va mijozlarda mehmonxona intereri to‘g‘risida tassurotlari uning firmenniy stili konsepsiyasiga mos kelishi kerak bo‘ladi. Iste’molchi firmenniy stilning muayyan elementlari nimani anglatishini tushunishi kerak, shuning uchun Firmenniy stilning soddaligi va ravshanligi prinsipi muhimdir.

Firmenniy stilning soddaligi deganda uning grafik bajarilishining konseptual va ravshanligi tushuniladi. Firmenniy stilning o‘ziga xosligi

va taassurotligi (esdan chiqmasligi) tamoyiliga alohida e’tibor qaratish lozim.

Barcha elementlarning umumiyligi va kombinatsiyasi bir xil tasavvurni ta’minlashi va boshqa kompaniyaning firmenniy stiliga o‘xshamasligi kerak. Firmenniy stilning unutilmasligiga uning individualligi ham ta’sir qiladi, unga turli dizayn va ijodiy echimlar yordam beradi, bu “metodlar” grafik, rang, plastmassa, akustik, animatsiya bo‘lishi mumkin.

Mehmonxonaning firmenniy stilini rivojlantirish **kontseptsiyasi** bir necha funktsional jihatlarga asoslangan:

Birinchidan, grafik brend blokini yaratish. Bunday holda, bu tovar nomini yaratish va keyinchalik qayta ko‘rib chiqish, ya’ni har xil logotip kombinatsiyalari, korporativ shriftlar to‘plami va eng kerakli matnli ma’lumotlarga bog‘liq.

Ikkinchidan, marketing aralashmasining elementi, bu imidj reklamasini o‘z ichiga oladi.

Uchinchidan, boshqaruv elementi – korporativ madaniyatdir.

To‘rtinchidan, dizayn vazifasi – bu mehmonxona interyerlari dizayni, ichki va tashqi dizayni.

Shunday qilib, mehmondo‘stlik sohasida korxonaning firmenniy stili kontseptsiyasini yaratishni davom ettirishdan oldin, mehmonxona xizmatlari bozorini vizual tahlil qilish, shunga o‘xshash kompaniyalarning korporativ stillarini o‘rganish va dastlabki kontseptual fikrlarni aniqlash kerak. Bu kompaniyaning stili uchun. Firmenniy stil mehmonxona imidjini shakllantirishi, ma’lum ma’lumot tashuvchisi bo‘lishi kerak, chunki uning tarkibiy qismlari iste’molchiga yordam berishi, kerakli xizmatlarni topishi va ushbu faoliyat turiga ijobiy munosabatni shakllantirishi kerak. Boshqacha qilib aytganda, mehmonxonaning vakolatli firmenniy stili - bu uni va kompaniyani raqobatchilar sonidan ajratish imkonini beradigan omil. Xizmat ko‘rsatish bozorida taniqli bo‘lish muvaffaqiyatli biznes uchun muhim omil bo‘lib, buning uchun faqat shu mehmonxonaga xos bo‘lgan individual xususiyatlarni saqlab qolish zarur. Keling, firmenniy stilni yaratishda asosiy tamoyillarni ajratib ko‘rsatamiz.

Bir qator kompaniyalarning firmenniy stilini yaratish tajribasi shuni tasdiqlaydiki, bu bosqichlarning barchasida ish bajarish kerakli natijalarga erishish uchun zarur va yetarli shartdir.

Mehmonxona mehmondo‘stligi bo‘yicha mutaxassislar endi o‘zlarining shaxsiy firmenniy stillarini rivojlantirishni o‘rgandilar. Axir, eng yaxshi stil - bu shakl va funktsiya o‘rtasidagi doimiy muvozanat.

Mamlakatimizda firmenniy stil madaniyati hali juda yosh. Hamma o‘zbek kompaniyalari ham firmenniy stil kontseptsiyasini ishlab chiqishga yetarli mablag ‘sarflamaydilar. Bu sohada hali ham ba’zi yutuqlar bor, lekin ular ko‘p jihatdan firmenniy stilni emas, balki yangi savdo belgilarini yaratishni nazarda tutadi. Hozirgi vaqtda kompaniya faoliyatining o‘ziga xos xususiyatlarini tovar nomida aks ettirish tendentsiyasi mavjud. O‘zbekistonning ko‘plab firmalarining nomlari savdo belgisi sifatida ham, firmenniy stil sifatida ham ishlaydi.

Firmenniy stilning asosiy va eng keng tarqalgan tashuvchilardan biri bu oddiy vizitka bo‘lib, u hatto reklama bilan ham o‘z qiymatini saqlab qoladi. Biroq, menejerlar har doim ham o‘z firmasi yoki kompaniyasining vizit kartasi ko‘rinishiga to‘g‘ri munosabatda bo‘lishmaydi.

Har bir menejer o‘z mehmonxonasi uchun belgilaydigan individual korporativ stildan tashqari, ma’lum bir mamlakat yoki mintaqada bir paytlar paydo bo‘lgan tarixiy stillar mavjud. Misol uchun, an’anaviy stil- bu, birinchi navbatda, antiqa mebel va qishloq stilidagi sokin ranglar. Asosiy e’tibor hududning tabiiy materiallari va madaniy xususiyatlariga qaratiladi.

Zamonaviy yondashuv ortiqcha dekorning yo‘qligi bilan tavsiflanadi. Shuning uchun, ko‘plab dizaynerlar har bir bezak stilidan o‘zlariga eng yoqqan elementlarni tanlaydilar va butun dunyo bo‘ylab ko‘plab mehmonxona va mehmonxonalarni ajratib turadigan o‘ziga xos shaxsiy firmenniy stilini yaratadilar.

Masalan, XVII asr boshlarida Amerika qit’asida paydo bo‘lgan mustamlakachilik stilini ko‘rib chiqamiz. XVIII asrning o‘rtalarida bu stil bugungi kunda juda mashhur bo‘lgan oddiy nafislikda ifodalangan.

Mebel odatiy klassik dizaynda. Bezatish uchun faqat yuqori sifatli materiallar ishlatiladi: qimmatbaho daraxtlar, ipak, kumush, qo‘lda ishlangan gobelenlar.

Derazalardagi pardalar juda oddiy, yumshoq mebellarning qoplamasi naqshli matolardan yasalgan. Shu bilan birga, Amerika stiliga Angliyada paydo bo‘lgan georgievskiy stili ta’sir ko‘rsatdi. Bezakda yaponcha (mebelni quyuq lak bilan bezash), so‘ngra oltin bilan bo‘yash va xitoy texnikasi (bezakning nafis stili, unda xitoy bezaklari, mebellar, to‘qimachilik, keramika va boshqalar ishlatiladi). Me’mor Robert

Adamsning ingliz neoklassitsizmi, haddan ziyod bezashdan uzoqlashdi va o‘zining nozik ranglari va oddiy chiziqlari bilan neoklassik stilini qayta tikladi. Tez orada bu stil amerikalik bezatishning asosiy oqimiga aylandi.

Boltiq (shimoli-g‘arbiy) stili XVIII asrning ikkinchi yarmidan XIX asrgacha mavjud bo‘lgan. Bu o‘ziga xos stil Angliya, Frantsiya shimoli va Germaniyaga tashrif buyuruvchilarning didini qondirdi. Sovuq iqlim dizaynerlarni yorqin ranglar bilan yyengil interyerlar yaratishga ilhomlantirdi: bezakda qizil, qizg‘ish pushti va ko‘k va oltin kombinatsiyasi tez-tez uchraydi.

Shvetsiyada Angliya qirolichasining stili san’atning rivojlanishida gustaviya davri bilan almashtirildi, bu bugungi kunda katta ta’sir ko‘rsatmoqda. Qirol Gustav davridagi mebel va dekoratsiya ko‘zni quvontiradigan oddiy va yengil chiziqlar bilan ajralib turadi. Bo‘yalmagan pollar yamoqdan yasalgan gilamlar, derazalarda dokadan yasalgan shaffof pardalar, stullardagi uy pichoqlari bilan qoplangan.

Xonalar ochiq ranglarga bo‘yalgan va yaltiroq mebellar yoki tabiiy yog‘och ranglari bilan birlashtirilib, yengil muhit yaratadi. O‘sha paytlarda, xonalar juda boy bezatilgan bo‘lsa, bunday ichki makon toza havo nafasidek edi.

Dekorga zamonaviy yondashuv dizaynerlarga har bir stildan eng yaxshisini olishga va uni zamon talabi bilan birlashtirib, yangi korporativ zamonaviy stilni yaratishga imkon beradi, xoh Amerika, frantsuz, ingliz yoki Boltiqbo‘yi mamlakati - iliq, norasmiy, an’anaviy stil. Unda o‘ziga jalb etadigan eng muhim narsa – bu zamonaviy mehmon uchun zarur bo‘lgan qulaylikdir.

Shunday qilib, firmenniy stil mehmonxona binosining tashqi va ichki dizaynida, aksessuarlar va uskunalarni tanlashda va yaratishda (maishiy texnika, mebel, yoritish, to‘qimachilik, dekor elementlari) va albatta, barcha turdagi reklamalarda qo‘llaniladi. Xizmat ko‘rsatish tezligi va sifati, mijozga bo‘lgan munosabat, sanitariya-gigiyenik xususiyatlar kabi ichki standartlar firmenniy stilning elementi sifatida qaralishi mumkin. Ko‘pgina mehmonxonalar nizomda shunga o‘xshash postulatlar yozadilar. Bu ko‘pincha joylashishni aniqlash uchun asos bo‘ladi. Shunga asoslanib, mehmonxona xizmatlarini ko‘rsatuvchi provayderning ma’lum bir tovar belgisini (brendini) idrok etishda firmenniy stil qanday muhim rol o‘ynashi haqida xulosa chiqarishimiz mumkin. Shunday qilib, firmenniy stilni yaratish muvaffaqiyati ko‘p jihatdan to‘g‘ri ishlab chiqilgan kontseptsiyaga bog‘liq. "Yuqori"

firmenniy stil bilvosita kompaniyaning ishonchliligini tasdiqlaydi, uning uzoq muddatli ijobiy imidjini shakllantiradi.

Tayanch so‘zlar va iboralar: mehmonxona, intereri, stil, dizayn, interer dizayn, mehmondo‘stlik industriyasi, firmenniy stil, mehmonxona firmenniy stili.

Mustaqil ishlash uchun savollar

1. Mehmonxonada firmenniy stil tushunchasi to‘g‘risida gapirib bering.
2. Dizayn tushunchasi to‘g‘risidi gapirib bering.
3. Interer dizayni to‘g‘risida gapirib bering.
4. Mehmondo‘stlik industriyasi vositalarida professional tarzda yaratilgan intereri to‘g‘risidi gapirib bering.
5. Mehmonxona firmenniy stilni ishlab chiqish bosqichlari to‘g‘risidi gapirib bering.
6. Firmenniy stilni rivojlantirish bosqichlari to‘g‘risida gapirib bering.
7. Mehmonxonaning firmenniy stilini ishlab chiqish o‘z ichiga nimalarni oladi?
8. Mehmonxonaning firmenniy stilini rivojlantirish kontseptsiyasi bir necha funktsional jihatlarga asoslangan shu to‘g‘risidi gapirib bering.
9. Firmenniy stilning asosiy va eng keng tarqalgan tashuvchilardan biri
10. Shvetsiyada Angliya qirolichasining stili to‘g‘risida gapirib bering.

Test savollari

1. Piter Berens firmenniy stil yaratishda birinchi rasmiy dizayner hisoblanadi.

a) Piter Berens
b) Piter Barons
c) Pit Derens
d) Piter Ber

2. Dizayn tushunchasi – bu ...

a) desing, lotincha so‘z bo‘lib – g‘oya, loyiha.
b) desing, ispancha so‘z bo‘lib – g‘oya, loyiha.
c) desing, fransuzcha so‘z bo‘lib – g‘oya, loyiha.
d) desing, arabcha so‘z bo‘lib – g‘oya, loyiha.

3. Dizayn – bu ...

a) atrof-muhitning estetik va funksional sifatlarini shakllantirishga qaratilgan turli xil loyiha faoliyatini nazarda tutadigan atama.

b) bajarilgan interer stiliga bo‘yicha nafaqat didi, faoliyat turi, imdji xarakterni aniqlashingiz, balki korxona yuzini ham ko‘rishingiz mumkin

c) xonaning ichki maydoni, uning tuzilishi va bezagi.

d) binoning ichki va tashqi tomoni, maydoni, uning tuzilishi va bezagi.

4. Interer dizayni – bu san’at ...

a) bajarilgan interer stiliga bo‘yicha nafaqat didi, faoliyat turi, imdji xarakterni aniqlashingiz, balki korxona yuzini ham ko‘rishingiz mumkin

b) atrof-muhitning estetik va funksional sifatlarini shakllantirishga qaratilgan turli xil loyiha faoliyatini nazarda tutadigan atama.

c) xonaning ichki maydoni, uning tuzilishi va bezagi.

d) binoning ichki va tashqi tomoni, maydoni, uning tuzilishi va bezagi.

5. Interer tushunchasi – bu ...

a) interieur fransuzcha so‘z bo‘lib “ichki” degan ma’noni bildiradi

b) interieur inglizcha so‘z bo‘lib “ichki” degan ma’noni bildiradi

c) interieur lotincha so‘z bo‘lib “ichki” degan ma’noni bildiradi

d) interieur xitoycha so‘z bo‘lib “ichki” degan ma’noni bildiradi

6. Interer – bu ...

a) xonaning ichki maydoni, uning tuzilishi va bezagi

b) binoning tashqi maydoni, uning tuzilishi va bezagi

c) xonaning ichki landshafti, uning tuzilishi va bezagi

d) binoning tashqi fasadi landshafti, dizaynining tuzilishi va bezagi

7. Mehmondo‘stlik industriyasi vositalarida professional tarzda yaratilgan intereri – bu ...

a) ijodiy ishning bir turi bo‘lib, unda o‘zaro elementlarning o‘zaro mos kelishi muallifning yagona g‘oyasi bilan belgilanadi

b) ijodiy ishning bir turi bo‘lib, unda muallifning sub’ektlar fikrini maqullashi va o‘z fikrini chiqararishi rad etilishi bilan belgilanadi

c) estetik funksiyalardan iborat estetik madaniyat

d) bu grafikli, rangli, tipografik, dizaynerlikka ega bo‘lgan doimiy elementlar (konstantalar) majmui bo‘lib, ular firmaning ichki va tashqi dizayni to‘g‘risidagi tasavvurlar ma’lumoti asosida mahsulot va xizmatlarning vizual va xayoliy birligini ta’minlaydi

8. Firmenniy stil – bu

a) grafikli, rangli, tipografik, dizaynerlikka ega bo‘lgan doimiy elementlar (konstantalar) majmui bo‘lib, ular firmaning ichki va tashqi dizayni to‘g‘risidagi tasavvurlar ma’lumoti asosida mahsulot va xizmatlarning vizual va xayoliy birligini ta’minlaydi

b) ijodiy ishning bir turi bo‘lib, unda o‘zaro elementlarning o‘zaro mos kelishi muallifning yagona g‘oyasi bilan belgilanadi

c) ijodiy ishning bir turi bo‘lib, unda muallifning sub’ektlar fikrini maqullashi va o‘z fikrini chiqararishi rad etilishi bilan belgilanadi

d) estetik funksiyalardan iborat estetik madaniyat

9. Firmenniy stilning maqsadi – ...

a) mijozlar ongida xizmatlar sifatini baholash, ularning takrorlanmasligi, yuqori darajada xizmat ko‘rsatish bilan bog‘liq ijobiy his-tuyg‘ularni berish va mehmonxona kompaniyasini alohida e’tirof etishidir

b) grafikli, rangli, tipografik, dizaynerlikka ega bo‘lgan doimiy elementlar (konstantalar) majmui bo‘lib, ular firmaning ichki va tashqi dizayni to‘g‘risidagi tasavvurlar ma’lumoti asosida mahsulot va xizmatlarning vizual va xayoliy birligini ta’minlash

c) ijodiy ishning bir turi bo‘lib, unda o‘zaro elementlarning o‘zaro mos kelishi muallifning yagona g‘oyasi bilan belgilanadi

d) ijodiy ishning bir turi bo‘lib, unda muallifning sub’ektlar fikrini maqullashi va o‘z fikrini chiqararishi rad etilishi bilan belgilanadi

VI BOB. MEHMONXONALARDA ZAMONAVIY INTERER STILLARI (USLUBLARI)

6.1-§. Mehmonxonalar jozibaligini oshirishda “Stil” tushunchasi mazmun mohiyati

Har qanday xonaning interer dizayni interer stillar (stil yo‘nalishlari) deb ataladi. Stil - bu ma’lum bir vaqt yoki yo‘nalishda ham, ma’lum bir odamga ham, uning turar joyiga ham xos bo‘lgan xususiyatlar to‘plami, ekspressiv texnika va vositalar birligi, badiiy yoki mafkuraviy jamoa. U yoki bu interer stil - bu ma’lum xususiyatlarning uyg‘un kombinatsiyasi, badiiy yo‘nalishning birligi. Stil - bu dizayn loyihasining asosiy g‘oyasini ifodalash tili.

Stilni tanlash - mehmonxonaning interer dizaynini yaratishning eng muhim mezonlaridan biri. Bunga nafaqat xonaning tashqi ko‘rinishi, balki qulaylik va qulaylik muhiti ham bog‘liq. Interer dizayn stillari juda xilma-xildir: bu yerda klassikadan tortib yuqori texnologiyalargacha va har qanday xorijiy stilning tendentsiyalari ham shu yerda.

Zamonaviy dunyoda shartli ravishda ikkita asosiy stillar guruhi mavjud: tarixiy stillar va zamonaviy stillar. Ko‘pincha ular klassik va zamonaviy deb nomlanadi, garchi mantiqan bu termin noto‘g‘ri bo‘lsa - da, chunki zamonaviy stillarga hech qanday aloqasi bo‘lmagan o‘ziga xos xususiyatlarga ega bo‘lgan mustaqil tarixiy zamonaviy stil mavjud.

Birinchi guruhga Qadimgi Misr, Qadimgi Yunon, Vizantiya, Gotik, Uyg‘onish, Barokko, Rokoko, Imperiya, Klassizm, Romantizm va Eklektizm, Art Nouveau (Sektsiya, Jugenstil, Art Nouveau), Art Deco, Modernizm, Postmodernizm, Konstruktivizm stillari kiradi. , Dekonstruktivizm ...

Zamonaviy stillar guruhiga yuqori texnologiyali, mamlakat, eko-stil, ingliz stili, art-e’tiqod, minimalizm, etnik, termoyadroviy, pop-art, turli xil mualliflik stillari va boshqalar kiradi. Ko‘pincha interyer dizaynerlari har xil stildagi elementlarni birlashtiradi va o‘ziga xos shaxsni oladi. interer narsalardan farqli o‘laroq

Stil - bu dizayn, loyiha, kompozitsiya tili. Bu til tirik bo‘lgani uchun, u ba’zi elementlarni boshqa lingvistik muhitdan olishga intiladi. Shunday qilib, stil turli xil elementlarni oladi va sirli simbioz hosil qiladi. Qarz olish, o‘z navbatida, vaziyatlarning muvaffaqiyatli kombinatsiyasida eklektizmni shakllantiradi, va malakasiz qo‘llarda - yomon ta’m. Kitsch va eklektizm o‘rtasidagi chegara juda nozik va malakali ulanish uchun mahorat talab qiladi. Kompozitsiyani, nozik

ta’mni bilish talab qilinadi, interyerda - to‘qimalar va materiallarni bilish. Bu muhim parametrlarning birlashishi va «stil» ni shakllantirish.

6.2-§. Stillarning tavsiflari

Eng xarakterli - tarixiy stillar (gotika, barokko, klassitsizm, imperiya, neoklassitsizm, zamonaviy, minimalizm, etnik), shuningdek termoyadroviy stili, ya’ni. aralashtirish stillari. Keling, ulardan ba’zilari va ularning stilistik xususiyatlarini ko‘rib chiqaylik.

Gotika stili. Asl gotika stilining interer ko‘rinishi o‘rta asrlarda, me’moriy stilga diniy tashkilotlar kuchli ta’sir ko‘rsatgan va fuqarolik arxitekturasi me’moriy ibodatxonalarning o‘ziga xos xususiyatlarini qabul qilgan paytda sodir bo‘lgan. Gotika interer stilining keyingi rivojlanishi Viktoriya davrida sodir bo‘lgan va keyin o‘tgan asrning oxirida, Got subkulturasi ta’siri ostida davom etgan.

Gotika stilining kelib chiqishi Yevropaning diniy binolari bo‘lsa - da, u universitet, fuqarolik binolari va turar -joy binolariga ham tegishli. Frantsiyaning Parij shahridagi Notr -Dam sobori dramatik dizaynida hali ham ishlatilayotgan elementlar mavjud. Bunday elementlarga deraza va eshik ustidagi kamarlar, naqsh va bezaklar, qovurg‘ali qabrlar kiradi. O‘rta asr me’morlari o‘sha paytda innovatsion texnologiyalarni qo‘llaganlar, bu yupqa devor yasash va o‘tkir uchlari, dekorativ toshli bezaklari, vitraj va vitraylarning ko‘pligi bilan monumental inshootlar o‘rnatishga imkon bergan.

Keyingi asrlarda me’moriy qiziqishning asosiy yo‘nalishi turar-joylarga o‘tdi, G‘arbning ta’mi romantik tabiatga va gotik shakllarga qaytdi, gotika stilining tiklanishi 18-XIX-asrlarda sodir bo‘ldi. Viktoriya davrida qurilish texnologiyalari va yog‘och konstruktsiyalarga asoslangan murakkab me’moriy shakllarning rivojlanishi kuzatildi. Bunday dizaynlar Qo‘shma Shtatlarda yog‘och ishlab chiqaruvchilarni qo‘llab -quvvatlash doirasida ishlatilgan, bu esa tashqi va interyerda gotika stilining rivojlanishiga yangi turtki berdi.

Viktoriya gotikasi va Uyg‘onish davri gotikasi elementlari zamonaviy uylarni qurish va bezashda, interer makonlarni bezashda ishlatiladi. Gotika stilining interer qismidagi eng xarakterli elementlari - cho‘zilgan uchli kamarlar, kaminlar, vitray oynalar va shiftlar ostidagi yog‘och chiroqlar. Zaminlar odatda og‘ir materiallar bilan qoplangan, masalan, tosh, plitalar yoki metall tayanchli taxtalar.

Gotika interyerining rang sxemasining asosini oxra, binafsha, qizil, qora, oltin va tabiiy metall ranglari tashkil etadi. Maxsus soyalar yog‘och

eshik panellari, keng yog‘och taxtalar, devorlarni fresklar bilan bezash, vitray oynalar yoki g‘isht bilan qo‘shiladi. Gobelen va baxmal deraza teshiklarini bezashda gotik interyerga kerakli kayfiyatni olib keladi. Mebel kadife, o‘yma, cho‘zilgan tekislikdagi oyoqlari yordamida tugatiladi. Gotika interer qismidagi dekorativ elementlardan shamlar, soxta mahsulotlar, haykallar, xochlar ishlatiladi.

Rangli oynali oynalar interer makonda keng qo‘llanilib, tabiiy yorug‘lik oqimlarini rangli yoritgichlarning sirli o‘yiniga aylantiradi. Gothic stili, shuningdek, ramka tizimi, uchlari yoy va atirgul derazalari bilan ajralib turadi. Interer makonning kompozitsion markazi - piramidal kaputli kamin. Mebel katta, quyuq yog‘ochdan yasalgan, o‘yilgan bezaklar bilan bezatilgan. Bezakda nayzali kamar va o‘simlik motiflari (uzum barglari, pechak, yonca, shamrok) ishlatiladi. Matolar va gilamlar juda mashhur. Rang sxemasi boy.

Barokko stili XVII asrga borib taqaladi. Bu hashamatli, injiq va dabdabali stil birinchi navbatda qirol nomi bilan bog‘liq - Lui XIV Quyoshi. Bu stil hissiylik, ranglarning yorqinligi, bezakning ulug‘vorligi bilan ajralib turadi. Barok o‘zining stilini shakllantiruvchi elementi - devorning egiluvchanligi bilan mashhur, buning natijasida devor o‘zining asosiy xususiyati - ishonchliligi va monumentalligidan mahrum bo‘lib, misli ko‘rilmagan dinamikaga ega bo‘ladi. Qasddan murakkablik interer makonda, yumaloq burchaklar, ko‘plab ko‘zgular, yaltiroq shtukkali qoliplar, shiftdagi rasmlarda «osmonga» kosmosning «oqishi» effektidan foydalangan holda paydo bo‘ladi. Interer makon rasmlar, to‘lqinli, g‘alati shakllarning gipsli bezaklari bilan boyitilgan. Versal - barokko stilining klassik namunasi. Xayol san’ati barokkoga xosdir. Tomoshabinni hayratda qoldirish istagi abartılı o‘lchamlar, ta’kidlangan dinamik shakllar, ajoyib burchaklar va dekorning mo‘lligi bilan ifodalanadi. Juda samarali, hissiy va bayramona stil.

Fasad va interer qism dekorativ elementlar bilan bezatilgan: kabartmalar, haykal guruhlari, vazalar va boshqalar.

XVII-asrning o‘rtalarida barokko o‘rniga yangi stil - Rokoko keldi. Bu nom paydo bo‘lgan stilning ramzi - bu Rokail (frantsuz qobig‘i), barokko davridan kelib chiqqan nozik, nazokatli, boudoir stili. Bu dunyoviy salonlarning stili va Marquise de Pompadour. Interer makonni loyihalashda bino, ko‘zgular, ulkan devor rasmlarini buzish, devor va ship orasidagi burchaklarni tekislash, to‘rtburchaklar tekisliklarni kompozitsion bezash uchun ovaldan keng foydalanish usullari qo‘llaniladi. Mebel oqlangan, kamerali va injiq bo‘ladi. Rang sxemasi

boy barokko yorqinligi bilan solishtirganda pastelga aylanadi. Mebel va dekorativ elementlarning chiziqlari egri. Lavabolar bezak sifatida ishlatiladi. Interer makon yengillik, jasorat, dunyoviy qulaylik, nafis va beparvo o‘yin -kulgi muhitini his qiladi.

Klassik stil XVII-asr oxiri - XIX-asr boshlarida klassizm davrida paydo bo‘lgan. Lotin klassikasidan tarjima qilingan stilning nomi namunali, ko‘rsatgichli, ideal modelga, standartga intilishni bildiradi. Klassik interer makon «oltin asr» ning olijanob g‘oyalarini aks ettiradi - tabiatdagi qonunlarning idealizatsiyasi va qahramonona yuksalishi, inson dunyosida tartib va ierarxiyaning saqlanishi.

«Klassik» atamasi O‘rta asrlarning qadimgi davrida aholining eng yuqori qatlamlari - Qadimgi Rim elitasini aniqlash uchun tug‘ilgan. O‘shandan beri «klassik» epiteti kundalik hayot, madaniyat va san’atning har qanday sohasidagi stil yoki yo‘nalish bilan birga kelgan bo‘lib, dunyoning barcha xalqlari tomonidan an’anaviy deb qabul qilingan. Shuning uchun, klassik interer makonni muvaffaqiyatli elita deb atash mumkin.

Klassik intererning an’anaviy xususiyati - mebelning qat’iy geometrik nisbatlarda oqlangan jihozlanishi, hamma narsada to‘g‘ri chiziqlar kuzatiladi: ustunlar qurilishida, eshik va deraza teshiklari, balkonlar, zinapoyalar va teraslarning panjaralari. Klassitsizm davrida, borok stilidagi enfiladalarga rioya qilish saqlanib qolmoqda - intererlar ketma -ket bir -biriga yopishgan va eshiklar bitta o‘q bo‘ylab joylashib, interer ko‘rinishni yaratadi. Klassik interer makonning asosiy tamoyillari - hamma narsada ratsionalizm, soddalik va shu bilan birga qat’iylik, mantiqiy ravshanlik, to‘liqlik orqali qulaylik va uyg‘unlikka erishish tendentsiyasi. Klassitsizm davrida yaratilgan narsalarning aksariyati kamdan -kam uchraydi. Klassik interyer stili ham aristokratlar orasida, ham demokratik fikrli jamiyatda teng e’tirofga sazovor bo‘ldi va klassitsizm davrida Boroko va Rokokoning g‘ayratli va da’vogar stillarining mashhurligidan oshib ketdi.

Qattiq chinni shamchiroqlar va billur qandillar qimmatbaho metallardan yasalgan shamdonlar va shkaf lampalari, qandillar, monolit oynali ranglarning monoton rangli pol lampalarini almashtirdilar. O‘z ahamiyatini yo‘qotgan xronometrlar asta -sekin monumental bobo soatlarini almashtiradilar. Marmardan yasalgan kaminlar ko‘p rangli bo‘yalgan plitkali pechlarga muqobil qildi. Klassik interer makon shaffof oynali to‘rtburchaklar oynalarning tejamkorligini afzal ko‘rdi. Klassizizm davrida gullab -yashnagan badiiy janr va portret klassik

intererning ajralmas qismiga aylandi: tabiiy hodisalar va qahramonlarning yaltiroq ramkadagi tasvirlari zallar, yashash xonalari va yotoqxonalar devorlarining munosib bezakiga aylandi. Mo‘rt chinni va egiluvchan kumushdan yasalgan aksessuarlar amaliy va bardoshli bronza, marmar haykal o‘rnini bosadi. Mebel yaltiroqsiz tabiiy yog‘ochdan yasalgan tabiiy bezakni saqlab qoladi. Yumshoq mebellar, derazalar va devorlarni bezash uchun to‘qimachilik ipak va atlasdan olijanob cheklangan ranglarda tanlanadi. Klassik interyerda katta, ulug‘vor naqshli velor va to‘quv pardalari ortiqcha hashamat belgilariga ega bo‘ladi. Kitoblar noyob zargarlik buyumlari o‘rniga klassik intererning ajralmas atributiga aylanmoqda.

Klassik stilda bezatilgan zamonaviy interer makon - bu to‘g‘ri shakl, yorug‘lik, tinchlik va barqaror oilaviy farovonlik xonasi. Klassik interer makon ortiqcha emas, tafsilotlar bilan ortiqcha yuklanmagan. Klassik interyerda, odatda, xonani kengaytiradigan va unga porloqlik beradigan ko‘plab ko‘zgular mavjud. Bronza kapitali ustunlar klassik interer makonni organik ravishda to‘ldiradi, kaminlar marmar bilan bezatilgan.

Oltin va pastel qoplamali devorlar bilan birlashtirilgan oq mebel ham juda keng tarqalgan variant. Bu stil, shuningdek, bronza qoplamali tabiiy olijanob yog‘och rangdagi mebellar va pardalar va pardalarda ko‘k-yashil yoki pushti to‘qimachilik ranglari bilan ham ajralib turadi.

Matolar yumshoq mebel shakli va yog‘och rangiga yaxshi mos keladi. Klassik interyerning pardalari va pardalari murakkab oqlangan shaklga ega, olijanob burmalari bilan deraza va umuman interer bezak bo‘lib xizmat qiladi. Interer bezakda ohang va tuzilishga o‘xshash cho‘tkalar yoki matolar ishlatiladi.

Yoritish uchun ko‘pincha billur, tabiiy shaffof tosh yoki qimmatbaho shishadan yasalgan qandillar ishlatiladi. Bronza yoki yaltiroq qandillar, shamni taqlid qiladigan soyali interyerda yaxshi ko‘rinadi. Zamonaviy spotli yorug‘lik klassik stilga zid kelmaydi, aksincha, interer ko‘rinishga mos keladi.

Oshxonadagi stol va stullar oyoqlari va chinni oqlangan, nozik, deyarli shaffof, oqlangan naqshli va yaltiroq. Klassik interyerning majburiy atributlari-bu kamin, qulay past kreslolar, past choy va kofe stollari, mo‘l-ko‘l yorug‘lik, qo‘lda yasalgan yumshoq gilamlar, qimmatbaho yog‘ochdan yasalgan parket va zargarlik buyumlariga o‘xshash lampalar.

Klassik stildagi oqlangan va bir oz tantanali interyer o‘zining xilma -xilligi bilan muzey eksponatlariga o‘xshamaydi, chunki ular stilning asosiy xususiyatlarini saqlab qoladi: olijanoblik va vazminlik, uyg‘unlik va yaxshi ta’m, klassik stildagi uy egasi. uning yuksak ijtimoiy mavqei va hurmatini tasdiqlaydi.

Imperiya stili (Frantsiya imperiyasidan - imperiya) - XIX asrning birinchi o‘ttiz yillik stili. Bu stil klassitsizm akkordini to‘ldiruvchi eng yuqori nuqtadir, bu stil Napoleon I davrida keng tarqalgan bo‘lib, bu stil Frantsiya imperiyasining qudrati va buyukligini aks ettirishi kerak edi. Tantanali, harbiy-zafarli stil Rim imperiyasining hashamatini taqlid qildi. U monumental shakllar va boy dekor (emblemalar, bezaklar) bilan ajralib turadi. Bezashda qimmat, yuqori sifatli materiallar ishlatilgan: ipak, maun, bronza, bazalit. Imperiya stili Napoleonning Misr kampaniyasidan keyin modaga kirgan qadimgi Misr elementlarining bir qismini ham o‘z ichiga olgan. Bu katta geometrik hajmlar, qadimgi Misr bezaklari va stilize qilingan sfenkslar. Imperiya stili harbiy mavzudagi ramzlardan foydalanish bilan ajralib turardi: harbiy zirhlar, dafna gulchambarlari, qalqonlar, burgutlar va boshqalar. Bir qator mamlakatlarda imperiya stili davlat mustaqilligi g‘oyalarining ifodasiga aylandi.

Imperiya stili amaliy san’atda, geometrik chiziqlar va shakllarga ega og‘ir mebelda, san’at sanoati mahsulotlarida katta, yaxshi ishlangan. Mebel o‘ziga xos xususiyatlarga ega bo‘ldi: griffinlar, hayvon panjalari, antiqa mikroblar ko‘rinishidagi yordamchi qismlar. Kreslolar, boshqa o‘tiradigan mebellar singari, juda noqulay va qattiq edi tasalli berish uchun dabdaba afzalroq edi.

Imperiya stili uchun, aksariyat stillardan farqli o‘laroq, yana bir xususiyat xarakterlidir: uning o‘ziga xos tartibga solinishi diniy oqimlar va maktablarning paydo bo‘lishini deyarli butunlay chiqarib tashladi. Shuning uchun XIX asr boshlaridagi faqat Fransiya san’atini «Imperiya» deb atash to‘g‘ri. Faqat bitta davlat - Rossiyada «imperiya stili» qabul qilingan. Ammo Rossiya uchun imperiya stili imperator Aleksandr obraziga qaratilmagan, u milliy birlik g‘oyasidan ilhomlangan.

Imperiya stili - bu aristokratiya stili, u hozirgi kungacha modadan chiqmaydi. Empire stili dizayni og‘irligi, aniq shakllari va murakkab jilosi bilan ajralib turadi. Fon rasmi mato bilan almashtirilishi mumkin va xuddi shu mato bilan xonadagi barcha lampalarning chiroqlarini yopish mumkin.

Bu stilda hamma narsa hashamatni namoyish qilish uchun mo‘ljallangan: boy og‘ir pardalar, metall bezaklar, devorlarda - eski gravyuralar, ta’qib yoki chiroyli ramkalardagi rasmlar.

Imperiya stilini tanlashda quyuq rangli mebellarga (qora, kashtan yoki maun) ustunlik berish yaxshidir. Va chayqalishga ruxsat bering - umuman olganda, imperiya stilida qilingan xonalarda baland bo‘lgan narsalardan qochish yaxshiroqdir. Kreslolar, masalan, pastki orqa, keng, yumshoq bilan afzalroqdir. Shkaflarning sandiqlari bu o‘ziga xos stilga xosdir. Bunday xonada teri mebellari va mato soyali katta pol lampalari ham mos keladi.

Imperiya stili dagi mebellarda Rossiyada maun, yong‘oq va karelian qayin ham ishlatiladi. Ip deyarli ishlatilmaydi.

Stollar, kreslolar, stullar, divanlarning yordamchi qismlari qadimgi Rim xarobalari va Pompey qazishmalaridan olingan antiqa germalar, sfenkslar, griffinlar, ustunlar va sher panjalari ko‘rinishida qilingan. Mebel ko‘rinishida to‘rtburchaklar, massiv, yopiq shakllar ishlatiladi, ulardagi profillar va chiqishlar kamdan -kam uchraydi.

Ham kreslolar, ham boshqa o‘tiradigan mebellar qattiq. Imperiya stilidagi mebel, ishlatilish qulayligidan ko‘ra, ulug‘vorlikni afzal ko‘radi.

Imperiya stilining ikki turi mavjud: Yevropa va Rus. Yevropa imperiyasi stili oltin, bronza, marmar, gips, ustunlar, nometall, devor va shiftdagi rasmlarning ko‘pligi bilan ajralib turadi; manzarali panellar, derazalardagi og‘ir pardalar. Mebel qimmatbaho turlardan - maun, karelian qayin, kul, nok va boshqalardan yasalgan. U qattiq, muntazam, nosimmetrik shakllarga ega bo‘lib, o‘yma bilan bezatilgan. Kumush va bronzadan yasalgan idishlar, shamdonlar va boshqa aksessuarlar silliq yuzali tekis tekis shakllarga ega va o‘yma bilan bezatilgan.

Rossiya imperiyasi stili ancha xotirjam, lirik va unchalik yam - yashil. O‘ziga xos xususiyatlar - bu shiftlar va devorlarda oqlangan shlyapalar. Interer makonda yengillik va qulaylik hukm suradi. Ko‘p oq. Bo‘ysungan ohanglar devor va pardalar uchun ishlatiladi. U katta derazalar va ko‘plab oyna, kamin, qimmatbaho yog‘och turlaridan naqshli parket taxta bilan ajralib turadi. Zamindagi gilamlar, billur qandillar mebel qoplamasi, sahna bezaklari, derazalardagi pardalar, dasturxon va peçete bilan nozik pastel ranglarda uyg‘unlashgan. Shiftdagi shlyapa qoliplari yumshoq, tarqoq nur berib, katta ochiladigan qandillar bilan birlashtirilgan. Sankt -Peterburg imperiyasi stilini yaratuvchisi «rus italiyalik» K. Rossi hisoblanadi.

Minimalizm yigirmanchi asrning 60 -yillarida shakllangan. Stilning asosiy printsipi boshqa narsa emas. Bo‘shliq juda sodda, funktsional tarzda tashkil etilgan, oddiy geometrik shakllar ishlatiladi, katta yuzalar bitta rang bilan to‘ldirilgan. Rang sxemasi monoxrom kabi oddiy bo‘lishi mumkin. Biroq, bezashda faqat qimmat, sifatli materiallar ishlatiladi.

Hozirgi kunda bu 90 -yillardagidek modaga aylanmayapti. Ammo har qanday modaga o‘xshab, bu stil vaqt o‘tishi bilan o‘zgarishi, eng yangi elementlarni o‘zlashtirishi va yana mashhur bo‘lishi mumkin. Minimalizm naqsh, dekor va kam sonli aksessuarlarning yo‘qligi bilan ajralib turadi.

Hozirgi vaqtda mehmondo‘stlik sanoatida zamonaviy mehmonxonalar va ochilishlarni loyihalashda ustunlik qiladigan kontseptsiya qulay minimalizm stilidir. «Bu stilning mafkurasi oddiy geometrik shakllarga asoslangan, doiralar va radiuslar yo‘q, qarama - qarshi ranglar ustunlik qiladi, qoida tariqasida, ular oqlangan eman va wenge.» Qulay minimalizm stili xonalar va jamoat joylari dizaynini rivojlantirish uchun cheksiz imkoniyatlarni ochib beradi. U dizaynerlarga qishloq yoki shahar mehmonxonasi, klub xonasi, uy yoki kvartira bo‘lsin, har qanday kontseptsiya uchun ham yorqin, ham sokin interyer yaratish uchun ranglarning keng palitrasini taqdim etadi. Qulay minimalizm - bu o‘rnatilgan stil, u o‘z ahamiyatini yo‘qotmaydi va, albatta, yana bir necha o‘n yillar davomida mashhur bo‘ladi.

Minimalizm - qadimgi sharq stilining zamonaviy talqini. Uning shiori: kerakli narsadan eng kerakli foydasiga voz kechish.

Minimalizm - bu bo‘sh joy emas, bu har bir detalni puxta o‘ylashni anglatadi. Bunday xonada buyumlar soni minimal, lekin ular qulay yashash uchun zarur bo‘lgan barcha funktsiyalarni bajaradi.

Bunday interer makonni yaratishda eng muhimi-yaxshi rejalashtirilgan makon, u yerda juda ko‘p tarqalgan, sokin yorug‘lik, devorlar va shipning o‘zi porlayotganga o‘xshaydi, havo ko‘p. Kenglik va kenglik hissi yaratish uchun xona iloji boricha interer qismlardan tozalangan. Bo‘shliqni yorug‘lik bilan to‘yingan katta derazalar uyni tashqi dunyo bilan bog‘lab, uni interer qismga aylantiradi.

Minimalizm bizga yapon madaniyatidan keladi. An’anaga ko‘ra, u yorug‘lik va soyaning kombinatsiyasida qurilgan, shuning uchun bunday interyerda tuproq ohanglari, shuningdek oq, kulrang va qora ranglar ustunlik qiladi. Minimalist interyer engil va erkin. Rang kenglik hissi yaratishga yordam beradi. Ko‘p sonli soyalar va ranglar

kombinatsiyasining yo‘qligi xonani havo bilan to‘ldirgandek kengaytiradi.

Dizaynda har qanday rangdan foydalanish mumkin, ammo engil ranglarga ustunlik beriladi. An’anaviy minimalizmning ranglari kulrang, bej, qum, qora va ularning o‘zgarishlari. Oq va jigarrang bilan birlashtirilgan turli xil yashil ranglar ham mos keladi.

Bundan tashqari, bu stil mebel va aksessuarlarning boy ranglarda qo‘shilishi bilan qora va oq grafik interer dizayn kombinatsiyasi bilan ajralib turadi. Biroq, bunday rangli dog‘lar aksanlardan boshqa narsa bo‘lmasligi kerak.

Interer buyumlarning shakli oddiy bo‘lishi kerak (divanda ko‘p sonli burmalar yo‘qligi, stullarning orqa qismi, stolda tekis oyoqlari va boshqalar), lekin egri chiziqlarga ham ruxsat berilgan (masalan, yumaloq divan chizig‘i) deraza egilishini takrorlaydi).

Materiallar yuqori sifatli bo‘lishi kerak. Minimalizm stilida mebel ishlab chiqarish uchun avvalgidek yog‘och, tosh, tabiiy matolardan foydalaniladi.

Metall elementlar po‘lat yoki alyuminiydan yasalgan (ikkinchisi asosan profil tayyorlash uchun ishlatiladi). Shisha asosan muzli ishlatiladi. Bunday materiallar bilan ishlangan tekis tekis yuzalar grafik va lakonik intererni ta’kidlaydi

Interer makonda metalldan foydalanish, minimalizm unga keskin zamonaviylikni beradi: oshxonadagi metall dastgohlar, stul oyoqlari, tokchalar. Va shisha va silliq metalldan aks ettirilgan quyosh nuri engillik muhitini yaratadi. Oddiy tabiiy pardozlash materiallari ishlatiladi, ko‘pincha ishlov berilmagan, qo‘pol tuzilishga ega: g‘isht, beton, yog‘och yoki gips.

Neoklassitsizm (fransuz klassitsizmidan) - XIX -XX asrlarning ikkinchi yarmidagi antik davr san’ati, Uyg‘onish va klassitsizmning an’anaviy an’analariga asoslangan badiiy harakatlarning umumiy nomi. Bu stil zodagonlik, jiddiylik va ravshanlik bilan ajralib turadi.

Neoklassitsizm xotirjam to‘rtburchaklar shakllari, cheklangan va ayni paytda turli dekorativ dizayni, qadr-qimmati bilan to‘la, lekin tashqi ko‘rinishi, tasdiqlangan nisbati bilan ajralib turadi.

Neoklassik stilda qurilgan binolar xonalarning katta o‘lchamlari, zinapoyalarning keng uchishi bilan ajralib turadi. Neoklassik interyerlarni qayta ishlab chiqarishda bizni qadimiy misollarga havola qiladigan me’moriy elementlardan foydalaniladi. Buning uchun dekorativ ustunlar, kamarlar, gipsokartonli yarim kamarlar ishlatiladi.

Stil detallaridan foydalanganda kerakli effektga minimal vositalar yordamida erishish mumkin: masalan, antiqa vaza yoki haykal yordamida. Devor va mebellarning ochiq ranglari neoklassik interyerlarning muhim atributidir.

Uyga kirayotganda yashash xonasiga kirish istalmagan. Yo‘lak yoki yo‘lakdan uning go‘zal manzarasi ochilsa yaxshi bo‘lardi. Bunday holda, bo‘limlardan foydalanish istalmagan. Joyni rayonlashtirish uchun yarim ustun va ustunlardan foydalanish yaxshidir. Maqsad jihatidan farq qiladigan makon, xuddi bir -biridan o‘tib ketishi kerak edi. Ammo asosiy narsa - klassik nisbatlar va simmetriyaga rioya qilish.

XIX-asrning ikkinchi yarmida yangi tendentsiya - romantizm tug‘ildi. Romantizm - bu barcha san’atlarning sintezi orzularida ifodalangan stildan ko‘ra dunyoqarash. Eklektizm shunday paydo bo‘ladi. Bu barcha stillarning aralashmasi. Bu davr ko‘plab neo-stillarning paydo bo‘lishi bilan tavsiflanadi. Sharq madaniyatining elementlari Yevropa interyerlarida faol ishlatilgan. Zamonaviy dizaynda tarixiy stilga romantik ehtiros eklektizm printsipi ham tez -tez qo‘llaniladi. Sharq ertakining elementlari bilan aralashish zamonaviy dunyoqarash va texnik imkoniyatlar darajasi bilan sodir bo‘ladi.

Interer makonda bu stil 2-3 xil stiliy yondashuvni birlashtirgan turli motivlarni birlashtiradi. Har xil vaqt va kelib chiqish mebellarining kombinatsiyasi ishlatiladi.

Hozirgi vaqtda eklektik stil eng zamonaviylardan biri hisoblanadi. Mehmonxonalarni bu stilda bezash, har qanday davrni nazarda tutgan holda, vaqt juda qimmatga tushadi va bunday interyer har doim ham bizning zamonaviy turmush tarzimizga mos kelavermaydi. Bunday holda siz bezatish uchun eklektik yondashuvdan foydalanishingiz mumkin. Bu stil dizaynning asosiy elementlariga - o‘ziga xos rang, to‘qima, tekstura, shakli va o‘lchamiga qat’iy munosabatni talab qiladi. Bu yerda turli vaqt va kelib chiqadigan narsalar va mebellarning kombinatsiyasi ishlatiladi.

Ko‘pgina mutaxassislar o‘zlarini eklektik stilning vakillari deb hisoblaydilar (ya’ni eski va yangining kombinatsiyasi), lekin eklektizm betartiblikka aylanmasligi uchun dizayner haqiqiy iste’dodga ega bo‘lishi kerak.

Modernizm (frantsuzcha Moderne - eng yangi, zamonaviy) - XIX-asr oxiri - XX-asr boshlarida paydo bo‘lgan Yevropa va Amerika san’atining stilistik yo‘nalishi. Juda bezakli va o‘ziga xos stil.

Zamonaviylikning shiori - «tabiatga qaytish». Yuqori stildagi gullar va o‘simliklar, oqqushlarga asoslangan bezakning o‘ziga xos murakkab

tizimi. Stilning ramzi bor - bu siklamen gulining murakkab shakli. XIX - XX asr oxirida paydo bo‘lgan «yangi» stildagi Art Nouveau uchun, o‘z davrining stilini yaratish, eski stillardan voz kechish, yangi materiallarni qidirish harakati sifatida: temir, shisha, temir -beton ishlatiladi. Bepul tartib, har xil qavat sathlari, katta deraza teshiklari. Dizayner interyer ustida ishlayotganda tanlangan mavzu bo‘yicha improvizatsiyadan foydalanadi. Devorlarda - asimmetriyaga aniq moyillik bilan injiq injiq chiziqlar. Xonaning devorlari rang-barang, ko‘pincha tekis relyefli gipsli gips bilan bezatilgan. Mebel stilize qilingan gulli bezaklar bilan bezatilgan, unda sust, chizilgan, to‘lqinli konturlar ustunlik qiladi. Arxitektorlar bitta asarda arxitektura, plastmassa, rasm, san’at va hunarmandchilikni sehrli birlikda birlashtirdilar. Funktsional rayonlashtirish joriy qilingan. Interer bezatish ajoyib murakkablikka erishadi. Derazalar, eshiklar, zinapoyalarning shakli cheksiz xilma - xildir. Ritmlar, ranglar va to‘qimalarning ravonligi ko‘zga tashlanadi va ulkan ekspressivlikka erishadi. Ko‘pincha keramik qoplamalar, zarb qilingan temir, deraza va eshik floristik vitray oynalar ishlatiladi.

Modernizmning asosiy tamoyillari dizayn va funksiyadir. «Uy - bu yashash uchun mashina», - me’mor Le Korbusierning mashhur so‘zlari bu stilni juda aniq ifodalaydi. Modernizm asoschilari turli yo‘nalishlarda ishladilar. Ular osmono‘par binolarni yaratdilar yoki, masalan, iloji boricha tabiatga yaqin bionik arxitekturani rivojlantirdilar. Zamonaviy dizaynda ular ko‘pincha zamonaviyizmdan ko‘ra o‘sha davrning ma’lum bir me’morining stiliga murojaat qilishadi.

Zamonaviy har doim individuallikni targ‘ib qiluvchi stil bo‘lib kelgan. Art Nouveau stilidagi interyer saxovatli rasm, bo‘yalgan elementlar, mebel shakllarining egiluvchanligi, bezashning maxsus usullari, o‘ziga xos detallar va bo‘laklarning mavjudligi bilan ajralib turadi. Art Nouveau -ning osongina tanib olinadigan xususiyatlari silliq bo‘lib, bir -biriga oqadi va o‘simliklarning tabiiy shakllarining mukammalligini takrorlaydi. Interer bezakning murakkabligi, bezaklarning badiiy ifodaliligi, pardozlangan temir, deraza va eshik vitraylari yordamida, yuzlarning rangi va tuzilishi tufayli erishiladi.

Devorlarni loyihalashda ikkala devor qog‘ozi (an’anaviy versiyada - vertikal chiziqli naqsh), ko‘pincha vinil, boy to‘qimaga va har xil dekorativ gipslar ishlatiladi. Ba’zida interyerda materiallarning kombinatsiyasi ishlatiladi, masalan, devorlarning yuqori qismi ipak bilan qoplangan yoki bo‘yoq bilan bo‘yalgan bo‘lishi mumkin, pastki qismi

esa mebel bilan bir xil turdagi yog‘och panellar bilan qoplangan. Daraxtni ko‘pincha shipning dizaynida topish mumkin.

Zamin qoplamalari bugungi kunda yuz yil avvalgiga qaraganda ancha boy palitrani ifodalaydi. Biroq, estetika deyarli o‘zgarmadi: tabiiy materiallarning tabiiy go‘zalligini namoyish etuvchi yog‘och taxtalar, Art Nouveau stilidagi o‘ziga xos egri elementlari bilan bezatilgan parket va, albatta, taxta plitalari - chiroyli yoki aksincha, monoxromli. yoshi va davrning xushbo‘yligini etkazadi.

Xonani bezatishda «... egilgan oyoqli stol va stullar bo‘lishi kerak; yumshoq mebellar uchun asosiy qoplamali material atlas va ipakdir. Ranglar xira, ovozi o‘chirilgan, o‘rta tovushlardan yaxshiroq. Och yashil va nilufar soyalar ayniqsa mashhur. Inju kulrang ranglar, shuningdek boy oltin va oxra xarakterlidir. Umuman olganda, bu joy asr boshidagi chirigan kumush va marvarid porlashi bilan chirigan salonning atmosferasiga o‘xshab ketishi mumkin. «

Art Nouveau stili yangi texnik va konstruktiv vositalar, erkin maket, stilida qilingan gul naqshlari, egiluvchan oqimli chiziqlar, assimetrik shakllar bilan ajralib turadi. Binolar va mebellarning strukturaviy elementlari dekorning uzluksiz chiziqlari silliq o‘tishi bilan yashiringan. Ko‘rinib turibdiki, barcha interer elementlar plastik burmalar yordamida bir butunga ulangan. Art Nouveau pastel, kulrang, tutunli, och pushti, murakkab ko‘k va yashil ranglarning nozik ranglari bilan ajralib turadi. Dekorda o‘simlik motiflari ishlatiladi. Stilning ramzlaridan biri stilize qilingan iris gulidir. Modernizm - kumush asr she’riyatining stili.

Art Deco - XX asrning yangi davrining birinchi stili bo‘lib, u zamonaviyning yangilikka bo‘lgan barcha xohishlarini meros qilib oladi.

Bu stil Art Nouveau ekzotizmi va yigirmanchi yillardagi texnik estetika, dekorning yengilligi va nafisligini birlashtiradi. Xarakterli xususiyatlar: yumaloq burchaklar, qat’iy vertikal chiziqlar, dekorativ elementlar (zigzaglar, doiralar, quyosh tasvirlari). Art Deco yaqinlashib kelayotgan mashinalar asrining tezligi va bosimini o‘zlashtirishga harakat qilmoqda. Umumiy materiallarga ekzotik yog‘och, plastmassa laminat, krom va zanglamaydigan po‘lat kiradi.

O‘tgan asrning 20 -yillaridagi astsetik estetikadan farqli o‘laroq, hozirda bu hashamat, boylik va texnik yutuqlar stili bo‘lib, unda an’anaviy qimmatbaho materiallar va pardozlash sifati tengdir - ikkalasi ham qimmatli, chunki ular juda qimmat.

Art Deco tezda tan olindi. Bu stil bugungi kunda modaga qaytdi. Transatlantik laynerlarning hashamatli, nafis, elita stili qimmat pardozlash materiallari, geometrik shakllar va murakkab mebel bezaklarini ishlatishni nazarda tutadi. Art Deco stili Misr san'ati, Amerika hind ekzotikasi va Afrikaning ibtidoiy san'ati elementlarining aralashmasidir. Okean laynerlari va hashamatli mehmonxonalarning zamonaviy hashamatli interyerlari stilning standartidir. Mebel stillari zigzag, aylana, uchburchak, quyosh ko'rinishidagi dekorativ elementlardan foydalanish bilan tavsiflanadi. Rang sxemasida boy jigarrang ohanglar, fil suyagi, oltinning barcha soyalari ishlatiladi.

Art Deco - bu interyerda turli xil dekorativ elementlardan foydalanadigan stil, yorqin va jasur va ayni paytda faqat tanlangan ranglar kombinatsiyasi, o'z interer makonini yaratuvchi dizaynerning tasavvuri bilan birga o'zgarishga qodir.

Postmodern stil XX asrning 60 -yillari oxirida modernizmga reaktsiya sifatida paydo bo'ldi. Xarakterli xususiyatlar - dinamik tirik tuzilishga taqlid qiladigan murakkab egri chiziqli shakllar va hajmlar. Stil elementlarning xaotik va mantiqsiz tarzda to'planishiga, to'satdan uzilishlarga, xayoliy beqarorlikka, eğimli devorlarga, kutilmagan materiallardan yasalgan mebellarga imkon beradi. Endi bu stil ko'pincha mehmondo'stlik sanoatida qo'llaniladi. Uni idrok etishning yagona sharti shundaki, bu stilda qurilgan binodan foydalanadigan odam optik bema'nilikka osongina ko'nikishi kerak.

Hi-tech (ingliz tilidan tarjima qilingan - yuqori texnologiyalar). Bu stil, xuddi zamonaviy zamon tezligini aks ettiradi. Zamonaviy polimer materiallar, shisha va metalldan foydalanish bilan ajralib turadi. Stil - bu texnikizmning zamonaviy modifikatsiyasi. Yuqori texnologiyalar oldingi bosqichlardan super texnika bilan ajralib turadi. Qurilish konstruktsiyalari, muhandislik tizimlari va uskunalari bezakli va teatrlashgan tuzilishga aylanib, ba'zan mubolag'a elementlari bilan bezatilgan. Metall konstruktsiyalar va shishadan, shuningdek, muhandislik uskunalari elementlaridan foydalanish yuqori texnologiyalarni ajratib turadi. Bu yerda amaliylik va funksionallik hukmronlik qiladi. Sevimli ranglar: kumush, oq, qora; materiallar: metall, shisha, quvurlar.

Yuqori texnologiyali stil ratsionalistlar stili deb ataladi; bu stildagi interer makon har doim eng zo'ravonlik, shakllarning lakonizmi bilan ajralib turadi. Bu yerda atrof -muhitni shakllantirish printsipi an'anaviy

ravishda tayyor texnik qismlar, shisha, metall va beton, shuningdek, turli plastmassalar va boshqa sun’iy qoplamalarga asoslangan.

Amaliy ma’noda, bugungi interyerda, bu stilning qat’iy afzalliklari yo‘q. Dekorativ ortiqcha narsalarning aniq ta’qiqlaridan farqli o‘laroq, masalan, badiiy parket, gulli devor qog‘ozi, gipsli bezak, chegara, gul naqshlari va boshqalar.

Yuqori texnologiyali interyerlar aniqligi bilan ajralib turadi. Devor, zamin va ship sirtlari mukammal silliq va toza. Mebel, matolar, idishlar va boshqa aksessuarlar ham asosiy talablarga javob beradi: amaliylik, dekorning yo‘qligi, aniq geometrik shakllar. «Barcha metall elementlar va armatura mos ravishda porloq. Yuqori texnologiyali interyerda hamma narsa yorug‘lik bilan mos keladi, xususan, ofisga o‘xshash mebel. Kreslolar, kreslolar va divanlar plastmassadan, krom qoplangan metalldan va charmdan qilingan. «

Umumiy yoritishdan tashqari, yuqori texnologiyali stilda mebel va yoritgichlarga, temir yo‘l va boshqa lampalarga o‘rnatilgan ko‘p sonli devor va pollar, shuningdek, qavslar, kabellar va boshqa tuzilmalardagi yorug‘lik manbalari ishlatiladi. Shakllar oddiy. Bu ergonomika va funksionallikka asoslangan.

Ushbu stilda gigienik va qulay bo‘lgan zamonaviy texnologiyalar yordamida tayyorlangan qog‘oz va ro‘molcha ro‘molchalari ishlatiladi. Yangi zamonaviy shakldagi idishlar rangli plastmassa bilan birlashtirilgan metalldan yasalgan. Stilning o‘ziga xos xususiyatlari - bu interyerda ko‘p miqdordagi metall, shisha va plastmassa, yorqin kislotali ranglar, ochiq aloqa va mahkamlagichlar, ta’kidlangan texnik belgilar. Bu so‘nggi texnik yutuqlarning stili va ularga e’tibor qaratilgan. Texnologik, funktsional, lekin ancha sovuq, robotik stil.

Oddiy, uy va juda qulay qishloq stili, barqarorlik va ishonchlilikni anglatadi, qishloq hayotining ruhini etkazish uchun mo‘ljallangan, bu yerda murakkablik oilaviy turmush tarzining amaliyligi bilan aralashgan.

Bu stil qulay va qulay, ataylab eski yaxshi kunlarga qaratilgan. Ushbu stil doirasida ekologik toza materiallar ishlatiladi: yog‘och, qo‘pol tosh, keramika, tok, qayin qobig‘i va boshqalar va tabiiy rangdagi murakkab ranglar. Rossiyada bu stil «rustik» deb nomlanadi. Hozirgi vaqtda mamlakat stili mini-mehmonxonalar dizaynida mashhur.

Ekostil. Eko-stilning asosiy shiori-ekologik. Bu yangi zamonaviy stil. Tabiat bilan o‘ziga xos birlik muhitini yaratish istagi tabiiy materiallarni, tabiiy ranglarni bajarish orqali erishiladi. Yangi gullar va

quritilgan gullar, ulardan kompozitsiyalar, yog‘och, gil, kehribar, qayin po‘stlog‘i va boshqalarning aksessuarlaridan foydalanish xarakterlidir.

Eko-stil tabiat bilan to‘la, chuqur va keng qamrovli birlashish istagini ko‘rsatadi. Barqarorlik - bu me’morlarning fikriga ko‘ra, yangi turdagi uy -joyning asosini tashkil etishi kerak bo‘lgan asosiy tamoyil. Tabiiy materiallardan maksimal darajada foydalanish, konstruktiv elementlarni bezatmaslik, devorlarni oddiy bo‘yash, balkonda qishki bog ‘va boshqalar. Bu stilning mohiyati idealni moddiy, ideal tasvirlarni o‘ziga xos moddiy shaklga aylantirishning o‘ziga xos usuli bilan belgilanadi, bu esa oxir -oqibat insonning oliy yaxshilikka, mukammal ruhiy holatga doimiy intilishini ta’minlaydi.

Fusion stili - har xil stillar aralashmasi - zamonaviy moda yo‘nalishi. Masalan, klassitsizm boshqa stillar bilan birgalikda dizayn va uyg‘unlik birligini tashkil qiladi. Masalan, haqiqiy antiqa buyumlar yoki milliy madaniyat buyumlari yuqori texnologiyali ultra zamonaviy yuqori texnologiyali aksessuarlar bilan birga bo‘lishi mumkin.

XIX-asr zamonaviylik bilan birlashib, boshqa tarixiy davrning tugashi va hech narsani unutmasdan ham, inkor qilmasdan ham xulosa chiqarish zarurati bilan bog‘liq edi. Bir interyerda iloji boricha ko‘proq stil va tendentsiyalar, zamonaviylik va retro motivlar, yangi materiallar, sovuq texnologik buyumlar va qo‘lda yasalgan buyumlarning yagona nusxasida birlashtirilgan istak. Eklektizmdan farqli o‘laroq, termoyadroviy stil har xil elementlarning elementlarini erkinroq birlashtiribgina qolmay, balki ularning asosida yangi stilni yaratadi.

Fyuzyon dunyoqarashi keng, turli mamlakatlar va davrlarning madaniyati va tarixi bilan tanish bo‘lgan odamning dunyoqarashini eng aniq ifodalaydi. Interer tafsilotlar kelib chiqishi va rangi bilan emas, balki «sevgi nikohi» bilan birlashtirilishi kerak. Faqat ma’lum bir mebelga bo‘lgan his -tuyg‘ular hisobga olinadi. Fusion bo‘sh joyni uydan chiqmasdan erlar va qit’alar bo‘ylab sayohat qilish uchun tashkil qiladi.

Bu stil zamonaviy dizaynning tez ommalashayotgan yo‘nalishiga aylanmoqda, chunki u ilgari eshitilmagan erkinlikni va’da qiladi. Ilgari ko‘k va qora, qizil va jigarrangni birlashtirish aql bovar qilmaydigan narsa deb hisoblanar edi, lekin hozir bu mutlaqo normal holat.

Stilning pokligi haqida o‘ylashning hojati yo‘q, dizayner belgilangan qonunlar va dogmalarga rioya qilmaslikda erkin. Siz og‘ir klassik mebel va yuqori texnologiyali organza pardalarini bitta interyerda faol birlashtira olasiz. Yumshoq mebellarni burchaklardan itarib,

xonaning markaziga qo‘yib qo‘ying. Shu bilan birga, qimmatbaho eksklyuziv kollektsiyalar eng katta modellar bilan xotirjam birga yashaydi. Devorlarda, san’at durdonalari reproduktsiyalari yonida, havaskor fotosuratlar bir vaqtda yashashi mumkin, «bo‘sh» devorlar postmodern portali bo‘lgan haqiqiy muzey ekspozitsiyasiga aylanadi.

Fusion hech narsani inkor qilmasdan hamma narsani taklif qiladi. Bugun klassik va zamonaviy mebellarni, eski va yangi, qimmat va unchalik ko‘p bo‘lmagan narsalarni aralashtirib, hech narsaga yaroqsiz, lekin sevimli narsalarni qo‘shish mumkin va zarur. Bu stildagi buyumning narxi muhim emas. Yaxshi interer makonni yaratish har doim katta mablag ‘talab qilgan. Va termoyadroviy yaratish juda oddiy, asosiysi ta’m tuyg‘usiga ega bo‘lishdir.

Shunday qilib, bu stil o‘zini ifoda etish uchun juda yaxshi, chunki u ba’zi qoidalar va sozlamalarni emas, balki faqat shaxsiy didni hisobga olgan holda, intererni yaratishga egasining individual yondashuvini ochib beradi.

Etnik stillar milliy stillarda (rus, xitoy, yapon, hind va boshqalar) ishlatiladi va o‘ziga xos milliy atmosferani yaratishda katta rol o‘ynaydi.

Ko‘pincha etnik Afrika, Hindiston, Marokash, Indoneziya, Xitoy stili sifatida tushuniladi. Stiliy xususiyatlar tanlangan mamlakatga bog‘liq. Umumiy xususiyatlarga boy ranglar sxemasi, ko‘plab milliy mebellar, aksessuarlar va ramzlar, shu jumladan qo‘lda yasalgan buyumlar kiradi. Agar biz Hindiston haqida gapiradigan bo‘lsak, interyerda o‘yilgan yog‘och, fil tasvirlari, sarilar bo‘lishi kerak edi. Agar Marokash mavzusi tanlansa, unda to‘yingan ranglar, rasm, vitray lampalar bo‘ladi. Xitoy - ajdaho tasvirlari, o‘ziga xos rasm, qora va qizil, ochiq ranglar - oltin dekor. Yevropaliklarga har doim bunday uyda yashash qiyin, lekin jamoat joylarini ko‘ngil ochish uchun - bu juda yaxshi tanlov.

Hind stili - hashamat, oltin, nafosat va nafis ta’mning asketizm, kamtarlik, chiziqlar va shakllarning soddaligi bilan uyg‘unligi. Zeb - ziynatlar, gullar, naqshlar va teksturalar kokteyli, ajoyib o‘yilgan va bezatilgan mebel hind stilini aks ettiradi.

Hindiston - ziravorlar, ziravorlar, doljin, sandal daraxti, chinnigullar, kardamon aromati mamlakati, hayotning ma’naviy tomoni hamma narsani anglatadigan mamlakat, imon va din butun hayotning tartibi va tashkilotining asosidir. Hind stili - bu firuza, qip -qizil, to‘q sariq ranglar va ular o‘ziga xos tarzda mutlaqo o‘ziga xosdir. Hind ipaklari xitoycha silliq va silliq emas, biroz qo‘pol. Hind stilidagi mebel,

past, juda bardoshli tik yog‘ochidan qo‘lda kesilgan. Divan va ko‘rpa - to‘shaklar yumshoq va qulay bo‘lishi kerak, uxlashga taklif qiladi. Hind stilidagi interyerni yaratish uchun uchta yoki to‘rtta mebel etarli, lekin ular rang bilan birlashtirilgan bo‘lishi kerak. Xarakterli xususiyat - bu uyning tafsilotlarini osongina o‘zgartirish: stullar va stollar, ekranlar, panjurlar va eshiklar ko‘pincha «rollarni o‘zgartiradi». «Oddiy materiallar: yog‘och, fil suyagi, marvarid, kumush, guruch, soxta metall, tuklar. Texnikalar: emal, zarb, bo‘rtma, o‘yma, inlay.

Yaqinda Skandinaviya stili Rossiyada katta shuhrat qozondi. Buning ajablanarli joyi yo‘q. Bizning iqlim sharoitimiz uchun u juda mos keladi. Xarakterli arzon va qulay mebel ham muhim rol o‘ynadi. Stilga xos bo‘lgan boshqa xususiyatlar - bu engil yog‘ochdan, oq rangdagi har xil ranglardan, pista -yashil, och -ko‘k rangdan qizil tusli. Yorug‘lik, tabiiy pardozlash materiallarining ko‘pligi, yumshoq ranglar, funksionallik - bularning barchasi shinam va shoksiz, shinam va shinam intererning tarkibiy qismlari.

Shunday qilib, bizning davrimizda dizayn hayotimizning turli sohalarini qamrab oladigan hamma narsani qamrab oluvchi tushunchaga aylandi. Dizayn tili universal vositaga aylandi. Dizayn bizni hamma joyda o‘rab oladi, u har kungi tushunchaga aylandi. Atrofimizdagi dunyo oldimizda nafaqat funktsional, balki estetik fazilatlarga asoslangan narsalarni tanlash muammolarini qo‘yadi. Ko‘proq odamlar eskilariga omon qolish imkoniyatini bermay, yangi narsalarni sotib olmoqda. Dizayn bizning hayotimizning muhim qismidir. Dizaynerlar ehtiyojlarni qondirishga harakat qilib, tobora ko‘proq yangi shakllarni qidirmoqdalar, ko‘pincha tarixan shakllangan stillarga murojaat qilib, ilhom izlaydilar. Klassik motivlar o‘zlarini yangi shakllarda topadi. O‘tmishga bunday yaqin e’tibor har doim dizaynerga hamroh bo‘lgan. Masalan, XIX asrda tarixiy stillar san’atda katta rol o‘ynagan. Bizning davrimizda o‘tmishdagi stillar bizning «hozirgi zamonamiz» ga aylandi, lekin hozirda bu ko‘pincha o‘ziga xos stil haqida emas, balki ularning simbiozi va barkamol birlashuvi haqida. Zamonaviy dizaynerlar kelajakni izlashda o‘tmishning donoligi va hozirgi texnik yangiliklarni hisobga oladi. «Eski» stillar yangicha tushuncha bilan o‘ynaydi, yangi qirralarni ochadi. Bu asarda mualliflar «stil» tushunchasini tushuncha sifatida yaratishga va mavjud stillar haqida tushuncha berishga harakat qilishgan. Bu mavzu mualliflar uchun dolzarb bo‘lib tuyuladi, chunki «stil» so‘zi tez -tez ishlatila boshlagan, lekin talaffuz qilayotganlarning hammasi ham uning chuqur ma’nosini tushunmaydi.

Kundalik hayotda odam ikki tilda gapiradi: og‘zaki - kundalik va adabiy. Xuddi shunday, dizaynda ham bir -biri bilan chambarchas bog‘liq bo‘lgan turli xil stil parametrlari mavjud. Mualliflarning ta’kidlashicha, «namunali» stil yo‘q, chunki stil har kuni o‘zgaradi, xuddi insonning ehtiyojlari o‘zgaradi. «Stil yoki stil» - bu ijodiy texnikaning birligi bilan shartlangan badiiy ifoda vositalarining umumlashtirilgan tasviri. Bu davrlarning stillari haqida gapirish mumkin. Siz odamning individual stilini, interyer stilini muhokama qilishingiz mumkin va bu suhbatlarning barchasi stil haqida bo‘ladi. Muallif, nafaqat tarixan o‘rnatilgan stillar, balki individual stillar haqida ham gapirish qonuniy, degan xulosaga keladi. Shuni ham ta’kidlashni istardimki, stillar va davrlar orasidagi aniq chegaralarni belgilash to‘g‘ri emas.

Tarixiy stillar mehmonxona interyerini yaratishda chuqurlik va haqiqiylik nuqtai nazaridan har xil qo‘llanilishi mumkin:

1) Stilni aniq va chuqur ishlatish, har qanday tarixiy noaniqlik, urf-odatlar va qoidalardan chetlanishdan saqlanish.

2) Stilning unchalik chuqur ishlatilmasligi, ijodiy izohlashga imkon beradi, bu ba’zi arxitektura elementlari va bu stilning odatiy tafsilotlarini har qanday boshqa interyerga uyg‘un aralashtirishda namoyon bo‘ladi.

3) Interer qismning umumiy taassurotiga ta’sir qiladigan faqat alohida aksessuarlar yoki dekorativ elementlardan foydalanish.

Shunday qilib, bu endi stil emas, balki o‘ziga xos badiiy stilizatsiya. Mehmonxona interyerining dizaynidagi eng katta qiyinchilik - bu stilni tanlashdir. Darhaqiqat, bugungi kunda butun dunyoda keng tarqalgan dizayn yondashuvlari juda erkin talqin qilinishiga qaramay, hech kim etno-uy stili va yangi urbanistik stil, nafis ekspressionizm va hayratlanarli avangardni bir tom ostida birlashtirishga arzimasligini inkor etmaydi. Hamma narsa me’yorida bo‘lishi kerak va hamma narsa nafaqat muassasaning tabiatini, balki dunyoning bir qismini, mamlakat va hatto mehmonxona joylashgan shaharni hisobga olgan holda, organik va o‘ychan ko‘rinishi kerak.

6.3-§. Mehmonxonalar jozibaligini oshirishda zamonaviy dizayn stillari

XX asr boshlarida funksionalizm-dizaynning asosiy prinsiplari shakllandi. Ularning mohiyati predmetining bir holatdan ikkinchi holatga aylantirishdan iborat edi. Ana shu jarayondagi nafosat go‘zallik yaratish dizaynning yetakchi funksiyasidir.

Funksionalizm – arxitektura yo‘nalishi bo‘lib, binolarning tashqi qiyofasi uning ichida kechayotgan voqe’liklarga mos kelishi, to‘g‘rirog‘i shakl va mohiyat muvofiqligi haqida bo‘lib, Germaniyada (Bauxauz maktabida), Niderlandiyada (P.Aud)lar tomonidan Rossiyadagi konstruktivizm yo‘nali-shida vujudga keldi.

Uning tashkilotchisi va asoschisi nemis arxitektori Valter Gropius (1883-1969) bo‘ldi.

Ark loyihalarining amaliy talablarga mos kelishi to‘g‘risidagi masala hali XIX asr oxirlarida amerikalik L.Salliven tomonidan maydonga tashlangan edi.

Funksionalizmni turlicha talqin qiluvchi arxitektorlar bo‘lib, ular orasidagi mashhur bo‘lib ketganlar utilitarist Bruno Taut, ratsionalist L.Miss Vander Rae, L.Korbyuze kabilar bo‘ldi.

Konstruktivizm – XX asrning 20 yillarida Rossiyada paydo bo‘ldi. Konstruktivizm bino va inshootlar qurilishida zamonaviy mexanika vositalaridan unumli foydalanish zarurligining tarafdori bo‘lib maydonga chiqdi.

Konstruktivizm asoschilari, ya’ni ushbu prinsip g‘oyalari aka-uka Vesninlar, M.Ya Ginsburg (1892-1946), I.I.Leonidov (1902-1959), K.S.Melnikov (1880-1971) va boshqalar hisoblanadi.

Neoplastitsizm – (mantiqiy abstraksionizm). Ekspressionizmga qarama-qarshi abstrakt garmoniyaga intiluvchi bu estetik yo‘nalish Gollandiyada “De stil” guruhi tomonidan yaratildi. Ular: Teo van Dusberg, Pit Mondrian (1872-1944), skultor Georg Vantongerloo, shoir Koka, arxitektorlar Ya.Aud (1890-1963), GerritRiteld (1888-1964) va boshqalardir. Bu yo‘nalish quyidagi tamoyillarga tayanardi:

-plastik ifodaning dastlabki talabi (vositasi) silliq ko‘rinishidir;

-me’morchilikda bo‘sh muhitning rang-tusi bo‘lmaydi, ranglar-ashyo buyumlardir;

-rangi va hajmi bilan turlicha bo‘lgan plastik buyumlar ekvivalent qiymatni tashkil qilish lozim;

-plastik vositalardagi qarama-qarshilik dualizm endi kompozitsiya uchun ishlatilishi mumkin.

De Stayl stiliga toza rang, geometrik figuralar va kamgina dekor xos. Steylchilar rangbarang o‘ta oddiy predmedlar o‘rtasida hamohanglik izladilar, ular vositasida turli geometrik figuralar yasadilar.

De Staylning asosiy vakillari: Teovan Dusburg (1883-1931), Yakob Yoxan Giltu Aud (1890-1963), va boshqalar bo‘lib, ular yo‘nalishiga konstraktivizm va futurizm xos edi.

Fovizm – (fransuzcha les faures – yovvoyi hayvonlar) XX asr boshlaridagi musavvirlik (rang-tasvir) san'atidagi yo'nalishidir. Yo'nalish (stil) asoschilari fransiyalik yosh rassomlar: (A.Matiss, A.Deren, M.Vlamnik, A.Marke, E.O.Friyez, J.Brak, A.Sh.Manten, Kvan Dongen va boshqalar) 1905-07 yillarda tashkil etilgan rasmlar vstavkalarida ko'plab yovvoyi hayvonlar ifodalangan suratlar bilan ishtirok etadilar. Yo'nalish nomi ham ana shundan kelib chiqqan.

Kubizm – XX asrning birinchi choragida Fransiyada paydo bo'lgan san'at yo'nalishidir. Narsa buyumlarni qanday shaklda ekanligiga qarab emas, ularning mazmun mohiyatiga qarab chizmani tavsiya etadilar.

Kubizm uchun faqat ramgina emas, balki ayni paytda she'riyat va musiqaning ham falsafiy talqinlari xos.

Chex stili – kubizmning ko'rinishlaridan biri bo'lib, asosiy motivlari kristall, prizmalarda va ko'pburchakli shakllar yasashga qaratilar edi. Uning asosiy namoyondalari Otto Vagner, Yan Koker, Vladislav Xofmani va boshqalar hisoblanadi.

Dadaizm – yo'nalish asoschisi fransiyalik rassom va shoir kelib chiqishi Ruminiyadan bo'lgan Tristan Tsara (1896-1963) bu oqim haqida shunday deydi: "Dada", Afrika qabilalaridan birining tiliga xos bo'lib, muqaddas sigirning dumi deganidir.

Bu oqim 1-jahon urushi yillarida Shveysariyaga qochib o'tgan qochoqlar tomonidan 1916 yilda Syurixda tashkil topdi. Uning tashkilotchilari sifatida Tsaradan tashqari Nemis imigrant yozuvchilari: Xugo Ball, Rihard Xyuzenberg; rassom, haykaltarosh va shoir Xans Arn (1886-1966) Shvesariyalik musavvir ayol Sofi Taubarg (1889-1943) lar ham kiradi.

Syurrealizm – Dadaizm asosida shakllangan yo'nalish bo'lib, uning asoschilari Z.Freyda va shoir Andre Breton hisoblanadilar. Ularning hisoblashi, talablari bo'yicha kishi ongi badiiy obrazlarda, surat va haykallarda senzuradan holi tarzda ifodalanishi lozim.

Salvador Dali i Marsel Dyushchi asarlari orqali Syurrealizm asta-sekin grafika-dizayni va reklamaga kirib keladi.

Ar Deko – G'arbiy Yevropa va AQShda ikkala jahon urushi oralig'ida tashkil topgan eng ta'sirchan va jozibali stillardan biridir. Bu stil 1925 yilda Parijda o'tkazilgan ko'rgazmadan keyin ayniqsa rivojlandi.

1960 yillarga qadar "Ar Deko" termini Fransiyada Retro, Amerikada "Djaz Modern" yoki "Strimlayn-modern" deb atalgan. "Ar Deko"

atamasini Xitlari Chelson “Tayms” gazetasida 1966 yilda chop etilgan. “Ar Deko” nomli maqolasi bilan joriy etdi.

Ar Deko o‘rta tabaqa aholining ijtimoiy ahvolini ifodalab, faqat arxitektura va dizayndagina emas, shuningdek rang tasvir, grafika transport, kiyinish va musiqaga ham xos bo‘lib, hatto avtomobil ko‘rinishlarini ham namoyon qilardi.

Ar Deko tasvirlarida fantastik mavjudotlar, tovus va ajdarlar ifodasi ham mavjud bo‘lardi.

Dekorator Jan Emil Ryulmax (1879-1933), Fransiyalik rassom arxitektor Robert Stiven (1886-1945), Arxitektor Uilyam Van Aden (1882-1954) va boshqalar Ar Deko usulida ajoyib arxitektura asarlari yaratdilar.

Ratsionalizm – XX asr o‘rtalarida arxitektura va dizayn yo‘nalishida Italiyada vujudga kelgan oqimdir. Loyihada yangi shakl va materiallar kiritish tarafdori. Yo‘nalishning ko‘zga ko‘ringan vakillari Juzeppe Terrani (1904-1943), Luidji Fidjini (1903-1984), Alberto Libera (1905-1963) edilar. Aynan ratsializm davrida katta-katta panorama oynalari ishlatila boshlandi.

Organik dizayn – organik arxitektura konsepsiyasi asosida shakllangan bo‘lib uning asosiy tamoyillari:

- arxitektura ob’ektlarining individualligi (dala hovli, villa va hokazo);
- urbanik industrial metodlardan voz kechish;
- qurilish materiallarning tabiiyligi;
- yagona tabiiy muhit yaratish;
- tashqi muhit (tabiat) bilan aloqadorlik va hokazo.

Organik dizayn o‘z rivojlanishida 2 bosqichni boshidan kechirdi. Birinchi bosqich Frenk Lloyd Rayt (1867-1959 va Charlz Renni Makintosh (1868-1928) ijodi bilan bog‘liq. Stilning o‘ziga xos xususiyatlaridan yanabiri – intererga tabiiy va sun’iy materiallar kiritish edi. Bu yo‘nalishning Finlyandiyadagi asoschilaridan biri Alvar Aalto (1898-1970) bo‘lib, uning stilini Charlz va Rey Imelar davom ettirdilar.

Organik dizaynning ikkinchi bosqichi XX asrning 90 yillarda paydo bo‘ldi. Bu eng yangi original texnologiyalar vujudga kelgan zamon bilan bog‘liq bo‘ldi. Yangi yo‘nalishning XXI asrdagi davomchilaridan biri Rose Lavgruv (1958 yilda tug‘ilgan) o‘z stilini “organik essesializm” deb ataydi.

“Gou” kreslosi Lavgruv mahsulotidir.

Op-art – 1958 yilda AQSH, keyinroq 1960 yillarda Yevropada paydo bo‘ldi. Unga kosmik optik illyuziyalarga asoslanib loyihalar yasashdir. Ba’zan Viktor Vazarelining 1938 yilda yasagan “Zebra” asarini Op artning birinchi mahsuloti deya muallifni yo‘nalish asoschisi hisoblaydilar. Stilni davom ettirganlar qatoriga: Richard Anushkevich (1930 yilda tug‘ilgan), Lari Puis (1937 yilda tug‘ilgan), Bridjit Raydi (1931 yilda tug‘ilgan) kiradilar.

Pop-art (popular art – ommaviy madaniyat). Angliyada yuzaga kelgan bo‘lsada, uning xritomatik asarlari AQShda yaraldi, 1960 yillarning tipik stili edi. Pop-art terminini birinchi bo‘lib, 1958 yilda Lourens Ellouey qo‘lladi. Mazkur stilni davom ettirganlar: Richard Gammelton, Eduard Paolotssi, Djasper Djons, Endi Uoxol va boshqalar (AQSH) bo‘ldilar.

Metabolizm – 1960-1970 yillarda Yaponiyada vujudga kelgan arxitektura yo‘nalishidir (fransuzcha metaboliste, grekcha metabole-peremena, prevrasheniye, o‘zgarish, aylanish, almashish ma’nolarini anglatadi.

Stil arxitektura va shahar qurilishi tabiat va jamiyat rivojlanishi qonuniyatlarining hamohang bo‘lish g‘oyalarini olg‘a surdi. Metabolist arxitektorlar uyni ham, shaharni ham go‘yo tirik organizm sifatida qarab, misli inson tanasidek eskirgan, yaroqsiz a’zolarni ta’mirlash, yangilash g‘oyalarini ta’kidlab aytadilar. Bu stil vakillari: Kenzo Tange (1913-2005), Kisyo Kurakava (1934-2007), Kionori Kikutaki (1928 yilda tug‘ilgan) va boshqalar hisoblanadi.

Minimalizm – XX asrning 60 yillarida paydo bo‘ldi. Robert Morri (1932 yil) Den Flavillarining skulptura ishlarini (belgilash) baholash asnosida vujudga keldi. Arxitekturada minimalizm tasviriy vositalar-ning kamligi (minimum) ayni paytda ularning ifoda qamrovi kengligi harakterlidir. Minimalizm yirik namoyandalari sifatida Jon Pauson (1949 yil), Padao Aido (1941 yil), Klaudio Silvestrin (1943 yil) va boshqalar tan olinadi.

Postindustrializm – texnologik ashyo-buyumlar ishlab chiqarish bilan bog‘liq tarzda Buyuk Britaniyada paydo bo‘ldi. Bu dizayn yalpi mahsulotlar ishlab chiqarishdan voz kechib, faqat buyurtma, ehtiyotlar asosida sifatli tovarlar ishlab chiqarishga olib keldi.

Bu yo‘nalishdagi dastlabki dizaynerlar Ron Arad (1951 yilda tug‘ilgan), Tom dikson (1959 yilda tug‘ilgan)lardir.

Regionalizm – bu yo‘nalish zamonaviylik, ayni paytda, milliylikka e’tibor qaratdi. Regionalizm Lotin Amerika mamlakatlari: Braziliya,

meksika, Venesuela kabilarda keng tarqaldi. Namoyandalari: Luis Kosta (1902-1998), Oskar Nimeyer (1907 yilda tug‘ilgan), Afons Eduard Reydi (1909-1964).

Hi-tech: *Xay-tek* (inglizcha high technology – visokiye texnologii) bu davr texnokratiyasi ifodasi sifatida 1970 yillar boshlarida shakllandi. Postmodernizm bilan yaqin aloqada bo‘ldi. Xay-tek arxitektura va fan yangiliklarini sintez qildi, texnik yangiliklar asosiy rol o‘ynaydi. Industrial xay-tek yo‘nalishida sermahsul ishlagan arxitektor-dizaynerlarning yetakchi vakillari safiga: Richard Rodjers, Renzo Piano, ser Norman Foster (1935 yilda tug‘ilgan), Maykl Xopkins (1955 yilda tug‘ilgan), Pol Key (1949), Djozef Pol dUreo (1943) va boshqalarni kiritish mumkin.

Geometrik xay-tek. Bu yo‘nalish uchun bino va inshootlar karkaslarini eng so‘nggi zamonaviy materiallar bilash bezash harakterlidir. Turlicha geometrik figuralar qo‘llanilishi avj oldi. Ayna shuning uchun ham bino-larning yangi geometriyasi degan tushuncha shakllandi.

Bionik xay-tekda tirik tabiat qo‘llash yo‘lga qo‘yilgani uchun ham binonik xay-tek degan nom oldi. Bionik yo‘nalish nafaqat me’moriy, ayni paytda, inson turmushi bilan dizayni bilan bog‘liq bo‘lgan texnik masalalarni ham boshiga yechishga intildi.

Postmodernizm yoki postavangard – (lotincha post-avangardizm) g‘oya-lari bilan bog‘liq bo‘lgani holda badiiy san’atdagi turli tendensiyalardan birgalikda foydalanishni tavsiya qildi. Ratsionalizmni inkor qilib, tabiatning noyob go‘zal manzaralarini eng so‘nggi qurilish texnologiyalari asosida foydalanishg postmodernizm g‘oyasi edi. Postmodernizm 1970 yillar boshida aniqrog‘i (1973 yil 15 iyunda) Amerikaning Sent-Luis shahridagi qurilishlar zamirida yuzaga keldi. Ular ulkan qurilishlar bo‘lsada, zamon talablariga javob bermas edi. Postmodernizmga xos bo‘lgan asosiy dizayn elementlari–eklektizm edi. Uning asosida joziba, sho‘x, o‘ynoqi, yumoristik, ironiya elementlari bo‘ladi.

Kontekstualizm - postmodernizmning yevropacha yo‘nalishi bo‘lib, yangi qurilishlarda qadimiy shahar qurilishi an’analarini qayta tiklash tarafdori bo‘lib, yuzaga chiqdi.

Bu oqimning yirik namoyandalari: Dj.Sterling (1926-1992), Charlz Mur, Filipp Djons (1906), Aldo Rossi (1931-1997), Xans Xollyayn, Mario Botta (1943).

“Memfis” stili – 1980 yillarda sanoat mahsulotlari mebellar dizayni bilan shug‘ullanuvchi jamoalarning birining nomlanishidir. Ular 1970

yillarda Italiya dizaynerlari – Ettore Sottsas (1917) va Mikele de Lyuchchi (1945)lar boshlagan radikal dizayn stiliga tayanib, eksperimental yondoshuv tarafdorlari edilar. Memfischilar qisqa davr ichida postmoder-nizmning jahon miqyosida tarqalishiga sababchi bo‘ldilar. Yo‘nalish vakil-lari: Matteo Tun (1952), Barbara Reydis (1943), Marti bedine (1957) va boshqalardir.

Dekonstruktivizm – arxitektura va dizaynning nisbatan modernga yaqin yo‘nalish bo‘lib, 1980 yilda paydo bo‘ldi. Bu oqimga o‘ziga xos konstrast – liniyalardagi uzilish, to‘qnashuv kabi mantiqqa zid holatlarda tartib o‘rganish g‘oyasi mavjud. Konsepsiyaning asoschisi fransuz faylasufi Jak Derrida hisoblanadi. Dekonstruktivizm arxitektura to‘g‘risidagi tarixiy an’anaviy tushunchani barbod qilib, “siniqlardan silliq” ko‘rinishlar yasaydi.

Asosiy vakillari: Frenk Ouen Geri (1929), Zaka Kadid (1959), Piter Eyzenman (1932), Bernar Chumi (1944), Ketrin Mak Koy (1945) va boshqaruv hisoblanadi.

6.1-rasm. **Art deko usuli**

6.2-rasm. **Avangard usuli**

6.3-rasm. **Fitodizayn usuli**

6.4-rasm. **Futurism usuli**

6.5-rasm. **Minimalizm usuli**

6.6-rasm. **Modern usuli**

6.7-rasm. **Postmodern usuli**

6.8-rasm. **Organik usuli**

6.9-rasm. **Hay-tek uslubi**

6.10-rasm. **Konstruktivizm**

Tayanch so‘zlar va iboralar: mehmonxona, intereri, stil, Gotika stili, Barokko stili, Klassik stil, Imperiya stili, Minimalizm stili, Neoklassik stil, Modernizm stili, Art Nouveau stili, Art Deco,

Postmodern stil, Hi-tech, Ekostil va Fusion stili, Hind stili va yaqinda Skandinaviya stili

Mustaqil ishlash uchun savollar

1. Mehmonxonalar jozibaligini oshirishda “Stil” tushunchasi mazmun mohiyati to‘g‘risida so‘zlab bering.
2. Gotika stili, Barokko stili, Klassik stil, Imperiya stili va Minimalizm stili to‘g‘risida gapirib bering.
3. Neoklassik stil, Modernizm stili, Art Nouveau stili, Art Deco, Postmodern stil, Hi-tech, Ekostil va Fusion stili to‘g‘risida gapirib bering.
4. Hind stili va yaqinda Skandinaviya stili to‘g‘risida gapirib bering.
5. Tarixiy stillar mehmonxona interyerini yaratishda chuqurlik va haqiqiylik nuqtai nazaridan har xil qo‘llanilishi mumkinligi to‘g‘risida gapirib bering.
6. Funksionalizm, Konstruktivizm, Neoplastitsizm to‘g‘risida so‘zlab bering.
7. De Stayl stili, Fovizm, Kubizm, Chex stili to‘g‘risida gapirib bering.
8. Dadaizm, Syurrealizm, Ratsionalizm to‘g‘risida so‘zlab bering.
9. Organik dizayn, Op-art, Pop-art, Metabolizm, Postindustrializm va Regionalizm to‘g‘risida gapirib bering.
10. Postmodernizm yoki postavangard, Kontekstualizm va Dekonstruktivizm to‘g‘risida so‘zlab bering.

Test savollari

1. Zamonaviy dunyoda shartli ravishda ikkita asosiy stillar guruhi mavjud:

a) klassik va zamonaviy
b) Gotik va Barokko
c) uyg‘onish va zamonaviy
d) minimalizm va etnik

2. Zamonaviy stillar guruhiga quyidagilarning qaysilari kiradi?

a) Eko-stil, ingliz stili, art-e’tiqod, minimalizm, etnik, pop-art
b) Qadimgi Misr, Qadimgi Yunon, Vizantiya
c) Gotik, Uyg‘onish, Barokko, Rokoko, Imperiya, Klassizm,

d) Romantizm va Eklektizm, Art Nouveau (Sektsiya, Jugenstil, Art Nouveau), Art Deco, Modernizm, Postmodernizm, Konstruktivizm stillari kiradi. , Dekonstruktivizm

3. Minimalizm stili

a) bo‘shliq juda sodda, funktsional tarzda tashkil etilgan, oddiy geometrik shakllar ishlatiladi, katta yuzalar bitta rang bilan to‘ldirilgan

b) qurilgan binolar xonalarning katta o‘lchamlari, zinapoyalarning keng uchishi bilan ajralib turadi.

c) XIX-asr oxiri - XX-asr boshlarida paydo bo‘lgan Yevropa va Amerika san’atining stilistik yo‘nalishi. Juda bezakli va o‘ziga xos stil

d) yangi texnik va konstruktiv vositalar, erkin maket, stilida qilingan gul naqshlari, egiluvchan oqimli chiziqlar, assimetrik shakllar bilan ajralib turadi.

4. Neoklassik stili

a) qurilgan binolar xonalarning katta o‘lchamlari, zinapoyalarning keng uchishi bilan ajralib turadi.

b) Misr san’ati, Amerika hind ekzotikasi va Afrikaning ibtidoiy san’ati elementlarining aralashmasidir.

c) bo‘shliq juda sodda, funktsional tarzda tashkil etilgan, oddiy geometrik shakllar ishlatiladi, katta yuzalar bitta rang bilan to‘ldirilgan

d) XIX-asr oxiri - XX-asr boshlarida paydo bo‘lgan Yevropa va Amerika san’atining stilistik yo‘nalishi. Juda bezakli va o‘ziga xos stil

5. Modernizm stili

a) XIX-asr oxiri - XX-asr boshlarida paydo bo‘lgan Yevropa va Amerika san’atining stilistik yo‘nalishi. Juda bezakli va o‘ziga xos stil

b) Misr san’ati, Amerika hind ekzotikasi va Afrikaning ibtidoiy san’ati elementlarining aralashmasidir.

c) bo‘shliq juda sodda, funktsional tarzda tashkil etilgan, oddiy geometrik shakllar ishlatiladi, katta yuzalar bitta rang bilan to‘ldirilgan

d) qurilgan binolar xonalarning katta o‘lchamlari, zinapoyalarning keng uchishi bilan ajralib turadi.

6. Art Nouveau stili

a) yangi texnik va konstruktiv vositalar, erkin maket, stilida qilingan gul naqshlari, egiluvchan oqimli chiziqlar, assimetrik shakllar bilan ajralib turadi. Binolar va mebellarning strukturaviy elementlari dekorning uzluksiz chiziqlari silliq o‘tishi bilan yashiringan.

b) Misr san’ati, Amerika hind ekzotikasi va Afrikaning ibtidoiy san’ati elementlarining aralashmasidir.

c) qurilgan binolar xonalarning katta o‘lchamlari, zinapoyalarning keng uchishi bilan ajralib turadi.

d) XIX-asr oxiri - XX-asr boshlarida paydo bo‘lgan Yevropa va Amerika san’atining stilistik yo‘nalishi. Juda bezakli va o‘ziga xos stil

7. Art Deco stili

a) Misr san’ati, Amerika hind ekzotikasi va Afrikaning ibtidoiy san’ati elementlarining aralashmasidir.

b) bo‘shliq juda sodda, funktsional tarzda tashkil etilgan, oddiy geometrik shakllar ishlatiladi, katta yuzalar bitta rang bilan to‘ldirilgan

c) qurilgan binolar xonalarning katta o‘lchamlari, zinapoyalarning keng uchishi bilan ajralib turadi.

d) XIX-asr oxiri - XX-asr boshlarida paydo bo‘lgan Yevropa va Amerika san’atining stilistik yo‘nalishi. Juda bezakli va o‘ziga xos stil

8. Eko stil

a) Tabiiy materiallardan maksimal darajada foydalanish, konstruktiv elementlarni bezatmaslik, devorlarni oddiy bo‘yash, balkonda qishki bog ‘va boshqalar.

b) milliy stillarda (rus, xitoy, yapon, hind va boshqalar) ishlatiladi va o‘ziga xos milliy atmosferani yaratishda katta rol o‘ynaydi.

c) Misr san’ati, Amerika hind ekzotikasi va Afrikaning ibtidoiy san’ati elementlarining aralashmasidir.

d) bo‘shliq juda sodda, funktsional tarzda tashkil etilgan, oddiy geometrik shakllar ishlatiladi, katta yuzalar bitta rang bilan to‘ldirilgan

9. Konstruktivizm stili

a) bino va inshootlar qurilishida zamonaviy mexanika vositalaridan unumli foydalanish zarurligining tarafdori bo‘lib maydonga chiqdi

b) Ekspressionizmga qarama-qarshi abstrakt garmoniyaga intiluvchi bu estetik yo‘nalish Gollandiyada “De stil” guruhi tomonidan yaratildi.

c) milliy stillarda (rus, xitoy, yapon, hind va boshqalar) ishlatiladi va o‘ziga xos milliy atmosferani yaratishda katta rol o‘ynaydi.

d) Narsa buyumlarni qanday shaklda ekanligiga qarab emas, ularning mazmun mohiyatiga qarab chizmani tavsiya etadilar.

10. Hi-tech stili

a) bu davr texnokratiyasi ifodasi sifatida 1970 yillar boshlarida shakllandi. Arxitektura va fan yangiliklarini sintez qildi, texnik yangiliklar asosiy rol o‘ynaydi.

b) bino va inshootlar qurilishida zamonaviy mexanika vositalaridan unumli foydalanish zarurligining tarafdori bo‘lib maydonga chiqdi

c) Ekspressionizmga qarama-qarshi abstrakt garmoniyaga intiluvchi bu estetik yo‘nalish Gollandiyada “De stil” guruhi tomonidan yaratildi.

d) milliy stillarda (rus, xitoy, yapon, hind va boshqalar) ishlatiladi va o‘ziga xos milliy atmosferani yaratishda katta rol o‘ynaydi.

VII BOB. MEHMONXONA INTERERI VA LANSHAFTINI YARATISHDA ERGONOMIK TALABLAR

7.1-§. Ergonomika haqida umumiy tushuncha

Ergonomika – bu mehnat qurolining va mehnat sharoitining inson talablariga moslashuvi haqidagi fandir. Bu fan maksadi inson inson mehnat qilish protsessida uz imkoniyatlari va xususiyatlaridan kelib chikkan xolda uzi uchun optimal ish sharoitini yaratish. Mehnatni yuqori darajada unumdorligi va mahsulotlarni sifatli ishonchliligini ta’minlashni urgatadi.

Bizning buyumlar olami bilan munosabatimiz tashki formaning estetik guzalliklari Bilan zavklanishdan iborat bulib kolmaydi. Buyumlarning amaliy vazifasi, ular bilan munosabatda bulish uziga xos mushoxadani talab qiladi. Bu xol ayniksa ishlab chikarishga xos bulib, u yerda ishning muvaffakiyati kup jixatdan mashinaning odam imkoniyatlariga va uning xususiyatlariga kanchalik moslashganiga boglik buladi.

Qadimdan inson uz mehnat qurollariga va mehnat sharoitiga xunarmandchilik ishlab chikarish sharoitiga moslasha borgan va bu tabiiy ravshda bulgan. Xozirgi zamon mashinasi, stanogi mexanik yordamini kamrok talab qiladi, kuprok ularni boshkarishadi. Ishning urnida sekin –asta operator ishlay boshlaydi, operator sarkardaga uxshab, vaziyatga muvofik muayyan komanda beradi. Butun mexanik ishni mashinaning uzi qiladi.

Kup xollarda axborot boshqarish pultida to‘planadi. Pultga mashina signallari keladi, bu yerdan komandalar yuboriladi. Signal lampochkalari, knopkalar, tumblerlar mashinaning yoki butun kompleksning murakkab organizmini operator bilan bevosita boglab turadi. Pultdan turib butun – butun sexlar, energosistemalar potok liniyalari boshkariladi. Binobarin odamning bu sistemadagi ma’suliyati nixoyatda kattadir. Undan Ayni vaktda ham aniklik , ham tez reaksiya ham bexato harakat qilish talab etiladi. bu harakatlar kata asabiy va psixik zurikish bilan boglikdir.

Optimal ish sharoitini ta’minlash mashina yoki asbob bilan muomala qilishda ko‘prok qulaylik yaratish uchun olimlar, matetmatiklar, biologlar, vrachlar jalb etiladi. Ular odamning mehnat faoliyatini tasdik qilish, uning namoyon bulmagan psixofizik resurslari va imkoniyatlari va imkoniyatlarini bilan shugullana boshladilar.

Bunda ergonomika fani qiyofasi namoyon buladi. Bu masalalar yuzasidan kitoblar va maqolalar paydo bo‘lla boshladi. Bugungi kunda loyixalovchilar umum manzaraviy tadkikotlar konkret metodik ko‘rsatmalarga ham ega bo‘lmoqdalar.

Ergonomika kup qirralidir: u avvalo turli vaziyatlardagi ish sharoitini urganadigan injenerlik psixologiyasini o‘rganadi..

Bu xoll yuksak masuliyat va asabiy zurikishni talab qiladigan sistemalarni. masalan, uch ishni boshqarish dispecherlik punktlarini ishlab chiqarishda ayniqsa muximdir. Bu yerda odamning xayoti va ulkan moddiy boyliklar taqdiri operatorning xatti-harakatiga bogliq bo‘ladi. Psixologik omillarni o‘rganish sport yoki bolalar uyinlari kabi guyo elementlar bulib tuyulgan vaziyatlarda ham olib boriladi..

Ma’lumki, odam axborotning ko‘p qismini ko‘rish vositasida qabul qiladi.

Shuning uchun ko‘rish yo‘li Bilan idrok qilish konuniyatlarini bilish birinchi darajali ahamiyatga egadir. Ko‘rish organlari buyumlarni ko‘rish maydon doirasida idrok etadi. bu maydon esa bir necha zonaga ega buladi. Eng anikrok qilish ko‘rish markaziy ko‘rish zonasi (7^0 gacha sodir buladi, xolbuki samarali ko‘rish zonasi 30^0 ga yetadi, bu chegarada ham yetarli darajada idrok kilinadi. Birok kuz sokkasi harakat kilib, ko‘rish harakatda 60^0 boradi.Bularning hammasini bilish boshkarish avtomobil xaydovchisi kabinasiga oyna soli shva shu kabilar uchun zarurdir.

Ergonomikaning qamrab olish darajasi juda turlidir u faktik jixatdan hamma turdagi texnikalarni qamrab oladi. Asosiy prinsplarlan fakatgina ish qurollariga nisbatan tarkatilgan bulib kolmay sanoat ishlab chikarishning barcha mahsulotlari, buyumlarni, xatto xujalik buyumlariga ham kushiladi.

Ergonomikaning hama bulimlariga ahamiyat bermay, fakatgina eng asosiy uch harakterli turini kurib chikamiz.

7.2-§. Mehmonxona intererida ergonomik talablar tushunchasi

Mehnat qilish protsessida insonning ko‘rish nerv apparatlarining ishlashi kuchayadi, uning motor sferasi, aktivlashadi, buning natijasida inson charchaydi. Bu esa aniklikni yukotishga, dikkatini buzilishiga va harakatining anikligini buzilishiga olib keladi, ishda kamchiliklar paydo buladi. Shuning uchun − insonning mehnat qilishi uchun kulay muxitni yaratish. har tomonlama texnikani insonga moslashtirish, ayniksa turli xatarli ishlab chikaruvchi zonalarda muxim ahamiyat kasb etadi.

Texnika bizning xayotimiz ish faoliyatiga kirib keldi va kelmoqda. San’at sohasida. sanoat ishlab chikarishda, kishlok xujaligida. tibbiyotda. sport va boshka yunalishlarda xozirgi davrda texnikasisz inson xayotini tasavvur kilib bulmaydi.

Butun narsalar dunyosini inson tomonidan uz talablari va istaklarini hisobga olib yaratadi. Bu ayni vaktda insonni tarbiyalovchi va shakllantiruvchi kuchli faktor bulib hisoblanadi. Predmetlarning. narsalarning ta’siri insonlarga kuchlidir: ayniksa ish protsessida tulik ochiladi. mushoxada qilish. foydalanishda ta’siri amalga oshadi. Hamma narsalarning mehnatda katnashishini uch gruppaga bulish mumkin: 1) mehnat predmetlari; 2) mehnat qurollari; 3) mehnat shart – sharoitlarini yaratuvchi narsalar.

Funksional – texnikaviy va estetik talablarni yukori saviyalarga yetkazish. bu gruppalar nafakat mehnatni yengillashtirmasdan balkim ishlab chikarish unumdorligini ham oshiradi. Ma’naviy yaratuvchi. konikish olishda. mehnatning yanada kizikligi, insonning mehnatga munosabatini yaxshi tomonga uzlashtiradi.

Inson gavdasining antropometrik ulchovlaridan tashkari. dizayner – konstruktor insonning fizik anatomik xususiyatlarini. ya’ni mushaklarning funksional ishlash imkoniyatlarini, kuchlarning ta’sir qilish kattaligini. massa ogirligining inson tanasiga taksimlanishini, ichki organlar anatomiyasini va ularning ishlash xolatlarini insonning kanday xolatda (poza) turib ishlashga kura boglay olishi kekak.

Antropometrik ulchovlar hamda inson tanasining funksional va fiziologik xolatlarga boglangan xolda insoning mehnat qilish sharoitida bir nechta harakat prinsplarini aytib utamiz. Misol uchun: harakatlar oddiy va ritmik bulishi, har bir harakat uzidan keyingi kilinadigan harakatga kulaylik yarata olishioldingi va keyingi harakatlar uzaro boglik bulishi; tuxtovsiz egri chizik xolatida harakatdagi kul favkulotda xolatlarda yoki harakat yunalishini uzgarishini bitta harakat bilan tuxtata olish; aylanmasimon harakat tezkor keyingi harakatlarga nisbatan bulishi; gorizontal harakatdagi kullar, tezkor, vertikal haraktga nisbatan.

Inson turgan xolda kulining dinamik ishlashi ancha maksadga muvofik buladi. Lekin texnologik sharoit maksadga javob bersa utirib ishlash ham kullarni harakatini oshiradi. Bir kul bilan harakat kilib ishlash anik va tezlikni oshiradi, ya’ni 60..... burchakda harakat sodir buladi. Fakatgina oldinga yunaltirilgan, lekin ikki kul harakati asosida buladigan ishlar 30... burchakda sodir bulsa ham talabga javob beradi.

Eng charchatadigan ishlar, bu inson tanasining ish vaktida, harakatda kuli kiyin yeitadigan sharoitdir. Ish qilish zonasining ulchamlari xizmat kilayotgan mashinaning konstruktorlik xolati va xususiyatlariga boglikdir. Bu esa eksperemental – tajribalar, ya'ni maketlar, modellar yoki loyixalashtirish protsessida samotagrafiya uslubini kullash bilan aniklanadi.

Tayanch so‘zlar va iboralar: mehmonxona, arxitektura, mehmonxona intereri ergonomika, mehmonxona nomerlari, joylashtirish, mehmonxona binolarining arxitekturasi, tashqi va ichki ko‘rinish, mehat sharoiti.

Mustaqil ishlash uchun savollar

1. Ergonomika nima?
2. Ergonomika fani nimani o‘rgatadi?
3. Buyumlarning amaliy vazifasi to‘g‘risida gapirib bering.
4. Optimal ish sharoitini ta'minlash mashina yoki asbob bilan muomala qilishda ko‘prok qulaylik yaratish uchun kimlar jalb qilinadi?
5. Odam axborotning ko‘p qismini ko‘rish vositasida qabul qiladi shu to‘g‘risida to‘liq ma'lumot bering.
6. Texnika bizning xayotimiz ish faoliyatiga kirib keldi va kelmoqda shu to‘g‘risida to‘liq ma'lumot bering.
7. Hamma narsalarning mehnatda katnashishini necha gruppaga bulish mumkin?
8. Mehnat predmetlari deganda nimani tushunasiz?
9. Mehnat qurollari to‘g‘risida ssho‘lab bering.
10. Mehnat shart-sharoitlari to‘g‘risida ssho‘lab bering.

Test savollari

1. Xonadagi bolalar zonasiga qo‘yiladigan asosiy talablar

a) jixozlarni gigiyena va ergonomika talablariga javob berishi, yetarlicha yorug‘lik, fizkultura- o‘yin uchun anjomlarning mavjudligi
b) texnik xavfsizlik
c) qulaylik, o‘tga chidamlilik
d) xavfsizlik

2. Interyer so‘zining lug‘aviy ma'nosi nima?

a) xonaning ichki ko‘rinishi, fazosi
b) hovlining ko‘rinishi
c) binoning tarxiy yechimi

d) zalning ichki ko‘rinishi

3. Qanday dam olish binolarida ikki qavatli krovatlar o‘rnatish mumkin?

a) sayyohlar maskanida
b) sanatoriyada
c) pansionatda
d) profilaktoriyada

4. Narsalarni uzoq saqlaydigan zonalarga nimalar kiradi?

a) antresol, xujra, shkaf – to‘siqlar
b) polkalar
c) etajerkalar
d) balkonlar, lodjiyalar

5. Xonadonning uxlash zonasiga qo‘yiladigan asosiy talablar

a) jixozlarning qulayligi, insolyasiya mavjudligi, shovqin yo‘qligi
b) o‘tga chidamlilik, tozalik
c) yetarlicha yorug‘lik, tozalik
d) havo almashuvi, yorug‘lik

6. Ikki qavatli bolalar krovatida birinchi va ikkinchi qavatlar orasidagi minimal masofa nechaga teng bo‘lishi kerak?

a) 90 sm
b) 50 sm
c) 120sm
d) 150 sm

7. Sanitar xonadagi rakovina va unitaz poldan qancha balandlikda o‘rnatiladi?

a) Rakovina 80-85 sm balandlikda, unitaz polga o‘rnatiladi
b) Unitaz polda, rakovina 1,2 m balandlikda
c) Unitaz 20 sm, rakovina 50 sm balandlikda
d) Rakovina 80 sm balandlikda, unitaz 60 sm balandlikda

8. Zina pilla poyalarini standart o‘lchamlari qaysi javobda to‘g‘ri ko‘rsatilgan

a) 30sm x 15sm
b) 40sm x 25sm
c) 20sm x 28sm
d) 35sm x 17sm

9. **Ergonomika** – bu ...

a) mehnat qurolining va mehnat sharoitining inson talablariga moslashuvi haqidagi fandir

b) matematik echimlar asosida mehmonxona strategik rejasidagi olindan qilingan prognozlarni amalga oshiruvchi fandir.

c) Matematik funksiyalardan foydalanib korelatsiyani amalga oshirish fani

d) Eronometriya fani bo‘lib, matematik funksiyalardan foydalanib korelatsiyani amalga oshirish fani

10. Hamma narsalarning mehnatda katnashishini uch gruppaga bulish mumkin:

a) mehnat predmetlari; mehnat qurollari; mehnat shart-sharoitlarini yaratuvchi narsalar

b) mehnat resurslari; mehnat qurollari; mehnat shart-sharoitlarini yaratuvchi narsalar

c) mehnat predmetlari; mehnat resurslari; mehnat shart-sharoitlarini yaratuvchi narsalar

d) mehnat predmetlari; mehnat qurollari; mehnat resurslarini yaratuvchi narsalar

VIII BOB. MEHMONXONA NOMERLAR FONDLARI VA JAMOAT JOYLARI DIZAYN-LOYIXASINING YARATILISHI

8.1-§. Mehmonxona binolarini (mehmonxona majmualari) loyihalashga qo‘yiladigan talablar

Mehmonxona binolarini (mehmonxona majmualarini) loyihalash bir qator dastlabki talablarni hisobga olgan holda amalga oshiriladi:

• bino yagona arxitektura ansambli bo‘lishi, atrof -muhitga mos bo‘lishi va uning nishoni bo‘lishi kerak;

• bino, iloji bo‘lsa, shaharning markaziy qismida joylashgan bo‘lishi va etarli to‘xtash joyiga ega bo‘lishi kerak;

• turistik mehmonxona loyihasi sayyohlar va ekskursionistlarga har tomonlama xizmat ko‘rsatishi kerak;

• bino qurish uchun tanlangan joy aloqa nuqtai nazaridan qulay bo‘lishi kerak (shahar transporti, aeroport, temir yo‘l vokzali, dengiz porti (agar mavjud bo‘lsa) bilan aloqa va hk.);

• mehmonxona binosi yo‘lovchi, yuk va xizmat ko‘rsatuvchi liftlar bilan jihozlangan bo‘lishi kerak;

• binoning muhandislik uskunalari sovuq va issiq suv ta’minoti, isitish, ventilyatsiya, konditsioner tizimlarini o‘z ichiga olishi kerak.

• yumshoq (sozlanishi) yoritish, signalizatsiya tizimi, radio-televidenie, sun’iy yo‘ldosh va boshqa aloqa turlari, avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimi va boshqalar;

• mehmonxona atrofini obodonlashtirish va obodonlashtirish kerak.

Va agar ob’ektning bahosi ijobiy bo‘lsa, siz dastlabki kontseptsiyani ishlab chiqishni boshlashingiz mumkin.

Qurilishni boshlashdan oldin, iqtisodiy maqsadga muvofiqligini mustaqil ekspertizadan o‘tkazish yoki ular aytganidek, loyihani oldindan o‘rganish (texnik-iqtisodiy asoslash), shu jumladan jiddiy marketing tahlilini o‘tkazish, bu xavflarni sezilarli darajada kamaytiradi.

Mehmonxona muvaffaqiyatli bo‘lishi uchun mehmonxona (to‘g‘ridan -to‘g‘ri qurilish uchun) yaratish uchun asosiy byudjet xarajatlarining taxminiy sxemasini yaxshi bilish kerak.

Marketing tahlilini o‘tkazgandan so‘ng, siz quyidagilarni o‘rganishingiz kerak.

«1. Mavjud turar joy takliflari va ularni yuklab olish bozori.

2. Raqobatchilar:

a) xalqaro brendlar ostida ishlaydigan yoki xalqaro operatorlar tomonidan boshqariladigan mehmonxonalar;

6) mustaqil mehmonxonalar.

3. Mintaqadagi yangi mehmonxonalar loyihalarini ishlab chiqish.

4. Mehmonxona manfaatlariga ta’sir etuvchi rivojlanish sohasidagi o‘zgarishlar.

5. Tegishli xizmatlar: restoranlar, biznes markazlari, ofislar.

Kontseptsiya ko‘p jihatdan bunga bog‘liq bo‘ladi, ehtimol xizmatlar doirasini kengaytirish yoki kamaytirish kerak bo‘ladi.

6. Transport infratuzilmasi

Mehmonxona yo‘nalishiga qarab: avtomobil yo‘llari, havo reyslari, temir yo‘llar, dengiz transporti.

7. Xaridorlar bazasini tadqiq qilish.

Shahar va viloyatdagi iqtisodiy vaziyat; mintaqadagi turizm va uning istiqbollari.

Biznes va sayyohlik salohiyati barcha mumkin bo‘lgan geografik manbalardan sinchiklab tekshirilishi kerak; millati, yoshi, ijtimoiy mavqei kabi ko‘rsatkichlarning optimal kombinatsiyasini aniqlash; tijorat faoliyati uchun aniq talablar, dam olish shartlari bilan tanishib chiqing. Xaridorlarning demografik manbalarining salohiyati butun mehmonxona kontseptsiyasining eng muhim omillaridan biridir, chunki u mehmonlarning ehtiyojlari va talablari qanday bo‘lishini aniqlaydi. Axir, ularning talablarini qondirish uchun zarur bo‘lgan ob’ektning strukturaviy xususiyatlarini aniqlash kerak.

8. Mehnat resurslari: hozirgi holat, o‘zgarish istiqbollari.

Xodimlar odatda har qanday xalqaro mehmonxonaning eng yuqori operatsion xarajatlari hisoblanadi. Potentsial xodimlarning malakasi darajasiga qarab, ularni o‘qitish uchun qancha pul ajratilishi, shuningdek boshqaruv va xizmat ko‘rsatish uslubi aniqlanadi.

Shunday qilib, barcha tadqiqotlar tufayli mijozlar kimdan iborat bo‘lishini aniqlash mumkin.

Loyihani amalga oshirishdan oldin muhim bo‘lgan amallar:

- dizayn kontseptsiyasini yaratish, ya’ni. butun mehmonxona majmuasining stilistik yo‘nalishini va individual binolarning ichki qismini aniqlash;
- mehmonxonaning har kvadrat metri daromadli bo‘lishini kutgan holda, xonalar, jamoat joylari va restoranlar uchun echimlarni rejalashtirish;
- mehmonxonaning yulduzlik sertifikatini olishini hisobga olgan holda, operatsion xavfsizlik talablariga javob beradigan pardozlash materiallarini tanlash;

- barcha sanitariya-gigiyena me’yorlariga javob beradigan va mehmonxona xususiyatlariga mos keladigan sanitariya -tesisat uskunalarining to‘liq to‘plami;
- rangli echimlarni tanlash, ya’ni. ichki buyumlar, dekor va bezaklarning bir -biri bilan kombinatsiyasi;
- furniture mehmonlar, restoranlarga, biznes markazlariga va boshqa jamoat binolariga tashrif buyuruvchilar va xizmat ko‘rsatuvchi xodimlar oqimining yo‘nalishini hisobga olgan holda mebel, interyer buyumlarini tanlash va joylashtirish;
- lighting mavjud GOST mexmonxonalariga muvofiq yorug‘lik dizaynini va yoritilishini hisoblash, shuningdek elektr loyihasi uchun texnik shartlarni tayyorlash;
- dastlabki dizayn, ya’ni. mehmonxona qanday ko‘rinishda bo‘lishini tasavvur qilish uchun, ayniqsa, muhim ichki birliklar va turlarni vizualizatsiya qilish;
- to‘qimachilik, dasturxon, rasmlarni tanlash, shuningdek, mehmonxonaning individual uslubini yaratish uchun dekorativ san’atning boshqa elementlaridan foydalanish;
- me’moriy nazoratni amalga oshirish. Har qanday fikr faqat muallif uni amalga oshirganida jiddiy, qiziqarli natijaga aylanadi.

Shunday qilib, bino zamonaviy qurilish materiallari yordamida qurilishi kerak: shisha, mozaik panellar, alyuminiy pardozlash inshootlari, yog‘och, mayda me’moriy shakllar va boshqalar.

Va agar ob’ektning bahosi ijobiy bo‘lsa, siz dastlabki kontseptsiyani ishlab chiqishni boshlashingiz mumkin.

Mehmonxona muvaffaqiyatli bo‘lishi uchun mehmonxona (to‘g‘ridan -to‘g‘ri qurilish uchun) yaratish uchun asosiy byudjet xarajatlarining taxminiy sxemasini yaxshi bilish kerak.

8.2-§. Mehmonxona binolarining asosiy konfiguratsiyasi va maydonlarni taqsimlash

Mehmonxona majmualari murakkab, ko‘pincha o‘ziga xos tuzilmalardir. Ularni shaharning rejalashtirish tuzilmasiga joylashtirish murakkab va mas’uliyatli jarayondir. Mehmonxona majmuasi uchun joy tanlash bir qancha omillar bilan oldindan belgilanadi.

Mehmonxona majmuasi uchun joy tanlashni oldindan belgilovchi asosiy omillar.

Shaharsozlik. Mehmonxona majmuasining ishlash xususiyatlari va uning imkoniyatlarini, uchastkaning optimal geometrik konturlarini,

transport kommunikatsiyalari va shahar markazi bilan yaxshi aloqaning mavjudligini hisobga olgan holda ratsional joylashtirishni hisobga olgan holda, hududning kerakli maydoni. , temir yo‘l vokzali, aeroport.

Arxitektura va landshaft. Saytda yoki qo‘shni hududda tabiiy komponentlarning mavjudligi: peyzaj, suv yuzasi, relef va boshqalar.

Atrof -muhit. Hududning qulayligi: atrof -muhitning sanitariya - gigiyena parametrlarining me’yoriy talablarga muvofiqligi (havo havzasining tozaligi, shovqin, izolyatsiya va boshqalar).

Muhandislik va iqtisod. Shahar kommunal xizmatlarining mavjudligi: suv ta’minoti, kanalizatsiya, elektr energiyasi, gaz, telefonlarni o‘rnatish imkoniyati, Internet va televideniyaga, shuningdek mavjud shahar kommunal xizmatlariga ularning imkoniyatlari va joylashishini hisobga olgan holda.

Arxitektura loyihasi arxitektura echimlarini o‘z ichiga olgan shaharsozlik hujjatlarining bir qismidir. Loyihada ob’ektga qo‘yiladigan ijtimoiy, iqtisodiy, funktsional, muhandislik, texnik, yong‘in xavfsizligi, sanitariya -gigiyena, ekologik, me’moriy -badiiy va boshqa talablar har tomonlama hisobga olingan.

Arxitektura, interyer dizayni va reklama korxonaning asosiy kontseptsiyasi bilan belgilanadi, bu mehmonxonaning o‘ziga xos xususiyatlari, uning profili, maqsadi, sayyohlar soni va kontingenti bilan belgilanadi. Shunday qilib, yuqori darajadagi mehmonxonalar hashamat va hashamat bilan ajralib turadi; ishbilarmon sayyohlar oddiy va funktsional interyerni afzal ko‘rishadi.

Har qanday mehmonxona majmuasi binosining funktsional tashkil etilishi, birinchi navbatda, mehmonxona turiga va uning imkoniyatlariga bog‘liq.

Zamonaviy mehmonxona turistning bir kechada qolishi uchun qulay shart -sharoitlar yaratish va unga bir qator qo‘shimcha xizmatlar ko‘rsatish uchun mo‘ljallangan. Mehmonxona binosi ko‘p funktsiyali bo‘lib, texnologik jihatdan murakkab uskunalardan iborat. Mehmonxona binosini qurish va rekonstruksiya qilish katta sarmoyalarni talab qiladi.

«Mehmonxona yaratishning investitsion tsikli quyidagilarni o‘z ichiga oladi: investitsiya portfelini shakllantirish, mehmonxona tashkil etish zarurligini asoslash, qurilish maydonchasini muhandislik tayyorlash, qurilish -montaj ishlari, ob’ektni ishga tushirish, ishlab chiqish va ishga tushirish.

Mehmonxona majmualari murakkab, ko‘pincha o‘ziga xos tuzilmalardir. Ularni shaharning rejalashtirish tuzilmasiga joylashtirish

murakkab va mas’uliyatli jarayondir. Mehmonxona majmuasi uchun joy tanlash bir qancha omillar bilan oldindan belgilanadi. Arxitektorlar strukturaning ratsionalligi, uni maksimal darajada takomillashtirish va qulaylikka intilishadi. Mehmonxona quriladigan joyni qurilish boshlanishidan oldin tanlash, uning qo‘shni binolar bilan uyg‘un kombinatsiyasini ta’minlash muhim ahamiyatga ega «. Ishni boshlashdan oldin, uning joylashgan joyining kamida ikkita mumkin bo‘lgan variantini belgilash va mikroiqlim, tuproq va tuproq sharoitlari, transport aloqalari va muhandislik tarmoqlariga ulanish haqida ma’lumot to‘plash tavsiya etiladi. Tekshirish majburiydir: chiqindilari tuproqni, havoni, poydevor sifatini seysmiklik nuqtai nazaridan ifloslantiradigan korxonalarning yo‘qligi.

Har qanday yangi loyiha juda murakkab sarmoya va qurilish jarayonidir. Mehmonxona qurishni, mavjud mehmonxonani ta’mirlashni yoki interyerni ta’mirlashni boshlaganingizda, siz loyihani haqiqatan ham qanday muvaffaqiyatli amalga oshirishni tasavvur qilishingiz kerak va shuning uchun siz g‘oya bosqichida ham to‘g‘ri yondashuv haqida o‘ylashingiz kerak. Mehmonxona qurilishi «uzoq muddatli pul» deb ataladi, ya’ni xarajatlar faqat besh-sakkiz yil ichida qoplanadi.

Mehmonxona binolari ko‘p jihatdan farq qiladi: tuzilish turi, sig‘imi, qavatlar soni, maqsadi, ish tartibi va boshqalar. O‘zgarmagan boshqa sharoitlarda, texnologik talablar deyarli har doim qurilishning bir nechta echimlariga imkon beradi.

Mehmonxonalar dizayni me’yoriy va maslahat hujjatlari asosida amalga oshiriladi. Bu hujjatlarning mazmuni mamlakatlar va mehmonxonalar tarmog‘iga ko‘ra farq qiladi. Mehmonxona loyihasi bino hajmi, qurilish maydoni, qurilish qiymati, materiallar, inshootlar, muhandislik uskunalari, umumiy ovqatlanish korxonalari, aholi uchun qo‘shimcha xizmatlar mavjudligi, ko‘rpa -to‘shaklar soni va xonalar, shuningdek, turli sig‘imdagi xonalarga joylashtirilgan joylar nisbati ko‘rsatilgan.

Mehmonxona binosini loyihalash va qurishda hisobga olinadigan asosiy omillar:

1. Mehmonxona binosi shahar, qishloq yoki tabiiy landshaftning xususiyatlarini buzmasdan, atrof -muhitga organik ravishda mos bo‘lishi kerak.

2. Binoni loyihalashda tabiiy va iqlim omillari: harorat va namlik, dengiz va boshqa suv havzalarining yaqinligi, shamol tezligi va yo‘nalishi va boshqa omillar hisobga olinishi kerak.

3. Binoning me’moriy, konstruktiv va rejalashtirish echimlari haddan tashqari qimmat bo‘lmasligi kerak. Mehmonxona binosi tartibi joriy va bir martalik xarajatlarning oqilona kombinatsiyasi bilan iqtisodiy ishlashni ta’minlashi kerak.

4. Bino estetik, texnik, sanitariya -gigiyena, ekologik me’yorlar va tavsiyalarga muvofiq bo‘lishi kerak. Binoni rekonstruksiya qilish imkoniyati ko‘zda tutilishi kerak.

5. Bino dizaynida reklama mulohazalari ma’lum rol o‘ynaydi: fasad dizaynini ta’minlash, mehmonxona obro‘sini ta’kidlash; ma’lum bir yo‘nalish bo‘yicha rekordlar o‘rnatish (eng baland bino, eng ekzotik bino qurilishi va boshqalar); mehmonxona savdo markazlarining vitrinalarini joylashtirish va boshqalar.

6. Mehmonxona binosining sig‘imi va qavatlari soni maqsadga, ish rejimiga bog‘liq bo‘lishi kerak - yil bo‘yi yoki mavsumiy.

7. Mehmonxonaning ichki qismi qulay va estetik ifodali bo‘lishi kerak.

8. Mehmonxonalarni rejalashtirishda nogironlarning ehtiyojlari hisobga olinishi, ular uchun maxsus jihozlangan xonalar, zinapoyalar, lift platformalari, panduslar, hojatxonalar, hammomlar va aholi uchun mos qulayliklar ta’minlanishi, funktsional talablarga javob berishi kerak.

9. Xaridorlar xavfsizligi har xil video kuzatuv tizimlari, xonadagi elektron seyflar, elektron qulflar va boshqa xavfsizlik uskunalari orqali ta’minlanishi kerak.

10. Binolarni qurish jarayonining iqtisodiyoti shartlariga rioya qilish zarur.

Qurilishni boshlashdan oldin, siz loyihaning boshqa shunga o‘xshash narsalarga nisbatan barcha afzalliklari yoki o‘ziga xos xususiyatlarini aniq tushunishingiz kerak.

Hatto asosiy kontseptsiya yoki bozor tadqiqotlari yaratilishidan oldin ham, texnik topshiriq ishlab chiqilishidan oldin, loyiha maydonining infratuzilmasini yaxshilab o‘rganish, ya’ni ob’ektni baholash va infratuzilmani qisqacha ko‘rib chiqish kerak. Siz yodda tutishingiz kerak:

• taklif qilinayotgan bino joyi;

• ob’ektga kirish;

• yaqin atrofda qanday tashkilotlar, muassasalar va boshqalar joylashgan;

• mavjud qurilish chegaralari va uning imkoniyatlari;

• mavjud bino va inshootlardan foydalanish maqsadga muvofiqligi;

• taklif qilinayotgan mehmonxona va boshqa komponentlar atrofidagi landshaft.

Va agar ob’ektning bahosi ijobiy bo‘lsa, siz dastlabki kontseptsiyani ishlab chiqishni boshlashingiz mumkin.

Samarali rejalashtirishni tashkil qilish uchun har xil mehmonxona xonalari funktsional xususiyatlariga ko‘ra guruhlangan bo‘lib, ular o‘rtasida sanitariya -gigiyena va yong‘in xavfsizligi talablariga javob beradigan aniq texnologik o‘zaro bog‘lanishlarni tashkil qilish, mehmonxonaning qulay ishlashiga hissa qo‘shadi. unda yashash qulayligini oshirish.

Qurilishni boshlashdan oldin, iqtisodiy maqsadga muvofiqligini mustaqil ekspertizadan o‘tkazish yoki ular aytganidek, loyihani oldindan o‘rganish (texnik-iqtisodiy asoslash), shu jumladan jiddiy marketing tahlilini o‘tkazish, bu xavflarni sezilarli darajada kamaytiradi.

Oddiy qilib aytganda, avval mehmonxona kim uchun qurilayotganini tushunib, keyin qanday bo‘lishini aniqlash kerak.

Mehmonxona binosi tajriba va maxsus bilim talab qiladigan eng murakkab ob’ektlardan biridir. Mehmonxona dizaynidagi har bir zarba mijozlar va tashrif buyuruvchilarning idrokiga ta’sir qiladi va natijada rentabellikka ta’sir qiladi - shuning uchun kelajakdagi mehmonxona ichki makonning barcha nuanslarini va uni tashkil qilish mantig‘ini batafsil o‘rganishni talab qiladi. makon.

“Mehmonxonani loyihalashtirish binoning turini, hajmini va maqsadini tanlashdan boshlanadi. Bu omillar uning joylashuvi va maqsadli auditoriyaga bog‘liq; sig‘imi jihatidan 100 o‘rinli mehmonxonalar kichik hisoblanadi; 100-200 o‘rin - o‘rtacha; 200 dan ortiq o‘rindiqlar - katta «. Kontseptsiyani keyingi ishlab chiqish qurilish maydonini o‘rganishni, atrof -muhit va rivojlanishni hisobga olgan holda tashqi ko‘rinishini o‘ylashni, mehmonxonaga bo‘lgan talab darajasini bilish uchun tuman infratuzilmasini va bozor maydonini tahlil qilishni o‘z ichiga oladi. Ikkinchisiga asoslanib, mehmonxonaning ichki infratuzilmasini - restoran, bar, bilyard xonalari, ko‘ngilochar majmualar, sport zallari va boshqalarni hisobga olgan holda yulduzlar soni, binoning sig‘imi va o‘lchamlari aniqlanadi. Keyingi bosqichlarda me’moriy, strukturaviy va rejalashtirish qarorlari qabul qilinadi. Shundan so‘ng, ichki va tashqi muhandislik tarmoqlarini loyihalash. Oxirgi bosqich - mehmonxona loyihasini tasdiqlash.

Mehmonxona binolari yo‘lak yoki galereya xonalari bilan jihozlangan to‘rtburchaklar, U shaklidagi, xoch shaklidagi va boshqa rejali shakllarga ega bo‘lishi mumkin.

Rejaning murakkab shakli bilan mehmonxonalarni rejalashtirish sxemasini aralashtirish mumkin - xonalarni bir va ikki tomondan tartibga solish bilan. Rejaning murakkab shakli xonalar sonini ko‘paytirish va ulardan lift va zinapoyalargacha bo‘lgan masofani kamaytirish imkonini beradi.

Mehmonxonalarni loyihalash va qurish amaliyoti tahlili shuni ko‘rsatadiki, turar -joy qismi to‘rtburchaklar, ixcham va murakkab rejali shakl bilan yaratilgan. To‘rtburchaklar va murakkab rejali mehmonxonalar ko‘proq uchraydi. Reja shaklini tanlashga quyidagilar ta’sir qiladi: qurilish maydonining shaharsozlik xususiyatlari, ob’ekt balandligi standartlari, o‘lchami va shakli, sanitariya -gigiyena va yong‘in xavfsizligi talablari, texnik -iqtisodiy jihatlar, shuningdek. me’morning ijodiy g‘oyasi.

Rejaning to‘rtburchaklar shakli har xil qavat va uzunlikdagi mehmonxona binolarida qo‘llaniladi. To‘rtburchaklar rejalar asosida ular odatda parallelepiped shaklida binolarning lakonik hajmini yaratadilar.

Rejaning ixcham shakli (aylana, ellips, kvadrat, uchburchakka yaqin) ko‘p qavatli minora tipidagi mehmonxonalarga ko‘proq xosdir. «Bunday tartib bilan vertikal aloqa tuguni ko‘pincha binoning markaziy qismida joylashgan. Umumiy pol koridorlari cho‘zilmagan, vertikal aloqadan barcha xonalarga kirishgacha bo‘lgan masofalar nisbatan kichik. Shaharlarni rekonstruksiya qilish paytida bo‘shab qolgan kichik maydonlarda rejaning ixcham shaklidagi mehmonxonalar tavsiya etiladi; yashil maydonlarga boy hududlarda, bu ekishlarning maksimal saqlanishi bilan; qiyin tuproq sharoitida (tog ‘yon bag‘irlarida, toshloq tuproqlarda va boshqalar)

Turar-joy qismi rejasining murakkab shakli ko‘p variantlarga ega: «trefoils», «xochlar»; har xil egri chiziqli shakllar.

Umumiy gorizontal aloqa yo‘nalishini o‘zgartirish to‘rtburchaklar rejali kengaytirilgan binolarda paydo bo‘ladigan yo‘lakning monotonligi taassurotini oldini oladi. Biroq, murakkab egri rejali shakllar bilan hamma raqamlar bir xil sharoitda emas. Masalan, binoning ichki burchaklarida joylashgan xonalarda yoritish va izolyatsiya sharoitlari yomonlashadi (xonalarni, ayniqsa pastki qavatlarda joylashganlarni soya qilish mumkin), ba’zi hollarda «ko‘rish» mumkin. boshqa xonalarning derazalaridan xonalar.

Mehmonxona korxonasini loyihalashda quyidagi qurilish tizimlarini qo‘llash mumkin: markazlashtirilgan, blokli, pavilonli, aralash. Markazlashtirilgan qurilish tizimi umumiy va turar joy qismlari bitta bino hajmida bo‘lishi bilan ajralib turadi. Bu binolardan xoli hududni aniqroq tashkil qilish, yashil maydonlar va dam olish zonalarini ko‘paytirish, tabiiy landshaftni saqlash imkonini beradi. Ammo shu bilan birga, binolarning funktsional guruhlari etarlicha ajratilmagan, odam oqimining kiruvchi kesishishi mumkin. Bu variantda, mehmonxona imkoniyatlari bir xil bo‘lsa, bino maksimal qavatli bo‘ladi, bu har doim ham istalmagan.

Blokli qurilish tizimi bilan mehmonxona majmuasi bir -biriga bog‘langan bir necha binolarga bo‘linadi. Bloklarni qurish tizimi saytning katta maydonini talab qiladi, lekin binolarni to‘g‘ri rejalashtirish bilan siz binolarning funktsional guruhlarini ajratib olishingiz mumkin. U qiyin er sharoitida va nisbatan qattiq iqlim sharoitida ishlatiladi.

Pavilion qurilish tizimi alohida binolardan iborat. Ularning orasidagi aloqa piyodalar yo‘llari bo‘ylab amalga oshiriladi. Mehmonxona korxonalarini qiyin er sharoitida dam olish uchun, shuningdek, ma’lum bir mavsumda (masalan, yozgi davrda) ishlaydigan muassasalarni qurishda bunday qurilish tizimini qo‘llash maqsadga muvofiqdir.

Aralash qurilish tizimi ko‘p qirrali bo‘lib, qolgan uchta tizimning kamchiliklari va afzalliklarini hisobga oladi. Mehmonxona korxonalarining bosh rejalarini hal qilishda, kelajakda loyihalashtirilgan ob’ektning rivojlanishi va boshqa ish rejimiga o‘tish imkoniyatlarini ta’minlash kerak.

Turar-joy qismi odatda ko‘p qavatli bo‘lib, umumiy balandligi mehmonxonadagi xonalar soniga va unga kiritilgan binolarning tarkibiga qarab 1 dan 3-5 qavatgacha mo‘ljallangan. Rejalashtirish echimlari (binolar) kombinatsiyasi kompozitsion sxemalar deb ataladi.

Zal tarkibi - ma’lum bir maqsadga mo‘ljallangan binoning barcha funktsiyalari bitta xonada to‘plangan. Markazli kompozitsiya - barcha funktsional xonalar katta katta xona atrofida to‘plangan. Enfilad kompozitsiyasi - birin -ketin joylashgan xonalar o‘tishlar yoki teshiklar orqali yaxlit birlashtirilgan. Bu kompozitsion usullarning hammasi ham sof shaklda, ham turli kombinatsiyalarda uchrab, aralash kompozitsiyalar hosil qiladi.

Xonalar faqat bir tomonda joylashgan deb hisoblanadigan koridorlar nafaqat koridorlarning katta maydoni, balki zinapoyalarning ikki barobar ko‘payishi tufayli iqtisodiy jihatdan noqulay.

Ko‘p qavatli binolar (mahalliy qurilish qoidalariga ko‘ra 8 qavatdan yuqori) juda qimmat qurilish echimlari hisoblanadi. Tutunsiz zinapoyalar va yong‘inga qarshi tizimlarni yaratishga qo‘shimcha sarmoya kiritishni talab qiladi.

Minora shaklidagi binolarda har bir qavatda kamida 16 yoki 24 ta xona bor, mehmon xonalari faqat bir tomonda joylashgan. Shunga ko‘ra, xonalar maydonining qolgan maydonlarga nisbati samarasiz bo‘ladi.

Fasadni loyihalashda, engil fasadlar ko‘zga ko‘proq yoqishini va qorong‘uda yaxshiroq ko‘rinishini yodda tutish kerak. Yaltiroq jabhalarni o‘rnatish ko‘r jabhalarga qaraganda qimmatroq, shuningdek, qimmatroq konditsioner tizimlarini talab qiladi. Panoramik derazalarni polga qo‘yish mantiqiy, agar derazadan ko‘rinishga arzigulik bo‘lsa.

Mehmonxona jabhasini qurishda ochiq ranglardan foydalanish tavsiya etiladi. Och ranglar nafaqat yoqimli, balki qorong‘uda yorug‘likni aks ettirish xususiyatiga ham ega.

Mehmonxonaga kirish eshik bilan bino bilan bog‘langan kirish lobbisini ta’minlaydi. Mehmonxona toifasiga qarab eshik sifatida quyidagi turlardan foydalanish mumkin:

«Ikki yulduz» toifasi - oraliq vestibulani tashkil etuvchi qo‘lda yoki avtomatik eshiklar.

- «uch yulduzli» toifasi - avtomatik surma eshiklari yoki diametri 3 m bo‘lgan qo‘lda aylanadigan eshiklar.

- 200 yoki undan ortiq xonali mehmonxonalarda diametri 3 m dan ortiq motorli aylanadigan eshiklar ishlatiladi.

- «to‘rt -besh yulduzli» toifalari - diametri 4 m dan oshadigan avtomatik toymas yoki aylanadigan avtomatik eshiklar. « ...

Ba’zi mehmonxonalarga ishbilarmonlik aloqalari uchun binolar (konferents -zallar yoki ko‘p funktsiyali zallar), biznes markazlari, kino va kontsert zallari, suzish havzasi, saunalar, sport zallari, bouling, ko‘rgazma uylari, savdo korxonalari, garajlar va boshqalar kiradi.

«Mehmonxonadagi asosiy restoran alohida to‘laqonli xona sifatida yaratilgan. O‘rindiqlar soni mumkin bo‘lgan mehmonlar sonining 70% ni tashkil qiladi (ular nonushtaga kelishi mumkin), yulduzlar soniga qarab (2-5 *) odam boshiga 1-2,5 metr.

Mehmonxonaning funktsional maydoni - bu mehmonxona binosiga ulashgan maydon. Bu mijozlar va mehmonxona xodimlarini tashqi

muhitdan (shovqin, gazning ifloslanishi, axloqsizlik va h.k.) ajratib qo‘yishni va tashrif buyuruvchilar uchun qulaylikni ta’minlaydi. Shu nuqtai nazardan, binoning reklama dizayniga mos keladigan transport markazlariga nisbatan mehmonxonaning joylashuvi muhim ahamiyatga ega. Mehmonxona yaqinida mehmonlar dam oladigan joylar, mashinalar to‘xtash joyi va transport vositalarini to‘xtash joylari bo‘ladi. Mehmonxona hududining er osti maydonidan foydalanish istiqbolli.

Binolar asosiy va yordamchi binolarga bo‘linadi. Asosiy turar -joy binolari, oziq-ovqat punktlari, xizmatlar, sport majmualari va boshqalar kiradi.

Yordamchi binolarga quyidagilar kiradi: qozonxonalar, kir yuvish, saqlash xonalari, garajlar va boshqalar. Bundan tashqari, mehmonxona majmuasiga konversion podstansiyalar, nasosli va artezian quduqlari, suv omborlari, kanalizatsiya va boshqa kommunal xizmatlar kiradi.

Mehmonxona binolari turar joy, ofis, xizmat ko‘rsatish va yordamchi xonalarga bo‘linadi.

Turar -joy binolariga quyidagilar kiradi: xonalar, zallar, yashash xonalari, dam olish joylari, koridorlar.

Ma’muriy binolarga turli ma’muriy xizmatlar joylashgan binolar kiradi.

Xizmat ko‘rsatish joyiga quyidagilar kiradi:

• aloqa agentligi;
• kino va kontsert zali (klub);
• salon;
• konferentsiya xonasi;
• restoranlar, kafelar, barlar, oshxonalar;
• sport, tibbiy, sog‘liqni saqlash xizmatlari uchun binolar;
• shaxsiy xizmatlar uchun binolar;
• sayyohlik idorasi.

Yordamchi binolarga quyidagilar kiradi:

• omborlar;
• kir yuvish;
• zig‘ir va dazmol xonalari;
• ta’mirlash va tikuvchilik ustaxonalari;
• qozonxona;
• almashtirish xonasi va boshqalar.

Xonalar tartibi mehmonxona toifasiga bog‘liq va odatda quyidagilarni o‘z ichiga oladi.

• «kvartira» tipidagi xonalar;

• Suite;
• bir kishilik xonalar;
• ikki va uch kishilik xonalar;
• oilaviy xonalar va boshqalar.

Barcha rejalashtirish echimlarida raqam turar -joy qavatining asosiy tarkibiy elementi hisoblanadi. Mehmonxonalarni loyihalash va qurish amaliyotini tahlil qilish asosida xonalarning butun turini quyidagi asosiy turlarga ajratish mumkin:

- 1 kishilik bir xonali xonalar;
- 2 kishilik bir xonali xonalar;
- 3-4 kishilik bir xonali xonalar;
- 2 yoki undan ko‘p xonali qulayliklarga ega xonalar (suit va kvartiralar).

Turar-joy qismi maqsad jihatidan ham, maydon jihatidan ham asosiy qismlardan biridir. Odatda, xonalar ma’muriy va kommunal xonalar joylashgan pastki qavatlar bundan mustasno, binoning barcha qavatlarini egallaydi. Mehmonxonaning turar -joy qismiga quyidagilar kiradi: xonalar, gorizontal aloqa (koridorlar), yashash xonalari, zinapoya va lift zali, navbatchi xodimlar uchun binolar. Ko‘p qavatli mehmonxonaning turar-joy qavatida bir yoki bir nechta yo‘laklar bo‘lishi mumkin, ular boshqa reja shakliga ega. Mehmonxonalar uchun yashash maydonini xonalar va boshqa binolar o‘rtasida taqsimlash juda farq qiladi: xonalarning ulushi 54-70%, yo‘laklar - turar -joy maydonining 13 dan 22% gacha.

«Xonaning xonalari (yoki xonalari) maydoni funktsional zonalarga bo‘linadi. Bir xonadonli bitta xonadonli kvartiraning umumiy maydonining 70% gacha turar -joy maydoniga, 14% gacha - old tomonga, 20% gacha - sanitariya inshootiga tegishli bo‘lishi mumkin.

Jahon amaliyotida eng keng tarqalgan-bir va ikki kishilik bir xonali suitlar. GOST 28681.4-95 bo‘yicha «1 yulduzli» mehmonxonalarda bunday xonalar 64%, «2 yulduzli» - 80%, «3 va undan ko‘p yulduzli» - 100% bo‘lishi kerak. «Suite» va kvartiralar xonalarning 5-8 foizini tashkil qilishi to‘g‘ri deb hisoblanadi «.

Zamonaviy SNiPlar tomonidan taqdim etilgan xona fondining maydoni:

- bitta xonali bir kishilik xonalar:

1-2 yulduzli mehmonxonalar uchun 8 m2;

3 yulduzli mehmonxonalar uchun 10 m2;

4 yulduzli mehmonxonalar uchun 12 (16) m2,

5 yulduzli mehmonxonalar uchun 14 (18) m2,

- bir xonali ikki kishilik xonalar:

2 yulduzli mehmonxonalar uchun 12 m2;

3 yulduzli mehmonxonalar uchun 14 m2;

4 yulduzli mehmonxonalar uchun 14 (20) m2.

5 yulduzli mehmonxonalar uchun 16 (25) m2;

Har xil turdagi xona tartiblari mavjud, ular: zal (old), yashash xonasi, hammom, hojatxona, o‘rnatilgan shkaf, ba’zi xonalarda - oshxona, minibarlar.

Xonalarda uxlash va dam olish uchun mebel, ish uchun jihozlar, saqlash va qulaylik mavjud. Xona jihozlari mehmonxona toifasiga va xona sinfiga bog‘liq.

To‘rt yulduzli bitta xonada quyidagilar mavjud:

• karavot, stol, kreslolar, divan, choyshablar, chamadonlar uchun stendlar, gullar;

• kiyim va poyafzal uchun shkaflar;

• televizor, radio, muzlatgich, konditsioner; mini-bar, o‘rnatilgan seyf;

• telefon;

• qulaylik atributlari (gullar, gilamlar, rasmlar, pardalar va boshqalar).

Xonalardagi mebellar xonaning kattaligiga, devorlariga, isitish xususiyatlariga, texnologik parametrlarga qarab joylashtiriladi. Mebel foydalanuvchilarga qulaylik, sanitariya va ergonomik talablar va xaridorlarning didini ta’minlashi kerak.

Mehmonxonadagi barcha mebellar maishiy, ofis, restoran va maxsus mebellarga bo‘linadi.

Uy mebellari mehmonxona xonalarida joylashgan; ofis - ma’muriy binolarda; restoran - restoranlarda, oshxonalarda, kafelarda, barlarda; maxsus - sartaroshxonalarda, salonlarda, tibbiy kabinetlarda va boshqalarda.

Xona jihozlari, shuningdek, mehmonxonaning maqsadi (ishbilarmonlar, kongress va biznes -turizm, ta’lim maqsadida kelgan sayyohlar, tranzit mijozlar va boshqalar) va uning toifasiga bog‘liq.

Shunday qilib, ishbilarmon mijozlar uchun mo‘ljallangan xona kattaroq kattalikdagi «ofis» toifasida bo‘lishi kerak, maksimal ovoz o‘tkazmaydigan, xonada ishbilarmonlarni qabul qilish imkoniyati bo‘lishi kerak.

Xonani jihozlashga bolali mijozlar, oilaviy mijozlar, uy hayvonlari bilan sayyohlar va boshqalar uchun maxsus talablar qo‘yiladi.

Dam olish mehmonxonasida, qoida tariqasida, xonada ham, lojikada ham uxlash joyi bo‘lishi kerak.

Bir qator mehmonxonalar konvertatsiya qilinadigan xonalar bilan ta’minlaydi, ya’ni. toymasin bo‘linmalar tufayli sharoitga qarab maydonning o‘zgarishi («juft» raqami).

Shu bilan birga, xonalar sonining tuzilishi tashrif buyuruvchilarning ehtiyojlariga mos kelishi va biroz tuzatishni talab qilishi kerak (yilning fasllariga ko‘ra, vaqt o‘tishi bilan va hokazo). Bir qator mehmonxonalar eshiklar va (yoki) harakatlanuvchi bo‘linmalar yordamida xonalarni ulash (ajratish) orqali xona fondi tarkibidagi operativ o‘zgarishlarni nazarda tutadi. Qo‘shimcha uxlash joyini o‘rnatish va boshqa xonalarning maydonini ishlatish amaliyoti.

Xodimlar uchun binolarning joylashishini baholashda, ish vaqtida xodimlarning harakatlanish yo‘nalishlarini qisqartirish zarurligiga asoslanish kerak. Texnik xodimlarni ish joyidan olib tashlash qo‘shimcha energiya sarfi va katta charchoqqa olib keladi. Shu sababli, bir qator xizmat ko‘rsatish xonalari yerdagi xonalarga yaqin joylashgan: xizmatkorlar uchun xonalar, oshxonalar (toza zig‘ir va sarf materiallari, iflos zig‘ir va tozalash vositalari), ofitsiantlar xonasi, axlat qutisi va boshqalar.

Mehmonxonaning funktsional tashkil etilishi uchun binoga kirish soni muhim ahamiyatga ega. Katta sig‘imli va yuqori darajadagi qulaylikdagi mehmonxonalarda odatda kamida 3-4 kirish joyi bor.

Kichik sig‘imli mehmonxonalar ko‘pincha binoga ikkita kirish (asosiy va xizmat ko‘rsatiladigan binolar), shuningdek, kommunal hovlidagi yuklash va tushirish maydoni bilan chegaralanadi.

Mehmonxonalarni shaharning «ostonasida» va uning tashqarisida joylashtirish o‘ziga xos xususiyatlarga ega. Bunday mehmonxonalar odatda avtomobil turistlari uchun mo‘ljallangan. Ular asosan shaharning asosiy magistral yo‘llarida, yirik shaharlarga kirish zonasida joylashgan.

Saytning ajralmas sharti - bu transport arteriyalaridan qulay chiqish va unga masofadan yaqinlashganda binoning yaxshi ko‘rinishi bo‘lishi kerak.

Mehmonxonalarning shahar atrofidagi joylashuvi, shuningdek, shahar markazining qulayligi va shahar aholisiga xizmat ko‘rsatish uchun mo‘ljallangan restoran, sartaroshxona kabi alohida mehmonxona

bloklarining ishlashi bilan bog‘liq ma’lum qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi.

3-5 yulduzli zamonaviy mehmonxonalar tarkibiga odatda har xil turdagi ovqatlanish korxonalari kiradi: restoranlar, banket zallari, kafelar, barlar. Ularning uslubi va oshxonasini tanlash ko‘p jihatdan mehmonxonaning ixtisoslashuviga va umumiy korporativ identifikatsiyaga bog‘liq bo‘ladi.

Mehmonxonalardagi ovqatlanish korxonalari bir guruh binolar - tashrif buyuruvchilar uchun zallar, tarqatish xonalari, ishlab chiqarish binolari, umumiy ovqatlanish bo‘limi, ma’muriy va qulaylik joylari va omborlardan iborat.

Mehmonxona ovqatlanish korxonalaridagi o‘rindiqlar soni mehmonxonaning maqsadiga, uning qulaylik darajasiga bog‘liq va quyidagi standartlarga muvofiq hisoblanadi:

- restoranlar uchun mehmonxonadagi umumiy xonalar sonining 45-65%);
- kafelar uchun 13-28%;
- barlar uchun 13-24%.

Ovqatlanish xonasi - bu restoranning me’moriy va rejalashtirish yechimining markazi bo‘lgan asosiy xona. U tarqatish, xizmat ko‘rsatish, avtomobil yuvish va boshqalar bilan qulay aloqada bo‘lishi kerak.

«Restoran zallarining makon-rejalashtirish yechimi, individual interyerlar yaratish har bir alohida ovqatlanish korxonasining joylashuvi, maqsadi, atrof-muhit xususiyatiga qarab xususiyatlarini hisobga olgan holda amalga oshiriladi».

Mehmonxonada ishlaydigan ovqatlanish korxonalari ichidagi tashrif buyuruvchilar uchun zallarning me’moriy -rejalashtirish echimi, o‘lchamlari, nisbati va sig‘imi individualdir. Bu xonalar asosiy maqsadlaridan tashqari, ayniqsa kechqurun uchrashuvlar, suhbatlar o‘tkazish uchun ishlatiladi, shuning uchun ularning me’moriy -fazoviy tashkil etilishi va ichki echimlari buning uchun zarur shart -sharoitlarni ta’minlashi kerak. Mehmonxonalarni qurish amaliyoti va ularning ishlashi shuni ko‘rsatadiki, katta xonalarni alohida zonalarga ajratish yaxshiroq, ularning hajmini vizual ravishda kamaytirish, bu tashrif buyuruvchilarda izolyatsiya va qulaylik tuyg‘usini yaratishga yordam beradi. Ushbu ta’sirga erishish uchun dizaynerlarimiz odatda quyidagi texnikadan foydalanadilar:

- mebelni joylashtirishning turli xil variantlari;
- har xil turdagi toymasin bo‘linmalar;

- zalning umumiy yoritilishiga qaraganda stollarni yanada kuchli yoritish;

- past statsionar bo‘linmalar;

- alohida kupe-kabinalar ajratish;

- ichki makonda sun’iy va tirik o‘simliklardan foydalanish;

- zamin va ship tekisligidagi farqlar va boshqalar.

Zalni alohida zonalarga ajratishning barcha holatlarida, mehmonlar va xizmat ko‘rsatuvchi xodimlarning harakatiga hech narsa xalaqit bermasligi kerak.

Ishlab chiqarish quvvatlarini restoranga joylashtirishda pishirishning texnologik jarayoni bosqichlarini ketma -ket amalga oshirish tamoyili kuzatiladi.

Turli binolarning to‘g‘ri o‘zaro bog‘lanishini tashkil qilishning qiyinligi shundaki, mehmonxonada yashovchilar har qanday yordamchi xizmatlarning kundalik ishlarini ko‘rmasligi kerak.

Shunday qilib, mehmonxonalarning funktsional maqsadi ularni shaharning rejalashtirish tarkibiga joylashtirishga katta ta’sir ko‘rsatadi. Katta, yirik shaharlar va megapolislarning rejalashtirish tarkibidagi mehmonxonalarni joylashtirishni shaharsozlik tahlili ularni joylashtirishning bir nechta tipik usullarini ajratib ko‘rsatish imkonini beradi.

8.3-§. Mehmonxona qurilishining zamonaviy texnologiyalari

So‘nggi 4-5 yil ichida Rossiyada, ayniqsa, yangi turar-joy va jamoat ob’ektlarini qurishda energiya samaradorligi va energiyani tejaydigan texnologiyalarga («yashil» texnologiyalar) qiziqish faol namoyon bo‘ldi va saqlanib qoldi. Qurilishda energiya samaradorligi - bu binolar tomonidan iste’mol qilinadigan issiqlik energiyasini kamaytirishga qaratilgan chora -tadbirlar majmui bo‘lib, ular tegishli xavfsizlik sharoitida binolarda zarur mikroiqlim parametrlarini saqlab turish uchun zarurdir. Shunday qilib, energiya samaradorligi kontseptsiyasi energiyani tejash masalalari bilan uzviy bog‘liqdir. Ammo, agar binolarning energiya sarfini kamaytirishga qaratilgan chora-tadbirlar texnik jihatdan, iqtisodiy jihatdan maqsadga muvofiq va xavfsiz bo‘lsa.

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, 5 qavatli oddiy bino ishlayotganda, issiqlikning 40%gacha devorlari, derazalar orqali - 18%, podval - 10%, tomi - 18%, shamollatish - 14%yo‘qoladi. . Shu sababli, energiya

tejashga integratsiyalashgan yondashuv bilan issiqlik yo‘qotilishini minimal darajada kamaytirish mumkin.

Bugungi kunda, isitish uchun energiyani tejashning eng oddiy va eng oqilona usuli, yopuvchi inshootlarning issiqlik himoyalovchi xususiyatlarini, qurilish jabhalarini oshirish usuliga o‘xshaydi. O‘tgan asrning 70-yillaridan boshlab Yevropada, 2000 yildan va Rossiyada esa, yopuvchi inshootlarning issiqlikdan saqlovchi xususiyatlariga talablar nomutanosib bo‘lsa-da, lekin sezilarli darajada oshdi. Rossiyada 2000 yildan beri devor va qoplamalarga nisbatan issiqlik muhofazasi talablari 150-200%, derazalar uchun 20-30%, binolarni ventilyatsiya qilish uchun energiya sarfini kamaytirish talablari oshirildi. e’tiborga olinmagan.

Energiyani tejaydigan binolarni qurish hozir butun dunyoda keng tarqalgan. G‘arbiy Yevropa va Skandinaviya mamlakatlarining yutuqlari bu borada ayniqsa ta’sirli. Bu yerda yangi qurilgan jamoat va tijorat binolarida issiqlik tejashning umumiy ta’siri 50-70%ni tashkil qiladi. Bunday sezilarli tejamkorlik sizga energiyani tejaydigan texnologiyalardan foydalanish xarajatlarini tezda qoplash imkonini beradi.

Xususan, Daniyada binolar barpo etilmoqda, ularning ishlashi 16 kVt / m2 ni tashkil qiladi, bu joriy energiya xarajatlaridan 70% past. ROCKWOOL tadqiqot markazi binosi energiyani tejaydigan qurilishga kompleks yondashuvning ajoyib namunasidir. Ushbu loyiha 2000 yilda «Yil ofisi 2000» mukofotiga sazovor bo‘ldi va dunyodagi eng tejamkor binolardan biri sifatida tan olindi.

Rossiyaning ko‘plab kompaniyalari (ham binolar, ham binolar) issiqlik yo‘qotilishi muammosini va zamonaviy issiqlik himoyalovchi materiallar, ko‘p qavatli devor konstruktsiyalari, energiyani tejaydigan sanitariya-tesisat va muhandislik uskunalari yordamida energiyani tejaydigan eng yangi echimlardan foydalanish zarurligini allaqachon tushunib yetgan.

Rossiyaning turli mintaqalaridagi binolar ro‘yxati doimiy ravishda o‘sib bormoqda, ularning qurilishida yuqori energiya tejaydigan texnologiyalar qo‘llanilgan. Sankt -Peterburgda bu «Sankt -Peterburg» mehmonxonasi, «Pulkovo» aeroportining rekonstruksiya qilingan binosi va boshqalar. Samara shahrida - temir yo‘l vokzali binosi.

Mehmonxona qurilishida «yashil» texnologiyalardan foydalanish innovatsiya, dizayn va yangi funksionallik orqali raqobatchilardan ajralib turishga yordam beradi. Energiyani tejash muhim, chunki energiya xarajatlari mehmonxonalar uchun eng katta xarajatlardan biri hisoblanadi

va elektr energiyasi narxi doimiy ravishda oshib bormoqda. Masalan, mehmonxona binolari va inshootlarining issiqlik izolatsiyasi bir qancha amaliy maqsadlarni ko‘zlaydi: qulaylik darajasini, issiqlik va ovoz izolyatsiyasini oshirish, yoqilg‘i resurslarini tejash va eng muhimi, operatsion xarajatlarni kamaytirish.

Mehmonxona xonalari uskunalarini boshqarish tizimlari. Xonalar mehmonxona maydonining qariyb 70 foizini egallaydi va bu tashrif buyuruvchilar tajribasining asosiy omilidir. Yoritish, havo harorati va pardalari, xavfsizlik, minibarga xizmat ko‘rsatish va kirishni boshqarish tizimlari xonalarning asosiy elementlari hisoblanadi. Innovatsion echimlar energiya sarfini kamaytiradi va tashrif buyuruvchilarning ijobiy tajribasini oshiradi. Xonalarni binolarni boshqarish va ishlatish tizimiga birlashtirish ham afzalliklarni kengaytiradi.

Binolarni boshqarish tizimi. Mehmonxonalar - bu murakkab binolar bo‘lib, ularda bir qator tizimlar parallel ishlaydi: mijozlarga xizmat ko‘rsatishni boshqarish bo‘yicha maxsus tizimlar, ko‘ngilochar ko‘ngilochar tizimlar, iqlim nazorati tizimlari, kirishni boshqarish tizimlari va masofadan turib video kuzatuv. Bu tizimlar rivojlangan axborot infratuzilmasini va markazlashgan boshqaruvni talab qiladi. Asosiy afzallik - bu investitsiyalarning kamayishi, texnik xizmat ko‘rsatish xarajatlari va barcha texnologik jarayonlarning ko‘rinishi.

Energiyani tejash. Mehmonxonalarning samaradorligi ko‘p jihatdan energiya sarfiga bog‘liq. Yashil yondashuvlar ham muhim ahamiyatga ega. “Iqlim nazorati, issiq suv va yoritish tizimlari mehmonlar xonalarini ham, mehmonxona ofislarini ham qamrab oladi. Mehmonlar uchun yuqori darajadagi qulaylik va iqtisodiy samaradorlikni ta’minlash muhimligini hisobga olgan holda, energiya tejaydigan echimlar mehmondo‘stlik bozori talablariga moslashtirilishi kerak”.

LEED tizimi Qo‘shma Shtatlarda ishlab chiqilgan va bugungi kunda dunyoning 120 mamlakatida foydalanish uchun qabul qilingan ob’ektlarning energiya samaradorligi bo‘yicha kontseptual tavsiyalar tizimi (TFR) uchun asos bo‘lib xizmat qildi. Mamlakatimizda bu faqat maslahat xarakteriga ega.

LEED tizimi 1998 yilda ishga tushirilgandan buyon kengaytirildi va hozirda yangi binolar uchun, mavjud binolarni rekonstruksiya qilishda, bino infratuzilmasini loyihalashda va hokazolarda qo‘llaniladi. LEED tizimi ishlagan yillar mobaynida taxminan. Har bir yangi mintaqadagi ishning o‘ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda, deyarli har haftada 1000 varaq to‘plangan.

Biznes energiya tejaydigan texnologiyalar yordamida binolar qurishdan manfaatdor. Bu bosqichdagi xarajatlar, albatta, oshishi mumkin, lekin ular keyingi operatsiyadan keyin 5-10 yil ichida qaytadi.

Shu bilan birga, men bir nechta muhim fikrlarni qayd etmoqchiman.

Birinchidan, loyihalashda nafaqat yorug‘lik samaradorligi, yorug‘lik, ventilyatsiya va boshqalarni hisobga olish, balki yashash va ishlash uchun qulaylik komponentini ham unutmaslik kerak.

Ikkinchidan, materiallar bo‘limiga kelsak, nafaqat ularning sifati, balki bu materiallarning qayerdan olib kelingani va qanday etkazib berilishi ham muhim. Materiallardan foydalanish aniq qurilish hududida bo‘lishi kerak, bu ayni paytda qo‘shimcha ish o‘rinlari yaratadi.

Ushbu chora -tadbirlarni amalga oshirish natijalari qurilish loyihalari narxining pasayishi, har yili energiyani tejashning ko‘payishi va qurilish va foydalanishning energiya zichligining pasayishi bo‘lishi kerak.

Tayanch so‘zlar va iboralar: mehmonxona, arxitektura, mehmonxona intereri, loyixa, proekt. mehmonxona nomerlari, joylashtirish, mehmonxona binolarining arxitekturasi, tashqi va ichki ko‘rinish.

Mustaqil ishlash uchun savollar

1. Mehmonxona binolarini (mehmonxona majmualarini) loyihalash bir qator dastlabki talablarni hisobga olgan holda amalga oshiriladi shu to‘g‘risida gapirib bering.
2. Marketing tahlilini o‘tkazgandan so‘ng, siz quyidagilarni o‘rganishingiz kerak shu to‘g‘risida gapirib bering.
3. Loyihani amalga oshirishdan oldin muhim bo‘lgan amallar to‘g‘risida gapirib bering.
4. Lighting mavjud GOST mexmonxonalariga muvofiq yorug‘lik dizaynini va yoritilishini hisoblash, shuningdek elektr loyihasi uchun texnik shartlarni tayyorlash to‘g‘risida gapirib bering.
5. Mehmonxona binosini loyihalash va qurishda hisobga olinadigan asosiy omillar to‘g‘risida gapirib bering.
6. Mehmonxona toifasiga qarab eshik sifatida quyidagi turlardan foydalanish mumkin to‘g‘risida gapirib bering.
7. Zamonaviy SNiPlar tomonidan taqdim etilgan xona fondining maydoni to‘g‘risida gapirib bering.

8. To‘rt yulduzli bitta xonada quyidagilar mavjud to‘g‘risida gapirib bering.

9. Mehmonxona qurilishining zamonaviy texnologiyalari to‘g‘risida gapirib bering.

10. LEED tizimi to‘g‘risida gapirib bering.

Test savollari

1. O‘zbek an’anaviy me’morchilikdagi ustun qanday materiallardan yasalgan?

a) o‘zagi yog‘ochdan, kursisi toshdan yoki yog‘ochdan
b) tosh, g‘isht,marmar
c) yog‘och, metall, marmar
d) marmar, yog‘och, g‘isht

2. O‘zbek an’anaviy me’morchiligida uyni tepasini yopish uchun qanday asosiy konstruktiv elementlardan foydalanishgan?

a) yog‘och to‘sinlar, toqi (vassa), bordon, lo‘mboz, somon suvoq
b) g‘isht, tosh
c) betondan ishlangan balkalar (to‘sinlar)
d) metaldan ishlangan to‘sinlar

3. To‘sin va toqilarga qanday naqshlar ishlangan?

a) islimiy naqshlar
b) girix
c) olma va anor guli
d) geometrik naqshlar

4. An’anaviy uyda xona devori interyerda balandligi bo‘yicha necha qismga bo‘lingan?

a) uch
b) ikki
c) to‘rt
d) besh

5. Izorada ko‘pincha naqshni qanday turi qo‘llanilgan?

a) girix
b) kundal
c) islimiy
d) ganch o‘ymakorligi

6. Oshxona ishchi burchagiga qanday jihozlar kiradi?

a) plita, rakovina, muzlatgich
b) ish stoli, plita
c) ish stoli, rakovina, plita

d) rakovina, shkaf, muzlatkich

7. Oshxonada dudmo‘ri (ventilyasion shaxta) o‘rnatilishi shartmi?

a) shart
b) shart emas
c) tavsiya etiladi, ammo shart emas
d) uydagi oshxonada shart emas

8. Birlashgan yuvinish xonasida hamma asosiy jihozlarni aytib bering (kir yuvish mashinasidan tashqari)

a) vanna yoki dush, rakovina, unitaz, bide
b) vanna, rakovina, unitaz
c) vanna, rakovina, unitaz,bide
d) vanna, dush kabinasi,rakovina, unitaz

9. O‘zbek an’anaviy uy interyerida amaliy san’atning qanday turlaridan foydalanilgan?

a) kulolchilik, yog‘och o‘ymakorligi, ganch o‘ymakorlik, to‘qimachilik, badiiy kashtachilik
b) kulolchilik
c) yog‘och o‘ymakorligi
d) kandakorlik

10. Yotoqxonada qo‘yiladigan mebellar qaysi javobda to‘g‘ri ko‘rsatilgan?

a) krovat, tumbochka, kiyim shkafi, tryumo
b) krovat, tumbochka, kiyim shkafi
c) krovat, kitob javoni, stol, stul
d) kitob javoni, yozuv stoli

IX BOB. MEHMONXONA INTERERLARINING RANGLAR MASALALARI VA DEKOR ELEMENTLARI

9.1-§. Mehmonxonalarning rang sxemasiga qo‘yiladigan talablar

Mehmonxonalarning interyer qismidagi rang. Interyer makonning eng muhim elementlaridan biri - bu xonaning rang sxemasi - devorlarni, pollarni bo‘yash, ularni turli materiallar (plastmassa, keramika, gipsokarton va boshqalar) bilan bezash. Interyer rang sxemasi kontrast va nuance tamoyillari yordamida yaratilgan. Amalda ikkala usul ham qo‘llaniladi.

Rang arxitektura interyerida faol vosita hisoblanadi. Yorqinlik va rangning kombinatsiyasi interyer plastmassani, shuningdek uning fazoviy tarkibini hosil qiladi.

Mehmonxonalarning rang sxemasiga qo‘yiladigan talablar. Rang sxemasi ko‘plab omillar bilan belgilanadi, ular orasida mehmonxona interyerining rangini tanlashga ta’sir qiluvchi asosiy omillar tabiiy sharoitlar, yo‘nalish, bino va binolarning arxitekturasi, binolarning maqsadi.

Albatta, bu omillarning interyer rang sxemasiga ta’sirini hisobga olish mumkin emas. Biroq, mehmonxonalarning o‘ziga xos xususiyatlari ularning interyer rang sxemasiga qo‘yiladigan asosiy talablarni aniqlash imkonini beradi. Masalan, xonalar kichik o‘lchamlari va mebel va jihozlarning yuqori to‘yinganligi bilan ajralib turadi. Raqamlar bo‘yicha xonalar kvadrat yoki cho‘zilgan bo‘lishi mumkin. Bunday xonalar uchun bunday ranglar sxemasini tanlash kerak, bunda ular erkin va to‘siqsiz taassurot qoldiradi.

Lobbi guruhining binolarining o‘ziga xos xususiyati - interyer makonning birligi. Shunday qilib, rang xonalar guruhining makonini kompozitsion birlashtirish vositasi sifatida ishlatilishi mumkin. Shu bilan birga, bu bitta bo‘shliqni rang bo‘yicha alohida funktsional jihatdan alohida zonalar va xonalarga bo‘lish kerak.

Interyer makonning me’moriy kontseptsiyasiga qarab, rang ba’zi elementlarni ta’kidlab, ochib berishi kerak, boshqalari esa, aksincha, niqoblab, xonaning tuzilishining u yoki bu detallarini vizual ravishda osonlashtirishi yoki yaxshilashi, alohida qismlar yoki xonalarning nisbatlarini o‘zgartirishi kerak. .

Mehmonxona binolari turar joy va maqsad jihatidan farq qiladi. Mehmonlarning uzoq vaqt qolishi uchun mo‘ljallangan binolar toifasiga

xonalar kiradi; qisqa muddatli - lobbi guruhi va aloqa guruhining binolari. Maqsadga koʻra, binolar quyidagi guruhlarga boʻlinadi.

- qabul qilish joylari - qabulxona, operatsiya zali, roʻyxatga olish byurosi;

- dam olish xonalari - zallar; yurish xonalari - zinapoyalar, lift koridorlari, koridorlar;

- turar joy - xonalar.

Xonalarning har bir guruhiga ularning maqsadiga mos keladigan aniq rang tavsifi berilishi kerak.

«Rang tashrif buyuruvchilarni yoʻnaltirish vositasi sifatida muhim rol oʻynaydi. Masalan, meʼmor M. Ya.Ginzburg, buning uchun har xil xonalarga va hatto pollarga har xil rang berish kerak deb hisoblagan. Shunday qilib, zaminning mutlaqo boshqa joylarini eslab qolish oson boʻladi. Rangni tashrif buyuruvchilarni yoʻnaltirish vositasi sifatida ishlatish, ayniqsa, katta mehmonxonalarda zarur, bu yerda operatsion rejimni osonlikcha buzish, shov -shuv va tartibsizlikni keltirib chiqarish mumkin «. Rang maʼmurning navbatchi, lift va zinapoyadagi joyini ajratib koʻrsatish uchun ishlatilishi mumkin; koridorlar va har xil tipli qavatlarning zallari har xil rang xususiyatlariga ega boʻlishi mumkin.

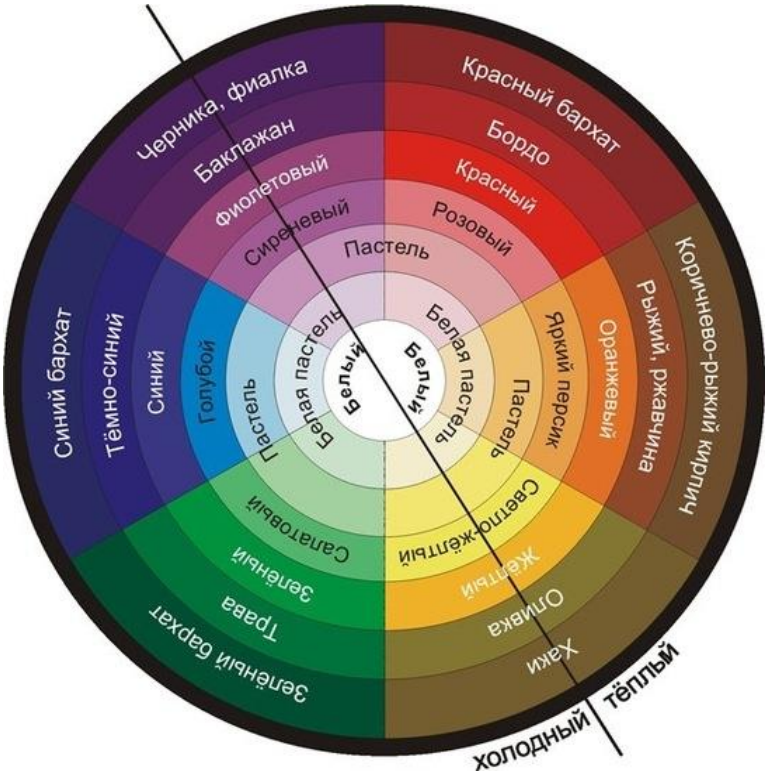
Interyer makonda rang va rang kombinatsiyasi. Ranglar gʻildiragidagi ranglar orasidagi intervalning kattaligiga qarab kombinatsiyalarning uchta guruhi mavjud: kichik va katta intervallar koʻp hollarda oson, oʻrta - qiyin kombinatsiyalar.

«Mehmonxonalarning interyer qismi uchun ranglar sxemasini tanlashda siz yorugʻlik kombinatsiyalaridan foydalanishga eʼtibor qaratishingiz kerak (1 -rasmga qarang).» Rangni idrok etishga katta taʼsir koʻrsatadi: kuzatuvchi bu rang bilan bir vaqtning oʻzida koʻradigan yoki ilgari qaragan boshqa rang. Maʼlum kombinatsiyalarda bir vaqtning oʻzida va ketma -ket rang kontrastlari hodisalari paydo boʻladi.

Bir vaqtning oʻzida rang kontrasti - bu qoʻshni xromatik ranglar tufayli rang yoki rang toʻyinganligining oʻzgarishi. Agar rang xromatik fon bilan oʻralgan boʻlsa, u fon rangiga qoʻshimcha rangga oʻzgaradi. Har qanday rang, qoʻshimcha rang fonida, toʻyinganlikda gʻolib chiqadi; u bilan bir xil rangdagi fonda, lekin katta toʻyinganlikda boʻlsa, u toʻyinganlikda yoʻqotadi.

Bir vaqtning oʻzida rang kontrasti baʼzi interyer elementlarni oʻchirish yoki aksincha, boshqa elementlarning dekorativ ovozini kuchaytirish uchun ishlatiladi.

Rangli kontrast fenomenining mohiyati shundan iboratki, agar siz biron bir rangdagi narsaga bir muncha vaqt tikilib tursangiz va keyin uni chetga surib qo‘ysangiz, biz xuddi shu ob’ektni ko‘rib turibmiz, lekin unchalik kuchli bo‘lmagan qo‘shimchada bo‘yalganmiz. rang. Agar biz, masalan, qizil rangga bo‘yalgan xonadan oq yoki kul rangga bo‘yalgan xonaga o‘tsak, xuddi shunday bo‘ladi; ikkinchisining rangi bizga biroz yashil rangda ko‘rinadi. Agar xona yashil rangga bo‘yalgan bo‘lsa, unda uning rangi bizga yanada boyroq ko‘rinadi.

9.1-rasm. **Dizaynerning ranglar doirasi**

Binobarin, mehmon bir qator xonalarni bosib o‘tishi kerak bo‘lgan mehmonxonalar rangini tanlashda, interyerning bezakliligini oshirish uchun ranglarning izchil kontrastidan foydalanish mumkin.

9.2-§. Mehmonxona interyerlarining rang sxemasi

Mehmonxona interyerining rang sxemasi gigienik talablarni hisobga olgan holda tanlanishi kerak. Och rangga bo‘yalgan xonalarni toza saqlash osonroq, mebelning gorizontal yuzalari esa qorong‘i bo‘lishi kerak, shunda ular ustidagi changni ko‘rish oson bo‘ladi. Mebel va dekorativ matolar tiniqlik taassurotini qoldiradigan kulrang va jigarrang ranglarni istisno qilishi kerak.

Bizda aynan shu hislarni uyg‘otadigan va mehmonxonalarning rang sxemasiga qo‘yiladigan talablarga javob beradigan kayfiyatni yaratadigan ranglar kombinatsiyasini aniq aniqlab bo‘lmaydi. Biroq, ranglar bo‘yicha mutaxassislarning tadqiqot ma’lumotlaridan foydalanib, intererning rang sxemasini quyidagi nuqtai nazardan baholash mumkin:

- hayajonli, tinchlantiruvchi yoki tushkunlikka soluvchi harakat qiladi;
- sovuq yoki issiq, engil yoki qorong‘i sifatida qabul qilinadi;
- cheklangan yoki erkin, yakka yoki qismlarga bo‘lingan jild taassurotini yaratadi;
- arxitektura tafsilotlari og‘irlik yoki yengillik hissini uyg‘otadi.

Mehmonxona interyerining rang sxemasini shu nuqtai nazardan baholash mezonlari rangning har xil xususiyatlari va uning odamga ta’sirining tabiati bo‘ladi. Ma’lumki, qizil, to‘q sariq, sariq ranglar issiqlik tuyg‘usini yaratadi; ko‘k va binafsha - sovuq. Och ranglar yanada quvnoq, quyuq ranglar qayg‘uli. Issiq ranglar hayajonlantiradi, sovuq ranglar tinchlantiradi.

Odamlarga hayajonli ta’sir darajasiga ko‘ra, ranglar spektrda joylashtirilgan tartibda joylashtirilgan - to‘lqin chastotasiga qarab vizual sezuvchanlik intensivligi o‘zgaradi. Odamning binafsha rang bilan xotirjamlikdan qizil bilan hayajonlanishiga o‘tish bor. Spektrning o‘rtasida yashil rang - bu jismoniy muvozanatning rangi.

Umuman olganda, rangning psixologik ta’siri haqidagi ma’lumotlar quyidagicha: qizil tetiklantiruvchi ta’sir ko‘rsatadi va hissiy reaktsiyalarning kuchayishiga olib keladi, ko‘k - sovuq rang, tinchlantiruvchi ta’sir ko‘rsatadi; yashil - tetiklantiruvchi rang, tinchlantiradi, juda porloq quyosh nurini kamaytiradi, jigarrang tasalli beradi, lekin yolg‘iz ishlatilganda tushkunlikka soladi. U sariq yoki to‘q sariq rang bilan ishlatilishi kerak; to‘q sariq rang quvonch, binafsha rang - qayg‘u keltiradi; qora, yolg‘iz ishlatilsa, zulm qiladi; oq - sovuq rang.

Rangni xonaning turli zonalarini, shuningdek boshqa xonalar bilan kompozitsion bog‘lanish uchun ishlatish usullari juda xilma -xildir. Eng keng tarqalganlari quyidagilar:

1) har bir xona o‘ziga xos rang sxemasida yaratilgan;
2) barcha xonalar bir xil rang sxemasiga ega.

Birinchi usul katta sonlar uchun ishlatiladi. Bu holda, old koridor va hammomning devorlari to‘yingan ranglarda (qizil, ko‘k, yashil va boshqalar), xonaning devorlari - past to‘yinganlikdagi engil tonlarda bo‘yalgan. Kinteryerna maydonli xonalar uchun (9-12 kv. M.), bitta

zonadan foydalanish tavsiya etiladi, bu turli zonalarning kompozitsion birlashuviga hissa qo‘shadi, bu esa xonalarni ingl.

Xonaning rang sxemasini tanlayotganda, turar -joy qavatining jamoat joylarining rangini hisobga olish kerak. Ko‘pincha rang tarkibi ranglar va yorqinlikning kontrastli kombinatsiyasiga asoslangan. Agar xonalarda ohanglarning yumshoq kombinatsiyasi ishlatilsa, koridor va zallarda to‘yingan ranglar bo‘lsa, xona zerikarli, qiziq bo‘lmagan taassurot qoldiradi.

Boshqa hollarda, vazifa turar -joy qavatining rangini birlashtirishdir, shunda xonalarni izolyatsiya qilingan yopiq kameralar sifatida emas, balki turar -joy qavatining bir qismi sifatida ko‘rish mumkin. Yo‘lak va yashash xonalarida ko‘pincha yumshoq, sokin ranglar ishlatiladi - sariq, och yashil, bej va boshqalar; old qismi boy ranglardan foydalanadi, uni butun majmuaning rang aksanlari sifatida ko‘rish mumkin. Bu usul sizga zallar, koridorlar va xonalarning kompozitsion kombinatsiyasiga erishishga imkon beradi.

Va nihoyat, yana bitta usul qo‘llaniladi - bu rang ohangiga yaqin ranglarning kombinatsiyasiga asoslangan monoxromatik kompozitsiya. Rang odatiy binolarning interyer qismi uchun individual me’moriy echimlarni yaratishda asosiy vositalardan biridir.

Rang sxemasini interyer dizayndagi «tugatish» deb hisoblash mumkin emas. Interyer makonning rangi va uning fazoviy yechimi binoning dizayni boshidanoq parallel bo‘lishi kerak.

Interyer makon rangini tabiiy sharoitlar (landshaft, yorug‘lik, atrof -muhit rangi va boshqalar), atrofdagi binolarning arxitekturasi, shuningdek mehmonxonaning o‘zi hisobga olingan holda tanlash kerak.

Binolarning rang sxemasini tanlashda, mehmonxonaning joylashishini va uning asosiy nuqtalariga yo‘nalishini ham hisobga olish kerak. «Rossiyaning janubiy viloyatlarida (shimoliy kenglikning 45 ° janubida), shuningdek, janubga yo‘naltirilgan binolarning engil teshiklari bo‘lgan markaziy hududlarda joylashgan mehmonxonalar uchun interyer bezatish uchun sovuq va neytral rang sxemasini tanlash tavsiya etiladi.

Rossiyaning shimoliy va markaziy hududlarida (shimoliy kenglik 45° shimolda) joylashgan, ochiq teshiklari shimolga qaragan mehmonxonalarda interyer ranglarning issiq assortimentini tanlash kerak.

Rang sxemasining xonaning maqsadiga bog‘liqligini va ma’lum bir rang muhitining odamga ta’sir qilish vaqtini hisobga olish kerak. Bunga

muvofiq, mehmonxona binolarining rang sxemasiga quyidagi talablar qo‘yiladi.

Xonalarda neytral ohanglarning sokin ranglari ustun bo‘lishi kerak, bu esa dam olish va ishlash uchun sharoit yaratadi. Rangli aksanlar bu yerda cheklangan miqdorda ishlatiladi.

Qabulxonada o‘rta to‘yinganlik spektrining o‘rta to‘lqin uzunlikdagi qismining ranglarini (sariq, ko‘k, yashil), aks ettirish koeffitsienti yuqori bo‘lgan holda ishlatish maqsadga muvofiqdir. Rangli aksanlar shunday joylashtirilishi kerakki, ular ish paytida xodimlar nazorati maydoniga tushmasin.

O‘tish xonalarida (zinapoyalar, koridorlar) siz har qanday rangdan foydalanishingiz mumkin. Devor va shiftlar yengil va yuqori darajada aks etishi kerak.

Yo‘laklarda siz yorqin ranglar va aniq kontrastlardan foydalanmasligingiz kerak. Bu yerda neytral va past to‘yingan ohanglarning ranglari ustun bo‘lishi kerak.

Rezidentlarni yo‘naltirish uchun ranglardan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Buning uchun navbatchi ma’mur, lift zali va zinapoyalar hududida tashrif buyuruvchilarning e’tiborini tortadigan «jozibali» ranglardan foydalanish kerak. Yorug‘lik yoki rang ohangiga zid bo‘lgan turli qavatdagi koridorlarni bo‘yash tavsiya etiladi. Xromatik kontrastlar to‘yingan ranglardan foydalanishga asoslangan bo‘lishi kerak.

Intererning rangli echimida e’tiborga olinishi kerak bo‘lgan funktsional vazifalarga qo‘shimcha ravishda, barcha interyer elementlarning ranglarining uyg‘un kombinatsiyasiga erishish kerak.

Lobbi guruhining interyer qismining rangli kompozitsiyasining ko‘plab variantlari orasida, umumiy fonning ochiq va neytral ohanglari boy va yorqin rangli aksanlar bilan kombinatsiyasiga asoslangan kompozitsiya eng tavsiya qilinadi.

Ranglar diapazoni va uning ta’siri. Mehmonxonalarning interyer qismi uchun oqilona rang sxemasi uchun, uning odamga psixologik ta’sirini hisobga olgan holda, har bir xonaning rang sxemasini tanlash kerak:

1) Interyer makonning fazoviy tarkibini echishda ranglarning chiqib ketishi va orqaga chekinishi hodisalari katta ahamiyatga ega.

Rangning chiqib ketishi yoki orqaga chekinishi uning ohangiga bog‘liq. Issiq ranglar (ayniqsa qizil) paydo bo‘ladi, sovuq ranglar (ayniqsa ko‘k) pasayadi. Bu hodisa rangning ochiqligiga bog‘liq. Yengil ranglar oldinga siljiydi, qorong‘i ranglar chekinadi.

Shunday qilib, ranglarning oldinga siljishi fenomeni xonalarning nisbati va o‘lchamlarini vizual ravishda o‘zgartirish vositasi sifatida katta ahamiyatga ega emas.

2) Ranglarning birlashtiruvchi va bo‘luvchi xususiyati. Xonalarni bezashda amaliy foydalanish rangning birlashtiruvchi xususiyatiga ega, uning mohiyati shundaki, tekislikda bir nechta dog‘larni vizual tarzda birlashtirish uchun, ikkinchisi dog‘lar bilan bir xil rangda bo‘yalgan bo‘lishi kerak. qorong‘i. Agar, masalan, mebel, oyna, qandil va boshqalar bo‘lgan devor, to‘q sariq rangga bo‘yalgan bo‘lsa, u kompozitsion markazga aylanadi va u bilan barcha narsalar vizual tarzda birlashadi. Xonaning interyer qismi yanada tartibli va lakonik bo‘ladi.

Ob’ektlar turli xil ranglarda bo‘yalganida, ularning bo‘laklari illyuziyasi paydo bo‘ladi, ayniqsa engillik jihatidan bir -biridan juda farq qiladigan ranglarga bo‘yalganida. Rang va to‘yinganlikdan farq qiladigan ranglarga bo‘yalganida, bo‘laklarning kamroq taassurot qoldirishi mumkin. Rangning buzuvchi xususiyatidan mehmonxonalarning uzun koridorlarini bo‘yashda foydalanish mumkin. Yo‘laklarning alohida bo‘limlari, turli ranglarda bo‘yalgan, koridor uzunligini ingl.

3) ob’ektning rangini idrok etishiga fonning yorqinligi ta’sir qiladi. Agar ob’ektning yorqinligi fonning yorqinligidan pastroq bo‘lsa, uning rangi xira bo‘lib ko‘rinadi va shuning uchun u kam seziladi. Devor va pollarni bo‘yash va bezak buyumlarining rangini tanlashda fonning yorqinligi va mavzu o‘rtasidagi bog‘liqlikni hisobga olish kerak. Ikkinchisi polga va devorlarga qaraganda yorqinroq bo‘lishi kerak; umumiy fondan ajralib tursa, ular interyerning dekorativ effektini oshiradi.

4) Mehmonxonalar interyer qismining ko‘plab muammolarini hal qilishda rangning ob’ektning haqiqiy o‘lchamlarini xayoliy ravishda o‘zgartirish qobiliyati muhim ahamiyatga ega. Buni bir xil o‘lchamdagi ikkita kvadratni kuzatish orqali osongina tekshirish mumkin, ulardan biri gorizontal, ikkinchisi vertikal rangda bo‘linadi. Bunday holda, birinchisi bizga vertikal yo‘nalishda, ikkinchisi gorizontal yo‘nalishda cho‘zilgan ko‘rinadi. Rangning bu xossasi xonalar va jihozlarning hajmini sozlash imkonini beradi.

Bu, ayniqsa, koridorlarni bo‘yashda e’tiborga olinishi kerak, chunki devorlarning vertikal bo‘linishi yoki polning ko‘ndalang bo‘linishi bilan yo‘lak kengroq va qisqaroq bo‘lib ko‘rinishi mumkin. Va, aksincha, noto‘g‘ri bo‘yash uzun yo‘lakning yoqimsiz taassurotini yanada

kuchaytirishi mumkin, masalan, devorlar va polni bo‘ylama chiziqlar bilan ranglarga bo‘lish. Xuddi shu tarzda, siz xonaning boshqa balandligi taassurotini yaratishingiz mumkin - devorlarni rang bilan gorizontal bo‘linish, xonaning balandligini vizual ravishda kamaytirish va aksincha, devorlarning vertikal bo‘linishi orqali uning balandligini oshirish.

5) Interyer makonni idrok etishda «og‘ir» va «engil» ranglar tushunchasiga muvofiq rangli dog‘larning joylashuvi katta ahamiyatga ega. Psixologlar eksperimental tadqiqotlar natijasida rangning jiddiyligi asosan uning yengilligiga bog‘liqligini aniqladilar: rang qanchalik quyuq bo‘lsa, og‘irroq bo‘ladi. Bu qoida barcha ranglarga taalluqlidir: ham akromatik, ham xromatik, hamda bir xil va har xil rangdagi ohanglarning ranglari. Amerikalik olim Monroning eksperimental tadqiqotlariga ko‘ra, rangning jiddiyligi uning to‘yinganligiga ham bog‘liq; bir xil rangdagi va bir xil rangdagi ranglar qanchalik to‘yingan bo‘lsa, engilroq ko‘rinadi.

Nihoyat, rangning zo‘ravonligi ham ma’lum darajada materialning tuzilishiga bog‘liq: qo‘pol tuzilishga ega bo‘lgan materialning rangi, boshqa hamma narsa teng, yuzasi silliq bo‘lgan materialning rangidan og‘irroq.

Mehmonxonalar rang va to‘qimalarining tuzilishida har xil bo‘lgan pardozlash materiallarining keng assortimentidan foydalanadi. Shuning uchun, interyer makonni tanlashda, ularning rangining «og‘irligi» va «yengilligi» ni hisobga olgan holda materiallarni tanlash kerak.

Shunday qilib, interyer taassurot nafaqat individual ranglar, balki ularning kombinatsiyasi bilan ham shakllanadi. Turli xil rang kombinatsiyalari tomoshabinga turlicha ta’sir qiladi: ba’zilari osonlik bilan qabul qilinadi, boshqalari esa taranglik va og‘irlik tuyg‘usini keltirib chiqaradi.

Tayanch so‘zlar va iboralar: rang, mehmonxona, arxitektura, mehmonxona intereri, loyixa, proekt. mehmonxona nomerlari, joylashtirish, mehmonxona binolarining arxitekturasi, tashqi va ichki ko‘rinish.

Mustaqil ishlash uchun savollar

1. Mehmonxonalarning rang sxemasiga qo‘yiladigan talablar to‘g‘risida so‘zlab bering.
2. Mehmonlarning maqsadiga ko‘ra, binolar qanaqa guruhlarga bo‘linadi?

3. Mehmonxonalarning interyer qismi uchun ranglar sxemasini tanlashda nimalarga e’tibor qaratishingiz kerak?
4. Bir vaqtning o‘zida rang kontrasti deganda nimani tushunasiz?
5. Rangli kontrast fenomenining mohiyati nimalardan iborat?
6. Mehmonxona interyerlarining rang sxemasi to‘g‘risida so‘zlab bering.
7. Mutaxassislarning tadqiqot ma’lumotlaridan foydalanib, intererning rang sxemasini qanday nuqtai nazardan baholash mumkin?
8. Rangni xonaning turli zonalarini, shuningdek boshqa xonalar bilan kompozitsion bog‘lanish uchun ishlatish usullari to‘g‘risida so‘zlab bering.
9. Mehmonxonalarning interyer qismi uchun oqilona rang sxemasi to‘g‘risida so‘zlab bering.
10. Interyer makonni idrok etishda «og‘ir» va «engil» ranglar tushunchasi to‘g‘risida gapirib bering.

Test savollari

1. Axromatik ranglar deganda qanaqa ranglarni tushunamiz

a) Oq va qora ranglarni
b) Yashil va sariq ranglarni
c) Ko‘k va qizil ranglarni
d) Qizil va binafsha raglarni

2. Xromatik ranglar deganda qanaqa ranglarni tushunamiz

a) Rang spektrdagi hamma ranglarni: binafsha, ko‘k, zangori, yashil, sariq, zarg‘aldoq, qizil va ular oralig‘idagi ranglarni
b) Qizil va sariq ranglarni
c) Oq va qora ranglarni
d) Zangori rangni

3. Yashil rang odamga psihofiziologik ta’siri qanday?

a) Tabiat rangi, odamni tinchlantiradi, qon bosimini tushiradi
b) Odamni hayajonlantiradi
c) Qon bosimini oshiradi
d) Odamni zeriktiradi

4. Qizil rangning odamga psihofizologik ta’siri qanday?

a) Odamni hayajonlantiradi, mushaklar faoliyatini oshiradi, qon bosimini oshiradi
b) Odamni quvontiradi
c) Odamni charchatadi
d) Odamni tinchlantiradi

5. Sariq rang odamga qanday ta’sir qiladi?

a) Asab, miya va ko‘rish qobiliyatini oshiradi, odamni quvontiradi

b) Odamni charchatadi

c) Odamni hayajonlantiradi

d) Odamni kayfiyatini buzadi

6. Zangori rangni odamga psihofilogik ta’siri qanday?

a) Kayfiyatni ko‘taradi, asabni tinchlantiradi

b) Odam kayfiyatini buzadi

c) Tez charchashga olib keladi

d) Qon bosimini ko‘taradi

7. Oq rangni odamga ta’siri qanday?

a) Odamda yengillik uyg‘otadi, tozalik va poklik ramzidir

b) Odamni asabini qo‘zg‘atadi

c) Tez charchashga olib keladi

d) Quvonch hosil qiladi

8. Qora rangni odamga ta’siri qanday?

a) Kayfiyatni tushiradi, asablarni taranglashtiradi

b) Tez charchashga olib keladi

c) Quvonch hosil qiladi

d) Qon bosimini ko‘taradi

9. Qanday ranglarni “og‘ir” va qandaylarni “yengil” rang deymiz?

a) Qanchalik rang to‘q bo‘lsa, shuncha u “og‘ir” bo‘ladi, aksincha och bo‘lsa “yengil” hisoblanadi

b) Qisqa to‘lqindagi ranglarni “yengil” va uzun to‘lqindagi ranglarni “og‘ir” rang deymiz

c) Kayfiyatni buzadigan ranglar “og‘ir”, kayfiyatni ko‘taradigan ranglar “yengil” hisoblanadi

d) Qon bosimini ko‘taradigan ranglar “og‘ir”, aksincha ta’sir qiladigan ranglar “yengil” hisobalandi

10. loyixalashda masshtab qanday ko‘rinishlarda ifodalanadi?

a) sonli va miqyosiy ko‘rinishda

b) sonli va garmonik ko‘rinishlarda

c) sonli va me’moriy chizma ko‘rinishida

d) sonli va grafik ko‘rinishlarda

X BOB. MEHMONXONANI YORITISH VA TOZALASH XIZMATINI KO‘RSATISH USKUNALARI

10.1-§. Mehmonxona interyerida yoritishni o‘rni va tasnifi

Mehmonxonada yoritish ham amaliy, ham estetik vazifani bajaradi. Yorug‘lik yordamida siz ichki va umuman binoning tafsilotlarini ta’kidlashingiz mumkin. Yashash xonasini yoritish printsipi ichki va alohida funktsional maydonlarni yoritishga kamayadi.

Bu, birinchi navbatda, kechqurun va kechasi mehmonxonaning o‘ziga xos tashqi yorug‘lik ko‘rinishini yaratish - bu mehmonxona binosi fasadining tashqi yoritilishi. Yorug‘lik yorqin va jozibali bo‘lishi kerak va bino uzoqdan yaxshi tanib olinishi kerak. «Zamonaviy mehmonxonalar juda murakkab tuzilishga ega: zallar, qabulxonalar, koridorlar, xonalar, restoran va barlar, dam olish va ko‘ngilochar joylar, konferents -zallar va boshqalar. Bu joylarning har biri uchun yoritishni ishlab chiqish o‘ziga xos xususiyatlarga ega, shuning uchun yoritish shunday bo‘lishi kerak. Mehmon mehmonxonada o‘z rulmanlarini osongina topishi mumkin bo‘lgan yo‘l». Mehmonxonaga kirgan sayyohda birinchi taassurot qabulxonada bo‘ladi, uning yorug‘ligi qulaylik va qulaylik hissi yaratishi, mehmondo‘stlik va samimiylik muhitini tarqatishi kerak. Xonalardagi engil atmosfera qulay va tasalli beruvchi, dam olishga qulay bo‘lishi kerak. Har bir funktsional maydon uchun yorug‘likning barcha nozik va o‘ziga xos xususiyatlarini bilish mehmonxonaning o‘ziga xos uslubi va qiyofasini yaratishga imkon beradi.

Yoritishni tashkil etish nuqtai nazaridan, mehmonxona hududi bir nechta an’anaviy zonalarga bo‘linadi: tashqi hududi va jabhasi, qabulxona va qabulxona, yo‘laklar, zinapoya va liftlar, xonalar.

Fasad - bu mehmonxonaning o‘ziga xos belgisi. Mehmonxona tashqi yoritgichi amaliy, estetik va hatto reklama rolini o‘ynaydi. Yo‘llar va jabhaning yoritilishi ajralmas, chunki ko‘p mehmonlar kechqurun yoki kechasi mehmonxonalarga yetib kelishadi - ular qaerga borishni tezda bilib olishlari kerak. Yorug‘lik dizaynerlari mehmonxonaning asosiy kirish qismiga olib boradigan yo‘lni ajratib ko‘rsatishni tavsiya qiladi. Buni bollard yoki tushadigan yoritgichlarni uning yoniga o‘rnatish orqali amalga oshirish mumkin. Bu joyga yumshoq nur kerak, bu mehmonxonaning farovonligini anglatadi. Ammo avtomobil poygasi yoki to‘xtash joyida yorug‘lik tepada, yorqin, suv bosishi kerak.

Mehmonxonaning jabhasi - uning yuzi, reklama belgisi. Mehmonxonaning tashqi koʻrinishiga qarab, potentsial mehmonlar uning qulayligi va hurmat darajasiga baho berishadi. Kechasi mehmonxona atrofdagi binolardan farq qilishi kerak. Ayniqsa, fasadning qiziqarli elementlarini diqqatga sazovor joylar bilan ajratib koʻrsatish kerak. Fasadlarni yoritishning juda qiziqarli usuli - perimetri boʻylab oʻrnatilgan lampalar bilan pastdan yoritish - shuning uchun mehmonxona binosi balandroq va ahamiyatli koʻrinadi. Mehmonxonaga kirish devor lampalari yoki koʻcha chiroqlari bilan belgilanishi kerak - ularning koʻrinishi mehmonxona arxitekturasiga bogʻliq. Kirish oldidagi zinapoyalar yaxshi yoritilganligiga ishonch hosil qilish kerak - xuddi shu devor chiroqlarining nuri yoki yoritishni belgilash orqali.

Foye va ziyofat. Foye - mehmonxonaning asosiy maydoni. Bu yerda tashrif buyuruvchilar xonaga joylashishi, xodimlar bilan muloqot qilishi va liftga qoʻngʻiroq qilishi kutilmoqda. Mehmonxonaning bu qismini loyihalashda yorugʻlik dizaynerining asosiy vazifasi - koʻchadan yorug ʻxonaga oʻtishni iloji boricha qulayroq qilish. Shuning uchun foyedagi yorugʻlik yumshoq boʻlishi kerak, yorqinlik darajasi 200 lyuks boʻlishi kerak. Yaltiroq yuzalardan sunʼiy yorugʻlik nurlarining qattiq aksi - porlashni oldini olish muhim. Buning uchun yoritgichlar uchun matli diffuzerlarni tanlash yaxshidir. Mehmonxonaning dizayn kontseptsiyasiga qarab, foyedagi asosiy chiroq sifatida qandillar yoki oʻrnatilgan lampalar ishlatiladi. Yuqori nurdan voz kechmaslik kerak.

Ayniqsa, qabulxonasi katta boʻlgan katta mehmonxonalarda old stolni ajratib koʻrsatish kerak. Agar foye uchun 200 lyuks yorqinligi mos keladigan boʻlsa, bu yerda u 500 lyuks boʻlishi kerak - xuddi ofisdagi ish joyi kabi. Bu tashrif buyuruvchi eng muhim zonalarning joylashishini tezda aniqlashi uchun kerak. Stend qoʻshimcha ravishda chiroq yoki devor chiroqlari yordamida yoritilishi mumkin. Bu yerdagi yorugʻlik mehmonxona mehmonlari va peshtaxta ortida ishlaydiganlar uchun noqulaylik tugʻdirmasligi kerak. Shuning uchun, bu joyda yorugʻlik keng tarqalgan lampalarni ishlatish yaxshiroq - ular atrofdagi narsalarni aniq ajratishga yordam beradi. Qabul qilish joyining ustidagi yorugʻlik moslamalari nuri peshtaxta ustida aks etmasligi kerak - bu koʻzni charchatadigan qoʻshimcha uchqun hosil qiladi. Xodimlar hisoblagichidan tashqari, foyedagi rasmlar ham qoʻshimcha yoritishga muhtoj. Ular diqqatga sazovor joylar yordamida ajralib turadi - yuqoridan yoki pastdan.

Yo‘laklar va liftlar. Yo‘laklar, lobbi kabi, mehmonxonaning dastlabki kontseptsiyasini shakllantiradi. «Yo‘lakning kengligi shunday hisoblanganki, qo‘lida chamadoni bo‘lgan ikki kishi bir -birini osonlik bilan sog‘inishi mumkin. Demak, bir tomonlama yo‘lakning zarur kengligi 1,3–1,4 m dan kam emas, ikki tomonlama yo‘lak esa 1,6–2,0 m (agar eshiklar xona ichida ochilsa). Agar eshiklar koridorga ochilsa, uning kengligi ham shunga mos ravishda ortadi. «

Mehmonxona qabulxonasi qabulxonadan liftga, u yerdan esa - xonalarga, restoranlarga, sport zallariga va boshqa binolarga olib boradigan yo‘laklarga kiradi, agar mehmonxona qo‘shimcha xizmatlar ko‘rsatsa. Yo‘lakda siz yorqin yorug‘liksiz qilishingiz mumkin. Xonangizni topish uchun yorug‘lik etarli bo‘lishi kerak, shuning uchun yorug‘lik dizaynerlari yorqinlikni 100 lyuks bilan cheklashni tavsiya qiladi. Bu xonalarda siz ham ship, ham devor lampalaridan foydalanishingiz yoki o‘rnatilgan yoritish bilan cheklanishingiz mumkin. Lekin har qanday holatda ham, lampochkalar lyuminestsent, energiya tejaydigan bo‘lishi kerak - axir, yo‘lakdagi yorug‘lik kechayu kunduz yonadi. Mehmonxona zallarida, xususiy kvartiraning koridorida bo‘lgani kabi, xuddi shu usullar qo‘llaniladi. Shiftni vizual ravishda ko‘tarish uchun, yorug‘lik perimetri bo‘ylab, yorug‘lik nurlari ko‘tarilgan chiroqlarni joylashtiring. Uzunlikni qisqartirish uchun chiziq chiroqlarini ship bo‘ylab joylashtiring. Va agar siz shiftli lampalar-plafondlardan foydalansangiz, ularni ketma-ket emas, balki shaxmat taxtasi naqshiga o‘rnating.

Agar yo‘lakda rasm va haykallar bo‘lsa, ular foyedagi kabi qo‘shimcha yoritishni talab qiladi. Zinapoyalar devor chiroqlari bilan yoritilgan. Bu yerda harakatga xalaqit bermaslik uchun yumshoq nur kerak. Liftga kelsak, ichidagi yorug‘lik yo‘lakdagidan 2 barobar yorug ‘bo‘lishi kerak.

Xonalar. Mehmonxona xonasi qulay bo‘lishi kerak, chunki so‘nggi yillardagi tendentsiya mehmonxona xonalarini yoritishni uy yotoqxonalaridagi kabi tartibga solishdir. Intererga qarab, ustki yorug‘lik - qandil yoki devor chirog‘i, karavot ustidagi pardalar, stol usti stol lampalari.

Ammo boshqa tendentsiya ham bor. Ko‘pgina mehmonxonalar yuqori yoritishni, xonani devor lampalari bilan yoritishni yoki har bir funktsional maydonni alohida yoritishni yo‘q qiladi. Agar mehmonxona xonalari tez -tez qayta ishlansa va xonalarning stilistik dizayni o‘zgarsa, bu mantiqan to‘g‘ri keladi. Ammo «yulduzlar reytingi» yuqori ekanligini

da’vo qiladigan mehmonxonalarda, odatda, avizolar va ship lampalarini e’tiborsiz qoldirmaydi. Mehmonxona xonalari uchun yagona yoritish standartlari yo‘q, shuning uchun tanlov egasi va yorug‘lik dizayneriga bog‘liq.

Yorug‘lik mehmonxonani saqlash xarajatlarining katta qismini tashkil qiladi - axir, ko‘chadagi, foyedagi va yo‘laklardagi chiroqlar hech qachon o‘chmaydi. Shuning uchun mehmonxonalarda issiq yorug‘lik spektriga ega bo‘lgan lyuminestsent va metall halojenli lampalardan foydalanish maqsadga muvofiqdir.

Intererda yorug‘likning o‘rni. «Amalga ko‘ra, lampalar oltita guruhga bo‘linib, quyidagi yorug‘lik turlaridan birini yaratadi: umumiy, mahalliy, kombinatsiyalangan, dekorativ, yo‘naltiruvchi va ekspozitsiya.» O‘rnatish usuliga ko‘ra, ship, osma (shiftdan osilgan), chuqurlashtirilgan (osilgan shiftlar), devor, zamin va stol lampalari mavjud.

Yorug‘lik texnik nuqtai nazardan oqilona yoritish texnikasi va usullari (mahalliylashtirilgan, kombinatsiyalangan va o‘rnatilgan) eng xilma-xil shakl, dizayn va yorug‘lik taqsimotidagi yoritish moslamalarini ishlatishga imkon beradi. Yoritgichlar badiiy xususiyatlariga ko‘ra uchta asosiy guruhga bo‘linadi:

1) Neytral shakldagi yoritgichlar mebelning kompozitsion elementi bo‘lib, ular funktsional tarzda bog‘langan. Yoritgichlar ko‘pincha mebel bilan bog‘liq va konstruktiv.

2) interyerning me’moriy yechimida muhim rol o‘ynashi mumkin bo‘lgan dekorativ lampalar. Dekorativ lampalarga zamin lampalari, stol va devor lampalari, dekorativ diffuzorli va soyali suspenziyalar kiradi.

3) Intererning turli vazifalarini hal qilish, xonaning kattaligi va nisbatlarini vizual ravishda o‘zgartirish yoki har qanday dekorativ elementning badiiy ovozini kuchaytirish va boshqalarni bajarishga imkon beradigan, aks ettirilgan va tarqoq nurli o‘rnatilgan lampalar.

Bir yoki boshqa chiroqni tanlash ichki qismning umumiy echimiga bog‘liq. Masalan, dekorativ abajurli zamin chirog‘i, xonaning yoritilishi bilan birga, dam olish maydonini ichki kompozitsiyaning markazi sifatida ajratib ko‘rsatadi va xonani yashash xonasiga o‘xshatadi.

Zaminli chiroq o‘rniga, xonada shiftdan aks ettirilgan yorug‘lik uchun o‘rnatilgan qurilma bo‘lishi mumkin, u bir vaqtning o‘zida dam olish maydonini yoritish vazifalarini bajaradi.

Xonalarda bir vaqtning o‘zida turli guruhlarning yoritish moslamalarini ishlatish maqsadga muvofiq: dekorativ, neytral shaklidagi

lampalar va aks ettirilgan va tarqalgan yorug‘lik uchun o‘rnatilgan qurilmalar. Umumiy va mahalliy yoritish funktsiyalarini birlashtiruvchi yoritish moslamalari intererning asosiy kompozitsion bo‘g‘ini elementi sifatida ishlatilishi kerak.

Intererni yaratishda yorug‘lik o‘z -o‘zidan emas, balki uning intererning boshqa elementlari bilan o‘zaro ta’siri muhim ahamiyatga ega. Shu nuqtai nazardan, yorug‘likning ichki rang sxemasini idrok etishga ta’sirini ta’kidlash lozim.

Sun’iy yoritish moslamalarining zamonaviy tamoyillari xonaning volumetrik-fazoviy yechimiga va uning vazifalariga bog‘liq. Xonaning vazifalari yorug‘lik manbalari va yoritgichlarning turlarini, ularning yorug‘lik taqsimoti va joylashishini, dekorativligi va yoritish tizimini belgilaydigan yorug‘lik texnikasini tanlashga ta’sir qiladi. Mehmonxona xonalarida ham umumiy, ham mahalliy yoritish tizimlaridan foydalanish mumkin.

Umumiy yoritish - bu butun xonaning yoritilishi. Bu xonaning barcha qismlari uchun bir xil (bir xil) bo‘lishi mumkin yoki uning har qanday qismi ustida mahalliylashtirilgan (mustahkamlangan) bo‘lishi mumkin va mehmonxonaning barcha xonalari uchun majburiydir.

Mahalliy yoritish ish yuzalarini yoritishga xizmat qiladi. Bunday yoritish mehmonxonaning turar -joy va ma’muriy binolarida ishlatiladi, shuningdek, umumiy ovqatlanish joylarining savdo maydonlarida qo‘shimcha yoritish sifatida ishlatilishi mumkin.

Bir xonada umumiy va mahalliy yoritishni bir vaqtning o‘zida ishlatish mumkin, bu holda yoritish tizimi kombinatsiyalangan deb ataladi.

Shunday qilib, mehmonxonalarning o‘ziga xos xususiyati bu ob’ektlarning xilma -xil funktsiyalarida yotadi. Bu ham turar joy, ham jamoat joylari bo‘lib, ular ichki yoritishning o‘ziga xos xususiyatlarini oldindan belgilab beradi. Mehmonxonada ham, restoranda ham yoritishni tanlashda asosiy tamoyillar xavfsizlik, qulaylik va iqtisodni ta’minlashdir. Zamonaviy sayyohlar ta’tildan ko‘p narsani talab qiladilar. Mehmonxona bozorida raqobat shiddatli, shuning uchun mehmonxonadagi hamma narsani mayda -chuydagacha o‘ylab ko‘rish kerak - tashqi ko‘rinishdan tortib yordamchi xodimlar va qulay interyergacha. Yaxshi tashkil etilgan yoritish mehmonxona biznesida muhim rol o‘ynaydi. Bu tashrif buyuruvchilarning yoqimli dam olishiga hissa qo‘shadi va xo‘jayinlarga mehmonxonani saqlashga pul tejashga yordam beradi.

10.2-§. Tozalash uskunalari va xizmat ko‘rsatish uskunalari

Mehmonxona tozalash uskunalari. Mehmonxona standartlari quyidagilarni belgilaydi: «Mehmonxonalarning turar joylari va jamoat joylarida changni tozalash imkoniyatini ta’minlash kerak (nam tozalash, mehmonxona changyutgichlari yoki markazlashtirilgan changni tozalash tizimlari yordamida quruq tozalash). Mehmonxonalarning turar -joy binolari havosidagi chang miqdori 0,15 mg / m³ dan oshmasligi kerak. 500 o‘rinli mehmonxonalarda va 4 yulduzli va 5 yulduzli mehmonxonalarda turar -joy va asosiy jamoat joylaridan changni markazlashtirilgan tozalash (vakuumli tozalash tizimi) ta’minlanishi kerak.

Tozalash uskunalari mehmonxona majmuasini toza saqlashga yordam beradi. Kerakli uy kimyoviy moddalari yoqimsiz hidlardan, dog‘lardan xalos bo‘ladi va xonaning tozaligini qaytaradi, buni mehmonlar qadrlashadi.

Mehmonxonalarning asosiy afzalligi - sokin tozalash. Shuning uchun, changyutgichlarni sotib olayotganda, siz shovqin darajasini hisobga olishingiz kerak. Zero, eng muhim vazifalardan biri - mijozning tinchligi. Chang yutgich ko‘p funktsiyali bo‘lishi kerak, baland sirtlardan changni tozalash uchun teleskopik tutqichli bo‘lishi kerak. Har xil qo‘shimchalar sizga har xil murakkablikdagi ishlarni bajarishga imkon beradi (polni har xil uyqu bilan, shiftdan, zinadan, toshdan, pardadan changni tozalash).

«Ko‘p funktsiyali tozalash uskunalari barcha zarur uy kimyoviy moddalari bilan jihozlangan bo‘lishi kerak. Odatda to‘liq paket antistatik vositalar, to‘qimachilik va yog‘och uchun dog ‘olib tashlash vositalari, dezinfektsiyalovchi vositalarni o‘z ichiga oladi. Shisha yuzalar uchun chiziqlar qoldirmaydigan buzadigan amallar, yaltiroq yog‘och uchun esa antistatik ta’sirga ega bo‘lgan maxsus lak kerak. Agar mehmonxonada pollar parket bo‘lsa, unda zaxirada mum bo‘lishi kerak, uning yordamida oyiga bir marta pol va yog‘och yuzalar surtiladi. «

Alohida tozalash uskunalari siqish mexanizmiga ega chelaklar, oynalarni yuvish uchun asboblar bo‘lishi mumkin. Ular teleskopik tutqichdagi kauchuk qirg‘ichni o‘z ichiga oladi, uni ko‘pik bilan almashtirish mumkin. Shu bilan birga, deraza yuzasini tugatish uchun mikrofiberli qirg‘ichdan foydalanish mumkin.

Scrubber quritgichlari, mehmonxonaga porloq va gigienik pol kerak bo‘lgan joyda, qattiq, yumshoq va bardoshli pollarni tozalash uchun mukammal yechim beradi. Elektr mashinalari bilan bir qatorda,

elektr quvvati bo‘lmagan yoki elektr tarmog‘idan quvvatlanadigan elektr uzaytirgichlarini ishlatish qiyin bo‘lgan xonalarda batareya quvvatiga ega modellar ishlatiladi. Quruq changyutgichlar hamma joyda mehmonxonalarda ishlatiladi, chunki katta quvvatga ega va har qanday sharoitda tozalash uchun aksessuarlar tanlash imkoniyatiga ega. Elektr cho‘tkasi bo‘lgan modellar har kuni gilam tozalash uchun juda mos keladi.

Mehmonxonalarni tozalash uskunalari uning xususiyatlari va qo‘llanilishida turlicha. Yuqori sifatli tozalash uskunalari ekologik me’yorlarga javob berishi, filtrlarni ortiqcha to‘ldirishdan himoyalanishi, bir qator tozalash vositalari bilan ishlashi va h.k. Professional tozalash uskunalari foydalanish vazifalariga ko‘ra tasniflanadi:

1) pollarni tozalash uchun uskunalar (paspaslar, paspaslar, chig‘anoqlar, dastalar va taroqlar, changyutgichlar);

2) oynalarni tozalash uchun asboblar (teleskopik tayoqlar, derazalar uchun taroqlar, mo‘ynali kiyimlar va boshqalar);

3) hammomlarni tozalash uchun inventarizatsiya;

4) atrofni tozalash uchun tozalash uskunalari;

5) supurish mashinalari;

6) polishing uskunalari.

Xizmat aravachalari. Sankt-Peterburg va Moskva mehmonxonalariga xizmat ko‘rsatadigan tozalovchi xizmatkorlarning ko‘pchiligi tormoz bilan jihozlangan katta g‘ildiraklar bilan jihozlangan maxsus tozalash aravachalariga ega, bu esa yaxshi ishlashni ta’minlaydi. Bu zig‘irni almashtirish va tozalash uchun xizmat aravachalari va aravachalar. Ular odatda olinadigan kir yuvish sumkalari va toza zig‘ir javonlar bilan jihozlangan. Ular juda qulay va iflos choyshablar uchun bo‘linmalar, toza choyshablar, chelak, supurgi, maxsus burmali mop, tozalash uchun ishlatiladigan maishiy kimyo tokchalarini o‘z ichiga oladi. Bu botiqlar juda yengil va harakatchan, chunki g‘ildiraklar amortizatorlar bilan jihozlangan. Majburiy emas, siz yuviladigan sumkalar yoki plastik qopqoqli sumkalarni tanlashingiz mumkin. Xizmat aravachalari turli xil konfiguratsiyalarda bo‘ladi. Ular orasida axlatni tozalash va yig‘ish uchun aravachalar bor, ular almashtiriladigan chiqindi qutilari bilan jihozlangan. Ba’zi aravachalar chizishga qarshi maxsus emal, shuningdek izga qarshi qoplama bilan ishlanadi, buning natijasida ular parketda iz qoldirmaydi.

Trolleybus xizmatkor tomonidan bajarilgan ishlarni hisobga olgan holda tanlanishi kerak (xonalarni, umumiy foydalanish joylarini, texnik

xonalarni va boshqalarni tozalash). Agar poldan polga o‘tish kerak bo‘lsa, unda trolleybusning o‘lchamlari muhim. Yaltiroqlikni saqlash uchun muntazam va umumiy tozalash muhim ahamiyatga ega. Barcha xonalarni kundalik tozalash yuqori rahbariyat tomonidan tasdiqlangan ketma-ketlikda amalga oshirilishi kerak. Umumiy tozalash har 7-10 kunda bir marta amalga oshirilishi kerak. Umumiy tozalash paytida barcha yuzalar yuviladi. Bunday holda, qo‘shimcha ishlarni bajarish mumkin - gilam, gilam izlarini yuvish va hokazo. Umumiy ham, kundalik tozalash ham xizmat ko‘rsatish rejasiga muvofiq amalga oshiriladi.

Mehmonxonalarni tozalashning o‘ziga xos xususiyati shundaki, bu yerda bitta yoki ikkita universal vosita va bitta turdagi standart tozalash uskunalarini tarqatib bo‘lmaydi. Mehmonxona zallarini, xonalarini bezash va bezashda juda ko‘p materiallar ishlatiladi va ularning har biri individual yondashuvni talab qiladi.

Qiyinchilik tozalash rejalashtirilmagan hollarda sodir bo‘ladi. Shuning uchun, bu yerda tezkor javob mos keladi. Tozalanadigan maydonni va unga ajratilgan vaqtni real baholash kerak.

Rossiya bozorida bunday aravalarning ko‘plab modellari mavjud, masalan, KOMBI JOOKY 2, BONO III, TERRY LINE. Ular ishlab chiqarilgan material va to‘plamga kiritilgan buyumlar bilan farq qiladi.

Restoran aravachalari xizmat ko‘rsatish va standart xizmat ko‘rsatish uchun, shuningdek, aperatif va shirinliklarni namoyish qilish uchun ishlatiladi. Odatda, bu aravalar shisha ushlagichlar, vilkalar pichoqlar qutilari, tortib olinadigan idish ushlagichlar bilan jihozlangan.

Flambe aravalari odatda 1-2 ta gazli pech bilan jihozlangan bo‘lib, ular mehmon ishtirokida ovqat tayyorlashga imkon beradi.

Nonushta aravachalari odatda tepaga o‘rnatilgan ichimliklar bilan ishlatiladi. Pastki va yon tokchalar chashka, tarelka, ko‘zoynak, shuningdek gastronomiya bo‘limlari uchun joylashtiriladi. Trolley non va pishiriqlarni issiq ushlab turish uchun tortmalar, katlanadigan oziq-ovqat javonlari va isitiladigan panellar bilan jihozlangan.

Sovutish mexanizmiga ega trolley restoran jihozlarining ajralmas qismi hisoblanadi. Oziq -ovqat mahsulotlarini past haroratlarda saqlash, gazaklar, salatlar namoyish qilish uchun ishlatiladi. Muzdan tushgan suvni tozalash va to‘kish uchun tozalash quvurlari bo‘lgan maxsus tank bilan jihozlangan.

Ko‘p funktsiyali aravachalardan bitta aksessuar - vitrini o‘zgartirish orqali turli maqsadlarda foydalanish mumkin. Shunday qilib, shisha displeyni displey yoki pichoq ushlagichiga almashtirish mumkin.

Mehmonxonalarda tozalash ishlari juda mashaqqatli, shuning uchun mehmonxonalarda va mehmonxonalarda ko‘p mehnat talab qiladigan tozalash ishlarini mexanizatsiyalashtirishni joriy etish mehmonxona ishchilari oldida turgan eng muhim vazifalardan biridir.

O‘rim-yig‘im uskunalarini ishlab chiqaruvchi mashhur kompaniyalar: Delfin, Haus, Kacher, Raimondi Construzioni Meccaniche

Tayanch so‘zlar va iboralar: yoritish, tozalash uskunalari, mehmonxona, arxitektura, mehmonxona intereri, loyixa, proekt. mehmonxona nomerlari, joylashtirish, mehmonxona binolarining arxitekturasi, tashqi va ichki ko‘rinish.

Mustaqil ishlash uchun savollar

1. Mehmonxona interyerida yoritishni o‘rni va tasnifi to‘g‘rsida gapirib bering.
2. Mehmonxona tashqi yoritgichi amaliy, estetik va hatto reklama rolini o‘ynashi to‘g‘rsida gapirib bering.
3. Foye - mehmonxonaning asosiy maydonida yoritishni o‘rni to‘g‘rsida gapirib bering.
4. Mehmonxonaning yo‘laklari va liftlarini yoritish to‘g‘rsida gapirib bering.
5. Mehmonxona xonalarini yoritish to‘g‘rsida gapirib bering.
6. Yorug‘lik mehmonxonani saqlash xarajatlarining katta qismini tashkil qilishi to‘g‘rsida gapirib bering.
7. Intererda yorug‘likning o‘rni to‘g‘rsida gapirib bering.
8. Yoritgichlar badiiy xususiyatlariga ko‘ra uchta asosiy guruhga bo‘linadi shu to‘g‘risida so‘zlab bering.
9. Tozalash uskunalari va xizmat ko‘rsatish uskunalari haqida so‘zlab bering.
10. Professional tozalash uskunalari foydalanish vazifalariga ko‘ra tasniflanishi to‘g‘risida so‘zlab bering.

Test savollari

1. loyixalashda proporsiya nima?

a) har xil shakllarning bir-biriga munosabati
b) shakllar atrof muhitga nisbati

c) yuzaning shakllarga munosabati
d) vertikal o‘lchamlarning gorizontal nisbati

2. loyixalashda kompozisiyaning yaxlitligi bu ... ?

a) kompozisiya bo‘laklarining o‘zaro muttanosiblik o‘lchamlarga, yagona modulga asoslanishni ta’minlovchi vosita
b) kompozisiya bo‘laklarining o‘zaro va butunga bo‘ysinish, shaklan mutanosib, uyg‘un tuzulishi,
c) kompozisiya bo‘laklarining o‘zaro simmetrik tarzda jlylashishi, shakllar uyg‘unligini ta’minlovchi vosita
d) kompozisiya shakllarining butunligini, ularning yaxlit yig‘noq holda ko‘rinishini ta’minlovchi vosita

3. Og‘ir ranglarga qanday ranglar kiradi?

a) rang qoramtirroq bo‘lsa u og‘ir rang
b) silliqroq, oqishroq ranglar
c) barcha sovuq ranglar
d) barcha issiq ranglar

4. Yuzaga tushib qaytgan nurning jismning soya qismiga urilib yorug‘lik hosil qilishi nima?

a) refleks
b) blik
c) kontrast
d) nyuans

5. Yoritilgan yuzaning eng yorug‘ qismi nima deb ataladi?

a) blik
b) refleks
c) kontrast
d) nyuans

6. Nur-yorug‘lik nima?

a) Yoritilganlikning idrok etiladigan gradasiyalari.
b) Yoritilmaganlikning idrok etiladigan gradasiyalari.
c) Yorqinlikning idrok etiladigan gradasiyalari.
d) Ravshanlikning idrok etilmaydigan gradasiyalari.

7. Natriyli svetilniklar qanday rangli yorug‘lik beradi?

a) Tillarang yorug‘lik.
b) Apelsin rang yorug‘lik.
c) Qizil rang yorug‘lik.
d) Yashil rang yorug‘lik.

8. Neonlisvetilniklar qanday rangli yorug‘lik beradi?

a) Qizil yorug‘lik.

b) Yashil yorug‘lik.
c) Sariq yorug‘lik.
d) Oq yorug‘lik.

9. Xonakfhning uxlash zonasiga qo‘yiladigan asosiy talablar

a) jixozlarning qulayligi, insolyasiya mavjudligi, shovqin yo‘qligi
b) o‘tga chidamlilik, tozalik
c) yetarlicha yorug‘lik, tozalik
d) havo almashuvi, yorug‘lik

10. Kafe interyerida qanday tabiiy materiallar qo‘llaniladi?

a) yog‘och, tosh, qamish
b) suv, penobeton
c) shisha, keramika
d) metall, plastik

XI BOB. MEHMONXONA INTERERLARIDA KOMFORT (shinamlik)

11.1-§. Mehmonxona interyerlari va uning tarkibiy qismlarining qulayligi. Konfort haqida tushuncha

Dunyo bo‘ylab sayyohlarning katta qismi mehmonxonalarni afzal ko‘radi. Mehmonxonalarning yulduzlaridan qat’i nazar, ularning har biri tashrif buyuruvchilarga maksimal qulayliklarni (o‘z imkoniyatlari darajasida) va har tomonlama qulaylikni taqdim etishga tayyor.

Konfort (ingliz tilidan – tasalli) – uy-ro‘zg‘or buyumlari: uylarning, jamoat muassasalarining, aloqa vositalarining va boshqalarning farovonligi va qulayligi. O‘ylab topilgan ichki dizayn va qulay muhit vaqtinchalik yashash joyida qulaylikning ikki asosiy shartidir.

Bunday yashash maydoni nafaqat klassik shakllarning takrorlanishi va bitta rang sxemasi, balki aniq tanlangan tabiiy pardozlash materiallari tufayli ham hayratlanarli darajada yaxlit ko‘rinadi.

Barcha toifadagi mehmonxona xonalari, avvalambor, uzoq yoki qulay yashash uchun mo‘ljallangan. Shuning uchun, mehmonxona xonasidagi mebellarning asosiy to‘plamiga, albatta, yashash joyini tashkil etadigan narsalar kirishi kerak: ko‘rpa -to‘shaklar, ko‘rpa -to‘shaklar, kreslolar, stol, sehpa, shkaf. Mebel ro‘yxati xonaning va / yoki mehmonxonaning sinfiga qarab farq qilishi mumkin, lekin bu omil, birinchi navbatda, majburiy emas, ikkinchidan, intererning eng muhim elementlariga ta’sir qilmaydi.

Mehmonxonaning holati ko‘p jihatdan qulaylik darajasiga bog‘liq. Va bu qulaylik ko‘p jihatdan mebel sifatiga bog‘liq. Birinchidan, u qulay va sifatli bo‘lishi kerak. Atrof -muhit qulay muhit yaratishi juda muhimdir.

Interyer estetik jihatdan mazmunli bo‘lib, inson va ob’ektiv dunyo bilan chambarchas bog‘liq holda ko‘rib chiqilishi kerak. Shuning uchun, interer kundalik hayotda odamni o‘rab turgan sub’ekt-fazoviy muhit majmuasini bildiradi.

Interyer makonni yaxlit tashkil etish tamoyiliga muvofiq mebel bilan jihozlangan bo‘lishi kerak, unga muvofiq ob’ekt ansambl tarkibiga kiradi. Zamonaviy interyer soddaligi, funksionalligi, emotsional ifodaliligi, badiiy va kompozitsion yaxlitligi kabi fazilatlar bilan ajralib turadi. Bu fazilatlarga oqilona rejalashtirish, qulay mikroiqlimni (issiqlik, havo va namlik), yorug‘lik va shovqinning maqbul sharoitlarini yaratish,

uskunalarni oqilona joylashtirish va rangning odamga psixofiziologik ta’sirini hisobga oladigan ranglar sxemasi orqali erishiladi.

Biror kishining mehmonxonalarda bo‘lish qulayligi, birinchi navbatda, mehmonxona binosining o‘zida ham, unga tutash hududda ham qulaylik yaratish orqali ta’minlanadi. Mehmonxona haqidagi birinchi taassurot qo‘shni hududda paydo bo‘ladi. Mehmonlar uchun qulay shart-sharoitlarni yaratishda hududni vakolatli funktsional rayonlashtirish va uning dizayni muhim rol o‘ynaydi. Biroq, mehmonxonaning ichki qismi bundan ham muhimroq – bu yerda odam kunning ko‘p qismini o‘tkazadi - xonada dam olish, restoranda tushlik qilish va biznes uchrashuvlarini o‘tkazish. Interyer – bu odamga katta estetik psixofiziologik ta’sir ko‘rsatadigan murakkab, ko‘p qirrali tushuncha.

Qulaylik uchun asosiy vazifa – bu makon kompozitsiyasini loyihalash. Bu rang va yorug‘likning odamga psixologik ta’siri, interyer dizayni va fitodizayn masalalarida mutaxassislarni, malakali odamlarni jalb qilishni talab qiladi. Qulaylik yaratishda mebelni, ranglarni va xonani yoritish usulini to‘g‘ri tanlashni hisobga olish muhim. Bino va yashash xonalarini bezashda rasm, haykaltaroshlik, dekorativ, amaliy san’at elementlari va ayniqsa peyzaj ishlari muhim rol o‘ynaydi.

Interyerni turli xalqlarning milliy urf-odatlari asosida yaratish mumkin yoki mehmonxona binolarini badiiy va fazoviy tashkil etish «retro» uslubda, ya’ni o‘tgan asrlarning stereotipik elementlari (imperiya, barokko) yordamida amalga oshiriladi. , Rokoko va boshqalar).

Kosmosni tashkil qilishda zamonaviy interyer shakllarning jiddiyligi, soddaligi, izchilligi va ixchamligini, ularning funktsional asoslanishini aks ettiradi. Ikkala holatda ham tirik o‘simliklar umumiy uslubga juda mos keladi.

Mutaxassislar mehmonxona dizaynining bir nechta asosiy yo‘nalishlarini aniqlaydilar, ularni tanlash mehmonxona sinfini hisobga olgan holda amalga oshiriladi. Masalan, chindan ham hashamatli qimmat mehmonxonalar asosan Art Nouveau yoki Barokko uslubida bezatilgan, mayda mehmonxonalar esa romantik yoki qishloq uslubida qurilishi mumkin.

Har qanday mehmonxona xonasining ichki qismi ekologik, funktsional va estetik qulaylikka ega bo‘lishi kerak.

11.2-§. Mehmonxona interyerining qulayligini belgilovchi omillar

Mehmonxonaning ichki qismidagi ekologik qulaylik muhandislik tizimlari tufayli yaratiladi: shamollatish, konditsionerlik, markazlashtirilgan changni tozalash, isitish va boshqalar. Atrof -muhit qulayligi harorat, namlik, havo tezligi va nurli issiqlik ta’sirining optimal kombinatsiyasi orqali yaratiladi. inson tanasi. Masalan, dam olish paytida yoki engil jismoniy ishlarni bajarishda qishda harorat 18-22 dan, yozda 23 - 25 ° C dan oshmasligi kerak; qishda havo tezligi 0,15, yozda esa 0,2-0,4 m / s bo‘lishi kerak; nisbiy namlik - 40-60%.

Odamlar kunning ko‘p qismini xonalarda o‘tkazadigan mehmonxona xonalarida har doim toza va toza havo bo‘lishi va normal shovqin rejimi bo‘lishi kerak. Ekologik qulaylik yaratish uchun muhandislik va dizayn echimlaridan tashqari, yuqori sifatli, ekologik materiallar, tirik o‘simliklar ishlatilishi mumkin va kerak.

Har qanday xonaning mikroiqlimining muhim komponenti - bu izolyatsiya (xonaning quyosh nuri va tabiiy yorug‘likka yorug‘lik o‘tkazuvchanlik darajasi). Sanitariya me’yorlari va qoidalariga muvofiq ko‘plab mehmonxona xonalari uchun izolyatsiya davomiyligi kuniga kamida uch soat bo‘lishi kerak.

Funktsional qulaylik har qanday xonadan foydalanish qulayligini belgilaydi. Bu atrof -muhitdan himoya, xavfsizlik va inson hayotining barcha funktsional jarayonlarini amalga oshirishni ta’minlaydi: uyqu, ovqat, dam olish, shaxsiy gigiena, o‘yin -kulgi, ish aloqalari va boshqalar. Inson hayotining barcha jarayonlarini xonalarda ajratish Funktsional rayonlashtirish usullari, mehmonxonaning umumiy maydoni sifatida, funktsional bloklar va mikro rayonlashtirish. Mikrozonlashtirish ham ratsional uskunalar to‘plami va uni har qanday interyerda maqbul joylashtirish orqali amalga oshiriladi. Funktsional qulaylik asosan mebel va uskunalarning optimal to‘plami bilan ta’minlanadi. Mebel ko‘plab mehmonxona xonalarining ichki qismini shakllantirishda faol komponentlardan biridir.

4-5 yulduzli mehmonxonalarda hammomda hammom, yuqori sifatli kranlar va sanitariya-gigienik asboblar, bidet, pol isitish, kosmetika oynasi, devorga yopishtirilgan odatdagi sochlarini fen bilan bir qatorda (tijorat maqsadlarida foydalanish uchun maxsus mo‘ljallangan!), Bir martalik parfyumeriya, xalat, terlik (terri yoki vafli), har xil mayda aksessuarlar.

Estetik qulaylik insonning ijobiy hissiy munosabatini oldindan belgilab beradi. Bu barcha ichki elementlarni idrok etish uchun yaxlit

birlashtirishga yordam beradigan vositalar va texnikalar yordamida ta’minlanadi. Interyerning estetik qulayligi, birinchi navbatda, ob’ekt-fazoviy muhitning uyg‘unligiga, uning elementlarining yaxlitligi va izchilligiga qanchalik erishilishiga bog‘liq.

Atrof-muhitning estetik tashkil etilishi yoki interyerning go‘zalligiga erishish juda ko‘p turli vazifalarni o‘z ichiga oladi. Ularning asosiylari - bu bo‘shliqning tarkibi, rang sxemasi va sirtini pardozlash, uskunalar va mebellarning iqtisodiy (dizayn) shakli, dekorativ detallar yechimi, yoritish va nihoyat, obodonlashtirish.

O‘simliklar yordamida binolarning estetik ko‘rinishini yaratish san’ati, aks holda fitodizayn, nafaqat estetik, balki psixologik ta’sirga ham ega bo‘lishi mumkin. Bundan tashqari, fitodizayndan foydalanishning xilma-xil uslubi va texnikasi tufayli nostandart interyer dekorini yaratish, xonaning ma’lum taassurotiga erishish, mehmonxonaning o‘ziga xosligini oshirish va uning o‘ziga xos individualligini ta’kidlash mumkin. Yevropaliklar dekorativ fito -art interyerning eng muhim elementlaridan biri ekaniga chin dildan ishonishgani bejiz emas, chunki u insonning eng muhim ehtiyojini - quvonchga bo‘lgan ehtiyojni qondiradi.

Mehmonxona xonasi. Ko‘pchilik mehmonlar uchun xonaning tashqi ko‘rinishi va qulayligi katta ahamiyatga ega - bu yerda ular ko‘p vaqtlarini mehmonxonada o‘tkazadilar, shuning uchun dizaynerlar, odatda, xonalarning ichki qismiga katta e’tibor berishadi. Chunki interyer - bu binoning interyerini tashkil etish, bu vizual jihatdan cheklangan, sun’iy ravishda yaratilgan muhit bo‘lib, inson hayoti uchun normal sharoitlarni ta’minlaydi.

Mehmonxona xonasi mehmonxonada bo‘lgan vaqt davomida uning shaxsiy makoniga aylanadi. Har bir xonaning qulaylik muhiti dam olishga qulay bo‘lishi kerak, chunki oxir -oqibat, dam oluvchi o‘z uyida o‘zini his qilishi kerak. Mehmonxonalar uchun mebel, mubolag‘asiz, uning ichki qismining eng muhim va eng esda qolarli elementidir. Mehmonxona xonalarini jihozlash uslubi uning qiyofasini, qulayligi va qulayligini belgilaydi, bu esa mijozning qayta -qayta qolish istagini bildiradi.

Xonaning bitta kontseptsiyada qurilishi muhim. Ichki qismlarni birlashtirishning keng tarqalgan usuli - xuddi shu matoni choyshab va pardalar uchun ishlatish. Interyerni shunday qilish muhimki, u kirgan odam barcha ichki elementlarning uyg‘un kombinatsiyasini ko‘rsin.

Sinf, daraja va xonaning kattaligidan qat’i nazar, xonada har doim yotoqxona bor. Yotoq xonasi uchun xonaning kattaligi va umumiy atmosferasi muhim: odam o‘zini qulay his qilishi kerak. Xonadagi tarkibiy o‘zgarishlarni amalga oshira olmaslik ichki va uning ranglari bilan qoplanishi mumkin. Kichkina yotoqxonada bo‘sh joy va erkinlik tuyg‘usini yaratish uchun engil havodor ohanglardan foydalanish yaxshiroq, keng yotoq xonasi uchun yorqin, to‘yingan ranglar ko‘proq mos keladi, ular xonani vizual ravishda kamaytirib, unga yanada qulaylik beradi. Qanday bo‘lmasin, o‘rtacha joyni topish juda muhim - bu mehmonxonaning umumiy uslubi bilan birlashtirilgan va sog‘lom fikr talablarini qondiradigan optimal nisbat. Hamma ranglar bizga tasalli beruvchi ta’sir ko‘rsatmagani uchun, yotoqxonada ko‘pincha yashil, och nilufar, och nilufar, issiq pastel ranglardan foydalanish tavsiya etilganligini yodda tutish kerak. Rangni tanlash yotoqxonaning joylashgan joyiga ham bog‘liq bo‘lishi mumkin. Agar yotoqxonaning derazalari quyoshli bo‘lmagan tomonga qarasa, issiq sariq ohanglar ingl. Quyoshli tomondan, ochiq ranglar va gulli dizaynlar foydali ko‘rinadi.

An’anaga ko‘ra, yotoqxona uchun mato, lampalar ishlatiladi, ular ham choyshab yoki mehmonxona mebellari uchun qoplamali mato bilan bezatilishi mumkin. Xonalarni bezashda ishlatiladigan matolarga alohida e’tibor qaratish lozim. Bugungi kunda bozorda mehmonxonalar uchun maxsus mo‘ljallangan turli xil materiallar mavjud. Uy -ro‘zg‘or to‘qimachiligidan farqli o‘laroq, mehmonxonalar uchun matolar, ulardan foydalanishning o‘ziga xos xususiyatlaridan kelib chiqqan holda, yuqori operatsion talablarga javob berishi kerak.

To‘qimachilik ko‘zni quvontirishi va zamonaviy bo‘lishi, interyerga mos kelishi, mehmonxonaga zamonaviy ko‘rinish berishi kerak.

To‘qimachilik aksessuarlari, shu jumladan pardalar, yostiqsimon choyshablar, ko‘rpa-to‘shaklar uchun, nemis intereri uchun to‘qimachilik Drapilux Air ideal - havoni zararli aralashmalardan tozalaydigan, yonmaydigan to‘qimachilik, mehmonxona va restoran majmuasiga qaratilgan.

Shuningdek, xavfsizlik talablariga, xususan, yong‘in xavfsizligiga rioya qilish muhim ahamiyatga ega. Matoni yonmaydigan, deyarli yonmaydigan qilib qo‘yishga imkon beradigan zamonaviy texnologiyalar mavjud.

Triple yangi katalizatori tufayli bu matoning zarralari havo bilan katalitik reaktsiyaga kiradi va uni zararli, yoqimsiz oziq -ovqat, sigaret

tutuni va kuldonlarning «xushbo‘y hidi» dan tozalaydi. Matolar kechayu kunduz havoni toza ushlab turadi va sog‘lom ichki iqlimni yaratadi. Ushbu materialning ko‘p sonli analoglari bor va mehmonxona biznesida ishlatiladigan materiallarga qo‘yiladigan talablar uy -ro‘zg‘or materiallariga qaraganda biroz yuqori. Shuning uchun, xonalarni bezash uchun matolarni, shuningdek, mehmonxonalar uchun mebel tanlashda, buni doimo yodda tutish kerak.

Mehmonxonada har xil toifadagi xonalar bo‘lishi kerak: prezidentlik xonasi, suitlar (ular bir -biridan farq qilishi mumkin, lekin tasnifdagi nomlarga qaramay, bu toifalarning nomlari turlicha bo‘lishi mumkin) va eng keng tarqalgan toifa - standart xonalar, bitta va bitta. ikki barobar Shubhasiz, xona toifasining pasayishi bilan uning maydoni (xonalarning umumiy soni va soni) ham, vaziyatning tarkibiy qismlari ham kamayadi.

Katta o‘simliklarni xonalarga joylashtirish maqsadga muvofiq emas. Bu yerda ular kesilgan gullar guldastasidan yoki katta barglari bo‘lmagan mayda gullardan foydalanadilar. O‘simlik mehmonning yashash maydonini «yemasligi», to‘sqinlik qilmasligi va hech qanday holatda uni bezovta qilmasligi kerak. Gullaydigan va o‘tkir hidli o‘simliklar ham qabul qilinishi mumkin emas, chunki mehmonxona mehmonlari hidga har xil sezuvchanlikka ega bo‘lishi mumkin.

Har qanday darajadagi mehmonxonalardagi barcha xonalar, ta’rifiga ko‘ra, qulay va qulay bo‘lishi kerak. Lekin ma’lumki, suit va standart xonalar o‘rtasida farq bor. Bu qanday aniq ifodalangan? Xususan, suitlar kattaroq, ular ikki xonali bo‘lishi mumkin va shuning uchun yashash uchun qulayroqdir. Qulaylik mebelning qo‘shimcha bo‘laklari va ularning katta o‘lchamlari, yuqori sifatli pardozlari va xonaning yuqori darajasini ta’kidlaydigan interyerning maxsus dizayn echimi bo‘lishi mumkin.

Mehmonxona xonalari birdan uchgacha xonani o‘z ichiga olishi mumkin. Mehmonxona xonalarining interyerlari xonaning sinfiga qarab (iqtisoddan hashamatga va premiumgacha) oldindan tuzilgan. Mehmonxona xonasining ichki qismini loyihalashda har xil pardozlash materiallari va turli darajadagi mebellar ishlatiladi. Interyer turli xil uslubda yaratilishi mumkin - klassikadan yuqori texnologiyalargacha, etnikdan zamonaviygacha.

Shunday qilib, mehmonxona xonasining ichki dizayni kvartiraning qulayligi va qulayligini ofisning amaliyligi va funksionalligi bilan birlashtirishi kerak. Mehmonxona dizaynini ishlab chiqishda asosiy

qoidalarga rioya qilish mijozlar oqimini kafolatlaydi, ularning aksariyati doimiy bo‘lib qoladi.

Xonadagi qulaylik qanday tarkibiy qismlardan iborat?

Har qanday mehmonxona, maqomiga qarab, ma’lum darajada qulaylikka ega bo‘lishi kerak. Mehmonxona xonalari uchun mebel - mehmonxona sifatining eng muhim belgilaridan biri. Mebel, ichki bezatish qanchalik yaxshi bo‘lsa, mehmonxona maqomi shuncha yuqori bo‘ladi.

O‘ziga xos qulaylik va qulaylik muhitini yaratish uchun har qanday, hatto eng kichik detallarni ham o‘ylab ko‘rish kerak. Mehmonxona xonalari uchun mebel odamning dam olish, dam olish istagini yaratishi kerak. Mehmon o‘zini qulay his qilishi uchun hamma narsani hisobga olish kerak. Mebelga qo‘yiladigan talablar mehmonxonalarning qulayligi va ularning maqsadiga muvofiq belgilanadi. Mehmonxonalarning qulayligi mebel mahsulotlarining sifati va miqdorini, mehmonxonalarning funktsional maqsadi esa mebel assortimentini belgilaydi.

Bugungi kunda ko‘plab mehmonxonalar minimalist uslubni tanlaydilar. Chunki bu sizning mehmoningizga taklif qiladigan eng neytral narsa. Bu uslubda yaltiroq ranglar yoki sovuq metall konstruktsiyalar yo‘q, lekin mehmonxona mehmonlari uchun qulay yashash uchun yaratilgan barcha zarur narsalar mavjud.

Biroq, boshqa uslublarda ham inkor etilmaydigan qulaylik elementlari mavjud. Masalan, kamdan-kam uchraydigan mehmon art-deko uslubidagi xonada dam olishdan bosh tortadi. Bu uslubda boylik ruhi har qanday tashrif buyuruvchi uchun qulay sharoit yaratadi.

Xonadagi qulaylik quyidagi komponentlarni o‘z ichiga oladi.

Birinchidan, xonaning kattaligi qulaylikka ta’sir qiladi. Bu mehmonning mebelga tegmasdan erkin harakatlanishi uchun etarlicha katta bo‘lishi kerak (bu ko‘p funktsional buyumlar oqilona taqsimlanishi kerak bo‘lgan makon ergonomikasi masalasidir). Mebel, umumiy dekoratsiya, yorug‘lik, to‘qimachilik, sanitariya-tesisat, asbob-uskunalar, ovoz o‘tkazmaydigan - barchasi oxir-oqibat mehmonga mehmonxonada eng qulay dam olish uchun mo‘ljallangan.

«Ular besh yulduzli mehmonxonalar xonalarida individual dizayndagi mebellarni tanlashga harakat qilishadi, masalan, mehmonxona logotipi o‘yilgan, o‘yilgan, o‘yilgan logotip va boshqa dekorativ elementlar bilan. Bunday mebellar, qanday materiallardan

yasalganidan qat’i nazar, yuqori sifatli armatura, eng yaxshi bo‘yoqlar va laklar, detallarni puxta ishlab chiqish bilan ajralib turishi kerak «.

Mebel o‘ylab topilgan tasvirning uslubiga mos kelishi va shu bilan birga, qulaylikni ta’minlashi, xonani shinam qilib qo‘yishi, juda tartibsiz yoki bo‘sh bo‘lmasligi kerak.

Vaqtinchalik uyning yorug‘ligi va harorati. Birinchi yorug‘lik zonasi - koridor - yorqin yoritilishi kerak, ya’ni ship yoritgichi, chunki asosiy kiyimli oyna va shkaf bor. Ikkinchi zona - bu hammom: u odatda shiftdan, ba’zan esa, kerak bo‘lganda, oynaning tepasida yoki bo‘ylab yoritiladi. Uchinchi zona - bu xonaning o‘zi. Kreslolar yordamida yotoqxona maydonini yoritish odat tusiga kiradi, bugungi kunda ular odatda ikkita lampa bilan ifodalanadi - o‘qish uchun statsionar va egiluvchan (halogen) - bu, albatta, qimmatroq, shuning uchun ular asosan studiyalar va suitlarda o‘rnatiladi. 3 va 4-5 yulduzli mehmonxonalar. Xonaning ikkinchi maydoni stolda, odatda stol chiroq bilan yoritiladi. Normlarga ko‘ra, xonada boshqa yorug‘lik manbai bo‘lishi kerak - bugungi kunda zamin lampalari zamonaviy bo‘lib, qulaylik muhitini yaratadi. Ammo yorqin yoritishni yaxshi ko‘radiganlar uchun zamin yoritgichi etarli emas, shuning uchun ular derazalarning yorqin yoritilishini afzal ko‘rishadi. Yumshoq joylardagi (divanlar, yumshoq burchaklar va boshqalar) 2 xonali va ustun xonalarga qo‘shimcha yoritishni o‘rnatish odatiy holdir. Gilamlar yumshoq va issiq zamin qoplamasi bo‘lib xizmat qiladi. Oddiy yoki naqshli ilmoqli va qoziqli gilamlar tavsiya etiladi.

To‘qimachilik qanday uy-joy - vaqtincha bo‘lsa ham - pardalarsiz, choyshablarsiz, sochiqsiz va hamma narsada qulaylik va uydagidek tuyg‘u paydo bo‘ladi? Turli kompaniyalar to‘qimachilik mahsulotlarini yangilash uchun har xil shartlarga ega. 4 yulduzli mehmonxonalarda - yiliga taxminan bir marta, 3 yulduzli mehmonxonalarda - kamdan-kam hollarda, lekin umuman olganda, bu odatdagidek eskirganidek amalga oshiriladi, bu barcha mehmonxona to‘qimachilik mahsulotlariga - pardadan to choyshabgacha. Ya’ni, barchasi mehmonxonaning ish hajmiga, xaridorlarning faolligiga, kir yuvish vositalariga bog‘liq. 4-5 yulduzli mehmonxonalarda derazalarga qorong‘i pardalar qo‘yish odat tusiga kiradi, ular qimmat va yonmaydi. G‘arbda oxirgi talab barcha mehmonxona to‘qimachilik mahsulotlariga qo‘yiladi, Rossiyada qurilish tugashi bilan byudjeti tez -tez tugab turadi, bu borada iqtisodiyot hukm suradi (ayniqsa, 4 yulduzli darajadan pastroq mehmonxonalar uchun) - eng yaxshisi, vaqt o‘tishi bilan, ular aytganidek, yonmaydigan pardalar

sotib olinadi. Pardalar va choyshablarga qo‘yiladigan asosiy talab - bu elektrifikatsiya ta’sirini oldini olish uchun minimal sintetika. Ular sochiq va choyshabni nafaqat monoxrom, balki oq rangda qilishga harakat qilishadi. Rangli kirlar tezroq yuviladi, ba’zida har xil to‘yinganlik soyalari paydo bo‘lishi mumkin. Ko‘pincha ikkita asosiy rang ishlatiladi - oq va qahva - ulardan biri standart xonalar uchun, ikkinchisi ustun xonalar uchun (rang standartlari bo‘lmagan holda, ajratish faktining o‘zi muhim - bu kir yuvish uchun qulayroqdir). O‘rtacha zig‘ir har uch kunda (3 yulduzli mehmonxonalarda) yoki har kuni (4-5 yulduzli) almashtiriladi.

Mini-bar (siz uni maqsadiga muvofiq ishlata olmaysiz, lekin muzlatgichda bo‘lgani kabi o‘zingizga kerakli narsalarni saqlashingiz mumkin) va sun’iy yo‘ldoshli televizordan tashqari, 4 va 5 yulduzli mehmonxonalarda qo‘shimcha (pulli) xizmat ko‘rsatiladi. Internet-kanal (Wi-Fi), shahar mehmonxonalarida bo‘lgani kabi, mehmonlarning aksariyati ishbilarmonlardir. Bepul xizmatdan: mehmonning iltimosiga binoan unga dazmol taxtasi, dazmol, qahva qaynatgich (yoki choynak) va qahva-choy to‘plami beriladi. Ba’zida ikkinchisini dastlab xona paketiga kiritish mumkin: Biznes-klass xonalari, junior suitlar, lyuks - suit va suitlarda elektr choynak va to‘plam - choy, qahva, sutli qahva, shakar. Xonaning jihozlari, shuningdek, asosiy dorilar to‘plami (og‘riq qoldiruvchi vositalar, shamollash uchun va boshqalar) bilan birinchi yordam to‘plamini ham o‘z ichiga olishi mumkin. Shuni ham ta’kidlash kerakki, har bir mehmonxonaning o‘ziga xos xususiyatlari va xulosalari bor: masalan, Shveytsariya mehmonxonasida uskunalarning ko‘p elementlari (yorug‘lik, karartma, texnologiya) boshqaruv paneli bilan avtomatlashtirish tizimiga bo‘ysunadi. Har bir mehmonxonaning xona fondida - yulduzlar sonidan qat’i nazar - nogironlar (harakatlanishi cheklangan odamlar) uchun 1-2 xona bo‘lishi kerak. Bunday xonalarda kirish eshigining ochilishi biroz kengayadi, hammomning kattaligi oshadi, lavabo va hojatxona tutqichlar bilan jihozlangan, dush tepsisi polga «chuqurchaga solingan». Tegishli uskunalar mehmondo‘stlik sektorining barcha ishlab chiqaruvchilari tomonidan ishlab chiqariladi.

Albatta, mehmonxona hech qachon odamning uyini almashtira olmaydi. Hatto eng hashamatli mehmonxonada ham odam o‘zini uyidagidan ko‘ra tanishroq his qila olmaydi. Ammo har qanday mehmonxona, birinchi navbatda, o‘z mehmoniga yashash uchun noqulayliklar bilan bog‘liq noqulayliklarga xalaqit bermasligi uchun shunday sharoit yaratishi kerak.

Ikkinchidan, qulaylik hissi asosan xonaning umumiy rang sxemasi bilan belgilanadi. Pastel ranglar eng ijobiy hisoblanadi, chunki ular neytral va bir tomondan ko‘pchilikni asabiylashtirmaydi. Boshqa tomondan, ular turli ichki elementlar bilan yaxshi ketadi. Biroq, siz o‘zingizni kulrang-bej oralig‘ida cheklashingiz shart emas. Albatta, yorqin ranglar - sariq, qizil, ko‘k-rang sxemasi umuman agressiv bo‘lmasa-da, umumiy tushunchaga mos keladigan bo‘lsa, interyerga kiritilishi mumkin. Uchinchidan, qulaylik xonaning «to‘ldirilishi» bilan belgilanadi.

Gigiena. Hammomni tugatish uchun, birinchi navbatda, mehmonga har kuni shaxsiy gigiena vositalari kerakligini tushunish kerak.

Har bir xonada sovun bo‘lishi kerak. Superior xonalarda sovun, dush jeli, shampun, tish pastasi va cho‘tka mavjud. Biznes -klass xonalari va suitlarida sovun, dush jeli, shampun, tish cho‘tkasi, pasta, iplar to‘plami, bir marta ishlatiladigan terlik, dush qopqog‘i, dush qog‘ozi mavjud. Lyuks hammom uchun hammom to‘plari, tuz va massaj yog‘larini taklif qilish mumkin. Yuqoridagilarning sxemasi har kuni yangilanib turishi kerak (ba’zida xodimlar tejaydi va kamdan-kam hollarda bajaradi). Yo‘laklarda siz odatda biron bir sayohat to‘plamini topishingiz mumkin - poyabzal cho‘tkasi (mijoz ko‘pincha o‘zi bilan olib ketadi), kiyim cho‘tkasi va qoshiq.

Gigiena qulaylik uchun eng muhim mezonlardan biridir. Agar hammom iflos yoki yoqimsiz bo‘lsa va xona tozalanmasa, mehmonxonaga tashrif buyurgan har bir kishi u yerda yashashni xohlashi dargumon, bu mehmonxonaga yana kelish. Shuning uchun mehmonxonada gigiena katta rol o‘ynashi kerak. Nopok bo‘lgan joyda o‘zingizni qulay his qilish qiyin.

Qanday bo‘lmasin, har bir detal, har bir kichik narsa, har bir aksessuar mehmonxona mehmonlarining taassurotlariga ta’sir qiladi. Va uslubni tanlashda, birinchi navbatda, sizning mijozlaringizning maqsadli auditoriyasiga tayanishingiz kerak. Axir, har bir maqsadli guruhning o‘ziga xos qulaylik tushunchasi bor.

Zamonaviy me’morlar va dizaynerlar yangi yuqori texnologiyali interyer yaratadilar, ular klassik uslubning asosiy xususiyatlarini saqlab qoladi, yangi shakl va materiallar bilan organik tarzda birlashtirilgan. Klassiklar uchun an’anaviy bo‘lgan olijanob yog‘ochning tabiiy rangi zamonaviy interyerda shisha va metallning yaltiroqligi bilan birlashtirilgan.

Shunday qilib, mehmonxona binosining o‘zida ham, unga tutash hududda ham qulaylik yaratish tufayli mehmonxonalarda inson hayoti uchun qulay shart -sharoitlar yaratiladi. Mehmonxonalarning interyerining umumiy qulayligi - bu birlashtiruvchi tushuncha. Bu har qanday mehmonxona xonasining ekologik, funktsional va estetik qulayligini o‘z ichiga oladi.

Tayanch so‘zlar va iboralar: konfort, mehmonxona, arxitektura, mehmonxona intereri, loyixa, proekt. mehmonxona nomerlari, joylashtirish, mehmonxona binolarining arxitekturasi, tashqi va ichki ko‘rinish.

Mustaqil ishlash uchun savollar

1. Mehmonxona interyerlari va uning tarkibiy qismlarining qulayligi to‘g‘risida so‘zlab bering.
2. Konfore haqida tushuncha to‘g‘risida so‘zlab bering.
3. Mehmonxona interyerining qulayligini belgilovchi omillar to‘g‘risida so‘zlab bering.
4. Mehmonxona xonasi mehmonxonada bo‘lgan vaqt davomida uning shaxsiy makoniga aylanishi to‘g‘risida so‘zlab bering.
5. Xonaning bitta kontseptsiyada qurilishi muhimligi to‘g‘risida so‘zlab bering.
6. Mehmonxonada har-xil toifadagi xonalar bo‘lishi kerakligi to‘g‘risida so‘zlab bering.
7. Mehmonxona xonalari birdan uchgacha xonani o‘z ichiga olishi mumkinligi to‘g‘risida so‘zlab bering.
8. Gigiena qulaylik uchun eng muhim mezonlardan birid emanligi to‘g‘risida so‘zlab bering.
9. Vaqtinchalik uyning yorug‘ligi va harorati to‘g‘risida so‘zlab bering.
10. Xonadagi qulaylik qanday komponentlarni o‘z ichiga oladi?

Test savollari

1. Xonadondagi qishki komfort harorati bizning sharoitda nimaga teng?

a) 20 - 22 S
b) 15 - 16 S
c) 17 - 19 S
d) 25 - 27S

2. Zamonaviy oshxonalarda havo so‘radigan ventilyator o‘rnatilishi shartmi?

a) O‘rnatilishi shart gazplita ustiga
b) Shart emas
c) Agar deraza gazplitasiga yaqin bo‘lsa shart emas
d) Ayrim oshxonalarda shart

3. Bino kursisi bu nima?

a) poydevor
b) yer to‘la
c) podval
d) cherdak

4. An’anaviy interyerda qanday mebel qo‘llanilgan?

a) xontaxta, to‘siq-panjaralar, sandiq, kursi
b) krovat
c) stol
d) stul

5. An’anaviy uyda xona devorlari nima bilan suvalgan?

a) somon suvoq ustidan ganch suvoq qoplangan
b) kum suvoq
c) sement suvoq
d) somon suvoq

6. Yuvinish xonasi va xojatxonada xavoni tortish uchun mo‘ri (ventkanal) o‘rnatish kerakmi?

a) kerak, mo‘rida ventilyator bo‘lsa undan ham yaxshi
b) kerak emas
c) tavsiya qilish mumkin
d) me’yoriy xujjatlarda bu haqida aytilmagan

7. Xonani maishiy funksiyasi qanday asosiy jarayonlarni qamrab oladi?

a) tozalash, kir yuvish, saqlash
b) tarbiyalash, dam olish
c) muloqot, uyqu
d) tarbiyalash saqlash

8. Xonadagi dam olish zonasining jixozlari qaysilar?

a) yumshoq divan, kreslo, stul
b) malbert, stul
c) stol, javonlar
d) stul, javonlar

9. Oshhonadagi rakovinani, ish stolining balandligi qancha bo‘lishi kerak?

a) 85-90 sm
b) 60 sm
c) 50 sm
d) 120 sm

10. Umumiy xona, oshxona, yotoqxona, kabinet, bolalar xonasida tabiiy yorug‘lik bo‘lishi lozimmi?

a) Yilning hamma faslida lozim
b) Ha, faqat yoz fasslida
c) Ha, faqat qishda
d) Yo‘q, shart emas

XII BOB. XOLLAR VA VESTIBYULLAR. XOLLAR UCHUN AKSESSUARLAR

12.1-§. Xollar (zallar) va vestibyullar va ularning tarkibiy qismlarining xususiyatlari

Mehmonxonadagi qabulxona - mehmonlar mehmonxonaga kirganda birinchi navbatda e’tibor berishadi. Va mehmonxona haqidagi umumiy fikr uning taassurotiga bog‘liq. Bu yerda xatolar qabul qilinishi mumkin emas va shuning uchun mehmonxonachilar qabulxonaning ko‘rinishiga alohida e’tibor berishlari kerak. Zal - asosiy vakillik maydoni, uning jihozlari bir qarashda mehmonlarning mehmonxona darajasi va darajasi haqidagi fikrini shakllantiradi, uning qiyofasini aks ettiradi. Ko‘plab bezatilgan mehmonxonalar bor, lekin murakkab sayohatchini endi hashamat hayratlantira olmaydi. Shuning uchun uni tartibga solishda siz ba’zi tafsilotlarni hisobga olishingiz kerak.

Mehmonning mehmonxona bilan tanishishi zaldan boshlanadi, shuning uchun uning qanday o‘tishi muhim: zal kabi - mijoz qoladi, yo‘q - u boshqa mehmonxonaga boradi. Bu yerda mehmonda ijobiy taassurot qoldirish ayniqsa muhimdir.

Zal, vestibul - bu mehmonxonaga kiraverishda uchraydigan birinchi xona. Siz hatto «mehmonxona qabulxonadan boshlanadi» deb ayta olasiz. Shuning uchun, bu xonaga alohida e’tibor berish juda muhimdir. Lobbi dizayniga yondashuvlar, mehmonxonani bezatish uslubi echimlari umuman boshqacha.

Mehmonxona qabulxonasi, qoida tariqasida, eng xilma -xil funktsional yukni ko‘taradi. “Zalning umumiy maydoni xonalar soniga, shuningdek, bu yerda joylashgan dam olish maskanlari soniga va hajmiga qarab belgilanadi. Masalan, mehmonxona standartlariga ko‘ra, besh yulduzli zalning minimal maydoni 30 kv. metr, optimal maydoni 160 kv. Metr”.

Biroq, ko‘pgina mehmonxonalarni birlashtirgani shundaki, ulardagi zallar yuqori shiftli, ko‘pincha oynali tomli yoki katta oynali oynali eng keng xonalardir. Shuning uchun, bu yerda katta dizayn elementlari - favvoralar, slaydlar va qishki bog‘lar joylashgan.

Ko‘pincha katta o‘simliklar liftlar va zinapoyalar yaqinida, pollardagi koridorlarda joylashgan. Bu yerda makonni tashkil qilish nuqtai nazaridan ham, bezatish nuqtai nazaridan ham oqlangan, bu faqat funktsional xonalarga tasalli beradi. Ko‘katlar ishlatilgan pardozlash materiallarining jiddiyligini yumshatadi.

Original g‘oyaning qiziqarli namunasi - Sakramentoda joylashgan Citizen mehmonxonasi. Uning dizayni o‘tgan asrning 30-40-yillari uslubida qilingan. Stol chiroqlarining abajurlarida Kaliforniya konstitutsiyasidan parchalar bor. Mehmonxonaning umumiy uslubini yaratish uchun dizaynerlar devorlarga o‘xshash bezakdan foydalanadilar. Xususan, raqamlarni bezash uchun 40 ta taniqli siyosiy multfilmlar olingan.

Zalga kirib, siz poklik va farovonlikka kirishni xohlaysiz. Shuning uchun, marmar pollar yaltiroq, lekin silliq bo‘lmasligi kerak. Liftda bo‘lganida, mehmon o‘zining aksini benuqson ko‘zgularda ko‘rishi kerak. Zinadan tushganda, u panjara bilan ushlab turishi kerak, u porlab turardi. Har bir narsada poklik va go‘zallik bo‘lishi kerak, shuning uchun bu xonalarga alohida e’tibor berilishi kerak.

Mehmonxona foyesida eksklyuziv dizayndan foydalanish shart emas, lekin dizaynda umumiy mavzu bo‘lishi kerak. Uni yaratish uchun siz oddiy echimlardan foydalanishingiz mumkin. Yagona bo‘shliqning ta’siriga barcha xonalarning o‘ziga xos uslubi, shuningdek, bir xil bezak va dizayn elementlari to‘plami tufayli erishiladi. Arxitektorlar devordagi mebellardan topilgan bir nechta asosiy ranglardan foydalanishlari mumkin. Yana bir qadam - bu bitta dekor, masalan, xuddi shu kollektsiyadagi lampalar.

Shisha zamonaviy uslubdagi mehmonxonaga mos keladi. Kirish guruhi va qabulxona shundan tuzilgan. Zalning turli zonalarini ajratuvchi bo‘linmalar qurilishida ham ishlatiladi. Bundan tashqari, dizayner dekor va aksessuarlarni tanlashi mumkin. Klassik uslubning hashamati yog‘och bilan ta’kidlanadi. U nafaqat mebelda, balki devor shaklida ham panel shaklida ishlatilishi mumkin.

Zamonaviy dizaynni qidirishda biz mehmonxona zalining to‘g‘ridan-to‘g‘ri maqsadi va u yerda joylashgan xizmatlar haqida unutmasligimiz kerak. Lobbi nafaqat dam olish uchun yoqimli, balki ishlash uchun ham qulay bo‘lishi kerak. Zalning tuzilishi dizayn bosqichida ham eng kichik detallargacha o‘ylab topilgan bo‘lishi kerak. Mehmonxona qabulxonasi - bu devorlarsiz yagona joy, lekin shunga qaramay alohida joylar aniq belgilanishi kerak. Bu yerda asboblar mebelning to‘g‘ri joylashishi, yoritilgan yorug‘lik, vitray oynalar va bo‘laklarning o‘rnatilishi va boshqalar bo‘lishi mumkin.

Shunday qilib, zallarni jihozlashda bir nechta omillarni - tashrif buyuruvchilarning kutilgan sonini va ularning harakatining asosiy

yo‘nalishlarini hisobga olish kerak. Ta’minot va har qanday uskunani tezda almashtirish qobiliyati ham juda muhimdir.

Qabul. Foyedagi eng muhim joy - bu qabul qilish va joylashtirish xizmati. Bu mehmon keladigan birinchi joy, shuning uchun qabulxona darhol kirish joyidan ko‘rinishi kerak. Yorug‘lik ko‘pincha maydonni yanada ta’kidlash uchun ishlatiladi. Ba’zan yo‘nalish naqsh yoki pol qoplamasi bilan ko‘rsatiladi. Misol uchun, bordo gilam yo‘li Sankt - Peterburgdagi Grand Hotel Europe ziyofatiga olib keladi va har qanday mehmonning yuqori maqomini ta’kidlaydi.

Qabul qilish punkti eshiklarga juda yaqin joylashtirilmasligi kerak, agar biron sababga ko‘ra, qabulxonada mehmonlar ko‘p bo‘lsa, eshik oldida olomon bo‘lmaydi. Boshqa tomondan, mehmonxonaning foyesiga birinchi marta kirgan mehmonlar razvedka bilan bog‘liq muammolarga duch kelmasligi uchun shunday joylashtirilishi kerak. Mehmon resepsiyadan liftga osonlikcha yo‘l topishi kerak.

Qabul qilish korxonaning o‘ziga xos belgisidir va jiddiy tasvir yukini ko‘taradi. Loyihalashda, ro‘yxatdan o‘tish peshtaxtasining faqat amaliy maqsadi haqida unutmaslik kerak stend ikkita funktsiyaga ega. Bir tomondan, bu ma’murning ish stoli, shuning uchun uning dizayni telefonni, kompyuterni, qog‘ozli papkalarni va boshqalarni qulay joylashtirishni ta’minlashi kerak. Boshqa tomondan, u tashrif buyuruvchilar bilan qulay muloqot qilish qoidalariga javob berishi kerak, shuning uchun uning balandligi 110 sm.

Zamonaviy dizaynerlar turli xil qabul qilish variantlarida murakkab, ammo eng mashhurlari - xizmat ko‘rsatuvchi xodimlar joylashgan uzun, baland peshtaxtalar. Odamlarning katta oqimi qabulxonalarga tez-tez yig‘iladi va har bir mijozga zudlik bilan xizmat ko‘rsatish uchun qabulxonadagi xodimlar uchun mebel imkon qadar funktsional va ayni paytda obro‘li bo‘lishi kerak.

Qabul taymerlari bardoshli materiallardan, uning asosi tabiiy yog‘ochdan qilingan. Stol usti yog‘och yoki tosh bo‘lishi mumkin, odatda granit yoki marmar ishlatiladi. Shunday qilib, mehmonxona mehmoni stolga suyanib, kerakli hujjatlarni to‘ldirishi mumkin bo‘ladi.

Hisoblagichning shakli qabul qilish maydonining konfiguratsiyasiga bog‘liq: qoida tariqasida, u qanchalik keng bo‘lsa, hisoblagich shunchalik uzun bo‘ladi. Kichkina xonalarda yarim doira ko‘proq organik ko‘rinadi. Ammo, har qanday holatda, raf devor tomon burilish bilan tugaydi - ish joyiga tashqaridan kirish imkoni yo‘q. Kutish

zaliga o‘rnatilgan divanlar, kreslolar va stullar odatda yumshoq bo‘ladi. Tana materiali deyarli har doim yog‘ochdan qilingan.

Qoida tariqasida, tokchaning o‘lchamlarini hisoblashda, uning orqasida qancha odam ishlashi va ularning to‘liq ishlashi uchun zarur bo‘lgan hisoblagichlar sonidan kelib chiqadi.

Qabulxonaning yonida, qoida tariqasida, lobbi maydoni mavjud (ingliz lobbisidan - «lobbi»). Bu maxsus divanda qulay divanlar, stollar, gulzor, ekranlar, axborot stendlari yordamida ajralib turadi. Bu sohada mehmonlar dam olishlari, suhbatlashishlari va qahva ichishlari mumkin, bu yerda uchrashuvlar tez-tez o‘tkaziladi.

Ba’zan, xonaning me’moriy xususiyatlariga qarab, bu zona alohida joylashgan. Rus mehmonxonasining qabulxonasi (Sankt-Peterburg) yuqori marmar chegara bilan ajratilgan va verandaga - ichki hovliga o‘xshaydi. Teri divanlar va yog‘och stollar bor.

Qabul qilish peshtaxtalari, mehmonxonaning jamoat joylari (lobbi barlar, konferents-zallar, restoranlar, zallar) - bu tashrif qog‘ozi, mehmonxonaning yuzi bo‘lib, bu birinchi taassurot qoldiradi, buning asosida odamlarning mehmondo‘stlik va muassasaning qulayligi asosan shakllangan. Birinchi taassurot, siz bilganingizdek, eng to‘g‘ri, shuning uchun siz sanab o‘tilgan joylarning mebellari va jihozlarini tejamasligingiz kerak. Zal uchun ko‘pincha divanlar, ziyofatlar, kreslolar, kofe stollari, televizor stendlari va gullar sotib olinadi. Yotoqli divanlar odatda katlanmaydigan dizaynga ega - ular kuchliroq va arzonroq. Ammo yumshoq orqa va qo‘ltiq qo‘ltiqlarining mavjudligi ichki bezatishning tanlangan uslubiga bog‘liq. Ko‘pgina mehmonxonalarda yumshoq mebel - bu atrof-muhitning hurmatli ohangiga mos keladigan bardoshli mato yoki teri qoplamasi. Lobbi barlar uchun oqlangan qahva yoki kofe / kofe stollari mos keladi. Umumiy maydonlarni qimmatbaho va katta mebellar bilan to‘ldirishning eng muhim sababi shundaki, bu xonadan ko‘plab mehmonlar oqimi o‘tadi, shuning uchun mehmonxonaning jamoat joylarida joylashgan mebellar deyarli har kuni ikki baravar dinamik stressni boshdan kechiradi.

To‘g‘ridan-to‘g‘ri qabulxonaning o‘zida mini-kafe ishlashi mumkin, bu ko‘pincha lobbi yonidagi kichik bar. Tashrif buyuruvchilarning ko‘pchiligi bu erga katta buyurtma bermaydilar. Agar kafe uchun katta maydon ajratilgan bo‘lsa, u holda zalning o‘zi turar joy va dam olish joylariga bo‘linadi. Siz xonani kamar, ustunlar, favvoralar yordamida vizual ravishda ajratishingiz mumkin; qo‘shni xonalarda polning boshqa rangi kabi rayonlashtirish texnikasi ham qo‘llaniladi.

Mehmonxona foyesida, qoida tariqasida, ular dam olish maskanini - bu yoki boshqa tarzda ajratilgan, asosiy transport oqimidan uzoqda joylashgan va «kreslolar, divanlar + stollar» guruhlaridan tashkil topgan maydonni tashkil qiladi. mehmonlar uchrashuvlarni belgilashlari, bir-birlarini kutishlari, matbuotni o‘qishlari, bar xizmatlaridan foydalanishlari mumkin. Bu yerda har xil «Internet burchaklari» va boshqalar joylashgan bo‘lishi mumkin. Bunday dam olish maskanidagi mebel nafaqat qimmat va chiroyli, balki qulay bo‘lishi kerak.

Shunday qilib, bu maydonning to‘g‘ri tashkil etilishi va tanlangan mebellar mehmonxona imidjiga va mehmonning qulayligiga jiddiy ta’sir ko‘rsatadi.

Shuni ta’kidlash kerakki, foyeda ishlatiladigan yumshoq mebellar klassi mehmonxonaning yulduzligi va qabulxonaning dizayn konsepsiyasi bilan belgilanadi. «Masalan, Londondagi» Royal Terrace «mehmonxonasida, foyeda, boshqa mehmonxonalarnikiga o‘xshab, yuqori qo‘llab-quvvatlanadigan divanlar va Edvardiya uslubidagi kreslolar o‘rnatilgan. «Cosmopolita» Rim mehmonxonasi egalari antiqa mebellarni tanladilar: muassasaning dizayni eski Rimning ruhi va atmosferasini etkazishga qaratilgan edi. 5 yulduzli Grecotel King George (Afina), baxmal divanlar bilan jihozlangan hashamatli zalga ega. Mitsui Garden Hotel Ginza (Tokio) qabulxonasi 16 -qavatda joylashgan va osmono‘par binolar, Tokio minorasi va ko‘rfaziga qoyil qolish uchun qulay yashash xonasi kabi yaratilgan. « Mebelga qo‘yiladigan talablar - shinam dizayni bilan past qulay divanlar.

Londondagi Sanderson mehmonxonasi Salvador Dali tomonidan yaratilgan qizil lablari shaklidagi katta divanlar bilan mashhur. Bu mehmonxona dizayni Filipp Starkka tegishli. Ameritana mehmonxonasi (Nyu -York) qabulxonasi zamonaviy tarzda bezatilgan. Teri divanlar va futuristik uslubdagi kreslolar bu tushunchaga muvaffaqiyatli mos keladi. Ammo dizayner har doim ham dam olish maydonini ta’kidlashga intilmaydi. Agar vestibyul keng bo‘lsa, kreslolar va divanlarni butun xonaga joylashtirish mumkin, bu Oltin lola Bel Air (Gaaga) holatida mehmonxona qabulxonasining farovonligini oshiradi.

Mutaxassislarning kuzatuvlariga ko‘ra, o‘zimizda 4-5 yulduzli mehmonxonalar egalari tajriba o‘tkazishga moyil emas va ko‘pincha yumshoq mebellarning klassik uslubini tanlaydilar. 2-3 yulduzli mehmonxonalar uchun narx past narx, chidamlilik va texnik xizmat ko‘rsatish qulayligi bilan belgilanadi.

Mehmonxona foyesidagi o‘tiradigan joy yumshoq mebellar bilan jihozlangan. Bu divanlar, shu jumladan burchakli divanlar, kreslolar, shuningdek har xil modulli tizimlar bo‘lishi mumkin. Ikkinchisi funktsionalligi uchun juda qadrlanadi: modulli tizim elementlari qayta joylashtirilganda, mutlaqo yangi (va agar dizayner xohlasa, xayoliy) kompozitsiya hosil bo‘ladi. Bundan tashqari, bu mebelning modulligi bo‘lib, u sizga xonaning barcha burchaklarini va notekisligini muammosiz chetlab o‘tishga imkon beradi.

Mehmonxona qabulxonasini jihozlash uchun ishlatiladigan yumshoq mebellarga bir nechta talablar qo‘yiladi. Birinchidan, mehmonlar uchun qulay bo‘lishi kerak. Ikkinchi nuqta - mebelni ko‘chirish qulayligi, ya’ni. uning funksionalligi. Mehmonxonaning ko‘pligini hisobga olib, yumshoq mebellar intensiv foydalanish uchun mo‘ljallangan bo‘lishi kerak. Jamoat joylarida ishlatiladigan divan va kreslolar uchun muhim talab - parvarish qilish qulayligi. Va qo‘llanilish doirasi yong‘in xavfsizligi uchun ma’lum talablarni belgilaydi.

Mehmonxona qabulxonasi yonida chap bagaj idorasi bo‘lishi kerak (va 4-5 yulduzli mehmonxonalarda to‘g‘ridan-to‘g‘ri eshik eshigi yonida). Uning kattaligi mehmonxona hajmiga va qabul qilingan mehmonlar soniga bog‘liq. Agar mehmonxona katta bo‘lsa, kamerada avtoturargohga alohida tashqi chiqish bo‘lishi mumkin, bunda bagaj mehmonlar ishtirokisiz yuklanadi va mehmonxona qabulxonasiga tashrif buyuruvchilarning aylanishiga to‘sqinlik qilmaydi. Bagajlarni saqlash ko‘plab mehmonlarni qabul qilish uchun mo‘ljallanmagan mehmonxonalarda ham zarur. Ba’zida, ertalab mehmonxonadan chiqqandan so‘ng, tadbirkorlar kun bo‘yi konferentsiyada yoki muzokaralarda qatnashishadi va yuklarini keyinroq o‘zlari olib ketishadi.

Foyeda ko‘pincha yuklarni saqlash xonasi emas, balki xaridorlarning qimmatbaho buyumlari uchun seyf ham bor.

Mehmonxona seyflari maxsus qulflar bilan ajralib turadi. Bir tomondan, bu qulflar mehmonxona mijozlari uchun ular bilan ishlashda qiyinchilik tug‘dirmasligi, kalit yoki kod yo‘qolgan taqdirda favqulodda ochilishi va boshqa tomondan mutlaqo ishonchli bo‘lishi kerak. Eng katta darajada, bu talablar elektron qulflar tomonidan bajariladi. Kredit kartalari kabi magnit kodli kartalarni ishlatadigan kodli qulflar va qulflar o‘rtasida farq bor. Seyf odatda alohida kichik xonadagi qabulxona yonida joylashgan. U yerdagi mehmonlar uchun ochiq bo‘lgani uchun, uning dizayni mos bo‘lishi kerak.

Zal vakillik funktsiyalari bilan bir qatorda, bu majmuaning qolgan qismini ham boshqaradigan o‘ziga xos boshqaruv markazi bo‘lib, u ko‘plab qo‘shni xonalar bilan bog‘langan. Ulardan ba’zilari tashrif buyuruvchilar uchun mo‘ljallangan: restoran, mehmonxona xonalari, konferents -zallar, sport zali, shuning uchun ularga kirishni yanada aniqroq qilish kerak. Ammo xizmat ko‘rsatadiganlar niqoblanishi kerak. Ikkala holatda ham yorug‘lik hal bo‘lishi mumkin. Yorug‘lik yordamida siz restoranga yoki konferents -zalga kirishni ajratib ko‘rsatishingiz mumkin, va yuk bo‘linmasiga o‘tishni yo‘naltirilgan yorug‘lik nurlari devori maskalashi mumkin.

Bundan tashqari, ekran yordamida ma’lum joylarni yashirish mumkin. Devor bezaklari bilan bezatilgan holda u ko‘rinmas bo‘lib qoladi. Va agar siz, masalan, vitray oynasi ko‘rinishida ekran yasasangiz, u xonaning haqiqiy bezakiga aylanadi. Ajralish tizimi yordamida amalga oshirish oson. Qattiq oynali oynada vitray oynani yaratish uchun rangli material yoki granulalar bo‘lagidan naqsh yig‘ilib, bo‘rtma hosil qilinadi. Keyin butun bir qatlam maxsus o‘choqda sinterlanadi. Ushbu texnologiya termoyadroviy deb ataladi.

Ko‘cha va binolar orasidagi har qanday o‘tish zonasi bir necha bo‘limlardan iborat bo‘lib, ular professional axloqsizlikdan himoya qoplamasi bilan qoplangan. Birinchi holda, poyabzalni qo‘pol axloqsizlikdan tozalaydigan modulli axloqsizlik yig‘uvchi panjara ishlatiladi. Yig‘ish panjarasi turli xil qalinlik va ranglarda mavjud. Bunday panjara keng harorat oralig‘iga bardosh berishi kerak, chunki u ko‘pincha ko‘chadagi mehmonxona oldida, mehmonxona soyaboni ostiga yoki vestibyulga qo‘yiladi. Keyingi qoplama - qattiq va qoziq - chang, axloqsizlik, namlik, qum va boshqalarni iloji boricha ushlab turish uchun mo‘ljallangan. Qoplama qanchalik qalin bo‘lsa, shuncha ko‘p axloqsizlik yig‘iladi. «Hammasi mehmonxona uchun» kompaniyasi uchta turdagi Gollandiya qoziq qoplamalarini taklif qiladi: Kristall - qoziq balandligi 3 mm; Entrada - qoziq balandligi 4,5 mm va Toscane - 5 mm. Ikki turdagi qoziq qoplamalaridan foydalanish mumkin, masalan, mehmonxonaga kiraverishda Toscane, liftga esa Entrada yoki Kristallni yotqizish tavsiya etiladi. Taklif qilinayotgan qoziq qoplamalari boy rang diapazoni bilan ajralib turadi ”.

Shunday qilib, birlikning ta’siri barcha xonalarni bezashning o‘ziga xos uslubi, shuningdek, bir xil bezak va dizayn elementlari to‘plami tufayli erishiladi. Xususan, siz mebelda, devorlarda mavjud bo‘lgan bir

nechta asosiy ranglardan foydalanishingiz mumkin. Yana bir qadam - bu bir xil dekor, masalan, ma’lum bir to‘plamdagi lampalar.

12.2-§. Xol (zal) aksessuarlari

Mehmonxona aksessuarlari ham katta rol o‘ynaydi, ular nafaqat dizayni, balki funktsional yukini ham yuklaydi.

Zal aksessuarlari funktsional va chiroyli bo‘lishi va mehmonga g‘amxo‘rlik ko‘rsatishi kerak.

Mehmonxonaning ichki qismiga qarab, belgilar va ma’lumot plitalari turli materiallardan tanlanadi: guruch, shisha, organik shisha, yog‘och, shuningdek uch o‘lchovli tasvirga ega metall. Sifatli zal aksessuarlari quyidagi xususiyatlar bilan ajralib turadi:

- plitalardagi tasvirlar yuqori aniqlik va aniqlik bilan takrorlanadi;
- yuqori harorat, korroziy muhit va to‘g‘ridan-to‘g‘ri ultrabinafsha nurlanish ta’sirida tasvirning uzoq vaqt davomida o‘zgarmasligi.

Metallning rangi, shrift, chizmalar uslubi mehmonxonaning umumiy uslubiga juda mos kelishi kerak. Yuqori texnologiyalar uchun bitta variant, klassiklar uchun - boshqa narsa.

Oyoq kiyimlarini tozalash moslamalari to‘g‘ri jihozlangan mehmonxona qabulxonasining ajralmas qismi hisoblanadi. Har qanday mehmonxonaga kiraverishda poyabzal uchun lak qo‘yish tavsiya etiladi. Bugungi kunda boy ranglar sxemasida bir qancha modellar mavjud bo‘lib, ular dizaynerlarga ichki makonni bezashda har doim to‘g‘ri yozuv mashinkasini tanlash imkonini beradi. Daraxt, marmar va boshqalar ostidagi avtomobil dizayni ayniqsa mashhur. Yuqori segmentdagi mehmonxonalar ko‘pincha Germaniyaning Heute markali avtomobillari hisoblanadi. Ular arzon emas: 21 ming rubldan. modifikatsiyaga qarab 119 minggacha, lekin ishning ko‘rinishi va sifati eng yuqori talablarga javob beradi.

Heute poyafzallarni parlatish mashinalarining keng assortimentini ishlab chiqaradi. Kichik oilaviy mehmonxonalar uchun mos modellardan sanoat mashinalariga qadar. Germaniya va rus uskunalari o‘rtasidagi asosiy farqlar quyidagilardir: jim ishlash, ishonchlilik (kamdan-kam hollarda buzilishlar) va yuqori narx. Nemis va rus poyabzallarini tozalash mashinalarida an’anaviy ravishda ikkita sarf materiallari ishlatiladi: uchta yoki ikkita cho‘tka to‘plami va rangsiz krem. Kirlardan tozalash uchun bitta cho‘tka, qolgan ikkitasi engil va qorong‘i poyafzallarni polishing uchun. Mashinalarning ko‘p qirrali konstruktsiyasi ularni ichki qismga osongina joylashtirish imkonini

beradi. Ular zanglamaydigan po‘latdan yasalgan silindr shaklida yoki tekis quti shaklida tayyorlanishi mumkin. Bundan tashqari, interyer uchun rang va tuzilish jihatidan farq qiladigan tashqi panellarni tanlash, shuningdek mehmonxona logotipini o‘yib yozish mumkin. Cosmo plus nemis modeli juda mashhur. U ergonomik kontaktli tutqich tutqichi bilan jihozlangan, sirtini silliqlangan, yuqori sifatli po‘latdan yasalgan qo‘shimcha tutqichli panjaraga ega. Ushbu bar sizga poyabzal tozalashda barqaror pozitsiyani saqlash imkonini beradi. Mashina tutqichning aloqa tugmachasini bosib ishga tushiriladi. Tutqich qo‘yib yuborilganda, mashina avtomatik ravishda o‘chadi.

Pastroq toifadagi mehmonxonalar uchun siz o‘zingizni ancha ishonchli mahsulot sifatida ko‘rsatgan mahalliy ishlab chiqarilgan avtomobillarni taklif qilishingiz mumkin. Zamonaviy poyafzal poyafzallari barcha xavfsizlik talablariga javob beradi, chunki ular elektr jihozlarini yuqori darajada himoya qiladigan maxsus mo‘ljallangan motorlardan foydalanadilar. Tozalash cho‘tkalarida faqat tabiiy tolalar ishlatiladi, hatto tez-tez ishlatilsa ham, ular poyabzal va yuqori porloq qatlamga zarar etkazmaydi. Mashinalar uchun maxsus ishlab chiqilgan krem tarkibi poyabzal terisining barcha turlarini tozalash uchun zarur sifatlarga ega.

Mehmonxona va mehmonxonalarning vestibullarida bir necha soat bo‘lishi kerak, shunda mehmon har xil vaqt zonalarida vaqtni biladi. Albatta, soatlarning dizayni va ranglari zalning umumiy uslubiga mos kelishi kerak.

Mehmonxona qabulxonasida aksessuarlarning rolini ortiqcha baholab bo‘lmaydi. Turli materiallardan yasalgan zamonaviy va oqlangan belgi nafaqat kerakli ma’lumotlarni o‘z ichiga oladi, balki ajoyib dizayn elementiga aylanishi mumkin. Axborot belgilarini nafaqat mehmonxona foyesida, balki koridorlarda va xonalar eshiklari yonida ham joylashtirish mumkin. Mijoz uzoq vaqt davomida kerakli xonani yoki ma’murni izlashi shart emas, chunki axborot belgisi qaerga borishni o‘z vaqtida ko‘rsatadi.

Hatto yo‘l belgilari kabi oddiy narsa ham mehmonxonaning darajasi va darajasini ta’kidlab, xaridorlarga o‘zlarini diqqatli his qilishlariga yordam beradi.

Qabulga qo‘ng‘iroqlar. Hashamatli mehmonxonani yaxshi mehmonxonadan nima ajratib turadi? Tafsilotlar. Bu yuqori darajadagi xizmat va individuallikni ta’kidlaydigan maxsus atmosferani yaratadigan zamonaviy tafsilotlar. Bunday almashtirib bo‘lmaydigan tafsilotlardan

biri - qabul qo‘ng‘irog‘i. Qabul qo‘ng‘iroqlari odatiy yoki antiqa uslubda bo‘lishi mumkin. Bu kichik aksessuar tashrif buyuruvchilarning e’tiborini tortadi.

Ma’lumot stollari. Ma’lumot stollari, belgilar va belgilar mavjud va mehmonxona mehmonlariga kerakli ma’lumotlarni aniq etkazadi. Axborot belgilari yasalgan nozik va olijanob dizayn har qanday interyer uslubiga mos va organik ravishda mos keladi.

Mehmonxona mehmonlariga qo‘shimcha ma’lumot kerak bo‘ladi - bu ziyofatdagi ma’lumot, yo‘nalish belgilari yoki pol raqami bo‘lgan belgi. Axborot belgilari - bu juda muhim rol o‘ynaydigan kichik, lekin juda sezilarli ichki detal. Birinchi marta kelgan mehmonlar asosiy ma’lumot manbai sifatida tabeladan foydalanadilar, ularning etishmasligi darhol seziladi, noqulay va noqulay. «Axborot belgilari metall, guruch, plastmassadan yasalgan» xuddi guruch «dan yasalgan, boshqa materiallardan ham foydalanish mumkin. Belgilar zamin va devor bo‘lishi mumkin - ular joylashtirilgan ma’lumotlarga bog‘liq».

Stendning dizayni mobil varaq uchun teshik beradi. Axborot hisoblagichlari A3 va A4 formatidagi axborot maydoni ko‘rinishida yoki yo‘naltiruvchi o‘qlar ko‘rinishida, shuningdek statsionar yoki ko‘chma. Ko‘pincha bo‘r tokchalari ishlatiladi. Bu tokchalar ko‘p funktsiyali. Ular konferentsiya, mehmonxona xizmatlari va restoran menyusi haqida ma’lumot olib borishi, bo‘lajak voqealar haqida xabar berishi, sayohat yo‘nalishini ko‘rsatishi yoki, masalan, yog‘och tutqichli ko‘chma taxtadan foydalanishi, mehmonga kelgan qo‘ng‘iroq haqida xabar berishi mumkin. . 4-5** mehmonxonalarda tez-tez xabarnoma taxtasi o‘rnatiladi, bu yerda har bir mehmon har qanday tashrif buyuruvchiga yozuv qoldirishi mumkin. E’lonlar taxtasi foyedagi ko‘zga ko‘ringan joyda yoki liftda devorga osilgan. Bundan tashqari, axborot plitalari katta hajmga ega, ular an’anaviy tarzda mehmonxona tuzilishini aks ettiradi: har qanday xizmatni, restoran yoki xonani qaerdan topish mumkin va hokazo. Butun zal bo‘ylab axlat qutilari va kuldonlarni o‘rnatish tavsiya etiladi, ular tashrif buyuruvchilarga ko‘rinishi kerak. Matbuot stendlari va maxsus soyabon stendlari bir xil uslubda yaratilgan bo‘lishi kerak. Albatta, barcha tokchalar va xabarlar taxtalari, axlat qutilari va kuldonlar, soyabon stendlari mehmonxonaning umumiy dizaynini ta’kidlab, bir xil uslubda tanlanishi kerak.

Mobil panjara ustunlari va arqonlar. Mehmondo‘stlikni qat’iy va ta’kidlangan funksionallik bilan birlashtirgan o‘ziga xos muhit-har qanday yuqori darajali mehmonxonaning asosiy maqsadi. Bu holda

asosiy vazifalardan biri - mobil qilichbozlik tokchalarini malakali tanlash va joylashtirish. Dekorativ tokchalar va ko‘chma to‘siqlardan foydalanish mehmonxona mehmonlarining xavfsizligini ta’minlaydi.

Soyabon, yuk ostida, ilgichlar. Zaldan chiqishda soyabonli stendlarni joylashtirish foydalidir. Mehmon, albatta, bu g‘amxo‘rlik belgisini qadrlaydi.

Zamonaviy va ixcham soyabonli stend - bu mehmonxona ichki qismining qulay detali, polni toza va quruq holda ushlab turadigan amaliy dekor elementi, chunki mehmonxona mehmonlari soyabonlarni erga quritishi shart emas. Bundan tashqari, soyabon stendi mehmonxonani ozoda saqlashga imkon beradi - chunki soyabonlar bir joyda, ko‘zga ko‘rinmas va qo‘lda saqlanadi. Chiroyli ko‘rinish mehmonxona xizmatining benuqson darajasini ta’kidlaydigan yana bir eslatmani qo‘shadi, bu mehmonxona mehmonlariga ma’muriyatning o‘z mulkiga hurmatli munosabatini ko‘rsatadi.

Bagaj ushlagichlari. Mehmonxona xonalarini jihozlashda muhim element - yuk ushlagichlar. Bagaj tokchasi - qattiq yog‘ochdan yoki shponlangan yoki laminatlangan dipdan yasalgan mehmonxona kabinet mebellari moduli sifatida.

Urn. Mehmonxona biznesini tashkil qilish yoki kengaytirishda, nafaqat mehmonxonaga kiraverishda, balki uning ichida bo‘lishi kerak bo‘lgan axlat qutilari kabi prozaik narsalar haqida oldindan o‘ylab ko‘rish maqsadga muvofiqdir.

Bu funktsional aksessuarlar tashrif buyuruvchilarga ko‘rinishi kerak, lekin umumiy uslubiy rasmdan tashqarida emas.

Bezatish vazifasi bilan bir qatorda, funktsional rolni bajaradigan aksessuarlardan tashqari, tashrif buyuruvchining ko‘zini quvontirish, o‘ziga xos qulaylik va uslub yaratish uchun xizmat qiladigan aksessuarlar ham mavjud.

Bu holda, bu ekzotik palma daraxtlari yoki sun’iy orkide bo‘lsin, turli xil rasmlar, vazalar, gulli idishlar, gullarning o‘zi. Sun’iy gullar ko‘plab xonalarni bezash uchun zarurdir. Har qanday interyerning dizayni va bezaklarini, hatto mehmonxona yoki restoran majmuasi uchun hamisha yashil va gulli o‘simliklardan foydalanmasdan tasavvur qilish qiyin.

Barcha sanab o‘tilgan aksessuarlar bilan jihozlangan mehmonxona qabulxonasi to‘liq stilistik ko‘rinishga ega bo‘lib, o‘z mehmonlarini qabul qilishga tayyor.

Shunday qilib, ushbu aksessuarlarning asosiy vazifasi - umumiy uslubdan chiqib ketish va tashrif buyuruvchilarning e’tiborini jalb qilish emas, balki mehmonxonaning o‘ziga xos atmosferasiga uyg‘un tarzda moslashishdir. Mehmonni o‘rab turgan joy nafaqat charchabgina qolmay, balki zavqlantiradi. Mehmonxona xodimlarining ish joyining oqilona joylashuvi, qiziqarli, esda qolarli dekorativ yechim bilan birgalikda uning uslubiga urg‘u beradi va aksessuarlar mehmonxona haqida qo‘shimcha ma’lumot beradi.

Tayanch so‘zlar va iboralar: xol, zal, vestibyul, foye, konfort, mehmonxona, arxitektura, mehmonxona intereri, loyixa, proekt. mehmonxona nomerlari, joylashtirish, mehmonxona binolarining arxitekturasi, tashqi va ichki ko‘rinish.

Mustaqil ishlash uchun savollar

1. Xollar (zallar) va vestibyullar va ularning tarkibiy qismlarining xususiyatlari to‘g‘risida gapirib bering.
2. Zalga kirib, siz poklik va farovonlikka kirishni xohlaysiz shu to‘g‘risida gapirib bering.
3. Mehmonxona foyesida eksklyuziv dizayndan foydalanish shart emas, lekin dizaynda umumiy mavzu bo‘lishi kerakligi bo‘yicha so‘zlang.
4. Foyedagi eng muhim joy - bu qabul qilish va joylashtirish xizmati to‘g‘risida gapirib bering.
5. To‘g‘ridan-to‘g‘ri qabulxonaning o‘zida mini-kafe ishlashi mumkinmi?
6. Mehmonxona qabulxonasini jihozlash uchun ishlatiladigan yumshoq mebellarga qanaqa talablar qo‘yiladi?
7. Mehmonxona seyflari to‘g‘risida gapirib bering.
8. Mehmonxona aksessuarlari to‘g‘risida gapirib bering.
9. Sifatli zal aksessuarlari qanaqa xususiyatlar bilan ajralib turadi.
10. Hashamatli mehmonxonani yaxshi mehmonxonadan nima ajratib turadi?

Test savollari

1. Yuvinish xonasining poliga uni satxi bilan barobar xolda qanday jihoz o‘rnatiladi?

a) suv ketish uchun trap o‘rnatiladi
b) truba

c) sintetik gilam to‘shaladi
d) suv ketish uchun teshib qo‘yiladi

2. Bolalar xonasidagi jihozlar kattalar yotoq xonasidagi jihozlardan dizayn yechimi bilan farq qilishi kerakmi?

a) Ha, kerak
b) Faqat dars qiladigan stol va stuli farq qilishi kerak
c) Yo‘q, kerak emas
d) Krovat va kiyim shkafi o‘lchamlari kichikroq bo‘lishi kerak

3. Mehmonxonadagi yozgi xonani (ayvonni) turlarini aytib bering

a) Veranda, balkon, lodjiya, terrasa
b) Veranda, balkon
c) Lodjiya, balkon
d) Terrasa, balkon

4. Xona va ayvon derazalari oldiga osiladigan turli pardalarni vazifasi nimadan iborat?

a) Xonaning dizayn yechimini boyitish, ortiqcha ko‘zni qamashtiruvchi quyosh nurlaridan saqlash, tashqaridagi shovqindan va qish oylarda sovuq havodan saqlash
b) Tashqaridagi shovqindan saqlash
c) Xonaning dizayn yechimini boyitish
d) Ortiqcha ko‘zni qamashtiruvchi quyosh nurlaridan saqlash

5. Jihozlarni loyihalayotganda dizayner nimaga e’tibor berishi zarur

a) Insonni antropometrik o‘lchamlariga
b) Jihozlar rangiga e’tibor berish kerak
c) Mikroiqlimiga
d) Material qarshiligiga

6. “Hay-tek” deganda nimani tushuniladi?

a) Intererni badiiy yechimida zamonaviy yuqori tehnologiyalardan, materiallardan foydalanadigan usulni (stilni) tushunamiz
b) Interyer badiiy yechimi usulining muallifining ismi
c) Yuqori tehnologiyani tushunamiz
d) Badiiy yechimiga bu iboraning aloqasi yo‘q

7. Zina to‘siqlari va umuman zina badiiy yechimi qanday bo‘ladi?

a) Zinani badiiy yechimi xonani badiiy yechimiga uyg‘un bo‘lishi kerak

b) Zinani konstruktiv yechimi asosiy ahamiyatga ega

c) Zinani pardozlash materiallarini rangi och tusda bo‘lishi kerak.

d) Zina to‘siqlari yaltiroq metaldan ishlanishi kerak

8. Xonadagi derazalarni asosiy vazifasi nimadan iborat?

a) Xonani tabiiy yoritish uchun va havosini almashtirish uchun

b) Xonani bezash uchun

c) Tashqarini tomosha qilish uchun

d) Xonani havosini almashtirish uchun

9. Djakuzi vannasi oddiy vannadan asosan nima bilan farq qiladi?

a) Djakuzi vannasida bir qancha teshiklar orqali chiqadigan suvdan gidromassaj olish mumkin

b) Hyech qanday farqi yo‘q

c) Ishlangan materiali bilan farq qilali

d) Shakli bilan farq qiladi

XIII BOB. MEHMONXONA NOMERLARI, JAMOAT JOYLARI, KAFELAR, BARLAR, RESTORANLAR UCHUN MEBEL DIZAYNI VA ISHLAB CHIQARISHNING O‘ZIGA XOSLIGI

13.1-§. Mehmonxona jihozlanishiga qo‘yiladigan asosiy talablar

Mehmondo‘stlik sanoati ob’ektlarini to‘ldirishda mebelning ergonomikasi va uning qabul qilingan talablarga muvofiqligi birinchi o‘ringa chiqadi. Mebel tanlashda mehmonxona mehmonxonasi professional mebellari uy yoki yozgi uylar uchun mo‘ljallangan mebeldan tubdan farq qilishini aniq tushunishi kerak. U etakchi mehmonxona operatorlari standartlariga qo‘yiladigan asosiy talablar asosida, amaliy foydalanish, operatsion tizimlar va uy -ro‘zg‘or xizmatlari talablariga muvofiqligi asosida ishlab chiqilgan. Mebel nafaqat zamonaviy bo‘lishi va mehmonxona ichki qismining umumiy tushunchasiga mos kelishi, balki xizmat ko‘rsatishi, bardoshli bo‘lishi, funktsional bo‘lishi kerak.

Mehmonxona jihozlash uchun yong‘in inspektsiyasining asosiy talablari ishlab chiqarishda ishlatiladigan materiallar sertifikatining mavjudligi va yonmaydigan kompozitsionli qattiq yog‘och mebellarini majburiy singdirishdir. Endi barcha yirik ishlab chiqarish firmalari bu hujjatlarni uzluksiz taqdim etadilar.

Mehmonxona mebellariga qo‘yiladigan eng muhim talablar orasida yuvish vositalari bilan tozalashda mato qoplamalarining mustahkamligi va mustahkamligi bor. Mehmonxona uchun professional mebellarning asosiy ajralib turadigan xususiyati - barcha sirtlarni qoplash sifati. «Mahsulotlar mexanik shikastlanishga va mebelni parvarish qilish mahsulotlarida mavjud bo‘lgan kimyoviy moddalarning ta’siriga chidamliligi uchun maxsus sertifikatsiyadan o‘tkaziladi. Va bularning barchasi mebel ishlab chiqarish uchun materiallarning barqarorligiga qat’iy yondashuv bilan. Ishlab chiqarish fabrikalari yuqori sifatli armaturalarni o‘rnatadilar, ular yanada intensiv ishlashini kutadilar.

Yetakchi boshqaruv kompaniyalari mebel sifatini aniqlash uchun aniq belgilangan parametrlarga ega, uni bosh ofis tasdiqlaydi. Ularning asosida mebel e’lon qilingan yulduzlar toifasiga mos keladimi yoki yo‘qmi, qaror qabul qilinadi. Mebelni mehmonxonani boshqaradigan operator bilan muvofiqlashtirish - bu hech qanday mayda-chuyda bo‘lmaydigan uzoq va qiyin yo‘l. Hamma narsa muhim: ishlab chiqaruvchi, materiallar, mebel hajmi, ishchi yuzalar maydoni, ichki buyumlar soni.

Suitedagi mebel uslubi deyarli hamma narsa bo‘lishi mumkin. Bugungi kunda mashhur bo‘lgan variantlar orasida zamonaviy, yuqori texnologiyali, imperiya uslubi, Viktoriya uslubi, barokko bor. Bu yerda umuman mehmonxonaning o‘ziga xos xususiyatlari hal qiluvchi ahamiyatga ega. Shunday qilib, besh yulduzli shahar mehmonxonasi uchun minimalizm va hashamat yoki klassik uslubning uyg‘un kombinatsiyasi maqbul bo‘ladi. Agar mehmonxona shahar tashqarisida joylashgan bo‘lsa va stilize qilingan bo‘lsa, masalan, chalet kabi, u holda mamlakat uslubidagi mebellar uning xonalarida qabul qilinadi. Bu yerda shuni hisobga olish kerakki, birinchidan, mebel uchun stilistik talablar suitlar uchun alohida ishlab chiqilmagan (faqat butun mehmonxona uchun), ikkinchidan, stilistik birlikka rioya qilgan holda, suitlardagi mebellarning sifati ancha yuqori bo‘ladi (bu standart xonalarga qaraganda materiallar, dizayn, pardozlash va h.k.).

Klassik uslubdagi yog‘ochdan yasalgan mebel faqat uydan tashqarida o‘zlarini qulay his qilmoqchi bo‘lganlar uchun mos keladi. Yumshoq mebel haqida gap ketganda, zamonaviy mehmonxonalar klassik shakllarni afzal ko‘radi, ayniqsa, suitlar uchun.

Ko‘plab ishlab chiqaruvchilar mehmonxona mebellarini ishlab chiqarishni o‘z zimmalariga oladilar va muqarrar ravishda tasdiqlash va tasdiqlash bilan bog‘liq bir qator muammolarga duch keladilar, natijada yakuniy mahsulot narxi oshadi. Professional mebel ishlab chiqarish uchun texnik jarayonning murakkabligi ham narxga sezilarli ta’sir ko‘rsatadi.

To‘shak - bu xonani jihozlashda eng muhim narsa. U qulay, ortopedik va uy -ro‘zg‘or ishlari uchun qulay bo‘lishi kerak. «Har bir xona, o‘z sinfiga va mehmonxonaning yulduzli reytingiga qarab, birinchi navbatda, ma’lum bir kenglikdagi karavot bilan jihozlangan bo‘lishi kerak: ikki yulduz uchun - 0,8-1,9 m, uch yulduz uchun - 0,9-2 m, studiya, suit, kvartira - 1,6-2 m - bu masalada frantsuz mehmonxona formatiga e’tibor qaratiladi. Amaliyot shuni ko‘rsatadiki, uchta yulduz uchun 0,9 kengligi etarli emas, 4-5 yulduz uchun esa 1 m bo‘lmagan variantni ko‘rib chiqish mantiqan to‘g‘ri keladi. ... Odatda shkaf mehmonning narsalariga beriladi, u odatda koridorga o‘rnatiladi. Va to‘g‘ridan-to‘g‘ri xonada yotoqxona stollari, yuk javonlari va boshqa mebellar. 4-5 yulduzli mehmonxonalarda xonaning minimal maydoni 12-14 kvadrat metrni tashkil qiladi. m, lekin ular mijozning qulayligi uchun kadrlarni ko‘paytirish yo‘nalishida bu minimalni engishga intilishadi.

To‘shak va choyshabni tanlashda, birinchi navbatda, xona qanday tozalanishi haqida o‘ylash kerak. To‘shak odatda taglikda bo‘lishi kerak, yotoqxona stollari oyoqlarda emas va bo‘sh joylari minimal bo‘lishi kerak. 4-5* mehmonxonalarning ko‘pchiligi tayyor somierni (yumshoq, keng divan) emas, balki yog‘ochdan yasalgan to‘liq to‘shaklarni afzal ko‘radi. Buning sababi shundaki, to‘shak nafaqat funktsional yukni ko‘taradi, balki xonada qulay muhit yaratadi. Mehmonxonalar uchun yog‘och taglikdagi to‘shaklarni ishlab chiqaruvchilar asosan qattiq yog‘ochdan yasaydilar, yoki hamma to‘shak mahkamlagichlari qattiq yog‘ochdan yasalgan birlashtiruvchi blokdan o‘tadi - bu to‘shak konstruktsiyalariga kuch beradi.

To‘shak kengligi yulduzlik belgisi sifatida. Mehmonxona xonasidagi sharoit uy sharoitiga iloji boricha yaqin bo‘lsa -da, unda ortiqcha narsa bo‘lmasligi kerak. Hatto ustun xonalarda ham eng zarur narsalar bor. Sifatli dam olish uchun zarur bo‘lgan narsalardan boshlaylik - yotoqdan. 4-5 yulduzli mehmonxonalarda yog‘och to‘shakli majmuada odatda o‘rtacha va o‘rtacha yuqori narxdagi matraslar ishlatiladi. Ular qulayroq, bundan tashqari, xizmat muddati arzon analoglardan foydalanish davridan bir necha barobar ko‘p. Kichkina xonalarning dizayni nuqtai nazaridan, mehmonxonachilar minibar uchun allaqachon o‘rnatilgan sandiqli ish stollarini afzal ko‘rishadi. Ammo 4-5 * mehmonxonalar uchun tez-tez minibarsiz stol yozish (yoki kiyinish) buyurtma qilinadi va minibar zonasi alohida-alohida yaratiladi, ko‘pincha idishlar uchun maxsus tokcha bilan birlashtiriladi. Xonadan tejamli foydalanish istagi eshikli shkaflarga bo‘lgan talabning yuqori ekanligini tushuntiradi, lekin mehmonxona darajasi qanchalik baland bo‘lsa, eshikli shkaflarga qiziqish tez-tez uchraydi, chunki bunday shkaflarning jabhalari har xil bo‘lishi mumkin. dizayn va natijada bunday shkaflar ancha jozibali ko‘rinadi. Kreslolar odatda qattiq yog‘ochdan yasalgan, o‘rindiqlar har doim bahor tagida.

Mehmonxona xonalarida maxsus yasalgan mebellar sotib olinadi - maxsus yumaloq uchlari, yumshoq mebellari, harakatlanuvchi qismlari va mexanizmlari. Buzilish xavfi juda katta bo‘lib qolayotganligi sababli, mehmonxona mebellari ta’mirlash uchun etarlicha sodda bo‘lishi kerak, shunda to‘la vaqtli duradgor shikastlangan elementni eng qisqa vaqt ichida tuzatishi yoki o‘zgartirishi mumkin.

«4-5 yulduzli mehmonxonalarda mebelning to‘liq yangilanishi, odatda, har 8-10 yilda, axloqiy va jismoniy buzilishlar sodir bo‘ladi. Butun xizmat muddati davomida kafolat xizmati va kichik ta’mirlash

ishlari olib boriladi. Kamdan-kam hollarda - vandalizm holatida - mebelning alohida qismlarini, xususan, fasad va dastgohlarni almashtirish. Mehmonxona mebellarini ishlab chiqaruvchi individual fabrikalar namunaviy chizmalar va rang sxemalarini 15 yilgacha saqlaydilar. Fors -major holatlarda bu shikastlangan mebel qismlarini tez ishlab chiqarishda juda yordam beradi. Biroq, yuqori sifatli professional mebeldan ehtiyotkorlik bilan foydalanilganda, butun xizmat muddati davomida uning qismlarini almashtirish talab qilinmaydi.

Boshqa barcha mebellar uchun vakolatli - ergonomik tartib muhim: mebel xonani bezovta qilmasligi kerak.

Rossiyalik mehmonxonachilar, aksariyat rus iste'molchilari kabi, xonalarni jihozlashda cheklangan quyuq ranglar sxemasini afzal ko'rishadi. Asosan, bu gilos va yong'oqning har xil soyalari. Bu faqat milliy dizayn afzalliklari bilan bog'liq. Shunday qilib, Yevropada, bugungi kunda ham mehmonxonalarda, ham xususiy uylarda ular xonalarni ochiq rangda jihozlashni afzal ko'rishadi, ba'zida hatto oq rangni tanlaydilar. Aytgancha, bu tendentsiya xonalar va boshqa binolarni tozalash chastotasi bilan hech qanday aloqasi yo'q.

Har qanday mehmonxona nafaqat yashash joyi. Bu yerda turli tadbirlar o'tkaziladi: konferentsiyalar va ko'rgazmalar-taqdimotlar, muzokaralar va uchrashuvlar. Mehmonxona restoranida ko'pincha ziyofatlar uyushtiriladi. Lekin bu barcha tadbirlar uchun saqlash uchun qulay va kerak bo'lganda tozalash oson bo'lgan maxsus mebellar bo'lishi kerak.

Ma'muriyat nuqtai nazaridan, maxsus kunlar uchun mebel tushunchasi juda keng. Birinchidan, bu ziyofatlar va konferentsiyalar uchun ishlatiladigan, bir -birining ustiga qo'yiladigan banket stullari. Bundan tashqari, u spektakllar, ko'chma ekranlar, yig'iladigan podiumlar va raqs maydonchalari uchun stendlarni (ko'ngilochar tadbirlar uchun) o'z ichiga oladi.

«XXI asr mebellari» - bu ba'zida katlanadigan mebel deb ataladi, chunki u haqiqatan ham o'sha xonani tezda banket yoki konferents-zalga aylantirishga qodir. Yagona zalli mehmonxona undan unumli foydalanishi uchun u nafaqat mehmonxona ichida, balki ochiq havoda o'tkaziladigan tadbirlarda ham ishlatilishi mumkin bo'lgan ma'lum mebel to'plamiga ega bo'lishi kerak.

Konferentsiya va ziyofat mebellari o'rtasida farq bor. Avvalo, bu dastgohlarning qoplamasiga taalluqlidir. Konferentsiya stollari qayd qilinadi, shuning uchun stol usti ham qattiq (laminatlangan). Ziyofat

stollari uchun yumshatuvchi qoplama ishlatiladi. Uning vazifasi - stol choyshabini ushlab turish (dasturxon stol yuzasida sirg‘alib ketmasligi uchun) va dasturxon stolga tegganda paydo bo‘ladigan ovozni o‘chirish. Yumshatuvchi qoplamaning eng yaxshi varianti - PVX mato va poliuretan ko‘pikining kombinatsiyasi.

Banket va konferents-zallar uchun stollar har xil shakl va o‘lchamlarda bo‘lishi mumkin - kvadrat, to‘rtburchaklar, dumaloq (shuningdek 1/2 va 1/4 doira), halqa (1/2 va 1/4 halqalar), kombinatsiyalangan (dumaloq stol + atrofidagi halqa stol).

Jadvallar xonaning xususiyatlariga (zalning shakli, o‘lchami va maqsadi) qarab tanlanadi. Agar xona ko‘p funktsiyali bo‘lsa, ya’ni har xil formatdagi tadbirlarni o‘tkazish uchun mos bo‘lsa: bufet, ziyofatlar, konferentsiyalar, diskotekalar, moda namoyishlari va h.k. mos keladi.

Qatnashuvchilarni odob -axloqning o‘ziga xos xususiyatlari va tadbir mazmunini inobatga olgan holda joylashtirish uchun siz katlanadigan stollar modellari uchun to‘g‘ri variantlarni tanlashingiz kerak - ularning o‘lchamlari va shakllarini aniqlash. Mutaxassislar har doim bu borada yordam berishadi, chunki har xil kombinatsiyalarni kvadrat, yarim doira va oval stollardan, shuningdek ularning segmentlaridan yasash mumkin. Katlanadigan stollarni osongina joylashtirish mumkin, masalan, xonaning perimetri bo‘ylab oval bo‘lib, uning o‘rtasi gullar bilan bezatilgan.

Jadvallardan tashqari, stullarni tanlash ham muhim, ular stilistik jihatdan xonaning umumiy qabul qilingan me’yorlari va ranglariga mos kelishi va ichki makonga organik ravishda mos bo‘lishi kerak.

Portativ ekranlar, shuningdek, bo‘sh joydan maksimal darajada foydalanish imkonini beradi. Ular xonani oson rayonlashtirish, dekorativ maqsadlarda, shuningdek, har qanday mebelni yashirish uchun ishlatiladi.

13.2-§. Restoran va bar uchun mebel. Maxsus mebellarga qo‘yiladigan talablar

Restoran, bar uchun mebel: qulaylik, uslub, ishonchlilik. Har qanday restoranning o‘ziga xos atmosferasi nafaqat xizmat ko‘rsatish darajasi, yoqimli musiqa va yorug‘lik bilan, balki restoran uchun mebel kabi atribut bilan ham yaratiladi. U muassasaning dekoriga, uning uslubiga, narx toifasiga va tashrif buyuruvchilarga qarab tanlanadi.

Restoranni jihozlashda hamma narsani eng kichik detallargacha o‘ylab ko‘rish kerak: stol, stul, yog‘och stol va hatto stol usti bir-biri

bilan ideal tarzda birlashtirilgan bo‘lishi kerak. Restoran uchun mebel tanlashda siz shuni esda tutishingiz kerakki, restoran stollari, restoran uchun stullar intererning asosiy qismini tashkil qiladi - ular qulay, amaliy va ayni paytda nafis bo‘lishi kerak.

«Banketlarni diametri 1500-1800 mm (8-10 o‘rindiq) bo‘lgan dumaloq stollar, stollar sifatida kichik dumaloq yoki kvadrat stollar, shuningdek VIP mehmonlarni qabul qilish uchun to‘rtburchaklar stollar yordamida tashkil qilish mumkin.

Bufet stolini tashkil qilish uchun sizga diametri 700-800 mm va balandligi 1100 mm bo‘lgan dumaloq tokchalar kerak bo‘ladi.

Bar taymerlari - barning almashtirib bo‘lmaydigan elementi. Bu qoida bar-peshtaxtalarga ham taalluqlidir, chunki ba’zi hollarda korxona mehmonlari bilan birinchi bo‘lib «uchrashishadi». Mahsulot stoli qanday bo‘lishini hal qilish juda muhimdir. Bu yog‘ochdan yoki MDFdan yasalgan stol usti bo‘lishi mumkin, u barcha zamonaviy kuch talablariga javob beradi. Stol usti ishlab chiqarishni ko‘plab kompaniyalar taklif qiladi, lekin shuni esda tutish kerakki, mahsulotning chidamliligi va chiroyliligining asosiy omili - bu materiallarning yuqori sifati, stol tayanchlari. Masalan, eman stoli nafaqat ajoyib, balki ishonchli bo‘ladi - yog‘och stollar chidamliligi bilan mashhur.

Bar taymer - kafe, bar yoki restorandagi eng muhim mebel qismlaridan biri. «Uning yordami bilan korxonaning individual maydoni yaratiladi, shuningdek butun ichki makonning kontseptsiyasi va dizayn echimi aks etadi. Barga ko‘p odamlar keladi: bu yerda muassasa mehmonlari muloqot qilishadi, kokteyllarga buyurtma berishadi, ko‘p vaqtlarini o‘tkazishadi, shuning uchun bar har doim toza, chiroyli, jozibali va yoqimli dam olishlari kerak. «

Bar taymerlari ishonchli va bardoshli bo‘lishi kerak, chunki ular yuqori dinamik yuklangan xonalar uchun maxsus yaratilgan. Tegishli material, rang va mahsulot konfiguratsiyasi tanlanadi. Raflarning shakllari juda xilma -xil bo‘lishi mumkin, mahsulotlarning o‘lchami ham alohida tanlanadi, bu tokchaning orqasida joylashgan odamlarning maksimal soniga bog‘liq.

Bar mebellari. Mehmonxona barining dizayni va jihozlanishiga hamma narsadan jiddiy yondashish kerak. Aksessuarlar, silkitgichlar, o‘lchash idishlari, qoshiqlar, tiqinlar, vintlar nafaqat bufetchining ishini osonlashtiradi, balki mehmonxona barining kayfiyati va muhitini yaratadi. Bufetchining tez va samarali ishlashi uchun uning qo‘lida hamma narsa bo‘lishi kerak va u kichkina maydonga ixcham joylashishi

kerak. Eng kichik, lekin juda muhim mehmonlar haqida unutmang. Yorqin quvnoq naqshli idish-tovoqlar, bolalarning vilkalar pichoqlari bolalar va ularning ota-onalarini quvontiradi, yoqimli taassurot qoldiradi.

Chiroyli musiqa, baland barli taburekalar, engil kokteyllar - hech qanday barni ularsiz tasavvur qilib bo‘lmaydi. Bar mebellari, albatta, to‘g‘ri atmosferani yaratishga hissa qo‘shadi. Bu amaliy va zamonaviy bo‘lishi kerak: bar uchun stullar, kafe uchun stollar. Bar taburetlari jozibali dizaynga ega bo‘lishidan tashqari, odamlar ko‘p bo‘lgan joylarning o‘ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda ishlab chiqariladi, shuning uchun stullar yuqori ishlash xususiyatlariga ega. Ishlab chiqaruvchilar kataloglarida, qoida tariqasida, yog‘och va metall bar taburetlari, taglik tagliklari, yumshoq qoplamali bar stullar, taymerlar uchun stol usti mavjud. Bar uchun barcha mebellar asosan eng yuqori sinfda.

Muzokaralar uchun mebel. Uchrashuv maydoni dastlab alohida joy sifatida ajratilgan bo‘lib, u butun mehmonxonaning rang sxemasi, tashqi ko‘rinishi, uslubi va dizayniga muvofiq mo‘ljallangan. Bu yerda yumshoq mebellar funktsional, qulay, lekin juda yumshoq bo‘lmasligi kerak (chunki bu dam olish xonasi emas).

Dumaloq stolda muzokaralar o‘tkazish yaxshi shakl deb hisoblanadi, shuning uchun radiusli divan bu holda eng yaxshi echim bo‘ladi. Biroq, bunday divan juda ko‘p joy egallaydi, shuning uchun burchakli divanlarni xonaning kichik maydoni bilan ishlatish mumkin. Muzokaralar uchun qulay shart-sharoit yaratish uchun ularga tezda 2-3 kreslo (stul) biriktirish kifoya.

Amaliyot shuni ko‘rsatadiki, muzokaralar yoki kichik seminarlar uchun 8 yoki 16 o‘rinli modulli guruh tuzilgan ma’qul, chunki bu bunday tadbirlar ishtirokchilarining odatdagi soniga to‘g‘ri keladi. Agar kerak bo‘lsa, guruh kengaytirilishi mumkin. Bunday tadbirlar uchun mebel, birinchi navbatda, qulay bo‘lishi kerak, shunda unga bir necha soat sarflaydigan muzokarachilar charchab qolishmaydi.

Mebel elementlari (ayniqsa, kreslolar) katta bo‘lmasligi va rang sxemasi yorqin bo‘lmasligi kerak. Bej yoki jigarrang kabi neytral, sokin, issiq ranglarni tanlash afzaldir. Mebelni tozalash uchun oson tozalanadigan, yuqori aşınma qarshiligiga ega, rangini yo‘qotmaydigan, burishmaydigan, cho‘zilmaydigan, toksik bo‘lmagan va «sigaret sinovi» ga bardoshli zamonaviy materiallarni tanlash tavsiya etiladi.

Maxsus kunlar uchun mebellar mehmonxonaga uni har xil formatdagi biznes va ko‘ngilochar tadbirlarda ishlatish va har bir holat

uchun eng yaxshi tartib variantini tanlash imkoniyatini beradi. Masalan, agar mehmonxonada konferents-zal va restoran bo‘lsa, u asosan tashrif buyuruvchilar bilan kechqurun to‘ldirilgan bo‘lsa, ertalab va tushdan keyin stullarni konferents-zalda ishbilarmonlik tadbirlari uchun ishlatish mumkin, keyin esa ular tezda restoranga ko‘chirildi.

Umumiy binolarda to‘g‘ri yoki tartibsiz konfiguratsiyali cho‘zilgan stollar, shuningdek to‘rtburchaklar jadvallar qulayroqdir.

Ko‘pgina mehmonxonalarda mehmonlar yig‘ilish, taqdimot yoki ziyofat o‘tkazadigan maxsus konferents -zallar mavjud. Tadbir turiga, mehmonlar soniga va ularning maqomiga qarab, bunday zalga mehmonlarga xizmat ko‘rsatish uchun ko‘chma stol, stul va maxsus mebel kerak.

Konferentsiyalar uchun stol usti 1200x800 mm bo‘lgan to‘rtburchaklar katlanadigan stollarni tanlash yaxshidir. Katlama mexanizmi ularni burish va ochishni osonlashtiradi (qo‘shimcha asboblarsiz).

Konferents-zallar uchun zalni qayta jihozlashga sarflangan vaqt katta ahamiyatga ega, shuning uchun ularda ishlatiladigan barcha mebellar ko‘p funktsiyali bo‘lishi va joydan joyga oson ko‘chirilishi kerak. Bu maqsadlar uchun yig‘iladigan stullar, shakli va o‘lchamlari bo‘yicha bir -biridan farq qiladigan o‘zgartiruvchi stollar, katlanadigan ofitsiantlar stollari, ko‘chma sahnalar, spektakllar uchun minbarlar, yig‘iladigan raqs maydonchalari, ekranlar va taqdimot uskunalari juda mos keladi.

Dumaloq yoki to‘rtburchaklar (masalan, 750x750 mm) kichik katlanadigan stollar ko‘rgazmalar va taqdimotlar uchun mos keladi, bu asosan stollarni vertikal buklanishiga imkon beruvchi katlama mexanizmiga ega.

Qabul xonalarida, zallarda va yashash xonalarida yumshoq mebellar (kreslolar, divanlar, yumshoq skameykalar va stullar) guruhlarga joylashtiriladi. Turistik mehmonxonalarda, odatda, katta dumaloq stol birinchi qavat foyesida yoki yashash xonalaridan birida o‘rnatiladi, unda 8-12 kishidan iborat guruh yig‘ilib, marshrutni muhokama qilish, taassurotlar almashish, umumiy suhbat, va boshqalar.

Yumshoq mebel guruhlaridagi stol va stollar har xil shakl va dizaynda, shu jumladan, uchburchak, dumaloq va notekis shakldagi qopqoqli, plastmassa qoplamali panel, shisha va boshqalardan yasalgan.

Yashash xonalari va ziyofat xonalari uchun yumshoq mebellar to‘plami, gobelen qoplamali nozik yog‘ochdan yasalgan mebellar va

yong‘oq, qayin va boshqa qattiq yog‘ochlar bilan qoplangan zamonaviy massiv yumshoq va yarim yumshoq mebellar tavsiya etiladi. Televizorli yashash xonasi uchun og‘ir yumshoq mebeldan tashqari, harakatlanish qulayligi va kreslolar bilan birgalikda ishlatish uchun engilroq stullarni tanlash kerak.

«Yumshoq mebellar guruhida divan (yoki kreslo) bilan stol orasidagi masofa 30 sm, kreslolar orasidagi masofa - 25-30 sm. Foydalanish qulayligi uchun kreslodan uzoqlashish imkoniyatini berish kerak. stol 50 sm. Dumaloq stol devordan kamida 1,10 m masofada joylashtiriladi va bo‘sh o‘tish uchun stul ortida 55 sm qoldiriladi. « ...

Maxsus holatlar uchun konvertatsiya qilinadigan mebeldan doimiy foydalanish mumkin. Birinchidan, bu nafaqat maxsus tashkil etilgan tadbirlarda, balki kundalik hayotda - xususan, restoranda ishlatilishi mumkin bo‘lgan stol va stullarga tegishli. Bunday mebel ma’lum bir xonaning o‘ziga xos xususiyatlariga, o‘tkaziladigan tadbirning formatiga, uning ishtirokchilari soniga va boshqa omillarga qarab tartibni tez va oson o‘zgartirish imkonini beradi.

Maxsus mebellarga qo‘yiladigan talablar. Maxsus mebellarga qo‘yiladigan asosiy talablar - stol va stullarni aylantirish qobiliyati, tez va oson yig‘ish va demontaj qilish, og‘ir ish sharoitlariga mosligi, saqlash va tashish. Jadvalni joylashtirish mexanizmi uzoq vaqt intensiv ishlashni kafolatlaydigan va mahsulotni buklangan holatda mahkamlashga imkon beradigan sanoat ishlab chiqarishi bo‘lishi muhim. Xavfsizlikni ta’minlash uchun bunday stollarning stol usti zarbaga chidamli metall yoki PVX qirrasi bilan perimetri bo‘ylab o‘ralgan.

Bundan tashqari, maxsus holatlar uchun mebel odatdagidan ko‘ra namlikka chidamliroq va xavfsiz - o‘tkir burchaklarsiz: aylantiruvchi stollarning barcha burchaklari yumaloq. Mahsulotlarning og‘irligi juda muhim - ular muntazam ravishda joydan joyga ko‘chirilgani uchun og‘ir bo‘lmasligi kerak. Nihoyat, ixtisoslashtirilgan mebellar uchun qo‘shimcha uskunalar - stul va stollarni tashish va saqlash uchun xizmat aravalari kerak bo‘ladi.

Shunday qilib, mehmonxonadagi mebel nafaqat qulay va chiroyli, balki bardoshli bo‘lishi kerak. Mebel uchun monoxromatik rangdagi teksturali va silliq matolar naqsh va bezaksiz eng mos keladi. Bunday materiallar bilan qoplangan mebellar umumiy bezakni uyg‘un tarzda bajaradi. Mehmonxonaning asosiy vazifasi - mijozlarga taklif qilmoqchi bo‘lgan xizmatlarning barcha turlari uchun maqbul uskunani tanlash. O‘z

navbatida, etkazib beruvchi kompaniyaning mutaxassislari, albatta, unga har qanday kerakli maslahatlarni berishga tayyor.

Barlar. Restoranlar. Kafe 3-5 yulduzli zamonaviy mehmonxonalarga odatda har xil turdagi ovqatlanish korxonalari kiradi: restoranlar, banket zallari, kafelar, barlar. Ularning uslubi va oshxonasini tanlash ko‘p jihatdan mehmonxonaning ixtisoslashuviga va umumiy korporativ identifikatsiyaga bog‘liq bo‘ladi.

Mehmonxonalardagi ovqatlanish korxonalari bir guruh binolar - tashrif buyuruvchilar uchun zallar, tarqatish xonalari, ishlab chiqarish binolari, umumiy ovqatlanish bo‘limi, ma’muriy va qulaylik joylari va omborlardan iborat.

«Mehmonxona ovqatlanish korxonalaridagi o‘rindiqlar soni mehmonxona maqsadiga, uning qulaylik darajasiga bog‘liq va quyidagi standartlar bo‘yicha hisoblanadi:

- restoranlar uchun - mehmonxonadagi umumiy xonalar sonining 45-65%;
- kafelar uchun - 13-28%;
- barlar uchun - 13-24% «.

Ovqatlanish xonasi - bu restoranning me’moriy va rejalashtirish yechimining markazi bo‘lgan asosiy xona. U tarqatish, xizmat ko‘rsatish, avtomobil yuvish va boshqalar bilan qulay aloqada bo‘lishi kerak.

Restoran zallarining kosmik rejalashtirish echimi, individual interyerlar yaratish har bir alohida ovqatlanish korxonasining xususiyatlarini hisobga olgan holda amalga oshiriladi, uning joylashuvi, maqsadi, atrof-muhitning tabiati.

Mehmonxonada ishlaydigan ovqatlanish korxonalari ichidagi tashrif buyuruvchilar uchun zallarning me’moriy -rejalashtirish echimi, o‘lchamlari, nisbati va sig‘imi individualdir. Bu xonalar asosiy maqsadlaridan tashqari, ayniqsa kechqurun uchrashuvlar, suhbatlar o‘tkazish uchun ishlatiladi, shuning uchun ularning me’moriy -fazoviy tashkil etilishi va ichki echimlari buning uchun zarur shart -sharoitlarni ta’minlashi kerak. Mehmonxonalarni qurish amaliyoti va ularning ishlashi shuni ko‘rsatadiki, katta xonalarni alohida zonalarga ajratish yaxshiroq, ularning hajmini vizual ravishda kamaytirish, bu tashrif buyuruvchilarda izolyatsiya va qulaylik tuyg‘usini yaratishga yordam beradi. Ushbu ta’sirga erishish uchun dizaynerlar odatda quyidagi texnikadan foydalanadilar:

- mebelni joylashtirishning turli xil variantlari;
- har xil turdagi toymasin bo‘linmalar;

- zalning umumiy yoritilishiga qaraganda stollarni yanada kuchli yoritish;
- past statsionar bo‘linmalar;
- alohida kupe-kabinalar ajratish;
- ichki makonda sun’iy va tirik o‘simliklardan foydalanish;
- zamin va ship tekisligidagi farqlar va boshqalar.

Barcha holatlarda zalning alohida zonalarga bo‘linishi mehmonlar va xizmat ko‘rsatuvchi xodimlarning harakatiga to‘sqinlik qilmasligi kerak.

Ishlab chiqarish quvvatlarini restoranga joylashtirishda pishirishning texnologik jarayoni bosqichlarini ketma -ket amalga oshirish tamoyili kuzatiladi.

Tayanch so‘zlar va iboralar: mebel, sifat, maxsus mebellar, konfort, mehmonxona, arxitektura, mehmonxona intereri, loyixa, proekt. mehmonxona nomerlari, joylashtirish, mehmonxona binolarining arxitekturasi, tashqi va ichki ko‘rinish.

Mustaqil ishlash uchun savollar

1. Mehmonxona jihozlanishiga qo‘yiladigan asosiy talablar to‘g‘risida gapirib bering.
2. Yetakchi boshqaruv kompaniyalari mebel sifatini aniqlash uchun aniq belgilangan parametrlarga egaligi bo‘yicha gapirib o‘ting.
3. Klassik uslubdagi yog‘ochdan yasalgan mebel to‘g‘risida gapirib bering.
4. To‘shak - bu xonani jihozlashda eng muhim narsa ekanligini gapirib o‘ting.
5. Mehmonxona xonalarida maxsus yasalgan mebellar sotib olinadi shu to‘g‘risida gapirib bering.
6. Konferentsiya va ziyofat mebellari o‘rtasida farqlarni gapiring.
7. Restoran va bar uchun mebellar to‘g‘risida gapirib bering.
8. Maxsus mebellarga qo‘yiladigan talablar to‘g‘risida gapirib bering.
9. Bar mebellari to‘g‘risida gapirib bering.
10. Muzokaralar uchun mebellar to‘g‘risida gapirib bering.

Test savollari

1. Chief Architect dasturining vazifaci?

a) interyer dizaynini loyixalash
b) eksteryerni loyixalash
c) mebel loyixalash
d) landshaft dizaynini loyixalash

2. An’anaviy interyerda qanday mebel qo‘llanilgan?

a) xontaxta, to‘siq-panjaralar, sandiq, kursi
b) krovat
c) stol
d) stul

3. Yotoqxonada qo‘yiladigan mebellar qaysi javobda to‘g‘ri ko‘rsatilgan?

a) krovat, tumbochka, kiyim shkafi, tryumo
b) krovat, tumbochka, kiyim shkafi
c) krovat, kitob javoni, stol, stul
d) kitob javoni, yozuv stoli

4. Umumiy xonada qanday jihozlar (mebel) o‘rnatiladi?

a) Divan, stol, stullar, Kreslo va jurnal uchun kichkina stol, televizor, servant
b) Divan, stol, stullar
c) Televizor
d) Servant

5. Oshxonada o‘rnatilishi lozim bo‘lgan jihozlar va buyumlarni aytib bering

a) Gaz yoki elektr plita, rakovina idish yuvish uchun, ishchi stol, idish tovoq qo‘yiladigan shkaf, kichkina stol va taburetkalar, Muzlatgich, gaz plitani tepasiga o‘rnatiladigan mo‘ri havo so‘radigan ventilyator bilan birga
b) Idish tovoq qo‘yiladigan shkaf, kichkina stol va taburetkalar
c) Gaz yoki elektr plita, rakovina idish yuvish uchun, ishchi stol
d) Muzlatgich.

6. Mebellarni yaratishda ko‘proq qanday materiallardan foydalaniladi?

a) Yog‘och taxta, DSP, DVP, MDF, metall, oyna
b) Yog‘och taxta
c) Plastik
d) Metall

7. Xonadagi eshiklar qanday materialdan qilinadi?

a) Yog‘och, metall, DSP, yog‘och ramka ustidan DVP, oyna,MDF

b) Gipsokarton

c) Metall

d) Yog‘och

8. Arxitekturaviy masshtab deganda nimani tushunasiz?

a) bino va inshoot xajmining atrof muhitga, inson parametrlariga mutanosiblik darajasi

b) bino va inshootlar xajmining atrof muhitga nomutanosiblik darajasi

c) bino va inshootlar xajmining inson parametrlariga nomutanosiblik darajasi

d) me’moriy kompozisiya yoki xajmning qismlarga bo‘linganlik yoki bo‘linmaganlik darajasi

9. Arxitekturada ochiq muhit nimani anglatadi?

a) atrof muhitning arxitektura bilan boglaqligini

b) yopiq muhitni

c) yopiq qurilmalar yig‘indisi

d) suv bilan boglangan qurilma

XIV BOB. MEHMONXONAGA OID IDISH-TOVOQLAR

14.1-§. Zamonaviy mehmonxona majmualari uchun har xil turdagi Professional dasturxon - dizayn elementi

Idish - bu dizaynning ajralmas elementi. Mehmonxonaning uslubi va qiyofasini, shu jumladan restoran taomlarini yaratishda ko‘p omillar ishtirok etadi. Yoqimsiz, past sifatli idishlar hatto eng nozik taom va, o‘z navbatida, mehmonxona taassurotini buzishi mumkin. Axir, har bir mehmonxona egasi o‘z mehmonlarini restoran va xonaga etkazib berilgan nonushta, tushlik yoki kechki ovqatni yoqimli ajablantirishini, bir necha bor qaytib kelishni xohlashini xohlaydi. Muassasa uslubiga mos ravishda tanlangan zamonaviy taomlar mehmonga yaxshi kayfiyat bag‘ishlashga, uni yoqimli taassurot qoldirishga yordam beradi.

Mehmonxona uchun dasturxon tanlash juda muhim va shunday bo‘lib qolmoqda. Mehmonxonalar mehmonxonachilari dasturxonni tejamaslik yaxshiroq ekanini uzoq vaqtdan beri tushunishadi - yuqori sifatli professional dasturxon sotib olib, yaqin bir necha yil ichida ko‘p narsalarni tejash mumkin. Moda va xilma -xillik korxonalari butunlay boshqacha, hatto «ekzotik» taomlarga bo‘lgan ehtiyojni keltirib chiqardi. Mehmonxona egalari raqobatchilardan nafaqat interyer, oshxona, balki idishlar bilan ham ajralib turishni istab, o‘ziga xos uslub va interyer yaratishga harakat qilmoqdalar. Ikkinchisi uzoq vaqtdan beri dizaynning ajralmas elementiga aylandi, shuning uchun original idishlar tarqalishi bilan birga asl dasturxonga bo‘lgan talab oshib bormoqda.

Eng keng tarqalgan xizmat va oshxona buyumlari - bu shakar idishlar, sutli idishlar, qoliplar, qayiq, salat idishlari, stakan, sufleformlar, sharob stakanlari, ichimliklar uchun stakan, pivo, ko‘zalar va salat idishlari, qozonlar - katta va kichik, tor va keng krujkalar va plitalar - har xil shakl va o‘lchamlar, barlar uchun idishlar, bufet, bufet, oshxona uchun qozonlar. Bu narsalarning hammasi o‘ziga xos, mehmonxona uslubiga munosib va, albatta, o‘sha davr tendentsiyalariga mos ko‘rinishi kerak.

Mehmonxonalar uchun professional taomlar orasida to‘rtburchaklar va plastinkalar, juda kichik (diametri 3 sm) salat idishlari, ko‘p rangli idishlar mashhur. Bundan tashqari, bugungi kunda ilgari faqat peshtaxta vazifasini bajargan, hozir esa bo‘lakka aylangan katta diametrli (diametri 31 sm) plastinkalardan foydalanish moda «. Hozirgi vaqtda dengiz mahsulotlari uchun idishlarga alohida e’tibor qaratilmoqda. Misol uchun, omar, salyangoz yoki midiya uchun maxsus idishlar, qisqichlar, vilkalar

va boshqalar kerak bo‘ladi. Shunday qilib, xizmat ko‘rsatish qoidalariga ko‘ra, dengiz mahsulotlari metall idishga ega bo‘lgan maxsus stendda xizmat qilishi kerak, uning ustiga muz qatlami qo‘yiladi. dengiz mahsulotlari. Qora va qizil ikra haqidagi qiziqarli nuqta: u maxsus idishlarda beriladi - muzli katta idishga kichikroq piyola solinadi.

Bufet va bufet uchun idishlar ham mehmonxonalarda zarur bo‘lib qolmoqda, endi ular tobora ommalashib bormoqda. Bu xamir ovqatlar va mevalar uchun har xil darajadagi javonlar, kek pichoqlari, qisqichlar, sharbatlar, qahva va choy uchun dispenserlar va sovutgichlar, mussli idishlar, isitgichlar va boshqalar.

14.2-§. Mehmonxona va restoranlar uchun idish-tovoqlar ishlab chiqarishga qo‘yiladigan talablar. Oshxona jihozlari

Chinni ishlab chiqarishda jahon yetakchilari nemislar, inglizlar va frantsuzlarga tegishli. Shuningdek, Bogemiya oynasi va mustahkamligi oshgan oyna idishlari.

Professional chinni idishlar quyidagi talablarga javob berishi kerak:

- manba materialining sifati;
- qo‘shimcha kuchli sir;
- bir bo‘lakli qoliplash (chashka va qovoqlarning tutqichlari, choynak va kofe kostryulkalari asosiy qismi bilan bir butunni tashkil qiladi) - hamma ishlab chiqaruvchilar uchun xos emas;
- Forms shakllar gigienasi;
- Forms shakllarning qalinlashishi (ayniqsa qirralarda);
- yaxshilab sirlangan va qirralari va taglari silliqlangan;
- Products mahsulotlarni ketma -ket joylashtirishga imkon beradigan maxsus «yig‘iladigan» shakl;
- Shock yuqori zarba yuklariga bardosh berish qobiliyati;
- mikroto‘lqinli pechda, idishlarni mashinasida ishlatish qobiliyati.

«Professional kostryulkalar tanlashda siz uning sifatiga e’tibor qaratishingiz kerak. Sifatsiz idishlar vaqt o‘tishi bilan o‘z xususiyatlarini yo‘qotadi: naqsh yuviladi, chiplar, yoriqlar va kirga kirmaydigan joylarda kirlar paydo bo‘ladi.

Professional chinni chizish, abraziv yuvish vositalari, idishlarni yuvish mashinalaridan qo‘rqmaydi. Mahsulotlarning dizayni, birinchi qarashda, erishish qiyin bo‘lgan burchaklar va burilishlarni oson tozalash imkonini beradi.

Professional oshxona idishlarining o‘rtacha ishlash muddati taxminan 5 yil. Chizma to‘g‘ridan -to‘g‘ri chinni uchun qo‘llaniladi, undan keyin chinni sirlanadi. Shuning uchun ham, agar u oltin yoki platina halqali bo‘lsa ham, idishlardan uzoq vaqt foydalanish bilan naqsh o‘zgarmaydi. Bu bezakli idishlar mikroto‘lqinli pechlarga, pishirgichlarga va idishlarni yuvish mashinalariga joylashtirilishi mumkin.

Yevropalik ishlab chiqaruvchilarning mehmonxona dasturxonlari bozoridagi tendentsiyalardan biri - silliq, yaltiroq va shaffof shisha idishlar. Bu, shuningdek, biz uchun odatiy kesishdan voz kechgan kristalli mahsulotlarga ham tegishli. Idishlarning ishlashi va o‘rtacha ishlash muddati juda muhim.

Shunday qilib, ko‘pchilik mehmonxonalar zarbaga chidamli va issiqqa chidamli idishlarga o‘tishadi. Buzilgan ko‘zoynak va plastinkalardan tashqari, restoran va mehmonxona barlarining yana bir muhim muammosi - «pensiya uchun» idishlarni avtomatik ravishda hisobdan chiqaradigan chiplar va yoriqlar. Professional shisha o‘zining mustahkamligi, idishlarni yuvish mashinasida ishlatish imkoniyati va mahsulotning mustahkamligi bilan ajralib turadi (piyola va oyoq bir vaqtning o‘zida bir tomchi shishadan puflanadi). Shisha tarkibida: SiO2 - kvarts qumidan olingan kremniy oksidi; CaO - kaltsiy oksidi, oynaning yorqinligini oshiradi, mahsulotning kimyoviy qarshiligini beradi; K2O - kaliy oksidi, eritish va kiyinish uchun zarur.

Professional shisha vaqt o‘tishi bilan o‘z xususiyatlarini yo‘qotmaydi, sarg‘aymaydi va qoraymaydi. Shisha ishlab chiqarishda shisha idishning poyaga ulanishi, poyaning shisha tagiga va oynaning chetiga ulanishi kabi joylarga alohida e’tibor qaratiladi. Shishaning mustahkamligi uchun bu joylar qalinlashgan, shishaning mustahkamlangan qirrasi yonib ketishining oldini oladi.

Mehmonxonalarda bezaksiz yoki umuman bezaksiz taom tayyorlash odat tusiga kiradi - odatda logotip va mehmonxona nomi qo‘llaniladi. Logotip bosilgan idishlar mehmonxona maqomini oshiradi va unga mustahkamlik beradi. Bu idishlarni sotib olish uchun zarur bo‘lgan vaqtni va, albatta, narxni taxminan yarmiga oshiradi. Logotip professional tarzda qo‘llanilishi muhim (bu dekorga ham tegishli). Keyin idishlar idish yuvish mashinalarida ko‘p miqdordagi to‘liq yuvish davrlariga bardosh beradi. Shuning uchun siz mehmonxonaning tashqi ko‘rinishi va maqomini tejamasligingiz kerak.

Hovuz yonida oddiy stakandan foydalanish taqiqlanadi va muassasa darajasi tashrif buyuruvchilarga plastik stakanlardan ichishga ruxsat bermaydi. Bu yerda professional dasturxon yordamga keladi, agar u ursa, u butunlay boshqacha. Masalan, katta, yig‘ish oson bo‘laklarga bo‘linadigan maxsus chinni plitalar. Kichik bo‘laklarga bo‘linadigan shisha qadahlar.

Oshxona anjomlari ishonchli, sifatli va puxta o‘ylangan dizaynga ega bo‘lishi kerak. Bu qoidalar spatulalarni qovurishdan tortib, har xil shakl va kattalikdagi kostryulkalar va shokoladlargacha qo‘llaniladi. Axir, mehmonxona oshxonasida yuk juda katta. Oshxona idishlari nimadan yasalishi kerak? Ko‘pchilik mehmonxona egalari zanglamaydigan po‘latdan yasalgan idishlar tanlaydilar: bardoshli, sindirilmaydi va parvarish qilish oson. Ishonchlilik haqida gap ketganda, idishlar qanday tayyorlanishiga ehtiyot bo‘lish kerak. Masalan, tutqichlarning qozonlarga qanday biriktirilishi muhim - ular tanaga payvandlanishi yoki perchinlanishi kerak. Ikkala usul ham ishonchli va ish paytida 500 kg gacha bo‘lgan yuklarga bardosh bera oladi. Lekin perchinlash har doim mahsulotni qimmatroq qiladi. Qulaylik uchun to‘rtburchaklar tutqichli va dumaloq qirrali pan ishlash uchun qulayroqdir.

Professional oshxona anjomlari uy anjomlaridan sezilarli farq qiladi: ular yanada sifatli, ishonchli va funksionaldir. Shuning uchun odatda 2-3 barobar qimmat turadi. Professional kostryulkalarning xizmat qilish muddati o‘rtacha har 3 yilda amalga oshiriladigan restoran jihozlari va intererini yangilashning o‘rtacha davridan oshadi.

Oshxona idishlarini tanlashda ko‘plab tafsilotlarni hisobga olish kerak: qozon va qozonlarga tutqichlarni mahkamlashning ishonchliligi, metall idishlar uchun devorlarning qalinligi, ishlab chiqarishda ishlatiladigan material. Ko‘pincha professional kostryulkalar 18/10 navli zanglamaydigan po‘latdan yasalgan bo‘lib, tarkibida 18% xrom va 10% nikel bor. Xrom qotishma qattiqligi va kimyoviy qarshiligini beradi, nikel esa aşınmaya qarshilik va yorqinlikni beradi.

Standart pichoqlar to‘plami odatda 10 ga yaqin narsadan iborat: vilkalar, qoshiq, stol pichog‘i, gazak pichog‘i, shirin qoshiqlar, choy va qahva qoshiqlari, sariyog ‘pichog‘i, baliq pichog‘i va vilkalar. Ba’zi firmalar, an’anaviy chiziqdan tashqari, yanada nozik chiziqlar bilan ta’minlangan. Misol uchun, istiridye, omar yoki ikra qoshiq uchun vilkalar. Birinchidan, albatta, ular dizaynga e’tibor berishadi - vilkalar pichog‘i mehmonxonaning umumiy dizayniga mos kelishi muhim. Lekin

ular nimadan va qanday yasalganligi ham muhim. Eng mashhurlari - nikel va xrom tarkibidagi zanglamaydigan po‘latdan yasalgan qoshiq, vilkalar va pichoqlar. Qoshiq va vilkalar qalinroq burilishga ega bo‘lsa, kuchli bosim ostida deformatsiyalanmaydi. Vilkaning tirnoqlari o‘tkir bo‘lishi kerak. Pichoqning pichog‘i tutqich bilan bir xil uzunlikda yoki uzunroq bo‘lishi kerak, pichoq pichog‘ida yashirin fayl bo‘lishi maqsadga muvofiqdir.

Pichoq birinchi oshpazning atributi bo‘lgani uchun, u yuqori sifatli va ishlatish uchun qulay bo‘lishi kerak. Pichoq dastasi qo‘lingizda sirg‘alib ketmasligi kerak. Ishlab chiqaruvchi kompaniyalardan biri, oshpazga qulay bo‘lishi uchun, pichoq tutqichlarini maqsadiga muvofiq turli xil ranglarda - non, sabzavot, go‘sht uchun bo‘yaydi.

Zanglamaydigan po‘latdan yasalgan idishlar qulay, amaliy, gigienik va bundan tashqari, deyarli barcha isitish manbalariga, shu jumladan indüksiyaga moslashtirilgan.

Zanglamaydigan po‘latdan birgina kamchilik - issiqlik o‘tkazuvchanligining pastligi. Bu muammo ikki yo‘l bilan hal qilinadi - issiqlik taqsimlovchi taglik yoki zanglamaydigan po‘latdan yasalgan bir necha turdagi qotishma yordamida.

Salat bufetlari turli xil foydalanish talablariga javob beradi. Ularni muzlatgichli bufet sifatida ishlatish mumkin, ular tayyor ovqatlarni namoyish qiladi, shuningdek issiq ovqatlarni namoyish qilish uchun suv bilan isitiladigan bufet. Bir tomondan, ular idishlar uchun katlanadigan javonlar bilan jihozlangan. Yopiq oynali gumbaz ovqatni kerakli haroratda yangi saqlaydi.

Oshxona jihozlari. Oshxona uchun asbob -uskunalarni tanlashda umumiy ovqatlanish korxonalarini korxonaning imkoniyatlari va turiga qarab o‘rnatilgan texnologik, muzlatgich va boshqa uskunalar bilan jihozlashning qabul qilingan standartlari hisobga olinadi.

To‘g‘ri jihozlangan mehmonxona restoranining oshxonasi quyidagi jihozlar bilan jihozlangan bo‘lishi kerak.

- tutunxona;
- don kesgichlar;
- oshxona protsessorlari;
- Ers mikserlar;
- sabzavot kesgichlar;
- go‘sht yumshatgichlar;
- go‘sht maydalagich;
- kartoshka tozalagichlar;

- kesgichlar;
- kesgichlar;
- go‘sht kesish uchun arra;
- xamir aralashtirgichlari;

Isitish uskunalari to‘g‘ri jihozlangan mehmonxona restoranining eng muhim elementlaridan biridir. Pishirish texnologiyasi har xil, shuning uchun oshxona isitish uskunalari assortimenti yetarlicha keng va quyidagilarni o‘z ichiga oladi.

- Ers pishirgichlar;
- qovurish va pechlar;
- pishirish va bug ‘qozonlari;
- panjara;
- mikroto‘lqinli pechlar;
- kombi bug‘lari;
- ochiq va egiladigan idishlar;
- fritözlar;
- oziq -ovqat isitgichlari;
- makaron pishirgichlari;
- pishirish shkaflari va pizza pechlari;
- As tost mashinalari;
- pancake, waffle pishirgichlar va boshqa aksessuarlar.
- tegirmonlar.

Mehmonxona va restoran korxonalari ehtiyojlariga qarab oziq-ovqat mahsulotlarini saqlash uchun sovutish moslamalari va qurilmalari majmuasi bilan jihozlangan bo‘lishi kerak.

Zamonaviy mehmonxonalarda quyidagi sovutish moslamalari ishlatiladi:

- sovutilgan go‘shtni saqlash kameralari;
- go‘sht mahsulotlari va sovuq gazaklar, yog‘lar va sut mahsulotlarini saqlash kameralari;
- Meva va sabzavotlarni saqlash kameralari;
- Drinks ichimliklarni saqlash kameralari;
- oshxonada, qandolat sexida yordamchi sovutgich kameralari;
- har xil turdagi muzlatgich va muzlatish shkaflari;
- Artificial sun’iy muz ishlab chiqarish uchun mashinalar;
- Ice muzqaymoq ishlab chiqarish uchun mashinalar;
- muzlatgichli hisoblagichlar va vitrinalar;
- ichimliklarni sovutish uchun cho‘ntaklari bo‘lgan kiler taymerlari;

- muzqaymoq uchun saqlash;
- katlanadigan muzlatgichli qutilar;
- Cooling sovutish va muzlatish shkaflari bo‘lgan stollar;
- Shock zarbani muzlatish va sovutish kameralari;
- muzlatish va o‘tkazmaydigan shkaflar.

Mehmonxona oshxonasi uchun qo‘shimcha uskunalar zarur. Quyidagi turdagi uskunalar ajratiladi:

- tovarlar va porsiyalar tarozilari;
- hammomlarni yuvish;
- idishlarni yuvish mashinasi va sabzavot yuvish mashinasi;
- Stainless zanglamaydigan po‘latdan yasalgan stollar, tokchalar va mentli javonlar;
- egzoz soyabonlari;
- qahva maydalagichlar;
- qahva qaynatgichlar;
- Ic sharbat chiqargichlar;
- issiq ichimlik tarqatuvchilar va boshqalar.

Ishlab chiqarish ustaxonalarida har xil turdagi uskunalar texnologik jarayonning xususiyatiga mos ravishda joylashtiriladi, shu bilan birga xodimlarning xavfsizlik va mehnatni muhofaza qilish qoidalariga rioya qilinadi.

Shunday qilib, faqat yuqorida aytilganlarning barchasini hisobga olgan holda, siz korxonaning uskunalari va samarali uskunalarini o‘rnatish uchun eng yaxshi variantni tanlashingiz mumkin. Xo‘sh, agar mehmonxona to‘satdan o‘z uslubi va qiyofasini o‘zgartirmoqchi bo‘lsa, bugun idishlarni almashtirish muammo emas. Siz barcha idishlarni hech bo‘lmaganda bir kun oldin almashtirishingiz mumkin, faqat oldindan (masalan, bir oy) kerakli miqdorda yangi dasturxon sotib olasiz.

Tayanch so‘zlar va iboralar: chinni idishlar, bufet, mebel, sifat, maxsus mebellar, konfort, mehmonxona, arxitektura, mehmonxona intereri, loyixa, proekt. mehmonxona nomerlari, joylashtirish, mehmonxona binolarining arxitekturasi, tashqi va ichki ko‘rinish.

Mustaqil ishlash uchun savollar

1. Zamonaviy mehmonxona majmualari uchun har xil turdagi Professional dasturxon - dizayn elementi to‘g‘risida gapirib bering.
2. Mehmonxona uchun dasturxon tanlash juda muhimligi to‘g‘risida gapirib bering.

3. Bufet uchun idishlar ham mehmonxonalarda zarurligi to‘g‘risida gapirib bering.

4. Mehmonxona va restoranlar uchun idish-tovoqlar ishlab chiqarishga qo‘yiladigan talablar to‘g‘risida nimalarni bilasiz?

5. Oshxona jihozlari to‘g‘risida nimalarni bilasiz?

6. Professional chinni idishlar qanday talablarga javob berishi kerak?

7. To‘g‘ri jihozlangan mehmonxona restoranining oshxonasi qanday jihozlar bilan jihozlangan bo‘lishi kerak?

8. Oshxona isitish uskunalari assortimenti daganda nimani tushunasiz?

9. Mehmonxona va restoran korxonalari ehtiyojlariga qarab oziq-ovqat mahsulotlarini saqlash daganda nimani tushunasiz?

10. Mehmonxona oshxonasi uchun qo‘shimcha uskunalar daganda nimani tushunasiz?

Test savollari

1. Oshxona ishchi burchagiga qanday jihozlar kiradi?

a) plita, rakovina, muzlatgich
b) ish stoli, plita
c) ish stoli, rakovina, plita
d) rakovina, shkaf, muzlatkich

2. Oshxonada dudmo‘ri (ventilyasion shaxta) o‘rnatilishi shartmi?

a) shart
b) shart emas
c) tavsiya etiladi, ammo shart emas
d) uydagi oshxonada shart emas

3. Oshxonada jihozlar ikki qator joylashganda ular orasidagi masofa kamida qancha bo‘lishi kerak?

a) 120 sm
b) 90 sm
c) 100 sm
d) 150 sm

4. Oshxonada jihozlar bir qator joylashganda devor bilan jihozlar o‘rtasidagi masofa kamida qancha bo‘lishi lozim?

a) 190 sm
b) 40 sm
c) 70 sm

d) 210 sm

5. Umumiy xona, oshxona, yotoqxona, kabinet, bolalar xonasida tabiiy yorug‘lik bo‘lishi lozimmi?

a) Yilning hamma faslida lozim
b) Ha, faqat yoz fasslida
c) Ha, faqat qishda
d) Yo‘q, shart emas

6. Oshxonada o‘rnatilishi lozim bo‘lgan jihozlar va buyumlarni aytib bering

a) Gaz yoki elektr plita, rakovina idish yuvish uchun, ishchi stol, idish tovoq qo‘yiladigan shkaf, kichkina stol va taburetkalar, Muzlatgich, gaz plitani tepasiga o‘rnatiladigan mo‘ri havo so‘radigan ventilyator bilan birga
b) Idish tovoq qo‘yiladigan shkaf, kichkina stol va taburetkalar
c) Gaz yoki elektr plita, rakovina idish yuvish uchun, ishchi stol
d) Muzlatgich.

7. Kamalak ranglar necha xil bo‘ladi?

a) 7 xil
b) 3 xil
c) 5 xil
d) 2 xil

8. Kompanovka nima?

a) tasvir ob’yektining qog‘ozga to‘g‘ri joylashtirilishi
b) nisbatlar yig‘indisi
c) badiiy asar turlaridan biri
d) loyihani grafik jihatdan tugallash

9. Kontrast nima?

a) ko‘p farqlilik
b) kam farqlilik
c) shakllar uyg‘unligi
d) shakllarning katta kichikligi

10. O‘zaro teng bo‘lgan nisbatning mutanosibligi nima deyiladi?

a) proporsiya
b) stilizatsiya
c) masshtab
d) kompozitsiya

XV BOB. MEHMONXONALARDA LANDSHAFT DIZAYNINING ASOSIY USLUBLARI

15.1-§. Mehmonxona va mehmonxonalarning landshaft dizayni. Landshaft dizayni tushunchasi va uning xususiyatlari

Ma’lumki, peyzaj dizaynining boshlanishi Yerdagi jannat g‘oyasi bilan bog‘liq. Shuning uchun ham odamning uyi yonida jannat yaratish istagi so‘nmaydi.

Peyzaj bir necha o‘n yillar oldin tug‘ilgan. To‘g‘ri, o‘sha paytda peyzaj dizayni degan narsa yo‘q edi, lekin shunga qaramay, uning kelib chiqishi miloddan avvalgi 9 -asrga to‘g‘ri keladi. e., dunyoning etti mo‘’jizasidan biri bo‘lganida, ya’ni Bobilda osilgan «Bobil bog‘lari». Va bugungi kunda biz bu bog‘larning qanday ko‘rinishini tasvirlashimiz mumkinligiga qaramay, ular peyzajning, xususan, bog ‘va parklar san’atining rivojlanishiga katta ta’sir ko‘rsatdi. Landshaft me’morchiligidagi klassik uslublarning eng muhim tamoyillari nafaqat asrlar o‘zgarishi bilan o‘zgargan, balki har bir mamlakatda u yoki bu an’ana bor edi, u uzoq vaqt davomida saqlanib qolgan va shu vaqtgacha yaxshilangan. u

Har bir xalq diniy tendentsiyalar va tendentsiyalarga, ma’lum bir mamlakatning tabiiy sharoitlariga qarab, o‘z jannat haqidagi tasavvuriga ega. Inson o‘z uyini qanday chaqirmasin, qadim zamonlardan to zamonaviy davrgacha «qal’alar», «qal’alar», «saroylar» yoki kottejlar - ularning hammasi tabiat bilan, go‘zallikka intilish bilan uzviy bog‘liqdir. Qadimgi bog‘larning go‘zalligini bizning zamonamizgacha saqlanib qolgan eski rasmlar va freskalar orqali baholasa bo‘ladi. Masalan, miloddan avvalgi I asrda Rimdagi Liviya uyidagi Bog ‘xonasidagi rasm. e., samoviy joyning idealizatsiya qilingan qiyofasini aks ettiradi. Vaqt o‘zgarishi bilan go‘zallik g‘oyasi ham o‘zgardi. Bog‘lar ham bundan mustasno emas.

Qadimgi davrda bog‘dorchilik san’atining yuqori darajasi faqat bog‘dorchilik san’atining jahon madaniyatining asoslaridan biri bo‘lgan qadimgi Sharqning bog‘dorchilik madaniyatining rivojlanganligiga asoslangan edi. Qadimgi rimliklar va yunonlar bog‘ni turar joy sifatida, ko‘pincha uyning o‘zi kabi ishlatgan. Gotika tasvirini tushunish bog‘ san’atini yanada rivojlantirish uchun unchalik qulay emas edi. Gotika bog‘larining fazoviy echimining o‘ziga xos xususiyati ularning geometrik bo‘linishi bo‘lib, ular muntazam shaklli maydonlarga bo‘lindi.

Bog‘dorchilik san’atini rivojlantirish uchun Uyg‘onish davri katta ahamiyatga ega edi. Fikrning rivojlanishida, shaxsning erkinlikka, hayot quvonchlariga intilishida yangi tendentsiyalar paydo bo‘ldi. Bog‘ning inson hayotidagi o‘rnini tushunish haqidagi qarashlar ham o‘zgardi. Bog‘lar nafaqat feodallarning ulug‘vor mulklarining tabiiy qismiga aylanibgina qolmay, balki shahar qurilishida ham muhim o‘rin egallaydi. Kirish qiyin bo‘lgan qal’alar o‘rniga qal’alar qurilishi boshlanadi. O‘rta asrlarning cheklangan maydoni, cheklangan maydoni endi keng qal’a bog‘lari va bog‘lari bilan almashtirilmoqda.

Uyg‘onish bog‘lari «yashil ofislar» ni eslatardi, u yerda siz chiroyli gazeboda xushbo‘y o‘simliklar orasida nafaqaga chiqishingiz mumkin edi. Har bir bunday sayt faqat unga mo‘ljallangan bitta mavzu bo‘yicha rejalashtirilgan edi. Bunday «ofislar» xiyobonlar, zinapoyalar, kamar va boshqa bog ‘tuzilmalari bilan bezatilgan o‘tish bilan bog‘langan.

Barok davrida (16 -asr oxiri - 17 -asr boshlarida) haykallar (shu jumladan yashil o‘simliklardan hosil bo‘lgan) bog‘larda modaga aylandi va bog ‘landshaftining rang sxemasiga ko‘proq e’tibor qaratildi.

Bu davr o‘zining ajoyib shakllari, boy bezaklari va hashamati bilan ajralib turadi. Barok davridan bog ‘san’atiga qo‘shilgan eng muhim hissa - bu bog‘ning atrofdagi landshaftga o‘tishi. Bunga mos keladigan joyni ko‘radigan maxsus ko‘rish platformalarini yaratish yoki xiyobonlar, yo‘llar va boshqalarni o‘rnatish orqali bog‘ni atrofdagi landshaft bilan birlashtirish orqali erishildi.

Bog ‘binolari va rejalashtirishda klassizm davri qat’iy geometrik shakllar va cheklovlar bilan ajralib turadi. Shuni ta’kidlash kerakki, uslublarning o‘zgarishi o‘z -o‘zidan sodir bo‘lmadi. Bir -birining ustiga o‘ralgan uslublar asta -sekin eski tendentsiyalarni almashtirdi. Ayniqsa, uslublarning bunday chalkashligi «materializm» va ma’lum bir uslubga moslashish hukmronlik qila boshlagan XIX asrda aniq bo‘ldi. Bu davr arxitekturasining o‘ziga xos xususiyati Art Nouveau uslubi edi. Va faqat ingliz uslubidagi bog‘lar va bog‘larning ruhi Yevropani egallaganida, odamning tabiatga to‘g‘ri munosabati shakllandi.

20-asr (ayniqsa uning oxiri) binolar me’morchiligi va landshaft dizaynidagi inqilobiy o‘zgarishlar bilan ajralib turadi. Bog ‘arxitekturasida yangi, mutlaqo hayoliy dizaynlar paydo bo‘ldi. Uyning ichki qismi bog ‘landshaftiga yaqinlasha boshladi, ular orasidagi chegaralar o‘zgarib, sezilmay qoldi.

Uslublarning shakllanishiga turli xalqlarning urf-odatlari va madaniyatlari katta ta’sir ko‘rsatdi. Ayniqsa, ko‘pincha me’morlar Sharq

me’morchiligiga murojaat qilishgan, bunda Xitoy va Yaponiya ustun rol o‘ynagan.

Yapon bonsai (kemalarda o‘simlik yetishtirish san’ati) va Xitoy landshaftidan Feng Shui hamma zamon va xalqlarning dizaynerlari tomonidan ishlatilgan. G‘isht va toshdan yasalgan bog ‘inshootlarini ko‘rib, biz stilize qilingan hayvonlarning Feng Shui peyzaj dizaynidagi rolini aytib o‘tdik. Ammo Feng Shui san’ati bu bilan cheklanmaydi. Bu san’atning (yoki butun bir fanning) siri tabiat qonunlarini chuqur bilishdan iborat bo‘lib, ular landshaft maydonini shakllantirishda ishlatiladi. Ko‘pchilik, Tayvan va Gonkongning gullab-yashnashi aynan Feng Shui bilan bog‘liq, deb hisoblaydi, chunki bu mamlakatlarda o‘zini hurmat qiladigan har bir tadbirkor bu san’at mutaxassislarining xizmatlaridan foydalanadi. Binolar va bog ‘uchastkalarini to‘g‘ri rejalashtirish, ularning joylashuvi va joylashuvining asosiy nuqtalarga nisbatan yaqin aloqasi, erga nisbatan shakl tanlash - bular Feng Shuining o‘ziga xos belgilaridir. Tabiat qonunlari haqidagi bu bilim landshaft shakllanishida ularni iloji boricha to‘g‘ri ishlatishga yordam beradi.

Sayt hududiga kirishga alohida e’tibor qaratiladi, chunki u ikkita an’anaviy zonani ajratadi. Bu chegarani kesib o‘tib, oddiy fuqaro usta bo‘ladi. Shuning uchun darvoza uning farovonligi va omadining ramzi hisoblanadi. Darvoza kamar shaklida, ya’ni tepada yumaloq qilinganida yaxshi bo‘ladi. Ark kamalakni - «samoviy darvozalarni» ramziy qiladi va sayt egasiga omad olib keladi. Saytning alohida zonalarini bir -biridan ajratib turadigan kamarlar aynan bir xil ma’noga ega. Ular tosh, yog‘och, metall yoki yashil joylar bo‘lishi mumkin. Hammasi saytning qaysi sektorida joylashganiga bog‘liq. Janubiy sektorda kamar yog‘ochdan, janubi -g‘arbda - g‘isht yoki toshdan, g‘arbiy sektorda esa uni metalldan yasash maqsadga muvofiqdir.

Mehmonxonani uchastkaga joylashtirish ham juda muhimdir. Uning jabhasi janubga, sharqqa yoki janubi -sharqqa, jabhaning janubi - g‘arbga yoki g‘arbga unchalik qulay bo‘lmagan tomoniga, shimol va shimoli -g‘arbga kiruvchi tomonga qarashi kerak. Foydali energiya uyning kirish qismidan o‘tadi, shuning uchun uning ulug‘vorligi va mustahkamligi muhim ahamiyatga ega.

Saytning muhim atributi - bu bog ‘binolari va gulzor. Gullar boshqa soyaga ega bo‘lishi kerak, lekin ular ham zonalarga joylashtirilishi kerak. Shunday qilib, bog‘ning janubiy qismidagi qizil gullar omad keltiradi, oq va sariq ranglar g‘arb va shimoli-g‘arb uchun yaxshiroqdir. Sharqda va janubi-sharqda, istalmagan (tikanli) o‘zgarishlarga olib kelishi mumkin

bo‘lgan tikanli plantatsiyalardan tashqari, har qanday o‘simliklar mos keladi.

Ehtimol, hozir dam olish uchun mo‘ljallangan birinchi gazebos va boshqa bog ‘inshootlari qaerda paydo bo‘lganini aniq aniqlashning iloji yo‘q. Ma’lumki, yog‘ochdan yasalgan gazebolar qadimgi Misrda miloddan avvalgi ko‘p asrlar davomida qurilgan. NS. Gazebos va ayvonlarni eslatuvchi, eshiklari toymasin, kichik, engil bog ‘uylari ko‘p asrlar davomida Xitoy va Yaponiyada qurilgan. Kuydiruvchi quyosh nurlaridan panoh topishga yordam bergan omborxonalar, gazebolar, pergolalar har doim janubiy xalqlari orasida mashhur bo‘lgan. Bunday tuzilmalar O‘rta er dengizi mamlakatlarida ayniqsa mashhur bo‘lib, ular Yunon portikoslari va Uyg‘onish davrining Rim kolonadalarida aks etgan. Kvadrat yoki sakkizburchak shaklidagi devorsiz pergolalar ko‘p asrlar davomida Angliya va Gollandiyada qurilgan. Qoida tariqasida, ular eng ko‘zga ko‘ringan joyda qurilgan va hashamatli bog ‘yoki bog‘ning markazi bo‘lib, uni shakllari va me’morchiligi bilan bezatgan. Bunday gazebo-gazebo ko‘plab Yevropa mamlakatlari tomonidan qarzga olingan va butun dunyoga mashhur bo‘lgan. Yevropadan pavilonlarning arxitekturasi birinchi ko‘chmanchilar bilan birgalikda Amerikaga «ko‘chib kelgan». Dastlab, ular faqat badavlat kishilarning bog‘lari va qarorgohlariga joylashib, farovonlik va Yevropa bilan bog‘lanish ramzi sifatida joylashtirildi. Pavilyonlar ham Frantsiya va Angliya madaniyatiga katta ta’sir ko‘rsatgan Rossiyadan chetda qolmagan. Deyarli hech bir boy uy, olijanob ajdodlarimiz bo‘sh vaqtlarini o‘tkazadigan bog ‘pavilonsiz qilolmasdi. Gazebos bilan bir qatorda, uyga ulashgan yoki tog ‘yonbag‘irida qurilgan va taxtasi bo‘lgan peshtoqlar, ayvonlar, teraslar keng ishlatilgan. Mashhur me’morlar bu inshootlar ustida ish olib, haqiqiy san’at asarlarini yaratdilar. O‘sha davrdagi bog ‘inshootlarining ko‘rinishini hozirgi kungacha saqlanib qolgan ko‘plab badiiy tuvallar orqali baholash mumkin. Va endi o‘tgan asrlarning me’moriy shakllarini sevuvchilar ko‘p. Ammo XX-asr me’morchiligida (ayniqsa uning ikkinchi yarmida) inqilobiy o‘zgarish yuz berdi. Bunga qurilishda yangi zamonaviy texnologiyalar va materiallarning paydo bo‘lishi (plastik va alyuminiy profillar, har xil turdagi zamonaviy tom yopish va boshqalar) yordam berdi. Shuning uchun, bizning zamondoshlarimiz bog‘lari va qarorgohlarida siz turli shakl va uslubdagi binolarni topishingiz mumkin. Ammo ularning barchasi bitta maqsadni ko‘zlaydilar - tabiat qo‘ynida shinam dam olish maskanini yaratish.

Ingliz bog‘lari. Ingliz gul bog‘lari Yevropadagi eng go‘zal hisoblanadi. Bu mamlakatning iqlimi, tez-tez yomg‘ir yog‘ib turishi, o‘tli o‘simliklar uchun qulaydir. Inglizlarning o‘simliklarga bo‘lgan an’anaviy sevgisi ham ma’lum. Bu omillarning kombinatsiyasi Angliyada bog‘dorchilik san’atini takomillashtirishga yordam berdi. Chinnigullar, shirin no‘xat va atirgullar bu mamlakatda juda mashhur. Uylarning to‘siqlari har doim ko‘p sonli atirgullarga ko‘tarilib yashiringan. Ingliz bog‘i tarixida uch davr bor.

15.2-§. Landshaft dizayni tarixi. Landshaft dizayni uslublarining shakllanishi kichik me’moriy shakllar

Birinchi davrda (1066-1500) bog‘ning maqsadi faqat utilitarian edi: egasini oziq-ovqat bilan ta’minlash. Ingliz bog‘dorchiligining kashshoflari monastir aholisi uchun sabzavot va dorivor o‘tlar yetishtirgan nasroniy rohiblar edi. Bundan tashqari, bog‘larda atirgul, mallow, chinnigullar, pionlar, binafsha va nilufar gullari bor edi. Monastirlarda uzumzorlar va bog‘lar barpo etilgan. Sidr ishlab chiqarish uchun olma va nok daraxtlari keng ekilgan; tut va gilos daraxtlari faqat zodagonlar bog‘larida ekilgan.

Buyuk ingliz shoiri Chaucer davrida ingliz xalqi millat sifatida shakllandi. Mamlakat aholisi kichik edi, shaharlarda aholi zich emas edi, uylar bog‘lar, fermalar va yaylovlar orasida go‘zal joylashgan edi. Mamlakatning intellektual markazi Oksford edi.

XV asr Angliyada taniqli olim Kakston (1422-1491) asri deb ataladi. 1477 yilda Vestminsterda o‘rnatilgan bosmaxonasida u 100 ga yaqin kitobni bosdi. Aynan shu yillarda ingliz tilining bir necha lahjalarni birlashtirgan zamonaviy shakli mustahkamlandi. Ta’lim tarqaldi va matbaa bilimlarning ko‘paytiruvchisi sifatida madaniyat va san’atning rivojlanishiga ta’sir ko‘rsatdi.

Jon Gardenerning 1440-1450 yillar orasida yozgan bog‘dorchilik haqidagi ingliz tilidagi birinchi kitobida muallif soslar va pishiriqlarda ishlatishni tavsiya qilgan 80 dan ortiq sabzavot va gul o‘simliklari ro‘yxati keltirilgan. XV asr ingliz bog‘lari qit’adagi bog‘larning aniq nusxasi edi. Ulardagi o‘simliklarning xilma -xilligi kichik edi: atirgullar, vodiy zambaklari, mallow va iris.

«Genrix VIII (1509-1557) davrida Angliyada peyzaj dizayniga katta e’tibor berildi. Bu dekorativ san’atda simmetriya hukmronligi davri edi. XVI asrning o‘rtalariga kelib, ingliz bog‘iga qit’adan gulzor, guruh ekish, daraxtlarning jingalak qirqilishi keldi; to‘quv novdalari arklari

bo‘lgan xiyobonlar, teraslar ”. Tudor davrining bog‘i Angliyada shunday paydo bo‘ldi. Kardinal Uolsi tomonidan asos solingan va qurilgan, keyin Genrix VIII tomonidan kengaytirilgan Hampton sudidagi bog ‘haqida gapirish mumkin. Bu bog‘larda qovun va gulkaram bilan birga mevali daraxtlar ekilgan: shaftoli, o‘rik, bodom va anjir. Nosimmetrik tarzda joylashtirilgan yo‘llar bog‘ni kesib o‘tdi va kesilgan abadiy o‘tlar devori panjara bo‘lib xizmat qildi. Ko‘katlar orasida haykallar - kiyiklarning metall figuralari, yunon ma’budalari va nimfalari tasvirlari bor edi.

Genrix VIII davrida Britaniya harbiy-dengiz floti Yevropada etakchi o‘rinni egalladi va mamlakat iqtisodiyotiga katta oqibatlarga olib keldi. Bu davrda Vulvich va Deptfordda qirollik kemalari qurilib, tersanalarga asos solindi. Qurolli bortli kemalarning qurilishi dengiz urushining mohiyatini o‘zgartirdi. Britaniya dengizlarni boshqarishni boshladi.

Qirolicha Yelizaveta (1558-1603) davrida Angliyada o‘zgarishlar yuz berdi, bu ham jiddiy oqibatlarga olib keldi. Shimoliy Amerika mustamlakaga aylandi. Mamlakatda yangi savdo kompaniyalari tashkil etildi. Ular Rossiya, Prussiya, Boltiqbo‘yi davlatlari, Turkiya va Levevant (Livan) bilan savdo qila boshladilar. 1600 yilda qirolicha Yelizaveta Sharqiy Hindiston kompaniyasining imtiyozlarini ma’qulladi. Hindiston bilan savdo qayta tiklandi. Angliya kuchi oshdi.

O‘sha paytda Angliya va Uels aholisi to‘rt millionga yaqin odam edi. Shaharlar kichkina edi, uylari bog‘lar va fermalar orasiga qo‘yilgan edi. Olma va olcha daraxtlari bo‘lgan Kent «London bog‘i» edi. Qishloqlarda qo‘ylar ko‘p boqildi. Mol go‘shti, qo‘zichoq, pastırma va non aholining asosiy oziq -ovqatlari edi. Kartoshka faqat bog‘dorchilik ekinlari sifatida yetishtirildi. Esseksda keng maydonlarni za’faron egallagan.

Landshaft dizaynidagi yangi so‘z, utilitarian bog‘dan farqli o‘laroq, gulzorning paydo bo‘lishi edi. Gul bog‘i keng yo‘llar bilan to‘rtburchaklar va kvadratlarga bo‘linib, uyning derazalaridan ko‘rish uchun to‘liq ochiq edi.

Birinchi peyzaj parklari 18 -asrda Angliyada paydo bo‘lgan. O‘sha paytdagi ingliz uslubi past, zich maysazorli o‘rash yo‘llari bilan ajralib turardi. Ingliz peyzaji kamida gullarni o‘z ichiga oladi va daraxtlar shakli va rangi bir -biriga mos kelishi shart. Suv omborlari tabiiy suv havzalariga maksimal yaqinligi bilan ajralib turardi, bunga banklarning to‘g‘ri tuzilishi tufayli erishildi.

Yapon bog‘lari. Yaponlar jangchilar xalqi, jangda qattiq, lekin tinchlik davrida yumshoq va olijanob. Ko‘p jangari irqlar singari, ular tabiatga va she’riyatga ishtiyoqi bor. Bu muhabbat asosan Yaponiya landshaftidan - uning yam -yashil tepaliklarining kaskadlaridan, qarag‘aylar bilan o‘ralgan qirg‘oqlaridan va kumush chuqurliklarining pokligidan tug‘ilgan. Yam -yashil yashil o‘simliklar bu yerdagi dengiz ko‘rfazlarining burmalarini o‘rab oladi, va tukli barglari bilan qaltirab turgan bambuk qarag‘ayzorlar orasidan chiqib ketganga o‘xshaydi.

Agar siz Tokiodan Yaponiyaning qadimiy poytaxti va bog‘larining tug‘ilgan joyi bo‘lgan Kiotoga sayohat qilsangiz, bu hudud Hindistonning Himaxal -Pradesh provinsiyasidagi Kangra vodiysiga o‘xshashga o‘xshaydi. O‘ng tomonda baland tog ‘tizmasi, ularning ostida guruch dalalari bilan o‘ralgan qishloqlar bor. Fujiyama yoki Fuji-san, bu yerda uni hurmat bilan chaqirishadi, jim go‘zallikda Markaziy Yaponiya tepasida oq lotus cho‘qqisiga ko‘tariladi. Ufqda, arvohlar kabi, tuman ichida qarag‘aylar paydo bo‘ladi. Vulkanik qoyalar va tog‘larning o‘ziga xos konturlari bor va ekish davrida suv bosgan sholi maydonlari ko‘zgu mozaikasiga o‘xshaydi. Tog ‘yonbag‘irlari mitti mandarin daraxtlari bilan qoplangan, ular dekabr manzarasiga ajoyib joziba bag‘ishlaydi. Tomlari qiyshaygan, ko‘pincha ko‘k plitalar bilan qoplangan dehqon uylari bu manzaraga uyg‘un tarzda mos keladi va cherkov qo‘ng‘iroqlari uni musiqa bilan bezatadi. Qarag‘ay daraxtlari va o‘rmonli tog‘lar bilan o‘ralgan, parvarishlangan dalalari va qishloqlari bo‘lgan Yaponiyaning butun qishloqlari tabiiy bog‘ga o‘xshaydi.

Yaponiya mukammallik bog‘i, Yevropaliklar tomonidan bunchalik ko‘p yozilgan bog ‘, Hindiston zaminidan ildiz otgan.

VI-VII asrlarda. shimoli -g‘arbiy tog ‘dovonlari orqali Hindiston va Xitoy o‘rtasida jonli aloqalar o‘rnatildi. Sayohatchilar, ziyoratchilar va savdogarlar Hind san’ati va dinini Xitoy va Koreyaga olib kyetishgan.

538 yilda, Asuki hukmronligi davrida, Koreya Yaponiya sudiga «hurmat va do‘stlik belgisi sifatida» birinchi rasmiy taklifni taqdim etdi, u Buddaning zarhal haykali, bir nechta kashta tikilgan bannerlar va muqaddas matnlardan iborat edi. Buddizmning kirib kelishi bilan Yaponiya yangi hayotiy kuchlanishni sezdi. Bog‘dorchilik san’ati ham bu erga Koreya orqali kelgan va bu yerdagi birinchi bog ‘dizaynerlari Yaponiyada joylashgan koreyslar bo‘lgan. Keyinchalik Yaponiya Tan - Xitoy buddizmiga katta ta’sir ko‘rsatdi.

Shunday qilib, hind buddizm payg‘ambarlari Markaziy Osiyo, Xitoy va Koreyaga kirib, taraqqiyot madaniyatining tashuvchilariga

aylanishdi. Buddaning «xabarini» ular bilan olib borib, ular, xususan, ma’bad bog‘i g‘oyasini tarqatishdi. Uzoq Sharqdagi bog‘dorchilik tarixini tasvirlab, Villiers Styuart xonim shunday deydi: «O‘z vatanida unutilgan hindlarning buddist bog‘i Uzoq Sharqda saqlanib qolgan, garchi u boshqa iqlim ta’sirida juda o‘zgargan bo‘lsa -da. va boshqa xalqlarning dahosi shunchalik ranglanganki, olxo‘ri va olcha daraxtlari, wisteria va bindweed, lotus va yapon ìrísílarining bog ‘tarixini tiklash qiyin. Shunga qaramay, Yaponiya bog‘i - mamlakat milliy ruhining eng yaqin va jozibali ifodasi - bu erga, boshqa ko‘plab san’atlar singari, Hindistondan, Xitoy va Koreya orqali kelgan. Buddist rohiblar va ziyoratchilar tomonidan asos solingan birinchi ma’bad bog‘lari o‘ylab topilgan bo‘lib, asta-sekin yapon bog‘dorchilik san’atining butun go‘zal va murakkab tizimi barpo etildi. Hind «lotus tashuvchilari» Xitoyga ikki yo‘l bilan yetib kelishdi: Turkiston orqali va janubdan - Birma va Kambodja orqali. Shunday qilib, «Pekindagi Tartarus shahri yaqinidagi ko‘mir tepaligi» zavq tepaligining «timsolidan boshqa narsa emas.

Bu uslub 6-asrda Yaponiyaga ma’lum bir Yuanlonghan tomonidan olib kelingan, u baland tepaliklar qurgan (ularning ba’zilari yuz fut va undan ham baland) va ko‘llar va hovuzlarni to‘ldirish uchun quvurlar yordamida ularga suv olib kelgan. Bu tepaliklar va tepaliklar gulli daraxtlar va butalar bilan hind usulda ekilgan. Buddistlar ma’badi bog‘i Xitoy va Yaponiyada unumdor tuproqni topdi. Yaponiyaning nam va mo‘’tadil iqlimi odatda o‘simliklar uchun qulaydir va unda yashovchi odamlar nafaqat mehnatkash, balki badiiy moyillikka ega. Bu tufayli, buddistlar ma’badi bog‘i bu yerda yangi turdagi bog‘ga - ajoyib landshaft dizayni bilan yapon landshaft parkiga aylantirildi.

Biroq, bugungi kunda yapon landshaft san’ati peyzaj dizayniga katta ta’sir ko‘rsatadi. Yaponiya peyzaj bog‘i hozirda katta mashhurlikka erishmoqda, u kichik maydonga ega va bog‘ning har bir elementi nafaqat katta, hovuzga o‘xshab, balki kichik ko‘prikka ham ega va ko‘zga ko‘rinadigan chirog‘i murakkab ichki ma’noga ega. Bunday landshaft maksimal xotirjamlik, tabiatni kuzatish paytida dam olish imkoniyati tamoyiliga muvofiq tashkil etilgan. Yapon bog‘i ko‘pincha teatr tomoshasi bilan taqqoslanadi, chunki u tabiiy tabiat bilan deyarli o‘xshash emas. Ushbu variantning afzalligi shundaki, u hatto eng kichik maydonda ham yaratilishi mumkin va bunday landshaftni yaratish narxi minimal.

Gollandiyalik barokko. Yuqorida ta’kidlab o‘tilganidek, peyzaj dizaynining har qanday uslubi tarixidagi klassik tendentsiyadan tashqari,

uning har xil turlari har doim mavjud. Ularning paydo bo‘lishi, birinchi navbatda, turli geografik sharoitlar, shuningdek, ba’zi milliy xususiyatlarning kiritilishi bilan bog‘liq. Gollandiyalik barokko Angliyada, Shimoliy Yevropa mamlakatlarida va eng qizig‘i Rossiyada bog‘dorchilik va landshaft san’atining rivojlanishiga katta ta’sir ko‘rsatdi. Barok motivlari 17-asrning boshlarida rus peyzaj dizaynida qayd etilgan. Bu asosan Moskva bog‘lari va ko‘chalarida kuzatilgan: Kolomenskoye, Kuskovo, Izmailovo va boshqalar. Bu Rossiya va Gollandiya o‘rtasidagi faol savdo aloqalari, shuningdek, Gollandiya peyzaj me’morlarining Moskva o‘yin bog‘larini loyihalashda ishtirok yetishlari bilan bog‘liq edi.

Gollandiyalik barokko bog‘lari yam-yashil o‘simliklar bilan ajralib turardi, bu ko‘kalamzorlarni bersot, yashil pavilonlar, panjaralar, to‘siqlar, kichik bog‘lar va boshqalarni loyihalashda ko‘kalamzorlardan keng foydalanishda namoyon bo‘ldi. Bundan tashqari, Gollandiya bog‘lari mo‘l-ko‘lligi bilan ajralib turardi. gullar va xushbo‘y gullarga ustunlik berildi. Dastlab asosan ko‘p yillik o‘t o‘simliklari yetishtirilardi, lekin ayniqsa 17 -asr o‘rtalaridan boshlab bulboz o‘simliklar (lolalar, za’faron, sümbül va boshqalar) modaga kirdi va keng tarqaldi.

Umuman olganda, Gollandiya barokko bog‘lari va landshaftlari tabiatan nafaqat bayram, «teatralizatsiya» va ko‘tarinki kayfiyatni yaratish istagi (barcha barokko bog‘lariga xos bo‘lgan) bilan, balki yaratishga intilish bilan ham ajralib turardi. ulug‘vorlikdan ko‘ra qulaylik va yolg‘izlik, bu ko‘p jihatdan milliy xarakter xususiyatlarini aks ettiradi. Petrin davrida bu ta’sir yanada kuchaydi. Ma’lumki, Sankt -Peterburg qurilishi «Gollandiya uslubida» muntazam shaharsozlik bilan, shuningdek, nafaqat tabiiy suv komponentidan foydalangan holda, balki ko‘p sonli sun’iy dizayn bilan ham amalga oshirilgan. kanallar va kanallarning faol qurilishi ularning faol rekonstruksiyasi, ba’zan esa tugatilishi bilan birga kechdi. Shunday qilib, kanallar 20-30-yillarda qazilgan. XVIII asr Vasilevskiy orolini to‘kib tashlash va Amsterdamga 70 -yillarning eng katta o‘xshashligini berish uchun. o‘sha asr butunlay yopilgan.

Gollandiyalik barokko uslubiy xususiyatlaridan keng foydalangan holda bog‘dorchilik san’atining eng muhim asarlari Rossiyaning yangi poytaxti va Sankt-Peterburgning eng yaqin chekkalariga ko‘chib o‘tdi (Strelna, Peterhof, Oranienbaum, Tsarskoe Selo).

Landshaft dizaynining tashqi ko‘rinishi. Bu uslubning shakllanishining eng muhim tabiiy shartlari yumshoq dengiz iqlimi va

pasttekislik relefi edi. Yomg‘irning mo‘l-ko‘l yumshoq iqlimi (700-800 mm), qishi yumshoq (yanvarning o‘rtacha harorati 0 C dan yuqori) va mo‘’tadil issiq yoz (iyulning o‘rtacha harorati +17 C) o‘simliklarning xilma-xil o‘sishiga yordam berdi.

Milliy xarakterning o‘ziga xos xususiyatlari, masalan, mehnatsevarlik, qat’iyatlilik, aniqlik ham katta ahamiyatga ega edi. Gollandiyaliklarning bu fazilatlari qisman, ular ko‘p asrlar davomida dengiz suvlaridan quruqlikda o‘z o‘rnini doimiy ravishda egallashi kerak bo‘lganligi sababli shakllangan. Ma’lum darajada din milliy xarakterda ham aks etadi - protestantizm, u ham kamtarlikni, soddalikni, tartibni sevishni va mehnatsevarlikni ma’qullaydi. Shuning uchun, Gollandiya uslubidagi bog‘lar «ko‘rkam» emas, aksincha «uy» edi.

«Gollandiyaning o‘ziga xos geografik sharoitlari (botqoqlik va dengiz bosqinchiligiga qarshi kurashda ishlab chiqarilgan pasttekis tekisliklarning landshaftlari) tufayli teraslar baland va baland emas edi. Yassi relyefga xilma -xillikni qo‘shish uchun asoratlarning sun’iy shakllari - vertiugaden va bulingrin ishlatilgan. «

Masalan, oddiy bog‘lar nafaqat Gollandiya, Italiya va Frantsiyada, balki har xil mamlakat landshaft elementlaridan tashkil topgan.

Oddiy uslub - bu uy etakchi o‘rinni egallaydigan katta parterli joylarni bildiradi. Shuningdek, u landshaft maydonining qat’iy simmetriyasi, to‘g‘ri chiziqlar, asosiy kompozitsion o‘qning qurilishi va bu o‘q atrofida spekulyativlikning mavjudligi bilan tavsiflanadi.

Peyzaj san’atining odatiy uslubi, masalan, Frantsiyada, mo‘l -ko‘l hashamatda namoyon bo‘ldi. U keng xiyobonlar, kesilgan daraxtlar va butalar, gilam tipidagi gulzorlar, qat’iy geometrik shaklli hovuzlar, favvoralar va kaskadlar bilan ajralib turardi. Italiyadagi oddiy bog ‘terakli landshaftga o‘xshardi, u ko‘p miqdorda oq tosh, balustradalar bilan ajralib turardi. Ushbu uslubda ko‘plab zinapoyalar ishlatilgan va ko‘plab zaytun bog‘lari italyancha versiyaning o‘ziga xos xususiyatiga aylangan.

Landshaft san’ati Sharq mamlakatlarida biroz boshqacha rivojlangan. Hukmron elita g‘oyalari va his -tuyg‘ularini aks ettirgan Yevropa mamlakatlari bog‘laridan farqli o‘laroq, sharq bog‘lari din va falsafa orqali dunyoni idrok yetishning aksiga aylandi. Masalan, islom peyzajining asosini «chor-bagh» yoki Adan bog‘i tashkil etadi, undan to‘rtta muqaddas daryo oqadi va uni to‘rt qismga ajratadi. Qat’iy geometrik rejalashtirishga landshaftning tekisligi, shuningdek, qat’iy chiziqli yo‘llar, maxsus o‘simliklar va tor suv kanallari tufayli erishiladi.

Qadimgi Moorish uslubi islom peyzajining ko‘plab xususiyatlarini nusxa ko‘chiradi, lekin o‘ziga xos xususiyatga ega - maysazor yo‘qligi. Buning o‘rniga, bu yerda asfaltlash ishlatiladi. Biroq, Xitoyning landshaft dizayniga bo‘lgan yondashuvi Yevropaning landshaft uslubiga eng katta ta’sir ko‘rsatdi. Xitoyda binolar iloji boricha mohirona yaratilgan tabiiy landshaftga mos kelishiga katta e’tibor berildi, bu erga ko‘pincha ko‘llar va tepaliklar kiradi.

Rossiyada rus landshaft uslubi ham bo‘lgan, lekin ko‘plab tadqiqotchilar bu haqiqatni shubha ostiga olishadi. Shu bilan birga, shuni ta’kidlash kerakki, XIX asr rus bog‘i juda aniq individual xususiyatlarga ega edi. Uning o‘ziga xos xususiyati shundaki, hududning ko‘p qismi tegmagan, faqat dizaynerlar ozgina o‘zgargan. Bu yerda qazilgan suv havzalari kaskadlari, mevali daraxtzorlar, eng chiroyli zambaklar va dala romashkalarini birlashtirgan ko‘plab gulzor kabi elementlar muhim rol o‘ynadi. Rus bog‘ida har doim ikkita yo‘nalish mohirona birlashtirilgan - dekorativ va utilitarian. Turli mamlakatlardagi ko‘plab bog‘lar sabzavot bog‘larining mavjudligi bilan ajralib turardi. Shunday qilib, Rossiyada ular serhosil va rang -barang sabzavotlarning ko‘p navlarini o‘z ichiga olgan, G‘arbiy Yevropa mamlakatlarida, masalan, Frantsiyada, bezatish uchun asosiy rol berilgan.

Bir muncha vaqt oldin Rossiyada «landshaft dizayni» tushunchasi faqat bog ‘va bog‘lar san’atini ifodalash uchun ishlatilgan bo‘lsa -da, endi u ancha keng qo‘llaniladi. Endi «landshaft dizayni» xususiy er uchastkalariga o‘tkazildi va ularning hajmi va imkoniyatlaridan qat’i nazar ishlatiladi. Hozirgi vaqtda peyzaj dizaynida bizga bog‘lar va bog‘larni bezashning qadimiy yo‘nalishlaridan kelgan, lekin asosan yangi g‘oyalar va texnologiyalar yordamida takomillashtirilgan bir qancha uslublar qo‘llanilmoqda. O‘tgan asrda eng keng tarqalgan uslublar qishloq, mustamlaka, romantik, zamonaviy, yuqori texnologiyalar va Gollandiya bog‘i. XXI asrning kelishi bilan ekologik bog ‘kabi uslub keng ommalashdi.

Hozirgi kunda hayotimizning ko‘p jabhalarida tabiat bilan deyarli o‘xshash bo‘lmagan texno uslub mavjud. Bu fakt asosan landshaft dizayniga ta’sir ko‘rsatdi, bu esa yangi yondashuv - eklektizmning paydo bo‘lishiga olib keldi. Uslublarning mohirona aralashishi natijasida ajoyib va betakror dizaynlar yaratildi. Shu bilan birga, so‘nggi yillarda tabiiy komponentning landshaft dizayniga ta’siri tobora ko‘proq sezilmoqda. Bu yovvoyi o‘simliklarda, don tarkibida va peyzajga ozgina beparvolik bilan namoyon bo‘ladi. Tabiiy tendentsiyalarga qaytishni va o‘tlar va

manzarali o‘simliklar bilan bezatilgan yashil tomlar modasini tasdiqlaydi. Rossiyaning olijanob mulkiga xos bo‘lgan g‘oyalar bugungi kunda juda mashhur. Yashil maydonlarni tanlashda qayin, olma daraxtlari, nilufar va yaseminga ustunlik beriladi. Bu idil romantik hovuz va yovvoyi gullar xushbo‘y hidli mayda maysalar bilan to‘ldiriladi.

Rossiyada Sharq an’analari bugungi peyzaj dizaynida hali ham kuchli. Biroq, yapon uslubining ta’siri minimal va odatda bu uslubni aks ettiruvchi bir nechta teginishlardan foydalaniladi, xitoy uslubi esa eng mashhur bo‘lib, uning ta’siri ko‘pincha sayt bo‘ylab seziladi. Bugungi kunda dizaynerlar O‘rta er dengizi uslubidagi Italiya va Moorish bog‘larini unutmaydilar va ulardan peyzaj dizaynida mohirona foydalanadilar.

Landshaftning dekorativ tafsilotlari zamonaviy dizaynga o‘ziga xoslik bag‘ishlaydi. Bularga har xil turdagi gazebo, skameykalar, ko‘priklar, shuningdek, faqat dekorativ maqsadlarda ishlatiladigan detallar kiradi. Bu turli haykallar, gulzorlar, gulzorlar, dekorativ o‘simliklar bilan osilgan asl savatlar bo‘lishi mumkin. Peyzaj dizaynining bir xil muhim tarkibiy qismi - yashil haykal. Bu hashamatli qirqilgan doimiy yashil daraxtlar va butalar, panjara ustida o‘stirilgan o‘simliklarni anglatadi. Ko‘pincha bu dizaynning ajralmas qismi bo‘lgan landshaft dizayni.

Shunday qilib, peyzaj san’atining turli xil uslublari va hozirgi tendentsiyalari tufayli dizaynerda aynan shu uslublar va tendentsiyalarni aralashtirish bilan tajriba o‘tkazish uchun barcha imkoniyatlar mavjud. Bunday holda, har safar yangi original dizayn yaratiladi.

Xeppining –harakat san’atining o‘ziga xos ko‘rinishlaridan biridir. Teatr va tasviriy san’at hamkorligida tamoshabin va san’atkor o‘rtasida zarur munosabat effektini yaratishga xizmat qiladigan janr (yo‘nalish) hisoblanadi.

“Xeppining” termini 1960 yildan boshlab ishlatila boshlandi. Uni dastlab Alan Kaprou (1927 yil) ishlatdi. Kaprou Xeppining konsepsiyasi an’anaviy kosibchilik va uning davomiyligidan voz kechish bo‘ldi.

Assamblyaj – badiiy bshlmagan uch o‘lchamli materiallar turkumi bilan ishlash yo‘nalishi. Masalan: Raushenberg “Kombinatsiyasi”, Arman “akkumulyatsiya”lar uning ko‘rinishlaridir.

Invayronmant – instalyatsiya analogidir, avvaldan dasturlashtirilgan mexanik ko‘rsatuvlar. Tamoshabinni mo‘ljaldan chalkashtiradigan unga sensor ta’sir etadigan uslub.

Performans – 1960-70 yilda keng tarqalgan “harakat san’ati” ko‘rinishlaridan biri. Ilgaridan rejalashtirilgan dasturlarni namoyish qiladi.

Aksiya - harakat san’atining: performans, “xeppening” kabi yo‘nalishlarining umumlashgan nomidir. Jestmanera, imo-ishora hazil-mutoyiba usullari orqali bayon etiladi.

Installyatsiyalar orasida uchta yo‘nalish alohida ko‘zga tashlanib turadi: odatdagi, virtual va videoinstallyatsiya. Ular o‘ziga xos topishmoq bo‘lib, masalan virtual installyatsiya texnologiyalari bo‘yicha go‘yoki labirint o‘yinidagidek holatlar hosil bo‘lishi mumkin.

Videoart – 60 yillar o‘rtalarida (Rochharak) videokamerasi ishlayboshlashi bilan san’at turi sifatida paydo bo‘ldi. 1968 yilda Nyu-Yorkda birinchi marta videoart asarlarining namoyishi tashkil qilindi. Videoartning eng ko‘p tarqalgan istiqbolli formalaridan biri videoinstallyatsiyadir. Bu yo‘nalish bo‘yicha tasvir ifodalari ekranda emas, balki ichki ob’ekt va tashqi ob’ekt oralig‘ida kechadi.

Installyatsiya bog‘lari - bular tom ma’nodagi bog‘lar emas tamoshabin bilan “bog‘ tilida” ya’ni, bog‘dorchilikka oid so‘zlar ramziy belgilar, simvollar orqali “gaplashish” demakdir. Bu bog‘lar zamonaviy arxitekturaga landshaft atamalari tushunchalarini kiritdi.

Kinetik bog‘lar - harakatdagi ob’ektlarning ovz sadolari, jarang va saslariga hamohang tuzilgan (suvning jildirab, sharqirab, guldirab oqishi, qamishlarning shamoldan chiqarayotgan hushtak “navo”lari va hakozolar “bog‘”lardir.

“Bog‘ o‘yini” – qisqa vaqt ichida teatr dekoratsiyalari prinsipida tamoshabin ishtirkida o‘ziga xos bog‘dorchilikka doir sahna ko‘rinishi namoyish etiladi.

Artefakt bog‘ – dandshaftda skultura yo‘nalishida tashkil topgan kompzitsiya Artefakttabiiy narsalar emas, balki inson yaratgan narsalar asosida ish ko‘radi.

Installyatsiya bog‘i – (inglizcha installation (ustanovka) o‘rnatish tabiiy ob’ektlardan tortib, ro‘zg‘or buyumlarigacha, sanoat mahsulotlari-yu, matnli vizual ma’lumotlar asosida tuziladigan kompozitsiya.

Sun’iy elementlardan tuzilgan bog‘-metall, shisha va boshqa elementlardan tashkil topgan bog‘ kompozitsiya. Bunday bog‘lar hozircha faqat ko‘rgazmalardagina namoyish etilib keng omma va shaxsiy faoliyatlar uchun mo‘ljallanmagan.

Tayanch so‘zlar va iboralar: landshaft, dizayn, landshaft dizayni, sifat, maxsus mebellar, konfort, mehmonxona, arxitektura, mehmonxona intereri, loyixa, proekt. mehmonxona nomerlari, joylashtirish, mehmonxona binolarining arxitekturasi, tashqi va ichki ko‘rinish.

Mustaqil ishlash uchun savollar

1. Mehmonxona va mehmonxonalarning landshaft dizayni to‘g‘risida nimalarni bilasiz?
2. Landshaft dizayni tushunchasi va uning xususiyatlari to‘g‘risida nimalarni bilasiz?
3. Bog‘dorchilik san’atini rivojlantirish uchun Uyg‘onish davri katta ahamiyatga egaligi haqida nimalarni bilasiz?
4. Mehmonxonani uchastkaga joylashtirish ham juda muhimligi to‘g‘risida gapirib bering.
5. Landshaft dizayni tarixi to‘g‘risida gapirib bering.
6. Landshaft dizayni uslublarining shakllanishi kichik me’moriy shakllari to‘g‘risida gapirib bering.
7. Yapon bog‘lari to‘g‘risida nimalarni bilasiz?
8. Gollandiyalik barokko to‘g‘risida gapirib bering.
9. Landshaft dizaynining tashqi ko‘rinishi to‘g‘risida nimalarni bilasiz?
10. Landshaft san’ati Sharq mamlakatlarida qanday rivojlangan?

Test savollari

1. Garmoniya bu...

a) me’moriy kompozisiyalar, shakllar yoki landshaft elementlarining o‘zaro uyg‘unligi, bir-biriga monandligi, muvofiqligi, badiiy jihatdan mosligi

b) shakl va asarda uning qismlarining hamohang emasligi

c) elementlarining o‘zaro uyg‘unligi

d) g‘arbiy yevropa arxitekturasiga xos me’moriy uslub

2. Mayolika (koshin) nima?

a) rangdor yaltiroq ko‘rinishga ega bo‘lgan badeiy sopol naqsh (koshin taxtasi)

b) sopol parchalaridan terilgan badeiy naqsh

c) o‘rta osiyo me’morchiligida juda kam ishlatiladigan uslub

d) rangli badiiy asar

3. Mozaika nima?

a) sirlangan sopol bo‘laklaridan terilgan naqsh

b) rangdor sirlangan sopol naqsh
c) o‘rta osiyo me’morchiligida juda kam ishlatiladigan uslub
d) rangdor sopol naqsh juda kam ishlatiladigan uslub

4. Simmetiriya tekisligining hosil bo‘lish sharti.

a) asosiy qismning shakli tomonidan unga bo‘ysunuvchi bir xil elementlar joylashsa
b) simmetriya o‘qiga ega bo‘lmagan kompozisiya tuzilsa
c) shakllar sochilib joylashsa
d) shakllar qatorlashib joylashsa

5. Struktura –bu...

a) qurilmalar yoki elementlarning tuzilishi tarkibiy qismlarning o‘zaro bog‘liqligi, yaxlitligini belgilovchi tushuncha
b) me’moriy kompozisiyada ishlatiladigan uslub
c) shakl va mazmunning bir-biriga bog‘liqligi
d) ishlatiladigan materiallarning sifati

6. Interyer nima?

a) xona ichki kurinishi
b) xovli landshafti
c) binoning yon kurinishi
d) binoning tashki kurinishi

7. Eksteryer nima?

a) binoning tashqi kurinishi
b) hovli landshafti
c) binoning yon kurinishi
d) xona ichki kurinishi

8. Fon atamasining ma’nosi nima?

a) tasvirning orqa tomonidagi yuzasi
b) rasmning umumiy ko‘rinishi
c) suratlarning yon tomoni
d) ranglarning bir xilligi

9. Me’moriy yodgorliklarda badiiy tugallik kompozisiyasi qayday shakllarda ifoda etilgan?

a) gumbaz va gardishlarda
b) guldastalarda, devorlarning tugal qismlarida
c) devordagi derezalarda
d) devorlarda va guldastalarda

XVI BOB. MEHMONXONADA FITODIZAYN

16.1-§. Mehmonxonalarda fitodizayn tushunchasining mazmun-mohiyati

Mehmonxonada ekologik qulaylik harorat, namlik, havo tezligi va yorqin issiqlikning optimal kombinatsiyasi bilan yaratilgan. Odamlar kunning ko‘p qismini sarflaydigan mehmonxonalar xonalarida-xonalarda har doim toza va toza havo va normal shovqin rejimi bo‘lishi kerak. Muhandislik va dizayn echimlari va yuqori sifatli, ekologik materiallar bilan bir qatorda, ekologik qulayliklar yaratish uchun jonli o‘simliklar foydalanishingiz kerak.

Atrof-muhitni estetik tashkil etish, yoki ichki go‘zallikka erishish, turli xil vazifalarni o‘z ichiga oladi. Ularning asosiylari – interer, rang sxemasi va sirt yuzasi, asbob-uskuna va mebellarning (dizayn) shakli, dekorativ detallarni echish, yoritish va ko‘kalamzorlashtirish.

Fitodizayn deb ataladigan o‘simliklar yordamida binolarning estetik ko‘rinishini yaratish san’ati nafaqat estetik, balki psixologik ta’sirga ham ega bo‘lishi mumkin. Bundan tashqari, fitodizayndan foydalanishning turli uslublari va usullari tufayli siz nostandart ichki dekor yaratishingiz, xonaning muayyan taassurotiga erishishingiz, mehmonxonaning identifikatorini oshirishingiz va uning noyob shaxsiyatini ta’kidlashingiz mumkin. Yevropaliklarning dekorativ fito san’ati intererning eng muhim elementlaridan biri ekanligiga chin dildan ishonch hosil qilishlari bejiz emas, chunki u eng muhim insoniy ehtiyojni – quvonchga bo‘lgan ehtiyojni qondiradi.

Mehmonxona zallarida ko‘pincha favvoralar, slaydlar va qishki bog‘lar kabi yirik dizayn elementlari mavjud. Ko‘pincha yirik o‘simliklar liftlar va zinapoyalar yaqinida, qavatlardagi zallarda joylashgan. Bu yerda kosmik tashkilot nuqtai nazaridan ham, dizayn nuqtai nazaridan ham faqat funksional binolarga qulaylik yaratadi. Ko‘kalamzorlashtirish ishlatiladigan pardozlash materiallarining shiddatini tekislaydi.

Saunalar, suzish havzasi, sport zallari, go‘zallik salonlari va massaj zallari – zamonaviy yuqori sinfga ega mehmonxona taklif etadi, barcha xizmatlar: bundan tashqari, o‘simliklar mukammal turli infratuzilma ob’ektlarini ham.

Shaffof kristalli vazalarda turgan qora-oq liliyalar, hashamatli qizil atirgullar yoki oqlangan tropik orkide intererga o‘ziga xos joziba beradi. YAngi kesilgan gullar yordamida faqat kamchiligi yuqori ularning qiymati hisoblanadi. SHuning uchun bunday o‘simliklarning tarkibi har

doim faqat yuqori narx darajasidagi elita restoranlarida ko‘rish mumkin. Yana demokratik muassasalarida, yangi kesilgan gullar yam kviling faqat marosim xizmat bir element sifatida harakat.

Tuvaklarda o‘sadigan jonli abadiy yoki gulli o‘simliklar-ferns, pechak, sukkulentlar, xlorofitumlar, scindaptus-yanada qulay va bardoshli. Oqlangan sopol idishlarga ekilgan savat yoki uzum, ular juda chiroyli ko‘rinadi. Ular nafaqat restoranning ovqatlanish xonasining intererini, balki ochiq maydon yoki yozgi kafeni ham bezatishi mumkin. Bundan tashqari, monstera va katta dekorativ barglari bilan boshqa ta’sirchan o‘simliklar juda samarali. Lekin jonli o‘simliklar ham o‘z kamchiliklari bor: ular doimiy va tez–tez juda murakkab parvarishlash talab-sug‘orish, o‘g‘itlash, Azizillo. Bundan tashqari, ular normal o‘sishi uchun quyosh nuri kerak. Shuning uchun, o‘simliklar qorong‘i joylarda joylashgan muassasalari uchun mos emas. Lekin ular keng yaxshi his, yaxshi yoritilgan muassasalari-katta mehmonxona restoranlar, katta xarid qilish markazlari oziq-ovqat sudlari, va hokazo.

Ba’zan restoran yoki mehmonxona lobbi ovqat xonasi haqiqiy qish bog‘ bilan bezatilgan. Bu yashil Orol darhol muassasasining unutilmas ichki «ta’kidlash» aylanadi.

Rangli tosh, minerallar, quritilgan dengiz baliq, chig‘anoqlari-jonli sinig‘i o‘simliklar gul tadbirlar tabiiy materiallar turli bilan to‘ldirilsin mumkin.

Fitodizaynning maxsus yo‘nalishi konserva o‘simliklar deb ataladi. Odatda, ular maxsus saqlovchi tarkibga singdirilgan jonli o‘simliklardan tayyorlanadi. Bunday kompozitsiyalar jonli gullardan farq qilmaydi va sug‘orish, quyosh nuri yoki hatto tuproqni talab qilmaydi.

Dizaynerlar ko‘pincha mehmonxona va restoran ichki dizayn jonli va saqlanib o‘simliklar, balki kam bo‘lmagan ajoyib quritilgan gullar va sun’iy gullar nafaqat foydalaning. Masalan, Yapon uslubidagi muassasalarda bonsai uslubidagi mitti daraxtlarning taqlidlari o‘rinli bo‘ladi. Sun’iy igna yasalgan, quruq yoki sun’iy mox bir yostiq bilan, tosh placers kuni, kichik sopol idishlarda belgilangan, bu tarkibi yomon hatto qattiq minimalist ichki jonlantiradi bo‘lmaydi.

Bundan tashqari, mehmonxona va restoranlar ko‘pincha kimning balandligi 10-15 m erishish mumkin, masalan, taqlid palma daraxtlari, juda katta sun’iy o‘simliklar foydalanish.

Katta sun’iy o‘simliklar katta maydoni va yuqori shiftini bilan muassasalarida ajoyib va manzarali qarash. Misol uchun, baland bo‘yli sun’iy palma daraxtlari ko‘pincha bir necha zanjir muassasalari

birlashtirish xarid qilish markazlari oziq-ovqat sud bezashni uchun ishlatiladi. Yam-yashil tirik o‘simliklar bilan birgalikda palma daraxtlari ayniqsa oqlangan ko‘rinadi.

Arzon va ko‘p joy egallashi yo‘q, deb sun’iy tropik lianas restaurateurs va hoteliers orasida juda mashhur bo‘lgan. Ular, xona zonasi pristavkalari, ustunlar, va narvon zina panjaralari bezab, burchaklar, devor projeksiyonları bezab, unpresentable texnologik elementlar, shamollatish quvurlari yashirish uchun yordam beradi.

«Sun’iy bargli daraxtlardan – qayin, chinor, jo‘ka, hazel, Rovon, Aldarko‘sa-Yevropa uslubidagi xonalardagi tropik o‘simliklardan ko‘ra tinchroq intererdan foydalangan ma’qul. Shoyi yoki plastmassadan tayyorlangan barglari tabiiy materiallardan (quritilgan daraxt shoxlari, tropik uzum, uzum) yasalgan daraxtlarning nafis taqlidlari odatda massiv sopol yoki yog‘och idishlarga o‘rnatiladi.»

Maxsus shimdirilgan yuqori sifatli matolardan qo‘lda tayyorlangan sun’iy gullarning kvilinglari ham yaxshi ko‘rinadi. Sotuvda siz an’anaviy sun’iy atirgullar, irislar, liliyalar, orkide, balki rezavorlar bilan dengiz itshumurt filiallari taqlid nafaqat topishingiz mumkin, unutish-me-nots, binafshalar, snowdrops va hatto thistles.

Gulchi dizaynerlarning fikricha, eng yaxshi ustalar tomonidan yaratilgan sun’iy gullar haqiqiy san’at asarlaridir. Va, albatta, bunday o‘simliklarni jonli gullardan ajratish juda qiyin.

Ba’zan florists suv taqlid qiladi maxsus sintetik to‘ldirish bilan shaffof shisha vazalar nafis sun’iy kviling joylashtiring.

Kichik stol yoki zamin sopol favvoralar ko‘katlar bilan bezatilgan, sun’iy gullar, va mox ham juda samarali bo‘ladi. Cascading favvoralar, yorqin chiroqlar bilan to‘ldiriladi miniatyura binolar bilan toshlardan yasalgan sharsharalar, sun’iy qoyalar bilan kompozitsiyalar, grottoes va g‘orlar, turli shakllar suv uchoqlari bilan mini-bog‘lar yangilash va ichki bezatadi.

Suv troughs yoki boshqa tarkibiy elementlar sifatida bambuk qaydlar yordamida Cascades ham yaxshi qarash. Quruq o‘simliklar yordamida tayyorlangan turli dekorativ ichki elementlar ham mashhur.

To‘qilgan metall qavs o‘rnatilgan quritilgan gullar, yasalgan devor gul tadbirlar, uzum, sopol planters to‘quv doiralar, juda original qarash. Misol uchun, Moskvadagi «Antonio» Italiya restoranining devori katta yog‘och ramkada oqlangan panel bilan bezatilgan: shisha ostida nosimmetrik tartibda joylashtirilgan turli xil quruq o‘simliklar yorqin devor chiroqlari bilan yoritilgan.

Quritilgan gullar, soxta mevalar va ipak chiziqlar bilan bezatilgan turli tabiiy materiallardan (somon, palma tolasi, tol tokidan) to‘qilgan dekorativ devor matolari ham g‘ayrioddiy va yangi ko‘rinadi…

Ko‘pincha restoranlarda siz rattan uzum yoki butalar moslashuvchan filiallari to‘qilgan uch o‘lchovli, ichi bo‘sh to‘playdi topishingiz mumkin. Pristavkalari bezatishni bu ekzotik to‘playdi, bar counters, yoki hatto shiftdan osilib ayniqsa zamonaviy bo‘yra mebel yoki manzarali qatorda aksessuarlar bilan birga bor.

Bundan tashqari, restoran va mehmonxona intererlarini loyihalash uchun dizaynerlar turli shakldagi shisha idishlarda (to‘p, ballon, ko‘zoynak) gul kompozitsiyalaridan foydalanishni taklif qilishadi. Bunday nafis kompozitsiyalarni yasashda shaffof, matli, rangli idishlar, quritilgan gullar, sun’iy gullar, ipak lentalar, marjonlar, toshlar, qo‘g‘irchoq meva va sabzavotlardan foydalaniladi. SHaffof shisha sharsimon yoki silindrsimon idishda va oddiy bo‘lmagan jonli o‘simliklarda ekishingiz mumkin, kompozitsiyani toshlar bilan bezashingiz, quruq shoxlar bilan bezashingiz va yorug‘lik bilan jihozlashingiz mumkin.

Restoran ichki ajoyib details sopol idishlar, metall tovoqlar, qayin qobig‘i parda, bo‘yra savat yoyib to‘liq hajmi amalga rezavorlar, meva, qo‘ziqorin, sabzavot yorqin nafis replicas, bo‘lishi mumkin. Bu Aptallar bar, tarqatish liniyasi, bufet va hatto derazalarni bezatadi.

Fitodizayn mutaxassislari muayyan bayramlarga bag‘ishlangan mavsumiy kompozitsiyalarga alohida e’tibor berishni tavsiya etadilar. Misol uchun, bayram Pasxa kunlarida eng yaxshi ichki bezak yorqin bahor gullari, yashil o‘tlar va, albatta, yumshoq pastel ranglarda bo‘yalgan tuxum kompozitsiyalari bo‘ladi. Rojdestvo va yangi yil ichki yorqin kamon, qo‘ng‘iroq, meva, shirinliklar, shisha o‘yinchoqlar bilan qarag‘ay yoki archa filiallari holda aqlga sig‘maydi. Issiq yoz kunlarida restoran va mehmonxona intererlari kesilgan bog‘ gullari, yangi mevalar, mevalar va hatto sabzavotlar bilan bezatilgan bo‘lishi mumkin. Misol uchun, juda oqlangan va dekorativ kompozitsiyalar yorqin rangli olma, nok yoki oshqovoqdan iborat bo‘lib, suvli yangi o‘tlar va yangi gullar bilan to‘ldirilishi mumkin.

Mehmonxonalarda qishki bog‘lar. Bog‘dorchilik ichki bezakning eng samarali vositasi bo‘lib, fazoviy muammolarni hal qilishda ham ma’lum vazifalarni bajaradi.

Faol va neytral bog‘dorchilik tizimlari mavjud. Shunday qilib, ish zonasida neytral peyzaj tizimi yaratiladi va dam olish zonasida faol bo‘ladi. Ko‘kalamzorlashtirish yordamida makon zonalarga bo‘linadi.

Mehmonxona xonalarida eng keng tarqalgan ko‘kalamzorlashtirish lobbi, zal, yo‘lak, restoran, kafe va xonalarda.

Shinamlik darajasi yuqori bo‘lgan mehmonxonalarda lobbilarda qishki bog‘lar yaratilgan. Ko‘kalamzorlashtirish intererlari uchun odatda o‘simliklarning quyidagi turlaridan foydalaniladi:

- ✓ dekorativ-bargli;
- ✓ bezak va gullaydi;
- ✓ jingalak va ampelny;
- ✓ succulens.

Ko‘kalamzorlashtirishni intererga kiritish ham tabiiy (jonli, quritilgan) tabiiy kompozitsiyalar yaratish, ham sun’iy ravishda amalga oshiriladi.

Eng keng tarqalgan dekorativ va gulli o‘simliklar, osma o‘simlik bo‘lib, epifitik o‘simliklar, ya’ni boshqa o‘simliklarni, ayniqsa osma o‘simlikni biriktirish uchun ishlatiladigan o‘simliklar (o‘lik daraxtlar) mavjud.

Lobbi va zallarda o‘simliklar fazoni funksional zonalarga ajratishning faol badiiy vositasi bo‘lib xizmat qiladi. Maydonni ajratish uchun kattaligi, turi, shakli va rangi har xil bo‘lgan o‘simliklar guruhlari ham ishlatiladi.

Dekorativ element sifatida ko‘kalamzorlashtirish mehmonxonalarning ochiq joylari – hovlilar, solaryumlar, teras va balkonlar, yozgi kafe va barlar jihozlariga kiritilgan. Zamonaviy texnologiyalar mehmonxonaning qishki bog‘ini jihozlash uchun foydalanish mumkin bo‘lgan sun’iy zavodlar ishlab chiqarish imkonini beradi.

16.2-§. Mehmonxonalarning intererida obodonlashtirish-san’atning o‘ziga xos turi

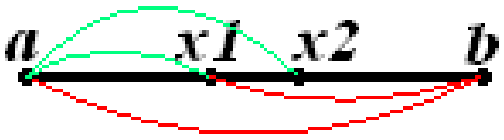
Dizayn boshlanishidan oldin bog‘ning tasviri aniq belgilanadi. Mehmonxona devorlari, birinchi navbatda, intererini tashqi muhitdan ajratib turadigan aniq chegaralardir, bu har doim ham qulay iqlimiy emas, ayniqsa SHimoliy kengliklarda. Qishki bog‘ atrof-muhit bilan mehmonxona» yarashtirish « uchun yaxshi yo‘ldir. SHu sababli ko‘pincha bufer zona deb ataladi. Qishki bog‘lar uzoq issiqlik-mehribon va ekzotik o‘simliklar uchun faqat bir joy bo‘lishi to‘xtatgan. Turar-joy

binosiga biriktirilgan sirli tuzilish nafaqat injiq evergreens etishtirish uchun juda ko‘p ideal sharoitlarni yaratish, balki butun uyning hayotiy funksiyalarini kengaytirish va shuning uchun hayot sifatini yaxshilash imkonini beradi. Eng tez-tez, bu maydon har qanday jamoat binolarni bir kengaytmasi bo‘ladi.

Boshqa afzalliklari bor. Bu xonani quyosh nuri bilan yoritish sohasida o‘sishi va ular ayniqsa qishda ko‘pincha yo‘q,. YAna bir ortiqcha issiqlik, isitish va elektr energiyasini tejash (faqat isitilmaydigan bog‘lar bo‘lsa). Zamonaviy bir va ikki kamerali ikki kamerali oynali oynalardan foydalanish, shuningdek, qurilishda energiya tejaydigan qoplamalar va texnologiyalardan foydalanish katta oynalar orqali issiqlik yo‘qotilishini sezilarli darajada kamaytirishi mumkin. Psixologik jihatni tilga olmaslikning iloji yo‘q. Inson hayoti atrof-muhit bilan yaqin aloqa qilish tuyg‘usidan to‘laroq va quvonchliroq bo‘ladi. Qish bir bog‘ siz tabiatning organik bir qismi kabi his qilish va hech qachon yoz bilan bir qismi uchun ajoyib imkoniyat beradi.

Plantatsiyalarni umumiy idishga guruhlash eng keng tarqalgan tartibga solish usuli hisoblanadi. Guruhdagi o‘simliklar tuproqda namlikni havoda uzoqroq saqlaydi, kichikroq maydonni egallaydi va bir-birining kamchiliklarini yashiradi. Tabiat va hajmiga ko‘ra, o‘simlik kompozitsiyalari juda xilma-xil bo‘lib, qishki bog‘ning katta uch o‘lchamli tarkibiga bir yoki uchta kichik o‘simliklarning ish stoli miniatyurasini tashkil qiladi. Kompozitsiyalar simmetrik, assimetrik yoki o‘simliklarning erkin, tabiiy joylashishi prinsipi asosida qurilgan bo‘lishi mumkin. Dekorativ kompozitsiya ishlatiladigan o‘simliklarning soni va xilma-xilligiga bog‘liq emas, balki ularning shakllari va rang kombinatsiyalarining go‘zalligini to‘g‘ri tanlash, joylashtirish va eng to‘liq ko‘rsatish qobiliyatiga bog‘liq. Kompozitsiyalar uchun variantlar soni cheksiz, ammo ularning tarkibi har doim dekorativ ta’sirga erishadigan umumiy prinsiplar va uslublarga amal qilishi kerak. Kompozitsiyalar bir xil balandlikdagi o‘simliklardan tayyorlanishi yoki bir necha katak hosil qiluvchi turlarni birlashtirishi mumkin. Ko‘p qatlamli tarkibga, odatda, baland bo‘yli, o‘rta bo‘yli va past bo‘yli o‘simliklar kiradi. Tarkibiga kiritilgan o‘simliklar balandligi uyg‘un nisbati tanlang, siz arxitektura va tasviriy san’at ishlatiladigan «Oltin mutanosib» klassik qonun, foydalanishingiz mumkin. Uning mohiyati shundaki, bitta segmentning ikki qismi o‘rtasidagi munosabatlar butun segment va uning ko‘pchiligi o‘rtasida bir xil bo‘lishi kerak (3:5 – 5:8). Ushbu tamoyildan foydalanib, yaratilgan guruhning yuqori, o‘rta va past

elementlari orasidagi to‘g‘ri nisbatlarni osongina aniqlashingiz mumkin (16.1-rasmga qarang).

16.1-rasm. **Oltin bo‘lim usulining oraliq nuqtalarini tanlash illustratsiyasi**

Instansiyalar orasidagi masofa bir xil prinsip bilan belgilanadi. Tall o‘simliklar markazida ham joylashganda mumkin (simmetrik tarkibini yaratishda), yoki fonda, yoki chetiga ofset, shunday qilib, assimetrik tarkibini yaratish. Bir bo‘g‘inli erlardan ham keng foydalaniladi. Ular uchun, odatda, bir xil turdagi past otsu o‘simliklar mos keladi, ular bir rangli chegaralarni yoki turli barg ranglariga ega o‘simliklarning chiroyli kompozitsiyalarini yaratish uchun ishlatiladi (balzamlar, koleuslar, begoniyalar).

Uyg‘un (nozik) kompozitsiya tarkibida bir rangli turli ranglar muhim rol o‘ynaydi. O‘simlik barglarining rang sxemasi juda xilma-xil: kumush-yashildan to‘q jigarranggacha. Shuning uchun, odatda, bir xil rangdagi yoki shunga o‘xshash rangdagi turli rangdagi barglari bo‘lgan o‘simliklarning bir necha turini yoki navlarini tanlash qiyin emas. Fitokompozitsiyani yaratishda ranglar va soyalar kombinatsiyasi katta rol o‘ynaydi, ular monand yoki kontrastlik tamoyiliga muvofiq tanlanishi mumkin.

Kontrast kompozitsiyalarning imkoniyatlari ancha keng. Ularni tuzishda turli o‘simliklar (begonia Royale, dieffenbachia, Coleus, Maranta va boshqalar) dan keng foydalanish mumkin.), yagona barg rangi bilan o‘simliklar fonida rang dog‘lar yaratish uchun ularni yordamida. Turli o‘simliklar tarkibi asosini tashkil bo‘lsa, qarama-qarshi o‘simliklar tanlash alohida e’tibor talab qiladi. Turli o‘simliklar notinch fonida, katta quyuq yashil barglari bilan o‘simliklar mukammal chiqib turadi, lekin shu bilan birga, kichik barglari bilan turlari butunlay «yo‘qolgan»bo‘lishi mumkin. Ifodali kompozitsiyalar manzarali bargli o‘simliklarning vazmin neytral fon bilan farq qiladi gullarni o‘simliklar joriy tomonidan amalga oshirilishi mumkin. O‘simlikning umumiy ko‘rinishi yana bir ifodaviy vositadir.

Kompozitsiyani tayyorlashda odatda o‘sishning turli tabiatiga ega bo‘lgan turlar tanlanadi: chirigan yoki chirigan kurtaklar va zamin

qopqog‘i bilan tiklanadi. Yopiq o‘simliklar ko‘p shakllari siz yangi bezak ta’sir erishish, ularning kombinasyonları farq qilish imkonini beradi. Bu imkoniyatlar qisman tarkibi texnik sharoit talablariga keskin farq qiladigan o‘simliklarni birlashtira olmasligi bilan cheklanadi.

Har qanday kompozitsiyani tuzishda o‘simliklarning o‘sish, dam olish va gullash davrlarini hisobga olish, yo‘qotilgan dekorativ namunalarni o‘z vaqtida olib tashlash, yangi turlarni kiritish va butun kompozitsiya tabiatini shunga mos ravishda o‘zgartirish kerak. Kompozitsiya uchun fon muhim element bo‘lib, asosan uning dekorativ ta’sirini aniqlaydi. YAxshi tanlangan, u har bir o‘simlik va bir butun sifatida guruh go‘zalligini urg‘u beradi. SHu bilan birga eng yuksak badiiy kompozitsiyani ham uning tuzilishi va rang birikmalariga mos kelmaydigan fonda «yo‘qotish» mumkin. YOrqin kontrastli kompozitsiyalar uchun tinch neytral fon kerak va katta quyuq yashil barglari bo‘lgan o‘simliklar juda rangli devorlarda ham aniq turadi. Tabiiy tosh yuzalar yaxshi zamin bor, ayniqsa, bir hovuz yoki Akvarium bilan birga bo‘lsa. Dekorativ effekt lampalar va, xususan, yashirin zamin chiroqlari yordamida sezilarli darajada kuchaytiriladi.

Shunday qilib, o‘simliklar insonning kundalik muhitining ajralmas qismi bo‘lib, ularning estetik va ekologik ta’lim va tarbiyasiga yordam beradi. Ayniqsa, mehmonxonalardagi xonalarning intererida tirik o‘simliklarning o‘rni katta bo‘lib, ular intererni atrof-muhit bilan bog‘lash, tabiat bilan aloqa illyuziyasini yaratish vositasi sifatida harakat qiladi.

Shakllarning go‘zalligi, yoqimli hidlar va barglarning tinch yashil rangi inson asab tizimiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi, stress va yomon kayfiyat bilan kurashishga yordam beradi.

To‘g‘ri tanlash va tarkibi bilan yopiq o‘simliklar har qanday mehmonxonaning butun ko‘rinishini juda o‘zgartirishi, bo‘sh joy hajmini oshirish vositasi bo‘lib xizmat qilishi mumkin, masalan, dam olish burchagi uchun yashil ekran. Shuning uchun, phytodesign so‘nggi paytlarda nafaqat turar-joy xonalari, zallar, xodimlarning ish joylarini qamrab olgan, aslida har qanday mehmonxonaning korporativ imidjini va yuzini yaratish va saqlashning tarkibiy qismlaridan biriga aylandi.

Biroq, ichki obodonlashtirish keng tarqalgan bo‘lib kelmoqda-da, u har doim muvaffaqiyatli emas. Buning sababi ba’zan savodsiz, va ko‘p hollarda, hatto tasodifiy, tanlash va yopiq o‘simliklar bilan binolarni bezatish, qaysi, noo‘rin sharoitda, tez o‘lib yoki ularning bezak qiymatini yo‘qotadi.

Shunday qilib, mehmonxonalarning intererida obodonlashtirish estetik va utilitar funksiyalarni bajaradigan maxsus san’at shaklidir. Landscaping faol ichki tabiatini ta’sir qiladi va hokazo devor bezatish, mebel, deb, atrof-muhit dizayni bir xil teng tarkibiy qismi hisoblanadi. Peyzaj yordamida intererning badiiy ifodaliligini oshirish, uning funksional tashkil etilishini yaxshilash mumkin. O‘simliklarning utilitar funksiyasi binolarda ma’lum mikroiqlimni yaratishdir.

Tayanch so‘zlar va iboralar: landshaft, dizayn, landshaft dizayni, sifat, maxsus mebellar, konfort, mehmonxona, arxitektura, mehmonxona intereri, loyixa, proekt. mehmonxona nomerlari, joylashtirish, mehmonxona binolarining arxitekturasi, tashqi va ichki ko‘rinish.

Mustaqil ishlash uchun savollar

1. Mehmonxonada ekologik qulaylik deganda nimani tushunasiz?
2. Yevropaliklarning dekorativ fito san’ati intererning eng muhim elementlaridan biri ekanligini gapirib bering.
3. Mehmonxona zallarida ko‘pincha favvoralar, slaydlar va qishki bog‘lar kabi yirik dizayn elementlari to‘g‘risida so‘zlab bering.
4. Tuvaklarda o‘sadigan jonli abadiy yoki gulli o‘simliklar deganda nimani tushunasiz?
5. o‘simliklar qorong‘i joylarda joylashgan muassasalari uchun mos emas shu to‘g‘risida so‘zlab bering.
6. Faol va neytral bog‘dorchilik tizimlarini gapirib bering.
7. Eng keng tarqalgan dekorativ va gulli o‘simliklar deganda nimani tushunasiz?
8. Dizayn boshlanishidan oldin bog‘ning tasviri aniq belgilanadi shu to‘g‘risida so‘zlab bering.
9. Plantatsiyalarni umumiy idishga guruhlash eng keng tarqalgan tartibga solish usuli hisoblanishini gapirib bering.
10. Kontrast kompozitsiyalarning imkoniyatlari ancha keng deganda nimani tushunasiz?

Test savollari

1. Landashaft dizaynining asosiy maqsadi inson uchun barcha kerakli xususiyatlari bilan yaxshi fazoviy muhitni yaratish:

a) funksional, estetik, ekologik
b) gigienik , pisixologik ahloqiy
c) g‘oyaviy, siyosiy, iqtisodiy

d) fiziologik, gigienik, psixologik

2. Landshaft dizaynining asosiy kompozitsion asari nima?

a) o‘simliklar, relef, suv, havo
b) flora, fauna, tuproq, havo
c) tuproq, suv, daraxtlar, gullar
d) o‘simliklar, suv, alleya, dovol

3. Fazoviylik, o‘simlik, qurilish, sharasharalar, ranglar turi, yorug‘lik, soya, to‘g‘ri chiziqlarning paydo bo‘lishi va havoi perspektiva – bu:

a) kompozitsion element
b) kompozitsion faktor
c) kompozitsion savollar
d) kompozitsion takliflar

4. Tabiiy-xududiy kompleks, tabiiy chegaralangan va tashqi ko‘rinishni xarakterini ajratuvchi qanday nomlanadi?

a) landshaft
b) peyzaj
c) o‘tloq
d) faziya

5. Tabitdan go‘zal landshaftlarda va peyzajda qaysi bog‘-park uslubi xarakterlanadi?

a) landshaft
b) meditsey
c) doimiy
d) mavritan

6. Qaysi davlatda birinchi bo‘lib bog‘lar va parklarni tashkil etish san’ati mavjud bo‘lgan?

a) Misr
b) YAponiya
c) Xitoy
d) Xindiston

7. Qaysi gulsiz islom bog‘ini tasavur qilib bo‘lmaydi?

a) atirgul
b) nilufar
c) nargis
d) gulsapsar

8. Italiyada qaysi davrda Meditsey bog‘lari uslubi paydo bo‘ldi?

a) Uyg‘onish

b) Antik
c) Kapitalizm
d) Barokko

9. 18 asr fransuz bog‘-saylgohlari uchun xarakterli uslubi

a) muntazam uslub
b) peyzaj uslubi
c) meditsey uslubi
d) mavritaniya uslubi

10. 18 asrning ikkinchi yarmida ingliz bog‘-saylgohlari uchun xarakterli uslubi:

a) peyzaj uslubi
b) muntazam uslub
c) meditsey uslubi
d) mavritaniya uslubi

XVII BOB. BASSEYNLAR, TRENAJER, FITNES-ZALLARI VA SPA-SALONLARI INTERERLARI

17.1-§. Basseynlarning maqsadi va ularning turlari. Sport zallari va fitnes zallari, mashq uskunalarining asosiy turlari

Basseyn arzon zavq emas. Ammo 4-5 yulduzli mehmonxonada, mehmonxonaning ixtisoslashuvi va joylashuviga qarab, sun'iy basseyn, shuningdek, sport zali kerak. «Ular sun'iy, tabiiy, ochiq, har xil tuzilish va shakllardan iborat».

Sun'iy (katta hajmli) basseynlar ko'p afzalliklarga ega. Birinchidan, ular suvning sifati va haroratini tartibga soluvchi yuqori sanitariya-gigiyenik madaniyat va ishlash barqarorligiga ega. Bundan tashqari, ularning ob-havodan mustaqilligi yil davomida ishlashini ta'minlaydi.

Sun'iy basseynlar quyidagilarga bo'linadi.

Ochiq basseyn - bu asosiy hammom ochiq havoda joylashgan ob'ekt. Faoliyat xususiyatiga ko'ra ochiq bo'lganlar mavsumiy va yil bo'yi bo'linadi.

Ochiq basseynlarni loyihalashda vannaning o'lchamini va chuqurligini, shuningdek kiyinish xonalarining joylashishini to'g'ri tanlash muhim. Ochiq basseynlarning turlarini tanlayotganda, uning qurilishi uchun iqlim sharoitini hisobga olish kerak, bu to'g'ridan -to'g'ri suzish mavsumining davomiyligiga bog'liq.

Isitilmaydigan ochiq basseynni uch oy davomida ishlatish mumkin. Hammom ustidagi soyabon o'rnatilishi, izolyatsiya qilingan yondashuvlar va suvni isitish bilan, suzish mavsumini apreldan oktyabrgacha oshirish va hatto butun yil davom ettirish mumkin.

Ochiq basseyn - bu tabiat bilan muloqot. Yengil shabada, daraxtlarning shovqini, gullarning hidi, muloyim quyosh yoki yulduzli osmon tepada ... Asosiy kamchiligi bitta - bizning mamlakatimiz iqlimi tropikdan yiroq, va siz bu go'zallikdan 3- 4 oy. Bu yerda yil bo'yi ishlaydigan ochiq basseynlar juda kam uchraydi. Odatda bu ko'p yillar oldin qurilgan katta statsionar umumiy suzish havzalari (masalan, Moskvadagi Chayka majmuasi). To'g'ri, qishki suzishni yaxshi ko'radiganlar uchun «sovuqda, lekin qulaylik bilan» ba'zi mehmonxonalar gidromassajli va suvni intensiv isitadigan (kurortli basseynlar) kichik «termal basseynlar» bilan jihozlangan. Ammo ular to'laqonli basseyndan ko'ra katta vannaga o'xshaydi, garchi ular «tushunadiganlar» ga beqiyos zavq bag'ishlasa.

Shuningdek, murosaga kelish varianti mavjud. Ochiq basseynga shaffof prefabrik pavilon o‘rnatilishi mumkin, uning plastik qismlari ob - havoga qarab osongina ko‘chirilishi va uzaytirilishi mumkin. Segmentlarning qoplamasi maxsus texnologiya yordamida qayta ishlanadi, shuning uchun tashqaridan yomg‘ir yog‘adi va ichidan hosil bo‘lgan kondensat uning yuzasida qolmaydi. Bunday pavilonlar nafaqat yomg‘irdan, balki qordan ham himoya qiladi va suzish mavsumini sezilarli darajada uzaytiradi.

Ochiq basseynning afzalligi - bu faol dam olish uchun qulay bo‘lgan atrofdagi tabiat bilan ajoyib aloqa. Yopiq basseynlar, hatto eng yaxshi variantlarda ham, sifatga ega emas va bundan ham qimmatroq.

Ochiq basseynning kamchiliklari orasida suv oynasining ifloslanishi (chang, barglar) va tasodifan suvga tushishdan suzolmaydigan mehmonlarni himoya qilish qiyinligi kiradi. Bunga qo‘shimcha ravishda, agar u isitilmasa, vannaning tuzilishini qishda muzlashdan himoya qilish kerak.

Yopiq basseyn - bu hammom yoki bir nechta hammom maxsus zallarda joylashgan bino. Basseynning bu turi tabiiy suv havzalaridagi basseynlarga qaraganda ancha bardoshli va ularning normal texnik holatini saqlab qolish arzonroq. Bundan tashqari, ular suzish uchun xavfsizroqdir.

Yopiq basseynlarning asosiy afzalligi shundaki, ularni ob -havo sharoiti va mavsumdan qat’i nazar ishlatish mumkin. Yopiq basseyn suvni isitish uchun ancha kam energiya sarflaydi. Bundan tashqari, uyingizda basseynni bahorda suzish mavsumiga tayyorlash va kuzda saqlash qiyinchiliklarini bartaraf etadi. Nihoyat, bu basseynda basseyndan tushgan barglar va novdalarni doimo ushlab turishning hojati yo‘q. Biroq, yopiq basseynlar qimmatroq va optimal iqlim parametrlarini ta’minlash uchun shamollatish, namlikni yo‘qotish va konditsioner tizimlarini talab qiladi.

So‘nggi paytlarda efirga uzatish materiallari paydo bo‘lishi munosabati bilan, ob-havoning o‘zgaruvchan qoplamalari o‘rnatiladigan, ob-havo havzalari yaratila boshlandi. Basseynlarning o‘tish shakllaridan biri bu rivojlanayotgan basseyn deb ataladi, u avval ochiq basseyn sifatida quriladi, so‘ngra uni ketma-ket yakunlab, yopiq basseynga aylanadi.

Basseynning o‘lchami, shakli, qo‘shimcha o‘yin -kulgi variantlarining mavjudligi ham mehmonxonaning ixtisoslashuviga bog‘liq.

Agar biz ishbilarmon mijozlar uchun mehmonxona haqida gapiradigan bo‘lsak, unda, ehtimol, fitnes xonasi va sauna bilan jihozlangan kichik o‘lchamdagi (3x5 metrli) suzish havzasi yaxshi holatda bo‘lishi kerak. Dam olish mehmonxonasida slaydlar bilan o‘yin - kulgi majmuasi mos keladi.

Murakkab basseyn - yopiq va ochiq vannalarni o‘z ichiga oladi va ochiq hammom sport va suzish funktsiyalarini birlashtira oladi. Basseynning bu turi mo‘l -ko‘l funksionallik, yilning turli vaqtlarida ishlashning moslashuvchanligi bilan ajralib turadi.

O‘zgartiriladigan basseyn - bu mavsumga qarab, yopiq inshootlarni o‘zgartirish orqali vannani navbatma -navbat ochish va yopish mumkin bo‘lgan tuzilma.

Ko‘chma basseyn - bu bir hududdan ikkinchisiga ko‘chirilishi mumkin bo‘lgan inshoot: yig‘iladigan majmualar, yig‘iladigan va tashiladigan vannalar.

Ixtisoslashtirilgan basseyn - bu tor maqsadli basseyn: bolalar, sakrash, cho‘milish, sinxron suzish uchun mo‘ljallangan basseyn.

Dizayni bo‘yicha basseynlar statsionar va yig‘iladigan bo‘linadi. Statsionar basseynlar odatda kattaroq va ko‘p afzalliklarga ega. Birinchidan, statsionar basseynning maydoni, chuqurligi va shakli bo‘sh joy bilan cheklangan, bu sizga to‘laqonli suzish va minoralar va trambolinlardan sho‘ng‘ish bilan shug‘ullanish imkonini beradi «. Standart basseynda odatda 11x25 metrli piyola bor. Bunday basseyn suv sifatining yanada murakkab va samarali tizimlari va sog‘lomlashtirish va o‘yin -kulgi uchun deyarli har qanday uskunalar bilan jihozlanishi mumkin. Bundan tashqari, individual loyiha ustida ishlayotganda, siz basseynni ham, uning atrofini ham loyihalashda eng hayoliy dizayn echimlarini amalga oshirishingiz mumkin. Masalan, faqat statsionar basseynni mozaik yoki keramik plitalar kabi ajoyib materiallar bilan qoplash mumkin. Shu sababli, statsionar basseynlar hatto eng katta yig‘iladigan basseynlarga qaraganda ancha qimmat.

Yig‘iladigan basseynlar maxsus plastmassadan yoki yupqa po‘latdan yasalgan, laklangan va bo‘yalgan. Metall basseynlarning ichki qoplamasi quyoshdan UV nurlanishiga chidamli plastik qoplamadan qilingan. Plastik basseynlarda tikuvsiz bir bo‘lak piyola bor va shuning uchun ular mukammal muhrlangan. Ular yaxshi issiqlik izolyatsiyasiga ega. Plastmassa yuzani tozalash oson va namlanganda silliq bo‘lmaydi. Bunday basseynlarni o‘rnatishni professionallarga ishonib topshirish yaxshiroqdir.

Suv tayyorlash. Basseyn suvini tozalashda ikkita asosiy printsip qo‘llaniladi: mexanik tozalash va biologik dezinfeksiya. Mexanik tozalash - suvni membrana, qum yoki boshqa filtr elementi yordamida noorganik ifloslantiruvchi moddalardan (chang, qoldiq, o‘lik mikroorganizmlar) tozalash. Suvni dezinfeksiya qilish - biologik faol ifloslantiruvchi moddalar va chiqindilarni (bakteriyalar, suv o‘tlari, ter sekretsiyasi) yo‘q qilishdir. «Suvni zararsizlantirish uchun turli texnologiyalar qo‘llaniladi: xlorlash, ozonlash, ultrabinafsha nurlanish, elektroliz va yana 3-4 ta kam uchraydigan usullar. Suvni xlorlash - dezinfektsiyalashning eng keng tarqalgan va ishonchli usuli, boshqa usullardan farqli o‘laroq, u nafaqat suvni, balki basseynning o‘zini ham qayta ishlaydi. Ozonlanish, elektroliz va ultrabinafsha nurlar to‘g‘ridan-to‘g‘ri dezinfektsiyalash moslamasi orqali o‘tadigan suvni tozalashga qodir va bu holda basseyn sirtlari xavf omili bo‘lib qoladi. Basseyn suvi infektsiyani oldini olish uchun odatda xlorlanadi yoki ozonlanadi. Ammo Rossiyada har qanday basseyn ma’lum darajada xlorlanadi, chunki bu qabul qilingan sanitariya me’yorlari bilan talab qilinadi. Hatto dengiz suvi deb ataladigan basseynlarda ham oz miqdorda bo‘lsa ham xlor bor.

Bundan tashqari, cho‘milish uchun mo‘ljallanmagan dekorativ basseynlar mavjud. Ular bog‘lar, mehmonxona parklari yoki ichki makonining bir qismidir. Bu basseynlar odatda kichik suv havzalari ko‘rinishida, tabiiy muhitning bo‘laklari hordiq chiqarishga mo‘ljallangan. Shu bilan birga, qum yoki toshlardan yasalgan mini-plyajlar, tosh slaydlar, qirg‘oq va suv o‘simliklari, sun’iy palapartishlik va boshqa dekorativ elementlardan foydalaniladi.

To‘liq huquqli basseynning minimal narxi taxminan 50 ming dollar, ko‘ngilochar majmuasi bo‘lgan basseyn taxminan 100 ming dollar.

Sport zallari va fitnes xonalari. Mehmonxona yoki mehmonxonadagi har qanday fitnes klubining poydevori ularning sport anjomlari hisoblanadi. Sport zalining bir qismi - yugurish yo‘llari, mashqlar velosipedlari va elliptik trenerlar bilan jihozlangan, sport zaliga kuzatuv maydonchasi o‘rnatilgan kardio maydon. Bu sayt yurak-qon tomir tizimini o‘rgatish, chidamlilikni rivojlantirish uchun eng zo‘r joy bo‘lib, shaklini yaxshilashga va keraksiz kilogrammni yoqishga intilganlar uchun shunchaki almashtirib bo‘lmaydigan joy. Fitnes uskunalari yaxshi konditsioner bo‘lishi kerak.

Fitnes. Darhaqiqat, uning xizmatlarini e’tiborsiz qoldirish qiyin, bu juda samarali. Ingliz tilidan tarjima qilingan «fitnes» - muvofiqlik. Fitnes

«mos» nima? Fitnesning butun mohiyati har xil turdagi sport mashqlari va sog‘likni yaxshilash, tana tizimini mustahkamlash va tanani shakllantirish bo‘yicha boshqa choralarga mos keladi. Biroq, har xil kuch yuklarini o‘zboshimchalik bilan aralashtirish hali yaroqli emasligi aniq. Muvofiqlik (ya’ni fitnes) ma’lum bir uyg‘unlikni talab qiladi. Uyg‘unlik tamoyili fitnesning asosiy tamoyillaridan biridir. Fitnes kompleksi puxta o‘ylangan va muvozanatli bo‘lishi kerak (fitnes murabbiylari, bu sohadagi haqiqiy mutaxassislar har qanday ehtiyojni qondiradigan mashq majmualarini aniq tuzadilar).

Barcha sport simulyatorlari kardio (yurak-qon tomir kasalliklari bilan og‘riganlar uchun) va kuchga bo‘linadi (ular sizga mushaklarni kuchaytirishga imkon beradi va eng boshqasi). Ammo badanni shakllantirish bo‘yicha eng yaxshi ta’sir kardio mashg‘ulotlarning kuch mashqlari bilan kombinatsiyasi orqali beriladi va mashg‘ulotni yurak - qon tomir uskunalari bilan boshlagan ma’qul.

Barcha yurak-qon tomir uskunalari to‘rtta asosiy turga bo‘linadi:

1) yugurish yo‘llari;

Bu mashinalar yog ‘yoqish uchun eng yaxshisidir. Yugurish yo‘laklari mexanik va elektrga bo‘linadi, lekin diqqat qilish kerak bo‘lgan asosiy narsa, agar yugurish yo‘lakchasida qo‘shimcha zarbani yutish bo‘lsa, bu zarbani kamaytiradi, bu umurtqa pog‘onasi va bo‘g‘inlar uchun umuman keraksizdir.

2) velosiped mashqlari;

Bu mashinalar chidamlilikni rivojlantirishga, yurak -qon tomir tizimini mustahkamlashga, oyoq va orqa mushaklarini o‘rgatishga yordam beradi. Odatda, 6 qiyinchilik darajasi mavjud. Yurak urish tezligi daqiqada 120 dan 160 gacha bo‘lgan birinchi uchta daraja deyarli hamma uchun mos, qolgan uchtasi esa faqat o‘qitilgan sportchilar uchun. Sekin-asta darajani oshirishni unutmang.

3) qadam bosuvchi;

Bunday simulyatorlar taniqli zinapoyalarga taqlid qilishadi, lekin boshqa narsalar qatorida ular oyoq va tos mushaklarini faol ravishda o‘rgatishadi va shuning uchun ular ayniqsa ayollar uchun qiziq (chunki ayol fiziologiyasi tufayli tananing bu qismlari bo‘ysunadi) to‘liqlik va ularni sozlash nuqtai nazaridan eng qiyin).

4) elliptik murabbiylar.

Bunday simulyatorlar yugurish yo‘lagi, mashq velosipedi va qadam elementlarini birlashtiradi. Amaliyotchi oyoqlarini yoki pedallarini elliptik amplituda bilan o‘zgartiradi. Bunday harakatlar turli xil

muammoli joylarni, ayniqsa, oyoq, dumba va sonlarning mushaklarini ishlab chiqishga yordam beradi. Simulyator ustidagi tutqichlar bir vaqtning o‘zida ko‘krak, qo‘l va bel muskullarini o‘rgatish imkonini beradi. Ta’kidlash joizki, faqat jismoniy tayyor odamlarni elliptik trenerlarga o‘rgatish tavsiya etiladi. Kuch -quvvat mashqlariga kelsak, ularni tasniflash juda qiyin, chunki ularning ko‘pchiligi bor.

Shunday qilib, fitnes zallari sizga yaxshi sog‘liq, go‘zallik, ichki uyg‘unlikka erishishga imkon beradi va butun mashqlar majmuasi umuman figurani to‘g‘rilaydi. Fitness, aniq belgilangan yo‘nalishga ega bo‘lib, quyidagilarni beradi:

- mushaklarning tiqilib qolishiga qarshi ajoyib vosita bo‘lib, tananing barcha mushaklarini yuklash qobiliyati;
- tanani tuzatish imkoniyati: fitnes tufayli tana ancha chiroyli va mukammal bo‘ladi.

17.2-§. SPA-salonlari: ularning xususiyatlari va maqsadi. Saunalar va vannalar

Spa-salonlar, saunalar, vannalar SPA so‘zining o‘zi Belgiya kurorti nomidan kelib chiqqan. XVI asrdan boshlab kurort Belgiya sayyohlarining sevimli dam olish maskaniga aylandi. 17 -asrdan buyon Britaniyadagi balneologik muassasaning nomi mineral buloqlar deb ataldi va faqat XX asrning ikkinchi yarmida bu so‘z yangi ma’noga ega bo‘ldi, endi SPA so‘zi mehmonxonalarda Wellness vohalari deb nomlana boshladi.

Spa so‘zining lotincha sanus per aquam - «suv orqali sog‘lik» iborasining qisqartmasi sifatida tez -tez uchraydigan talqini umuman to‘g‘ri emas. Lotin tili grammatikasi bunday kombinatsiyaga yo‘l qo‘ymaydi, chunki sanus so‘zi «sog‘lik» emas, «sog‘lom» degan ma’noni anglatadi va agar siz «suv orqali sog‘lik» iborasini lotin tiliga tarjima qilsangiz, aquae vi sanus, aqua olasiz. san’at

SPA (SPA) - bu dengiz, termal, mineral yoki chuchuk suv, dengiz o‘tlari, dorivor o‘simliklar va shifobaxsh loydan, gidroterapiya dasturlaridan foydalanadigan sog‘lomlashtirish majmuasi, uning maqsadi tana, ruh va ruh uyg‘unligidir. Shuningdek SPA (SPA) fitnes dasturlari, parhez dasturlari, regeneratsiya dasturlari va yuz va tananing terisini yoshartirish dasturlarini o‘z ichiga oladi. SPA (SPA) so‘zi, shuningdek, gidroterapiya olib boriladigan kurortlarni ham bildiradi.

SPA - «Sanus per Aguam» - Suv orqali sog‘liqni saqlash an’anaviy tibbiyot usullarining mashhur va tan olingan yo‘nalishi bo‘lib, ular an’anaviy tarzda quyidagilarga bo‘linadi.

Gidroterapiya (gidroterapiya), Ass talassoterapiya - dengiz suvi va uning hosilalari bilan davolash, balneoterapiya - tabiiy va sun’iy ravishda tayyorlangan mineral suvlardan tashqi foydalanish.

Suv tanamizga sog‘lik va hayotiylik beradi. Yosun va o‘simlik ekstraktlari, tanaga ta’sir qilib, tanani mustahkamlaydi va davolaydi. O‘simliklar va balzalar tanani tonlaydi. SPA protseduralarida ishlatiladigan xushbo‘y moylar kayfiyatni yaxshilaydi va terini tonlaydi. Sauna va bug ‘xonasi kabi bug‘ SPA protseduralari tanadan toksinlar va toksinlarni olib tashlaydi, yurak -qon tomir tizimi, nafas olish va asab tizimlarining faoliyatini yaxshilaydi. Yosun va dorivor o‘tlar bilan iliq va kontrastli vannalar tos a’zolari, buyraklar va siydik tizimiga foydali ta’sir ko‘rsatadi. Kontrastli dushlar terini tonlaydi va yoshartiradi, teshiklarni tozalaydi.

Agar o‘n yil oldin SPA protseduralarida asosan ayollar qatnashgan bo‘lsa, hozir erkaklar sog‘lig‘i va tashqi qiyofasiga faolroq qarashmoqda. SPA massaji, aromatik yog‘li sauna - erkaklar orasida eng mashhur protseduralar. Tanada uyg‘un ishlaydigan aromatik yog‘lar mushaklarning ohangini saqlashga yordam beradi. Tanani shakllantirishning har qanday kompleksi bir qator SPA protseduralari bilan birga keladi. SPA protseduralari selülitni davolash va oldini olishda, yosh dog‘larini davolashda va teri kasalliklarining oldini olishda samarali qo‘llaniladi. Zamonaviy SPA salonlari dasturlar va protseduralarning katta tanlovini taklif etadi. Teringizga g‘amxo‘rlik qilish uchun SPA-saloniga tashrif buyurishingiz kerak, bu sizga tanani parvarish qilishning to‘g‘ri tartibini tanlashingizga yordam beradi. Tana hajmini kamaytirishga qaratilgan protseduralar juda mashhur. SPA protseduralaridan so‘ng teri yanada elastik va yumshoq bo‘ladi. SPA protseduralari nafaqat teri va teri osti qatlamiga, balki butun vujudga foydali ta’sir ko‘rsatadi. Eng mashhur SPA protseduralari - tanani o‘rash, bug ‘xonalari va saunalar; bu protseduralar SPA salonlariga tashrif buyuruvchilarning 35% tomonidan qo‘llaniladi. Yaqinda eng mashhur SPA protseduralaridan biri SPA kapsulasiga aylandi. Kapsulada fizioterapevtik omillarning noyob kombinatsiyalari qo‘llaniladi (bu tebranish, dush, aromaterapiya, yog‘lar va tuzlar bilan gidromassaj yordamida isitiladigan quruq sauna). Bu ajoyib kombinatsiya tufayli individual dasturlar yaratiladi, bu yengillik dasturlari, stressga qarshi

dasturlar, selülitga qarshi dasturlar, massaj, o‘rash, vaznni to‘g‘rilash va boshqalar.

Mehmonxona devorlari ichida sog‘likni yaxshilash imkoniyati, mehmonxona xususiyatlari bilan bir qatorda, raqobatbardosh ustunlikka aylanishi mumkin. Shifolash va sog‘lomlashtirish muolajalari yil bo‘yi o‘tkazilishi mumkin va past mavsumda sotishni sezilarli darajada oshiradi.

Bugungi kunda an’anaviy terapiya turlarini ajratish odat tusiga kiradi:

1. Har xil massaj variantlari - Yevropa, terapevtik, selülitga qarshi, vakuum, kosmetika va boshqalar.
2. Quruq isitiladigan havo bilan hammom
3. turk vannasi
4. loy terapiyasi
5. termal suv bilan ishlov berish
6. Ekologik SPA

Bundan tashqari, SPA markazlari mehmonlari yangi tibbiy muolajalarda deyarli ijobiy natijaga erishishga katta qiziqish bildirishadi, jumladan:

- Ayurveda
- vino terapiyasi
- shokoladli terapiya
- sovuq va issiq oq va qora toshlar
- bug ‘aromaterapiyasi va boshqalar.

SPA-salonining mijozlari unga turli xil muolajalar uchun emas, balki kayfiyat (rasm) uchun ham kelishadi. Bunday salonlar brend kontseptsiyasining timsolidir - tovar belgisi uchun to‘lov ko‘payadi.

Bu eksklyuziv xizmatlar yuqori darajali salonlarning o‘ziga xos belgisi. Qoida tariqasida, bu sinfning barcha salonlari mualliflik, ya’ni ular mashhur sartarosh-dizayner rahbarligida va brendi ostida ishlaydi, ko‘pincha jahon musobaqalari va chempionatlari sovrindori.

Eng yuqori darajadagi xizmatdan tashqari, SPA-salonlarida mijozga individual imidj yaratish taklif etiladi, ustalar esa eng so‘nggi moda tendentsiyalariga egalik qiladi va muallifning uslubiga muvofiq ishlaydi. Bundan tashqari, barcha salon xizmatlari qat’iy va mutlaqo individualdir. Mijozlarga nafaqat biror narsa tavsiya qilinadi, balki o‘ziga xos dizaynni ham taklif qiladi. Bu toifadagi salonlar zamonaviy tasvirni yaratishdan tashqari, o‘z mijozlariga soch, yuz va tana terisini parvarish qilish bo‘yicha keng xizmatlarni taklif qiladi.

Staraya Krepost uyushmasining ma’lumotlariga ko‘ra, «2010 yilda Rossiya kosmetika bozori deyarli 2,1 milliard dollarga yetdi va ularning jon boshiga iste’moli taxminan 16 dollarni tashkil etdi. Taqqoslash uchun, xuddi shu ko‘rsatkich Germaniyada taxminan 69 dollarni, Ispaniyada esa 115 dollarni tashkil qiladi.

Go‘zallik salonlari bugungi kunda ularning vazifalari, turlari, korxonaning joylashuvi, xizmat ko‘rsatiladigan kontingentning tabiati, narxlari toifasi va boshqalarga ko‘ra tasniflanadi. Qoida tariqasida, ular go‘zallik saloniga o‘zlarini tartibga solish uchun kelishadi. Go‘zallik saloni xodimlarining vazifasi - iliq kutib olish, ularga chiroyli va sifatli xizmat ko‘rsatish, tashrif buyurganga qulay xizmat ko‘rsatish uchun barcha sharoitlarni yaratish.

Ularning xizmatlaridan foydalanadigan har bir odamning kayfiyati va farovonligi go‘zallik saloni xodimlarining ishini to‘g‘ri va to‘g‘ri tashkil etishiga bog‘liq.

SPA-salonlari va go‘zallik salonlari dizayniga kelsak, ular interyerga mos kelishi kerak. Masalan, ko‘pchilik o‘simliklar har xil infratuzilmali binolarga juda mos keladi: saunalar, suzish havzalari, sport zallari, go‘zallik salonlari va massaj zallari - zamonaviy xizmat ko‘rsatadigan barcha mehmonxonalar.

Shunday qilib, mehmonxona go‘zallik salonlari, SPA salonlaridagi xizmatlar ushbu xizmatlarni ko‘rsatuvchi barcha tashkilotlarga xos bo‘lgan bir qator talablarga javob berishi kerak. «Majburiy talablar quyidagilardir: xizmatning yuqori sifati; muayyan protseduraning samaradorligi; xizmat ko‘rsatuvchi mutaxassislarning yuqori malakasi va boshqalar.

Hammom. Dizayniga ko‘ra, bug‘ hammomlarini shartli ravishda bug‘ xonasidagi harorat va namlikka qarab 3 asosiy turga bo‘lish mumkin:

1) havo harorati 60 dan 120 darajagacha va havo namligi 5 dan 25 foizgacha bo‘lgan quruq vannalar (shahar hammom-isitgichi, rus, fin saunasi);

2) xom saunalar (bug ‘xonasi, rus, fin, sharqiy), harorati 50 dan 70 darajagacha, namlik esa 80 dan 100 foizgacha;

3) suv yoki yapon vannalari.

Bu vannalarning har biri o‘zining afzalliklari va kamchiliklariga ega.

Rus hammomi. Hammom Rossiyada uzoq vaqtdan beri ma’lum. Masalan, Buyuk Gertsog Vladimir (966 y.) Nizomida vannalar

«institutlar - kuchli bo‘lmaganlar uchun» ro‘yxatiga kiritilgan. Butun Rossiya bo‘ylab, daryo, ko‘l va daryo bo‘yidagi qishloq va shaharlarda bug ‘hammomlari qurilgan. Rus bug ‘hammomi yog‘ochdan yasalgan kulbadan iborat bo‘lib, ikkita xonali: kiyinish va bug‘ xonasi. Bug ‘xonasida isitgich - toshli pechka joylashgan edi. Rus hammomining ikkita navi bor: «qora rangda» va «oqda» olov qutisi bilan. Qora olov qutisi eng qadimgi hisoblanadi, lekin u hozirgi kungacha ba’zi hududlarda, masalan, Sibirda saqlanib qolgan. Pechka bacasiz isitiladi, bug ‘xonasining ochiq derazasidan tutun chiqadi. Pechka yaxshi isitilganda, pechka to‘xtatiladi, hammom ventilyatsiya qilinadi, devorlarga suv quyiladi, keyin deraza va eshiklar yopiladi va bug ‘chiqarish uchun pechka ichiga suv quyiladi. Bunday hammom tutunning yog‘och uyning yog‘och tuzilmalariga ta’siri tufayli o‘ziga xos ruhga ega. «Oq rangda» olov qutisi bo‘lgan hammom butun mamlakatimizda keng tarqalgan. Unda pechdan tutun bacadan chiqariladi, shuning uchun bug ‘xonasidagi atmosfera ifloslanmaydi, bug‘ xonasini ventilyatsiya qilish yoki devorlarni yuvish shart emas. Bunday hammom gigienik va zamonaviyroq. Pechning issiq devorlari suv bilan namlanganda, bug ‘hosil bo‘ladi.

Hamma «hammom tanaga yaxshi, ruhga quvonch!» Iborasini biladi. Hammomdan foydalanish ilmiy jihatdan tasdiqlangan haqiqatdir.

Ko‘p asrlar mobaynida hammom ko‘plab xalqlar tomonidan eng yaxshi sog‘liqni saqlash vositalaridan biri hisoblangan. Biz hammomning foydalari haqida uzoq vaqtdan beri bilamiz. Hammom markaziy asab tizimi, qon aylanishi, nerv -mushak apparati, teri va boshqa organlarga foydali ta’sir ko‘rsatadi.

Hammom paytida teri epidermisdan tozalanadi, ter va yog ‘bezlarining funktsiyasi yaxshilanadi, qon tomirlari kengayadi, qon oqimi tezlashadi, venoz tiqilishi yo‘q qilinadi, teri elastik, elastik bo‘ladi. Kosmetologlarning fikricha, hammom protsedurasi ayollar uchun o‘nlab kosmetika mahsulotlarini almashtirishi mumkin. Vannada terlashning ko‘payishi metabolik mahsulotlarning tanadan chiqarilishiga yordam beradi, uning kechikishi juda zararli. Hammom protsedurasi metabolizmni yaxshilaydi, revmatik qon tomir kasalliklarida, o‘tkir va surunkali radikulitda, shamollashda og‘riqni yo‘qotadi. Bug ‘xonasidan foydalanganda haroratning keskin o‘zgarishi termoregulyatsiyani o‘rgatadi, shuning uchun gripp epidemiyasi tarqalishi bilan hammom xizmatchilari orasida kasallik soni 3-4 baravar kam bo‘ladi.

Ma’lum bo‘lishicha, vannaning ta’siri ostida ish paytida charchagan mushaklarning kuchi tezroq tiklanadi va ularning chidamliligi oshadi. Hammom ham yurak -qon tomir tizimiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi, qon bosimini pasaytiradi. Hammom, ayniqsa, o‘tirgan turmush tarziga ega odamlar uchun foydalidir.

Fin saunasi. Bu rus hammomiga eng yaqin, garchi u ko‘pincha hammomga qarama -qarshi bo‘lib, nam bug‘ini ruslarga, quruq bug‘ini esa saunaga bog‘laydi. So‘nggi yillarda rus bug ‘hammomiga emas, balki Fin saunasiga tashrif buyurish obro‘li va modaga aylandi. Ammo haqiqiy Fin xalq saunasi rus bug ‘hammomidan farq qilmaydi. Ham rus hammomida, ham saunada ular uzoq vaqtdan beri issiq toshlarga tosh quyib, bug ‘oladilar. Ham ruslar, ham finlar cho‘milish jarayonida supurgi ishlatgan. Ruslar ham, finlar ham isinishganda, sovuq suvga yoki qor yog‘ishiga tashlanishdi. Sauna - rus bug ‘hammomining singlisi (aytmoqchi, «sauna» finchasida «hammom» degan ma’noni anglatadi). Rus hamom va saunasining ajdodi - xuddi shu qora kulbali, «qora rangda» isitiladi. Sauna broshyuralari odamni iloji boricha issiq havoga duchor qilish kerakligini maslahat beradi. Issiqlik o‘tkazuvchanligi va issiqlik o‘tkazuvchanligi past bo‘lgan quruq havo saunadagi haroratni 100-120 ° S ga ko‘tarishga imkon beradi. Aytilishicha, buning natijasida bunday saunada issiqlik qoplamasi kattaroq va bu uning afzalligi. Rus bug ‘hammomida, xuddi haqiqiy mamlakat saunasida bo‘lgani kabi, havoda bug‘ miqdori yuqori bo‘ladi, shuning uchun bunday vannadagi bosh sathidagi harorat 60-65 ° C dan oshmaydi. Qaysi biri yaxshiroq - vannaning inson tanasiga ta’sirini o‘rganadigan shifokorlarni hukm qilish. Biroq, saunani rus hammomiga qarshi qo‘ymaslik kerak - axir, rus bug ‘hammomi ham, zamonaviy zamonaviy sauna ham istalgan harorat va namlik rejimiga osongina moslashtirilishi mumkin.

Saunalarning so‘nggi modasi, finlarning saunalarini takomillashtirishi, qulayligi va keng reklama berishiga bog‘liq. Ammo saunaning kamchiligi shundaki, u yuqori nafas yo‘llarini quritadi: tomoq, terining quruqligi va shilliq pardalari bor. Ham rus, ham Fin vannalarida bug ‘pechkalarda issiq toshlarga suv quyib olinadi. Bug‘ning har xil namligi isitgichning dizayniga va toshlar qanchalik tez -tez suv bilan namlanishiga bog‘liq. Rus hammom va saunasining qurilmasi, ularning individual elementlarining dizayni hech qanday tub farqlarga ega emas, shuning uchun hammom qurish bo‘yicha tavsiyalar umumiydir.

Saunaning paydo bo‘lishi Buyuk Millatlar Ko‘chishi davriga to‘g‘ri keladi, Markaziy Osiyoda yashovchi ko‘chmanchi qabilalar

Janubi-Sharqiy Yevropa, zamonaviy Slovakiya, Vengriya, Litva, Estoniya hududlariga joylashib, Suomi eriga etib kelgan. Finlyandiya hududining nomi. Yangi davr boshida ko‘chmanchi finlar o‘tirgan turmush tarziga o‘tdilar. Ular Yevropa bilan savdo aloqalarini o‘rnatdilar. Bu kichik qabilaning soni ko‘paygan. Antropologlar milodning birinchi asrlarida Fin tarixi haqida juda kam ma’lumotga ega, shuning uchun saunaning aniq kelib chiqishi bizdan yashiringan. Bu odamlarda har doim qandaydir bug ‘hammomi bo‘lganmi? Boshqa ko‘plab ko‘chmanchi qabilalar singari, skiflarning yurish hammomi ular orasida mashhur bo‘lganmi? Bir qator tadqiqotchilarning fikriga ko‘ra, finlar, dunyoning aksariyat xalqlari singari, hatto ko‘chmanchi davrda ham bug‘li hammomga o‘xshagan. Bu tanani toza saqlashning eng qadimiy va ibtidoiy usuli edi. Ehtimol, ular O‘rta Osiyo ko‘chmanchilari, amerikalik hindular va boshqa xalqlar singari, vannaning yurish versiyasidan foydalanishgan. Finlar o‘tirgan turmush tarziga o‘tsa, ular saunaning birinchi prototiplari - qazilgan vannalar qurishni boshladilar.

XVI asrgacha Fin saunasi bu mamlakatdan tashqarida hech kimga ma’lum emas edi. Finlyandiya Shvetsiya va Rossiya o‘rtasidagi «bufer» edi. Uning madaniyati avtonom tarzda rivojlandi. Yevropani antisanitariya zulmatiga botirgan o‘rta asrlar diniy obscurantizmi Skandinaviyaga unchalik ta’sir qilmadi. Finlar cho‘milish an’analarini rivojlantirishni davom ettirdilar. 1500 yilda olim va sayohatchi Klaus Magnus o‘z shaxsiy maktubida shunday yozgan edi: «Hammomdan foydalanish dunyoning hech bir joyida shimoliy erlardagidek shoshilinch emas. Bu yerda siz ham uy, ham hammomni topishingiz mumkin, ular yaxshi jihozlangan. Ahamiyatli odamlar o‘z uylarini hammomlarini oqar suv manbalari yaqinida quradilar, ularni bog‘lar va gulzor bilan o‘rab olishadi. Shahar va qishloqlarda u yerda yashovchi aholi uchun etarli miqdorda hammom qurilmoqda. Poggioning Leonardo Aretinoga yozgan maktubida aytganlari (go‘yo har ikki jinsdagi yalang‘och odamlar o‘zlarini noo‘rin tutishadi) ishlarning haqiqiy holatiga to‘g‘ri kelmaydi. Shubhasiz, u shimoliy german erlaridagi, aniqrog‘i Baden-Badendagi urf-odatlarni nazarda tutgan. Bu odamlar o‘ta axloqsiz va ular orasida haqiqatan ham mast bo‘lishga va uxlab qolishga, o‘zlariga faqat tasavvur qilish mumkin bo‘lgan yovuzlik va yomonlikni tan olishga ruxsat beradiganlar bor. Agar kimdir shimoliy vannada o‘zini shunday behayo tutgan bo‘lsa, uni darrov quvib chiqarib, bo‘g‘ilish xavfi ostida boshini qorga tashlagan bo‘lardi, yozda esa uni ariqning muzli suviga

cho‘mdirib, bir muddat shu yerda qoldirgan bo‘lardi. ovqat va yordamsiz.

Sauna hammomlari nafaqat Finlyandiyada, balki Shvetsiya va Norvegiyada ham mavjud edi. 18-asr boshlarida shved bastu - hammom - Markaziy Yevropaning yangi turmush darajasi ta’siri ostida gigienik ahamiyatini yo‘qotdi va Rojdestvo bayramining bir qismiga aylandi. Cherkov Yevropada hammom madaniyati merosini astoydil izlagan bo‘lsa-da, iqtisodchilar va shifokorlar Shvetsiyada bastuga qarshi bo‘lganlar. Ba’zilar uning yoqilg‘ini behuda sarflaganini, boshqalari bastu jinsiy yo‘l bilan yuqadigan kasalliklarning tarqalishiga hissa qo‘shishini aytishdi. Aslida, bu bayonotlar asossiz emas edi. Shvedlar har kuni hammomdan foydalanadilar, ko‘p miqdorda o‘tin yoqadilar. Yog‘ochdan yasalgan Bastus turar -joy binolariga qaraganda tezroq chirigan, shuning uchun ular kamdan-kam hollarda 20 yildan ortiq xizmat qiladi. Binobarin, yangi vannalar qurish uchun katta miqdordagi o‘rmon ishlatilgan. Shvedlar o‘rmon boyliklari cheksiz emasligini tushunishdi. Jinsiy yo‘l bilan o‘tadigan kasalliklarga kelsak, albatta, vannaning ham ularning tarqalishiga aloqasi bor edi. Skandinaviyada, dunyoning boshqa joylarida bo‘lgani kabi, fohishalik har doim hammom fasadining orqasida yashirinishga harakat qilgan.

Norvegiyadagi hammom ham xuddi shunday taqdirga ega edi. 18-asr boshlarida Finlyandiya Shvetsiya ta’siri ostida edi. Targ‘ibot saunada kutish xavfi, uning zararli ta’siri haqida ogohlantirdi. Ma’lum qilinishicha, konvulsiyalar, yurak urishi, ko‘rishning yo‘qolishi va bolalar uchun o‘ta zararli. Saunani ta’qib qilishda hatto irqchilik elementi ham bor edi; Shved shifokorlarining ta’kidlashicha, bu terining qorayishiga, ajinlar va tor ko‘zlarning paydo bo‘lishiga olib keladi, ya’ni odamni Osiyo-Eskimo etnik guruhiga mansub Finlyandiyaning tub aholisiga o‘xshatadi.

1756 yilda Shvetsiya Qirollik jarrohlar kolleji haqiqiy masihiy ota - onalar uchun qo‘llanma sifatida «Bolalarga zarur ehtiyot choralari va g‘amxo‘rlik» nomli risolani nashr etdi. Dinshunos -jarrohlar shunday yozishgan: “Finlyandiyalik onalar har kuni ikkinchi kuni kichkina bolalarni o‘zlari bilan saunaga olib ketish odati bor. Sauna, boshqa bema’nilik kabi, erta bolalar o‘limiga olib keladi. Aftidan, onalar farzandlari uchun o‘limni orzu qiladilar «. 1751 yilda shifokor Per Adrian Gad shunday deb yozgan edi: «Tez -tez saunalar, tutunli havoda o‘tkaziladigan vaqt va yonayotgan ko‘mirning hidi - bu odamlarning eshitishdan oldin ko‘rish qobiliyatini yo‘qotishiga sabab bo‘ladi».

Saunalar finlar uchun hashamat emas edi. G‘azablangan tibbiy maqolalar va risolalardan ko‘ra, uni undan qaytarish ancha jiddiy harakatlarni talab qiladi. Bu og‘ir zaminda u dam olish, chalg‘ish va kuch olishning yagona yo‘li edi. Sauna - Fin oilasi hayotining ajralmas atributi. Uzoq tarixiy vaqt davomida tutunli sauna (yoki tutunli sauna) Finlyandiya hayotining muhim qismi bo‘lib kelgan. Sauna, shuningdek, ular hayotga ega bo‘lgan, ularning tanasi va ruhi shifo topgan, bashorat va bashorat qilingan joy edi. U yerda har xil uy va uy ishlari olib borilgan, masalan, pivo tayyorlash uchun solod qilingan. Spirtli ichimliklarni distillash va tozalash bo‘yicha mini-fabrikalar ham bor edi.

Qishloq aholisidan biri saunasini isitayotganida, u eng yaqin qo‘shnilariga bordi va eshikni taqillatdi: «Kel, sauna tayyor!» Saunada va faqat uning ichida odam isinib, iliq suv bilan yuvinishi mumkin edi. Tutunli saunada - savu saunasida - tutun tarkibida barcha sirtlarni sterilizatsiya qiluvchi taninlar bor edi. Bu juda muhim edi, chunki bu yerda ayollarga qishloq shifokorlari - farmatsevt va chiropraktor tomonidan tug‘ilish, qon ketish va jarrohlik operatsiyalari o‘tkazildi. Qadimgi Finlyandiya maqoli ham bor, u taxminan shunday tarjima qilinadi: «Sauna - kambag‘allar uchun dorixona».

Finlar uchun sauna muqaddasdir. 1776 yilda Shved iqtisodiyot maktabi vakillaridan biri shunday deb yozgan edi: «Bu johillar saunani o‘z ilohiyoti bilan bog‘lab, uni muqaddas joy deb bilishadi». Qadim zamonlarda finlar: «O‘zingizni saunada xuddi cherkovdagidek tuting», deyishardi. Bu qat’iy qoidalar, bir vaqtlar Yevropaning vannalarini vayron qilgan axloqning yolg‘onligi tufayli, birinchisini o‘lim va tanazzuldan qutqardi.

Shunday qilib, rus hamomining saunadan farqi shundaki, ular rus hamomida terlashadi, Fin saunasida esa terlashadi. Haqiqiy sauna ham tanani, ham ruhni tozalaydi. Saunaning sog‘likka ijobiy ta’siri aniq: issiqlik terining teshiklarini ochadi va tanadan toksinlarni olib tashlaydi. Jismoniy faollik va sportdan keyin bug ‘hammomini qabul qilish juda foydali. Sauna ham kosmetik terini parvarish qilish vositasidir. Saunaga muntazam tashrif buyurganingizdan so‘ng, teri mustahkam va sog‘lom bo‘ladi.

Tayanch so‘zlar va iboralar: landshaft, dizayn, landshaft dizayni, sifat, maxsus mebellar, konfort, mehmonxona, arxitektura, mehmonxona intereri, loyixa, proekt. mehmonxona nomerlari, joylashtirish, mehmonxona binolarining arxitekturasi, tashqi va ichki ko‘rinish.

Mustaqil ishlash uchun savollar

1. Basseynlarning maqsadi va ularning turlari to‘g‘risida nimalar bilasiz?
2. Sport zallari va fitnes zallari, mashq uskunalarining asosiy turlari to‘g‘risida gapirib bering.
3. Yopiq basseynlarning asosiy afzalligi to‘g‘risida gapirib bering.
4. Dizayni bo‘yicha basseynlar statsionar va yig‘iladigan bo‘linadishular to‘g‘risida nimalar bilasiz?
5. Barcha yurak-qon tomir uskunalari to‘rtta asosiy turga bo‘linadi shu to‘g‘risida gapirib bering.
6. Spa-salonlar to‘g‘risida nimalar bilasiz?
7. Eng mashhur SPA protseduralari to‘g‘risida nimalar bilasiz?
8. Bugungi kunda an’anaviy terapiya turlarini ajratish odat tusiga kiradi shular to‘g‘risida gapirib bering.
9. Go‘zallik salonlari to‘g‘risida nimalar bilasiz?
10. Dizayniga ko‘ra, bug‘ hammomlarini shartli ravishda bug‘ xonasidagi harorat va namlikka qarab 3 asosiy turga bo‘lish mumkinshu to‘g‘risida nimalar bilasiz?

Test savollari

1. Birlashgan yuvinish xonasida hamma asosiy jihozlarni aytib bering (kir yuvish mashinasidan tashqari)

a) vanna yoki dush, rakovina, unitaz, bide
b) vanna, rakovina, unitaz
c) vanna, rakovina, unitaz,bide
d) vanna, dush kabinasi,rakovina, unitaz

2. Djakuzi vannasi oddiy vannadan asosan nima bilan farq qiladi?

a) Djakuzi vannasida bir qancha teshiklar orqali chiqadigan suvdan gidromassaj olish mumkin
b) Hech qanday farqi yo‘q
c) Ishlangan materiali bilan farq qilali
d) Shakli bilan farq qiladi

3. Qadimgi Misrliklar qurilishda qanaqa tizimining asoschilari hisoblanadi?

a) karkas tizimining asoschilari hisoblanadi
b) dizayn tizimining asoschilari hisoblanadi
c) landshaft tizimining asoschilari hisoblanadi
d) geometriya tizimining asoschilari hisoblanadi

4. Xitoycha uslub.

a) karkaslari tashqi tomonda mustahkam ustunlarga tayanib turadi, tomida esa asosan ikki va to‘rt qavat (skat)li yopma ishlamalar o‘z yo‘nalishi, bo‘yicha tom burchagiga yotgach, yuqoriga ko‘tarib (burib) qo‘yilgan.

b) karkas tizimining asoschilari hisoblanadi.

c) Palma, papirus, lotos ko‘rinishdagi ustunlar edi. Binolarning tomini yopishda “balka” tizimi ishlatildi.

d) ichki hovlichalar, tor yorug‘ o‘tish yo‘laklari, “Chordji” karnizi “jami” panjaralari va hokazolar.

5. Hindcha uslub.

a) ichki hovlichalar, tor yorug‘ o‘tish yo‘laklari, “Chordji” karnizi “jami” panjaralari va hokazolar.

b) karkaslari tashqi tomonda mustahkam ustunlarga tayanib turadi, tomida esa asosan ikki va to‘rt qavat (skat)li yopma ishlamalar o‘z yo‘nalishi, bo‘yicha tom burchagiga yotgach, yuqoriga ko‘tarib (burib) qo‘yilgan.

c) karkas tizimining asoschilari hisoblanadi.

d) Palma, papirus, lotos ko‘rinishdagi ustunlar edi. Binolarning tomini yopishda “balka” tizimi ishlatildi.

6. Yapon uslubi.

a) uy-joy qurilish uy va tashqari hamohangligini hosil qiluvchi ***suriluvchi*** loyiha asosida qurilgan

b) ichki hovlichalar, tor yorug‘ o‘tish yo‘laklari, “Chordji” karnizi “jami” panjaralari va hokazolar.

c) karkaslari tashqi tomonda mustahkam ustunlarga tayanib turadi, tomida esa asosan ikki va to‘rt qavat (skat)li yopma ishlamalar o‘z yo‘nalishi, bo‘yicha tom burchagiga yotgach, yuqoriga ko‘tarib (burib) qo‘yilgan.

d) Palma, papirus, lotos ko‘rinishdagi ustunlar edi. Binolarning tomini yopishda “balka” tizimi ishlatildi.

7. Gotika tushunchasi – ...

a) bu italyancha gotica – gotcha, german qabilasi-got, varvar

b) bu ispancha gotica – gotcha, german qabilasi-got, varvar

c) bu yaponcha gotica – gotcha, german qabilasi-got, varvar

d) bu xitoycha gotica – gotcha, german qabilasi-got, varvar

8. Barokko usuli – bu ...

a) Yevropa va Amerika san’atining 14 asr o‘rtalaridan 18 asrgacha bo‘lgan yo‘nalishlaridan biridir.

b) Osiyo san’atining 14 asr o‘rtalaridan 18 asrgacha bo‘lgan yo‘nalishlaridan biridir.

c) Xitoy va YApon san’atining 14 asr o‘rtalaridan 18 asrgacha bo‘lgan yo‘nalishlaridan biridir.

d) Xitoy va Xind san’atining 14 asr o‘rtalaridan 18 asrgacha bo‘lgan yo‘nalishlaridan biridir.

9. Barocco tushunchasi – bu ...

a) italyancha so‘z bo‘lib, ajoyib, qiziq ma’nolarini anglatadi

b) ispancha so‘z bo‘lib, ajoyib, qiziq ma’nolarini anglatadi

c) yaponcha so‘z bo‘lib, ajoyib, qiziq ma’nolarini anglatadi

d) xitoycha so‘z bo‘lib, ajoyib, qiziq ma’nolarini anglatadi

GLOSSARIY

Absolyut – O‘lcham (mutlaq o‘lcham) – faqat ma’lum chegaralardagi o‘lchovlarda bo‘ladigan o‘zgartirishlar.

Aksiya- harakat san’atining: performans, “xeppening” kabi yo‘nalishlarining umumlashgan nomidir. Jestmanera, imo-ishora hazil-mutoyiba usullari orqali bayon etiladi.

Alohida turuvchi jihozlar – to‘siqlar konstruksiyasi bilan bog‘lanmagan jihoz.

Alohida yacheykali makon – mayda xajmli xonalar.

Analiz – Hamma sifatlarni farqini ajratib ko‘rib chiqish.

Ar Deko – G‘arbiy Yevropa va AQShda ikkala jahon urushi oralig‘ida tashkil topgan eng ta’sirchan va jozibali stillardan biridir. Bu stil 1925 yilda Parijda o‘tkazilgan ko‘rgazmadan keyin ayniqsa rivojlandi.

Artefakt bog‘ – dandshaftda skultura yo‘nalishida tashkil topgan kompzitsiya Artefakttabiiy narsalar emas, balki inson yaratgan narsalar asosida ish ko‘radi.

Assamblyaj – badiiy bshlmagan uch o‘lchamli materiallar turkumi bilan ishlash yo‘nalishi. Masalan: Raushenberg “Kombinatsiyasi”, Arman “akkumulyatsiya”lar uning ko‘rinishlaridir.

Assotsiatsiya – obrazni qayerdadir ko‘rgan yoki solishtirish analoglariga asoslanib shakllantirish yoki tanish hodisalarni aksi sifatida ko‘rish.

Axromatik gamma – yorug‘lik bo‘yicha bir makomga teng bo‘lgan kul ranglar.

Binolar tipologiyasi – aniq bir ijtimoiy jarayonlarni o‘tkazish uchun optimal sharoitni yaratishga mo‘ljallangan bino turlari.

Birinchi klass – bu ham nisbatan yuqori darajali xizmat ko‘rsatish bo‘lib, 4-5 yulduzli mehmonxonalarga joylashtirish, biznes klass darajadagi samalyotlarda uchishni, obro‘yli restoranlarda ovqatlanishni, individual transfertni, gid xizmatlarini nazarda tutadi.

Bolalar xonasi – bolalarning dam olish, uxlashi va o‘ynashi uchun ajratilgan xona.

Botel – mos ravishdagi jihozlangan kichik kema sifatida foydalanuvchi suvdagi uncha kata bo‘lmagan mehmonxona.

BTT – Butunjahon turizm tashkiloti

Chex stili – kubizmning ko‘rinishlaridan biri bo‘lib, asosiy motiv-lari kristall, prizmalarda va ko‘pburchakli shakllar yasashga qaratilar edi.

Uning asosiy namoyondalari Otto Vagner, Yan Koker, Vladislav Xofmani va boshqalar hisoblanadi.

Chiquvchi turizm – bir mamlakat hududida doimiy yashovchi shaxsni boshqa mamlakatga faoliyati to‘lanmaydigan sayohati, tashrifi.

Dadaizm – yo‘nalish asoschisi fransiyalik rassom va shoir kelib chiqishi Ruminiyadan bo‘lgan Tristan Tsara (1896-1963) bu oqim haqida shunday deydi: “Dada”, Afrika qabilalaridan birining tiliga xos bo‘lib, muqaddas sigirning dumi deganidir.

Daxliz – kiyim shkafi va kirish vestibyuli uchun ajratilgan joy.

De Stayl stiliga toza rang, geometrik figuralar va kamgina dekor xos. Steylchilar rangbarang o‘ta oddiy predmedlar o‘rtasida hamohanglik izladilar, ular vositasida turli geometrik figuralar yasadilar. De Staylning asosiy vakillari: Teovan Dusburg (1883-1931), Yakob Yoxan Giltu Aud (1890-1963), va boshqalar bo‘lib, ular yo‘nalishiga konstraktivizm va futurizm xos edi.

Dekonstruktivizm – arxitektura va dizaynning nisbatan modernga yaqin yo‘nalish bo‘lib, 1980 yilda paydo bo‘ldi. Bu oqimga o‘ziga xos konstrast – liniyalardagi uzilish, to‘qnashuv kabi mantiqqa zid holatlarda tartib o‘rganish g‘oyasi mavjud. Konsepsiyaning asoschisi fransuz faylasufi Jak Derrida hisoblanadi. Dekonstruktivizm arxitektura to‘g‘risidagi tarixiy an’anaviy tushunchani barbod qilib, “siniqlardan silliq” ko‘rinishlar yasaydi.

Dinamik forma – insonning biror bir harakatni kutishga, yuksalishga, intilishga undovchi me’moriy forma.

Element – binoning tarkibiy qismi, komponent.

Faktura – material yuzasining o‘ziga xos xususiyatda ishlangan sifati.

Flaytel – agromehmonxona yoki «uchuvchi otel». Favqulodda qimmat va mehmonxonani kamyob turi hisoblanadi. Qo‘nish maydonchasi va meteorologik xizmat aloqalari bilan jihozlangan.

Flaytel – agromehmonxona yoki «uchuvchi otel». Favqulodda qimmat va mehmonxonani kamyob turi hisoblanadi. Qo‘nish maydonchasi va meteorologik xizmat aloqalari bilan jihozlangan.

Flotel – ko‘p hollarda «suvdagi kurort» deb nomlanuvchi katta mehmonxona. Turistlarga keng turdagi xizmatlarni taqdim etuvchi shinam nomerlar: basseyn, suv chang‘ilari, baliq ovlash uchun sharoit yaratadigan, suv ostida suzish, suv osti ovi, trenajer zallari, konferensiya va kongresslar uchun zallar, kutubxona, turli-tuman ta’minotlar (telefon, telefaks, teletayn, televizor, va x.k).

Flotel – ko‘p hollarda «suvdagi kurort» deb nomlanuvchi katta mehmonxona. Turistlarga keng turdagi xizmatlarni taqdim etuvchi shinam nomerlar: basseyn, suv chang‘ilari, baliq ovlash uchun sharoit yaratadigan, suv ostida suzish, suv osti ovi, trenajer zallari, konferensiya va kongresslar uchun zallar, kutubxona, turli-tuman ta’minotlar (telefon, telefaks, teletayn, televizor, va x.k).

Forma – bu funksional mazmunni me’moriy kompozitsiya tiliga o‘tkazish.

Fovizm – (fransuzcha les faures – yovvoyi hayvonlar) XX asr boshlaridagi musavvirlik (rang-tasvir) san’atidagi yo‘nalishidir. Yo‘nalish (stil) asoschilari fransiyalik yosh rassomlar: (A.Matiss, A.Deren, M.Vlamnik, A.Marke, E.O.Friyez, J.Brak, A.Sh.Manten, Kvan Dongen va boshqalar) 1905-07 yillarda tashkil etilgan rasmlar vstavkalarida ko‘plab yovvoyi hayvonlar ifodalangan suratlar bilan ishtirok etadilar. Yo‘nalish nomi ham ana shundan kelib chiqqan.

Foye – tomoshabinlarning tanaffus vaqtida dam oladigan makon.

Funksional zonalash – uydagi asosiy jarayonlarni bir-biriga bog‘liq bo‘lmagan holda tashkil qilish.

Funksionalizm – arxitektura yo‘nalishi bo‘lib, binolarning tashqi qiyofasi uning ichida kechayotgan voqe’liklarga mos kelishi, to‘g‘rirog‘i shakl va mohiyat muvofiqligi haqida bo‘lib, Germaniyada (Bauxauz maktabida), Niderlandiyada (P.Aud)lar tomonidan Rossiyadagi konstruktivizm yo‘nali-shida vujudga keldi.

Funksiya – binoning ichida bajariladigan vazifa.

Funksiya – bu turar joy muhitini tashkil qiluvchi va shakllantiruvchi omil.

Geometrik xay-tek. Bu yo‘nalish uchun bino va inshootlar karkas-larini eng so‘nggi zamonaviy materiallar bilash bezash harakterlidir. Turlicha geometrik figuralar qo‘llanilishi avj oldi. Ayna shuning uchun ham bino-larning yangi geometriyasi degan tushuncha shakllandi.

Harakat oqimi – odamlarning asosiy jarayon kechadigan xonalarga qarab yo‘nalishi.

Hi-tech: Xay-tek (inglizcha high technology – visokiye texnologii) bu davr texnokratiyasi ifodasi sifatida 1970 yillar boshlarida shakllandi. Postmodernizm bilan yaqin aloqada bo‘ldi. Xay-tek arxitektura va fan yangiliklarini sintez qildi, texnik yangiliklar asosiy rol o‘ynaydi. Industrial xay-tek yo‘nalishida sermahsul ishlagan arxitektor-dizaynerlarning yetakchi vakillari safiga: Richard Rodjers, Renzo Piano, ser Norman Foster (1935 yilda tug‘ilgan), Maykl Xopkins (1955 yilda

tug‘ilgan), Pol Key (1949), Djozef Pol dUreo (1943) va boshqalarni kiritish mumkin.

Ichki turizm – o‘z davlati chegarasi doirasida doimiy yashovchi fuqarolarni vaqtinchalik tashrif buyurovchi joyda (to‘lanadigan faoliyatsiz) turistik maqsadlarda sayohat qilishi.

Ilmiy turizm - O‘qish, ta’lim olish maqsadida, malaka oshirish maqsadida safar qilish xalqaro turizmning nisbatan yangi turlari safiga kiradi.

Installyatsiya bog‘i – (inglizcha installation (ustanovka) o‘rnatish tabiiy ob’ektlardan tortib, ro‘zg‘or buyumlarigacha, sanoat mahsulotlari-yu, matnli vizual ma’lumotlar asosida tuziladigan kompozitsiya.

Installyatsiya bog‘lari - bular tom ma’nodagi bog‘lar emas tamoshabin bilan “bog‘ tilida” ya’ni, bog‘dorchilikka oid so‘zlar ramziy belgilar, simvollar orqali “gaplashish” demakdir. Bu bog‘lar zamonaviy arxitekturaga landshaft atamalari tushunchalarini kiritdi.

Interer – ichki makon muhiti.

Interer kompozitsiyasi vositasi – makon tizimida va uning jihozlari elementlarida qatnashuvchi materiallarning dekorativ-badiiy xususiyatlari.

Intererda tizim – hamma bog‘lanishlarning jami va uni aniqlovchilarning mantiqan tuzilishi.

Invayronmant – instalyatsiya analogidir, avvaldan dasturlashtirilgan mexanik ko‘rsatuvlar. Tamoshabinni mo‘ljaldan chalkashtiradigan unga sensor ta’sir etadigan uslub.

Keskin forma – mantikan va ratsional aniqlanadigan burchakli keskin formalar.

Kinetik bog‘lar - harakatdagi ob’ektlarning ovz sadolari, jarang va saslariga hamohang tuzilgan (suvning jildirab, sharqirab, guldirab oqishi, qamishlarning shamoldan chiqarayotgan hushtak “navo”lari va hakozolar “bog‘”lardir.

Kiyim xona – kiyim poyafzallar, jomadonlar va hokazolar saqlanadigan xona.

Ko‘p markazli kompozitsiya – xonadagi funksiyaviy zonalar bilan borliqda yaratilgan kompozitsiya.

Konstruksiya – bino qismlarining tarkibi va o‘zaro joylanishi.

Konstruktivizm – XX asrning 20 yillarida Rossiyada paydo bo‘ldi. Konstruktivizm bino va inshootlar qurilishida zamonaviy mexanika vositalaridan unumli foydalanish zarurligining tarafdori bo‘lib maydonga chiqdi.

Kontekstualizm - postmodernizmning yevropacha yo‘nalishi bo‘lib, yangi qurilishlarda qadimiy shahar qurilishi an’analarini qayta tiklash tarafdori bo‘lib, yuzaga chiqdi.

Kontrast birikish – alohida formalarning kichikdan kattaga, pastdan balandga, to‘g‘ri burchakdan aylanaga o‘tadigan aniq badiiy effekt beruvchi formalar.

Kontrast muhit – keskin farq qiluvchi dam olish muhitini yaratish

Kubizm – XX asrning birinchi choragida Fransiyada paydo bo‘lgan san’at yo‘nalishidir. Narsa buyumlarni qanday shaklda ekanligiga qarab emas, ularning mazmun mohiyatiga qarab chizmani tavsiya etadilar. Kubizm uchun faqat ramgina emas, balki ayni paytda she’riyat va musiqaning ham falsafiy talqinlari xos.

Kvartira makoni – xonalarning soni va ularning o‘zaro bog‘lanishi.

Kvartiraning qismlari – xonalarning o‘lchamlari, yuzasi, konstruksiyasi va hokazolari.

Lyuks klass – ushbu klass bo‘yicha turlarni tashkil qilishda odatda eng yuqori darajali xizmatlar jalb qilinadi: 5 yulduzli xashamatli mehmonxonalar, birinchi klass va biznes aviatsiya samalyotlarida uchish, xashamatli restoranlarda ovqatlanish, alohida transport lyuks klass mashinalarida, alohida gid xizmatlari va h.k. Bunday turlar VIP-xizmat ko‘rsatish turkumi (razryadi) bo‘yicha taqdim etiladi.

Makonni idrok qilish – makonni idrok qilish kirishdagi taassurot, harakat davomida va oxirgi mo‘ljalga yetgandagi holatlarda akslanadi.

Masshtab – (nisbiy o‘lcham) – binoning ichki va tashqi elementlarini o‘zaro bog‘lovchi, uyg‘unlashtiruvchi nisbiy o‘lcham.

Mavzu – binoning ichki ko‘rinishini badiiy kompozitsiyasini ishlashda tanlangan mavzu.

Me’moriy elementlar – badiiy obrazni yaratishda foydalanadigan har xil forma va detallar.

Mehmonxona-apartament (apart-otel) – sig‘imi bo‘yicha kichik yoki o‘rta o‘lchamli (400 o‘ringacha) yirik shaharning doimiy bo‘lmagan aholisi uchun xosdir. Vaqtinchalik turar joy sifatida ko‘p yillarda o‘z-o‘ziga xizmat ko‘rsatishdan foydalaniladigan kvartira (ijara) tipidan tashkil topadi. Mehmonxonani mazkur tipida narxlar qoidaga ko‘ra joylashuv muddatiga bog‘liq ravishda (turlanib) turadi. Uzoq muddatga to‘xtab o‘tuvchi oilaviy turistlar, biznesmenlar va ijarachilarga xizmat ko‘rsatadi.

Metabolizm – 1960-1970 yillarda Yaponiyada vujudga kelgan arxitektura yo‘nalishidir (fransuzcha metaboliste, grekcha metabole-peremena, prevrasheniye, o‘zgarish, aylanish, almashish ma’nolarini anglatadi.

Moddiy makon – hayotiy jarayonlarni o‘tkazish uchun chegaralangan makon.

Motel – shahar tashqarisida, shahar bo‘yida, magistral yo‘l yoqalarida joylashgan oddiy bir yoki ikki qavatli binolar. Bu kichik yoki o‘rta korxonalardir (400 o‘ringacha). Kam sonli xodimlarni o‘rta darajali xizmat ko‘rsatishi harakterlidir. Mijozlari bo‘lib havaskor avtoturizmiga urg‘u berilgan turli kategoriyadagi turistlar hisoblanadi.

Nafosat – intererda nozik did bilan ishlatilgan san’at va badiiy elementlar.

Neoplastitsizm – (mantiqiy abstraksionizm). Ekspressionizmga qarama-qarshi abstrakt garmoniyaga intiluvchi bu estetik yo‘nalish Gollandiyada “De stil” guruhi tomonidan yaratildi. Ular: Teo van Dusberg, Pit Mondrian (1872-1944), skultor Georg Vantongerloo, shoir Koka, arxitektorlar Ya.Aud (1890-1963), GerritRiteld (1888-1964) va boshqalardir.

Neytral kompozitsiya – sokinlikni beruvchi bir maromda yig‘ilgan jihozlardan tashkil topgan kompozitsiya.

Nisbiy bo‘linish – insonning taqqoslab baholay olishi mumkin bo‘lgan elementlar va insonning o‘zi bilan tavsiflanishi mumkin.

O‘rta (klass) bo‘g‘inli mehmonxona – o‘z sig‘imi bo‘yicha oteldan katta (400-200 o‘rinli) shahar markazida yoki shahar atrofida joylashgan. Yetarli darajada keng xizmatlar turini taqdim etadi, ulardagi narxlar u joylashgan mintaqa darajasiga teng yoki undan bir muncha yuqoriroq bo‘lishi mumkin. Biznesmenlar, xususiy turistlar, kongress, konferensiya ishtirokchilarni va hakozolarni qabul qilishi mumkin.

Op-art – 1958 yilda AQSH, keyinroq 1960 yillarda Yevropada paydo bo‘ldi. Unga kosmik optik illyuziyalarga asoslanib loyihalar yasashdir. Ba’zan Viktor Vazarelining 1938 yilda yasagan “Zebra” asarini Op artning birinchi mahsuloti deya muallifni yo‘nalish asoschisi hisoblaydilar. Stilni davom ettirganlar qatoriga: Richard Anushkevich (1930 yilda tug‘ilgan), Lari Puis (1937 yilda tug‘ilgan), Bridjit Raydi (1931 yilda tug‘ilgan) kiradilar.

Oriyentatsiya – kun davomida xonani quyosh nuri bilan ta’minlanishi.

Oshxona – oziq-ovqatlarni va oshxona uskunalarini saqlash, mahsulotlarni tozalash, ovqat tayyorlash, ovqatlanish va yig‘ishtirish tugunlaridan iborat bo‘lgan xona.

Otel-garni – mijozlarga cheklangan miqdordagi xizmatlarni: joylashuv va kontinental nonushtani taqdim etuvchi korxonalar.

Otel-kurort – o‘z sig‘imi bo‘yicha mehmondorchilikni to‘liq xizmatlar to‘plamini taklif etish bilan ajralib turadigan korxona. Bundan tashqari, bu yerda parhez taomlar va mahsus tibbiy xizmat ko‘rsatish kompleksini olish mumkin. Kurort mintaqalarida joylashadi.

Otel-lyuks – o‘z sig‘imi bo‘yicha mehmonxonani mazkur tipi kichik yoki o‘rta korxonalar safiga kiradi. Odatda shahar markazida joylashadi. Yaxshigina ta’lim olgan personal-xodim konferensiya, xizmat uchrashuvlari ishtirokchilari biznesmenlar bo‘lib hisoblangan talabchan mijozlarga servisni juda yuqori darajasini ta’minlaydi. Barcha mumkin bo‘lgan xizmat turlarini o‘z ichiga oluvchi nomerlarni narxlari ancha qimmat turadi.

Pansion – bu uch martalik ovqatlanishdir. Qimmatbaho xizmat ko‘rsatish variantlarida butun kun davomida va xattoki tunda istalgan vaqtda va istalgan miqdorda ovqatlanish hamda ichimliklar (spirtli ichimliklarni ham qo‘shib hisoblaganda) ichish imkoniyati nazarda tutilishi mumkin.

Performans – 1960-70 yilda keng tarqalgan “harakat san’ati” ko‘rinishlaridan biri. Ilgaridan rejalashtirilgan dasturlarni namoyish qiladi.

Plastik forma – hissiyot yordamida aniqlanadigan, kelishgan chiroyli forma.

Plastika – chiroyli san’at asari.

Pop-art (popular art – ommaviy madaniyat). Angliyada yuzaga kelgan bo‘lsada, uning xritomatik asarlari AQShda yaraldi, 1960 yillarning tipik stili edi. Pop-art terminini birinchi bo‘lib, 1958 yilda Lourens Ellouey qo‘lladi. Mazkur stilni davom ettirganlar: Richard Gammelton, Eduard Paolotssi, Djasper Djons, Endi Uoxol va boshqalar (AQSH) bo‘ldilar.

Postindustrializm – texnologik ashyo-buyumlar ishlab chiqarish bilan bog‘liq tarzda Buyuk Britaniyada paydo bo‘ldi. Bu dizayn yalpi mahsulotlar ishlab chiqarishdan voz kechib, faqat buyurtma, ehtiyotlar asosida sifatli tovarlar ishlab chiqarishga olib keldi.

Postmodernizm yoki postavangard – (lotincha post-avangardizm) g‘oyalari bilan bog‘liq bo‘lgani holda badiiy san’atdagi turli

tendensiyalardan birgalikda foydalanishni tavsiya qildi. Ratsionalizmni inkor qilib, tabiatning noyob go‘zal manzaralarini eng so‘nggi qurilish texnologiyalari asosida foydalanishg postmodernizm g‘oyasi edi. Postmodernizm 1970 yillar boshida aniqrog‘i (1973 yil 15 iyunda) Amerikaning Sent-Luis shahridagi qurilishlar zamirida yuzaga keldi. Ular ulkan qurilishlar bo‘lsada, zamon talablariga javob bermas edi. Postmodernizmga xos bo‘lgan asosiy dizayn elementlari–eklektizm edi. Uning asosida joziba, sho‘x, o‘ynoqi, yumoristik, ironiya elementlari bo‘ladi.

Prinsip – makonning alohida qismlarini bir tizimga yig‘ish.

Qabul qilish – hissiy aks formasi, tashqi va ichki dunyoning ko‘rinishlarini qabul qilish, ajratib o‘zlashtirish va obrazga keltirish.

Qisman o‘zgartirish – yonma-yon xonalarning siljiydigan to‘siqlar yordamida o‘zgartirish.

Rang – biron narsaning yorug‘lik toni, intererning ichki ko‘rinishini yaratuvchi va uning badiiy obrazini talqin qiluvchi elementlardan biri.

Ratsionalizm – XX asr o‘rtalarida arxitektura va dizayn yo‘nalishida Italiyada vujudga kelgan oqimdir. Loyihada yangi shakl va materiallar kiritish tarafdori. Yo‘nalishning ko‘zga ko‘ringan vakillari Juzeppe Terrani (1904-1943), Luidji Fidjini (1903-1984), Alberto Libera (1905-1963) edilar. Aynan ratsializm davrida katta-katta panorama oynalari ishlatila boshlandi.

Regionalizm – bu yo‘nalish zamonaviylik, ayni paytda, milliylikka e’tibor qaratdi. Regionalizm Lotin Amerika mamlakatlari: Braziliya, meksika, Venesuela kabilarda keng tarqaldi. Namoyandalari: Luis Kosta (1902-1998), Oskar Nimeyer (1907 yilda tug‘ilgan), Afons Eduard Reydi (1909-1964).

Rekreatsiya – xonalarning joylashishini va odamlarning dam olishini tashkil qiluvchi makon.

Ritm – bir-biriga mos tushgan tartibda qo‘yilgan bir xil elementlar, ustunlar qatori yordamida amalga oshuvchi tuzilish.

Ritmik birikish – alohida formalarning tuzilishi asosida bir xil prinsip, bir xil qonuniyat.

San’at sintezi – Me’morchiliq, rangtasvir, skulptura elementlaridan tuzilgan birikma.

Shaharning fazoviy tuzilishi – shahar makoni bilan alohida binolar o‘rtasidagi aloqalar shakllanishi.

Shaharsozlik talablari – shaharning fazoviy tuzilishini aniqlashga yo‘naltiruvchi shartlar.

Sifat tavsifi – Masshtab yordamida makon va uning obrazini har xil talqin qilish.

Sintez – hamma sifatlarni yig‘ib mukammal obrazga keltirish.

Sintez – ob’ektni har xil elementlarini mukammal bir san’at turlarining birikmasi.

Solishtirish – Bino qismlarini ichki makon bilan va me’morchilikni inson bilan taqqoslash.

Statik forma – makonda muvozanatga keltirilgan forma.

Stil – (badiiy birlik) me’moriy elementlarni va jihozlarni badiiy ijodiy birlikka keltirib ishlangan yakuniy holati.

Sun’iy materiallar – plastiklar, har xil kuyilmalar, kartonlar, sun’iy ranglovchilar va boshqalar.

Sun’iy mikroklimat – ichki makonda qulay sharoit yaratish.

Sun’iy yorug‘lik – atrof-muhitni ko‘radigan qiluvchi nurli energiya, yorug‘lik manbai. Bino ichki ko‘rinishiga badiiy mukammallikni kirituvchi vositalardan biri.

Syurrealizm – Dadaizm asosida shakllangan yo‘nalish bo‘lib, uning asoschilari Z.Freyda va shoir Andre Breton hisoblanadilar. Ularning hisoblashi, talablari bo‘yicha kishi ongi badiiy obrazlarda, surat va haykallarda senzuradan holi tarzda ifodalanishi lozim.

Tabiat elementlari – suv, o‘simlik, tabiiy materiallar (ishlov berilmagan)

Tabiat qo‘riqxonalari – tabiatidagi umumiy jozibador, betakror ko‘rinishlarining reklamasini ishlab chiqishda ham turizm bozori, turizm haridori talab qiladigan shartlari bor

Tabiiy materiallar – yog‘och, tosh, granit, marmar va boshqalar

Tasniflash – predmetlar, hodisalar, tushunchalarni sinflar, bo‘limlar, umumiy xususiyatlaridan kelib chiqib guruhlarga ajratishdir.

Tektonika – bino qismlarining tarkibi va o‘zaro joylashishida badiiy mukammallikka erishishi va binoning ichki ko‘rinishida badiiy qatnashishi.

Tonus - odam organizmining bardamlik holati.

Tozalik tuguni – tozalik va gigiyenani saqlash joyi.

Transformatsiya – (o‘zgaruvchanlik) – bino va xonalarning ichki holatining o‘zgaruvchanligi.

Tur to‘plam (turpaket) – iste’molchilarga guruhli yoki individual variantlar bo‘yicha taqdim etiladigan xizmatlar to‘plamiga kiradi.

Turist – O‘zbekiston Respublikasi hududi bo‘ylab yoki boshqa mamlakatga sayohat qiluvchi (doimiy istiqomat joyidan turizm maqsadida jo‘nab ketgan) jismoniy shaxs.

Turistik klass – 2-3 yulduzli mehmonxonalarda joylashtirishni doimo aviareyslarning iqtisod klasslarida uchishni, shved stoli bo‘yicha ovqatlanishni, guruhli transfertni nazarda tutuvchi eng ommalashgan xizmat ko‘rsatish turidir.

Turizm infratuzilmasi – jamiyat yoki tashkilotning faoliyat yuritishi uchun zarur bo‘lgan tashkiliy tuzilma va yaratilgan sharoitlar.

Turizm marketingi – mahsulot yoki xizmatlarni siljitish va sotish harakati yoki biznesi bo‘lib, turizmda bozor tadqiqoti va reklamasini o‘z ichiga oladi.

Turizm sohasida xavfsizlik – turizm sohasidagi davlat va yuridik shaxslarning, fuqarolarning ijtimoiy, iqtisodiy, huquqiy va boshqa holatlardagi qonuniy va huquqiy manfaatlarini ta’minlovchi omillar majmuasidir.

Turizm strategiyasi – turizmni rivojlantirish va qayta tashkillashtirish sohasidagi davlat faoliyatini belgilaydi. Bu faoliyat avvalo amalga oshirish uchun vaqt va kattagina moliyaviy resurslarni talab etuvchi maqsadli dasturlar va rivojlanishning umumiy kontseptsiyasini ishlab chiqishga qaratilgan.

Turizm taktikasi – bu aniq sharoitlarda qo‘yilgan maqsadga erishish usullari va aniq chora tadbirlardir (masalan, xalqaro turizm faoliyatini litsenziyalash tartibi, turizmda narxni shakllantirish, soliqqa tortish va h.k.). Turizm taktikasining maqsadi mazkur xo‘jalik vaziyatida yanada maqbul echimni tanlashdan iboratdir.

Umumiy xona – oila a’zolarining umumiy muloqotda bo‘ladigan joy.

Uy – turar joy muhitini asosiy tuzuvchi yacheykasi bo‘lib, u yerda yashovchilarning talabini qondiruvchi hisoblanadi.

Uyning funksiyasi – individual hayot o‘rni va umumoilaviy muloqotlar joyi.

Uyning tuzilishi – uyning funksiyaviy aloqalar tizimi.

Vestibyul – binoni tashqi muhit bilan bog‘lovchi makon.

Videoart – 60 yillar o‘rtalarida (Rochharak) videokamerasi ishlayboshlashi bilan san’at turi sifatida paydo bo‘ldi. 1968 yilda Nyu-Yorkda birinchi marta videoart asarlarining namoyishi tashkil qilindi. Videoartning eng ko‘p tarqalgan istiqbolli formalaridan biri

videoinstallyatsiyadir. Bu yo‘nalish bo‘yicha tasvir ifodalari ekranda emas, balki ichki ob’ekt va tashqi ob’ekt oralig‘ida kechadi.

Xalqaro turizm – vaqtinchalik kelgan joyida faoliyati to‘lanmaydigan, doimiy yashaydigan mamlakat chegarasidan tashqariga turistik maqsadlarda safar qilishi.

Xeppining – harakat san’atining o‘ziga xos ko‘rinishlaridan biridir. Teatr va tasviriy san’at hamkorligida tamoshabin va san’atkor o‘rtasida zarur munosabat effektini yaratishga xizmat qiladigan janr (yo‘nalish) hisoblanadi.

Xona funksiyasi – bir jarayon uchun aniq makon sharoitini yaratish.

Yaxlit makon – bitta katta hajmda yechilgan umumiy makon.

Yorug‘lik fronti – xonalarga tabiiy yorug‘lik tushishini ta’minlovchi devorlarga qo‘yiladigan bo‘shliqlar.

Yorug‘liklar o‘rni – kvartiraning xonalarini tabiiy yorug‘lik bilan yoritish usuli.

Yotoqxona – dam olish, ishlash va uxlash sharoitini yaratib beruvchi xona.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – T.: O‘zbekiston, 2019.
2. O‘zbekiston Respublikasining 2020 yil 23 sentyabrda qabul qilingan “Ta’lim to‘g‘risida”gi O‘RQ-637-sonli Qonuni.
3. O‘zbekiston Respublikasining 2019 yil 18 iyuldagi “Turizm to‘g‘risida”gi O‘RQ-549-son Qonuni.
4. O‘zbekiston Respublikasining 2020 yil 24 iyuldagi “Innovatsion faoliyat to‘g‘risida”gi O‘RQ-630-son Qonuni.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasining turizm sohasini jadal rivojlantirishni ta’minlash chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 2016 yil 2 dekabrdagi PF–4861-son Farmoni.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi 2017 yil 7 fevraldagi PF–4947-son Farmoni.
7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasida turizmni jadal rivojlantirishga oid qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi 2019 yil 5 yanvardagi PF–5611-son Farmoni.
8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasi Turizmni rivojlantirish davlat qo‘mitasi faoliyatini tashkil etish to‘g‘risida”gi 2016 yil 2 dekabrdagi PQ–2666-son Qarori.
9. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasi turizm salohiyatini rivojlantirish uchun qo‘lay sharoitlar yaratish bo‘yicha qo‘shimcha tashkiliy chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi 2018 yil 3 fevraldagi PF–5326-son Farmoni.
10. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Kirish turizmini rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 2018 yil 6 fevraldagi PQ–3509-son Qarori.
11. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasi Turizmni rivojlantirish davlat qo‘mitasining faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 2018 yil 6 fevraldagi PQ–3510-son Qarori.
12. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Ichki turizmni jadal rivojlantirishni ta’minlash chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 2018 yil 7 fevraldagi PQ–3509-son Qarori.
13. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Turizm faoliyatini litsenziyalash tartibi to‘g‘risida nizom” 2017 yilning 6 aprelidagi 189-son Qarori.

14. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – T.: “O‘zbekiston” NMIU, 2017, 29 b.

15. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – T.: “O‘zbekiston” NMIU, 2017, 47 b.

16. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat’iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘taramiz. 1-jild. – T.: “O‘zbekiston”, 2017, 592 b.

17. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. 2-jild. T.: “O‘zbekiston”, 2018, 507 b.

18. Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug‘ xalqning ishi ham ulug‘, hayoti yorug‘ va kelajagi farovon bo‘ladi. 3-jild.– T.: “O‘zbekiston”, 2019, 400 b.

19. Mirziyoyev Sh.M. Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari. 4-jild.– T.: “O‘zbekiston”, 2020, 400 b.

20. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi – T: “O‘zbekiston”, 2021, 464 b.

21. Boltabayev M.R., Tuxliyev I.S., Safarov B.Sh., Abduhamidov S.A. Turizm: nazariya va amaliyot. Darslik. – T.: “Fan va texnologiya”, 2018 y.

22. Tuxliyev I.S., Haitboev R., Safarov B.Sh., Tursunova G.R. Turizm asoslari. Darslik. – T.: “Fan va texnologiya”, 2014. – 389 b.

23. Tuxliyev I.S., Qudratov G‘.H., Pardaev M.Q. Turizmni rejalashtirish. Darslik. – T.: «Iqtisod-moliya» 2010 – 263 b.

24. Samadov A.N., Ostanaqulova G.N. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik. – T.: Moliya-iqtisod, 2008.

25. Tuxliyev I.S., A.B.Bektemirov, Z.I.Usmanova. Turizmda strategik marketing. O‘quv qo‘llanma. – S.: SamISI, 2010 y.- 144 b.

26. Mamatqulov X.M. Turizm infratuzilmasi. O‘quv qo‘llanma. – T.: “O‘zbekiston faylafuslar jamiyati”, 2011.-273b.

27. Raximov Z.O., Xaitboyev R., Ibadullayev N.E., Turopereyting. Darslik. – T.: «Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi», 2021, 390 bet.

28. Raximov Z.O., Norkulova D.Z. Mehmonxona xo‘jaligida rejalashtirish. Darslik. – S: “TURON-NASHR”, 2021, 204 bet.

29. Raximov Z.O., Xaitboyev R., Ibadullayev N.E., Safarov B.Sh. Turopereyting. O‘quv qo‘llanma. – T.: “Fan va texnologiya”, 2018. - 300 b.

30. Amriddinova R.S., Raximov Z.O., Aliyeva M., Ibadullayev N.E., Abduhamitov S.A. Mehmonxonalarda xodimlar faoliyatini boshqarish. O‘quv qo‘llanma. – T.: “Fan va texnologiya”, 2018. - 300 b.

31. Raximov Z.O., Norkulova D.Z. Mehmonxona xo‘jaligida rejalashtirish. O‘quv qo‘llanma. – Samarqand: SamISI, 2019, 187 bet.

32. Raximov Z.O. Turizmda tadbirkorlik. O‘quv qo‘llanma. – Samarqand: SamISI, 2019, 232 bet.

33. Raximov Z.O., Norkulova D.Z., Kulnazarova Z.B., Daminov M.I., Karimov A.A. Turizmda rasmiyatchilik. O‘quv qo‘llanma. – Samarqand: SamISI, 2020, 188 bet.

34. Raximov Z.O., Norkulova D.Z, Turistik destinatsiyalarni loyihalashtirish. O‘quv qo‘llanma. – Samarqand: SamISI, 2020, 188 bet.

35. John R. Walker, Jack E. Miller. Supervision in the Hospitality Industry. USA.: «Wiley» - 2015.

36. Darren Lee-Ross, Conrad Lashley. Entrepreneurship & Small Business Management in the Hospitality Industry (Hospitality, Leisure and Tourism) 1st Edition. USA.: «Routledge» - 2013.

37. Sinclair, M.T., A. Clewer, and A. Pack (2020), “Hedonic Prices and the Marketing of Package Holidays: The Case of Tourism Resorts in Malaga” in Marketing Tourism Places, edited by Ashworth, G. and B. Goodall, London, Routledge, pp. 85-103.

38. Haitboev R., Haydarov S., Abduhamidov S., Daminov M., Hamitov M. Turizm marshrutlarini ishlab chiqish. O‘quv qo‘lanma. – S.: SamISI, 2016.-176b.

39. Арбузова Н.Ю. Технология и организация гостиничных услуг. – М.: «Академия», 2019. 224 с.

40. Браиловская Л.В. Дизайн интерьера в восточном стиле: Япония, Китай, Индия, Египет. – Ростов-на-Дону: «Феникс», 2014. 384 с.

41. Венди Бейкер. Шторы, портьеры, занавески. Энциклопедия идей по оформлению. – М.: «АСТ, Астрель», 2020. 256 с.

42. Внутренняя отделка. Пол, стены, мебель. Советы по оформлению интерьера. – М.: «Ниола-Пресс», 2020. 128 с.

43. Волков Ю.Ф. Интерьер и оборудование гостиниц и ресторанов. – Ростов-на-Дону: «Феникс», 2019. 211 с.

44. Денисенко А.В. Гостиничный бизнес. Классификация гостиниц и других средств размещения / Под ред. А.В. Денисенко, В.С. Сенина. – М.: «Финансы и статистика», 2020. 144 с.

45. Кокшина Г.Н., Кокшина Е.В. Основы дизайна гостиничного интерьера. Учебное пособие. – Санкт-Петербург: 2018.

46. Ивли Т. Дизайн интерьера. 500 креативных идей. – М.: «Эксмо», 2019. 256 с.

47. Пфлегер Андреа. Отель. Как выстроить дело с нуля до пяти звезд. - М.: «Центрполиграф», 2018. 240 с.

48. Tuxliyev I.S. va boshqalar. O‘zbekistonda turizm xizmat bozorini rivojlantirishning ijtimoiy-iqtisodiy muammolari. Monografiya. – T.: “Iqtisodiyot” 2012.

49. Tuxliyev I.S. va boshqalar. O‘zbekiston turistik-rekreatsion salohiyatini rivojlantirishda mintaqaviy geoaxbarot tizimini shakllantirishning metodologik asoslari. Monografiya. – S: “TURON-NASHR”, 2021, 272 bet.

50. Pardaev M.Q. va boshqalar. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik: rivojlanish muammolari va echimlari. Monografiya.- T.: Navro‘z, 2013.

51. Raximov Z.O. Turizm sohasida mehmonxonalar xo‘jaligini rivojlantirishning ijtimoiy-iqtisodiy muammolari. Monografiya. – S.: SamISI, 2021. 212 bet.

52. Kulnazarova Z.B. Samarqand shahri arxitekturasining istiqboldagi rivojlanish yo‘llari. Monografiya. – Samarqand: SamDAQI, 2021. 124 bet.

53. Safarov B.Sh. Milliy turizm xizmatlar bozorini innovatsion rivojlantirishning metodologik asoslari. Monografiya. – Toshkent: «Fan va texnologiya» nashriyoti, 2016, 184 b.

54. Alimova M.T. “Hududiy turizm bozorining rivojlanish xusu-siyatlari va tendentsiyalari (Samarqand viloyati misolida)”. Iqtisodiyot fanlari doktori ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiyasi. – S.: SamISI, 2017 y.

55. Ibadullayev N.E. Turistik resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish imkoniyatlari (Samarqand viloyati misolida). I.f.n. ilmiy darajasini olish uchun dissertatsiya. – S.: SamISI, 2010.

56. Raximov Z.O. Turizm destinatsiyalarida strategik rejalashtirishning tashkiliy mexanizmini takomillashtirish (Samarqand shahri misolida). /dis... i.f.n. – S.: SamISI, 2012.

57. Kulnazarova Z.B. Samarqand shahrining mustaqillik davri arxitekturasini tadqiq qilish va uning istiqboldagi rivojlanish yo‘llarini aniqlash// magistrlik dissertasiyasi – S.: SamDAQI. – 2014.

Internet saytlari:

1. www.gov.uz – O‘zbekiston Respublikasi Davlat hukumati portali.
2. www.press-service.uz – O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Matbuot xizmati rasmiy sayti.
3. http://edu.uz – O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi.
4. http://lex.uz – O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi.
5. http://bimm.uz – Oliy ta’lim tizimi pedagog va rahbar kadrlarini QTvaMOTE bosh ilmiy-metodik markazi.
6. http://ziyonet.uz – Ta’lim portali ZiyoNET
7. http://natlib.uz – Alisher Navoiy nomidagi O‘zbekiston Milliy kutubxonasi.
8. www.tourism.uz

MUNDARIJA

Kirish..... 3

I BOB. MEHMONXONA INTERERI VA LANDSHAFTI FANINING MAQSADI VA VAZIFALARI

1.1-§. “Mehmonxona intereri va landshafti” fanining maqsad va vazifalari. Fanning boshqa fanlar bilan bog‘liqligi..... 5

1.2-§. Turizm sohasining rivojlanishida mehmonxonalarning to‘tgan o‘rni..... 6

1.3-§. O‘zbekistonning zamonaviy mehmonxona binolari arxitekturasi..... 11

II BOB. MEHMONXONALAR RIVOJLANISHIDA INTERER VA LANDSHAFT TO‘G‘RISIDAGI TUSHUNCHALARNING MAZMUN MOHIYATI

2.1-§. Mehmonxonalar jozibadorligini oshirishda interer tushunchasining mohiyati..... 21

2.2-§. Mehmonxona rivojlanishida landshaft to‘g‘risida tushuncha. 27

2.3-§. Mehmonxona dizayni: ta’rifi va o‘ziga xos xususiyatlari..... 33

III BOB. MEHMONXONA INTERERI VA LANDSHAFTINING TARIXIY USLUBLARI

3.1-§. Mehmonxona intereri va landshaftida stil tushunchasi..... 41

3.2-§. Qadimgi Sharq, Hindiston, Xitoy uslublari. Yapon uslubi. Antik davr. Qadimgi Gresiya va Rim. O‘rta asrlar. Gotika. Uyg‘onish davri. Shakl hosil qilishning yangi falsafiy ko‘rinishi.... 42

3.3-§. Dastlabki interer-dizayn maktablarining tashkil topish tarixi. 49

IV BOB. XORIJIY MAMLAKATLARDA MEHMONXONA INTERERI DIZAYNI: O‘ZIGA XOSLIGI, RIVOJLANISHI, MUAMMOLARI

4.1-§. Xorijiy mamlakatlarda mehmonxona intereri dizayniga mansub qo‘shimcha va noodatiy xizmatlar..... 54

4.2-§. Xorij mehmonxonalarida mijozlarni jalb qilishdagi qo‘shimcha xizmatlar..... 60

V BOB. MEHMONXONANING FIRMENNIY STILI YARATILISHI VA UNGA BO‘LGAN ASOSIY TALABLAR

5.1-§. Mehmonxonada firmenniy stil tushunchasi va vazifasi..... 69

5.2-§. Mehmonxona firmenniy stilni ishlab chiqish bosqichlari va konsepsiyasi..... 71

VI BOB. MEHMONXONALARDA ZAMONAVIY INTERER STILLARI (USLUBLARI)
6.1-§. Mehmonxonalar jozibaligini oshirishda “Stil” tushunchasi mazmun mohiyati..... 79
6.2-§. Stillarning tavsiflari..... 80
6.3-§. Mehmonxonalar jozibaligini oshirishda zamonaviy dizayn stillari..... 96
VII BOB. MEHMONXONA INTERERI VA LANSHAFTINI YARATISHDA ERGONOMIK TALABLAR
7.1-§. Ergonomika haqida umumiy tushuncha..... 111
7.2-§. Mehmonxona intererida ergonomik talablar tushunchasi..... 112
VIII BOB. MEHMONXONA NOMERLAR FONDLARI VA JAMOAT JOYLARI DIZAYN-LOYIXASINING YARATILISHI
8.1-§. Mehmonxona binolarini (mehmonxona majmualari) loyihalashga qo‘yiladigan talablar..... 117
8.2-§. Mehmonxona binolarining asosiy konfiguratsiyasi va maydonlarni taqsimlash..... 119
8.3-§. Mehmonxona qurilishining zamonaviy texnologiyalari..... 132
IX BOB. MEHMONXONA INTERERLARINING RANGLAR MASALALARI VA DEKOR ELEMENTLARI
9.1-§. Mehmonxonalarning rang sxemasiga qo‘yiladigan talablar... 138
9.2-§. Mehmonxona interyerlarining rang sxemasi..... 140
X BOB. MEHMONXONANI YORITISH VA TOZALASH XIZMATINI KO‘RSATISH USKUNALARI
10.1-§. Mehmonxona interyerida yoritishni o‘rni va tasnifi..... 148
10.2-§. Tozalash uskunalari va xizmat ko‘rsatish uskunalari..... 153
XI BOB. MEHMONXONA INTERERLARIDA KOMFORT (SHINAMLIK)
11.1-§. Mehmonxona interyerlari va uning tarkibiy qismlarining qulayligi. Konfort haqida tushuncha..... 159
11.2-§. Mehmonxona interyerining qulayligini belgilovchi omillar. 161
XII BOB. XOLLAR VA VESTIBYULLAR. XOLLAR UCHUN AKSESSUARLAR
12.1-§. Xollar (zallar) va vestibyullar va ularning tarkibiy qismlarining xususiyatlari..... 172
12.2-§. Xol (zal) aksessuarlari..... 179

XIII BOB. MEHMONXONA NOMERLARI, JAMOAT JOYLARI, KAFELAR, BARLAR, RESTORANLAR UCHUN MEBEL DIZAYNI VA ISHLAB CHIQARISHNING O‘ZIGA XOSLIGI
13.1-§. Mehmonxona jihozlanishiga qo‘yiladigan asosiy talablar.... 186
13.2-§. Restoran va bar uchun mebel. Maxsus mebellarga qo‘yiladigan talablar..... 190
XIV BOB. MEHMONXONAGA OID IDISH-TOVOQLAR
14.1-§. Zamonaviy mehmonxona majmualari uchun har xil turdagi Professional dasturxon – dizayn elementi..... 199
14.2-§. Mehmonxona va restoranlar uchun idish-tovoqlar ishlab chiqarishga qo‘yiladigan talablar. Oshxona jihozlari..... 200
XV BOB. MEHMONXONALARDA LANDSHAFT DIZAYNINING ASOSIY USLUBLARI
15.1-§. Mehmonxona va mehmonxonalarning landshaft dizayni. Landshaft dizayni tushunchasi va uning xususiyatlari..... 208
15.2-§. Landshaft dizayni tarixi. Landshaft dizayni uslublarining shakllanishi kichik me’moriy shakllar..... 212
XVI BOB. MEHMONXONADA FITODIZAYN
16.1-§. Mehmonxonalarda fitodizayn tushunchasining mazmun-mohiyati..... 223
16.2-§. Mehmonxonalarning intererida obodonlashtirish-san’atning o‘ziga xos turi..... 227
XVII BOB. BASSEYNLAR, TRENAJER, FITNES-ZALLARI VA SPA-SALONLARI INTERERLARI
17.1-§. Basseynlarning maqsadi va ularning turlari. Sport zallari va fitnes zallari, mashq uskunalarining asosiy turlari..... 234
17.2-§. SPA-salonlari: ularning xususiyatlari va maqsadi. Saunalar va vannalar..... 239
Glossariy..... 251
Adabiyotlar ro‘yxati..... 262

Raximov Z.O., Kulnazarova Z.B., Berdimurodov A.Sh.

MEHMONXONA INTERERI VA LANDSHAFTI

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi huzuridagi Muvofiqlashtiruvchi kengash tomonidan talabalar uchun darslik sifatida tavsiya etilgan.

Muharrir: Bobodustov Z.N.
Musahhih: Hamrayev D. E.
Sahifalovchi: M. Mardiyeva

“STAP-SEL” MChJ. nashriyot - matbaa ijodiy bo`limi,
Samarqand - 2022.

ISBN: 978-9943-8935-4-2

Tasdiqnona № 033337 (27.07.2022)
Chop etishga ruxsat etildi: 21.12.2022 y.
© “STAP-SEL” MChJ. nashriyot - matbaa ijodiy bo`limi,
Samarqand.

28.12.2022 yilda chop etildi.
Qog‘oz bichimi A5, 60x84 1/16, Ofset qog‘ozi.
“Times New Roman” garniturasi.
Nashr bosma tabog‘i 16,87
Buyurtma № 0169A. Adadi 100 nusxa

Samarqand iqtisodiyot va servis institutining matbaa bo‘limida chop etildi.
LICENSE № 025316.
REESTR № X-119112.
Manzil: Samarqand shahar, Shoxrux ko’chasi 60-uy.